

Programmabegroting 2021

Inhoudsopgave

1. Algemene beschouwingen	3
2. Het programmaplan	21
Programma 1: Wonen en leven	22
Programma 2: Zorg	40
Programma 3: Werken	51
Programma 4: Bestuur	62
Programma 5: Financiën en grondexploitaties	71
3. De paragrafen	78
3.1 Lokale heffingen	79
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	94
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	103
3.4 Financiering	116
3.5 Bedrijfsvoering	127
3.6 Verbonden partijen	138
3.7 Grondbeleid	165
4. Het overzicht van baten en lasten	168
4.1. Meerjarig overzicht van baten en lasten	169
4.2 Toelichting op de wijzigingen	171
4.3 Uitgangspunten	174
4.4 Overzicht van incidentele baten en lasten	177
5. De uiteenzetting van de financiële positie	181
5.1 Meerjarige balans	182
5.2 EMU saldo	184
5.3 Investerings	185
5.4 Reserves	189
5.5 Voorzieningen	194
5.6 Overlopende passiva, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen	200
5.7 Financiering	205
6. Bijlagen	206
6.1 Overzicht van taakvelden per programma	207
6.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing	210

1. Algemene beschouwingen

Aan de leden van de Gemeenteraad van Hilversum,

ZORGEN VOOR NU EN WERKEN AAN MORGEN

Met bovenstaand motto gaan we de komende begrotingsperiode in. In deze periode leggen we de verbinding tussen onze ambities voor Hilversum in de toekomst en de wensen en behoeftes die op dit moment bij de Hilversummers leven.

Het is logisch om een verbinding tussen het heden en de toekomst te maken. De basis voor de ambities die we voor het toekomstige Hilversum hebben, ligt er immers al. De afgelopen jaren is gewerkt aan een fundament waar we Hilversum verder op uitbouwen. Maar hoe mooi plannen ook zijn; soms gebeurt er iets wat niemand kon voorzien. We hebben het natuurlijk over de coronacrisis. Die heeft ons allemaal, in meer of mindere mate, geraakt. Dit is een roerige tijd, waarin nieuwe ontwikkelingen ons regelmatig dwingen om ad hoc keuzes te maken. Dat is in het hele land het geval. Inwoners en ondernemers in Hilversum maken zich zorgen. Dat is voor ons niet anders. Niemand weet wanneer we deze onzekere periode kunnen afsluiten. Ook het college niet. Het enige wat wij de afgelopen maanden konden doen – en nog steeds doen – is zoveel mogelijk in contact blijven met de mensen in onze stad. Waar hebben inwoners en ondernemers behoefte aan? Wat kunnen wij voor hen doen? Alleen samen kunnen we ons door deze crisis heen slaan.

Tegelijkertijd blijft onze blik op de toekomst gericht. En dus blijven we werken aan onze ambities voor Hilversum. Zoals gezegd, hebben we al een mooie basis opgezet. Naar elkaar omkijken, goed bereikbare voorzieningen voor inwoners die dat nodig hebben, en veilige buurten vinden wij belangrijk. Het is onze wens dat inwoners voor elkaar zorgen en dat mensen zaken in hun eigen buurt of wijk kunnen regelen. Maar er is meer: ook toekomstbestendige werkgelegenheid, bereikbare woningen, een duurzame leefomgeving en voorzieningen op het gebied van sport, kunst en cultuur staan hoog op onze agenda. Verder investeren we veel geld in onderwijshuisvesting, een watermanagementplan en het onderhoud van gemeentelijk vastgoed. Een investering in de stad, is ook een investering in veiligheid. Daar snoeien we niet in. Dat heeft een veilig Hilversum en de investeringen hebben een stimulans van de werkgelegenheid tot gevolg.

De programmabegroting en de meerjarenraming zijn financieel negatief voor de jaren 2021 en 2022, de jaren 2023 en 2024 sluiten af met een positief saldo. Er is sprake van een reëel begrotingsevenwicht: onze ramingen zijn volledig, realistisch en haalbaar. We gaan immers voor een structureel sluitende begroting in de laatste jaren. In de kadernota 2021 komen we hierop weer terug.

De betaalbaarheid van de zorg is een van de kwesties die ons momenteel bezighouden. We willen dat iedereen in Hilversum hetzelfde niveau van zorg kan ontvangen. Maar is het ook mogelijk om deze wens waar te maken? En hoe zorgen we ervoor dat mensen meer zelfredzaam zijn? Kunnen we de kosten nog voldoende beheersen, zoals we nu regionaal aan het onderzoeken zijn? Of moeten we

uiteindelijk kiezen voor versobering en meer een beroep doen op de eigen kracht van de inwoners? Het zijn de keuzes die we samen met u als raad willen maken.

We bouwen aan Hilversum. Ook letterlijk. Hilversum is dé Mediastad én een groene tuinstad. Dat unieke karakter willen we behouden. Tegelijkertijd is het belangrijk in de toekomst essentiële en grote ingrepen in de fysieke ruimte te doen. Daarmee investeren we de komende jaren in kansen voor de stad. Denk aan investeringen in het Stationsgebied en het Oosterspoorplein. Ook het Arenapark bereiden we voor op de toekomst. Aan de andere kant zijn andere ontwikkellocaties in een afrondende fase beland, denk hierbij aan Anna's Hoeve. En knelpunten die nu al naar boven komen, pakken we aan.

Bereikbaarheid en leefbaarheid zijn grote thema's, waar we al hard aan werken. Zo zetten we ons in voor hoogwaardig openbaar vervoer (HOV). Duurzaamheid en de energietransitie zijn belangrijke onderwerpen voor de leefbaarheid in de wereld van morgen. De komende jaren willen we hier samen grote stappen in zetten.

De belangrijkste thema's waar we voor staan, duiden we hierna op hoofdlijnen. De uitwerking vindt u in de programma's.

In de begroting gaan we uit van een 'normale' situatie. Maar we kunnen niet voorbijgaan aan de effecten van de coronacrisis, die in 2021 zeker voelbaar zijn. Covid-19 heeft in 2020 diepe wonden in onze samenleving geslagen. In de kadernota is daar dan ook ruim aandacht aan besteed. En we zijn er nog lang niet. Het virus blijft voorlopig onder ons. Naar verwachting krijgen we de komende tijd te maken met de economische – en daarmee de maatschappelijke – effecten van deze crisis.

Corona raakt inwoners op allerlei vlakken. Mensen moeten afscheid nemen van dierbaren, verliezen hun baan of zien als zzp'er hun opdrachten verdwijnen. En dan is er nog het gebrek aan sociaal contact. Vooral tijdens de intelligente lockdown voelden veel mensen zich eenzaam. Het is een feit: corona heeft voorlopig nog impact op ons dagelijks leven. Familie, vrienden en collega's kunnen we niet ontmoeten op de manier die we zijn gewend. Gelukkig kunnen we grotendeels weer sporten, maar het is nog niet mogelijk om als vanouds onbezorgd te genieten van kunst en cultuur.

De crisis brengt onvoorziene ontwikkelingen met zich mee. Wie had kunnen denken dat het toekomstperspectief van jonge mensen opeens 180 graden zou draaien? Zij zijn een van de nieuwe groepen in het bijstandsbestand. En dat is zorgelijk, want deze jonge Hilversummers zijn de 'bouwers' van morgen. Het zijn effecten die we nauwlettend in de gaten moeten houden. Zijn ze structureel en welke sporen trekken ze in onze maatschappij? Het zijn relevante vragen waar we op dit moment het antwoord niet op kunnen geven. Het enige wat we kunnen doen, is de actuele gebeurtenissen zo goed mogelijk volgen en de effecten daarvan monitoren. Op die manier kunnen we het beste snel op de situatie inspelen.

Is een crisis alleen maar ellende? We zouden het haast denken, maar toch is het antwoord 'nee'. Iedere crisis biedt namelijk kansen en dat is in dit geval niet anders. Sinds maart 2020 zijn mensen meer thuis gaan werken. Dat heeft mogelijk invloed op ons mobiliteitsvraagstuk en de behoefte aan kantoorruimte. Hierdoor kan de aanpak van duurzaamheidsvraagstukken in een stroomversnelling komen. Ook ontstaat ruimte voor nieuwe economische initiatieven. Covid-19 brengt een transformatie met zich mee. Tijdelijke én structurele elementen hiervan raken alle sectoren van onze maatschappij.

Daarnaast rijst de vraag op welke bijdragen vanuit het Rijk wij kunnen rekenen. Momenteel is daar nog geen zicht op. Wij blijven dit monitoren en het gesprek hierover voeren met de raad. In 2020 zijn we gestart met onze corporate impact analyse. Deze werken we in 2021 verder uit, om hem

vervolgens te verfijnen. Voor zover dat in deze onzekere tijd mogelijk is, blijven we daarmee ‘in control’.

Dit voorjaar hebben we een Covid-19-reserve aangelegd. Met de inzichten van dit moment gaan wij er voorsnog van uit dat deze reserve voldoende buffer vormt voor de incidentele financiële effecten.

De coronacrisis heeft onderstreept hoe belangrijk sociale cohesie en maatschappelijke veerkracht zijn. De burgemeester noemde in zijn nieuwjaarstoespraak 2020 (vrij naar Herman Tjeenk Willink): ‘Groter denken, kleiner doen’. De wijze waarop wij onze plannen en ambities willen vormgeven, sluit hierop aan. Zaken lijken soms klein, maar als we er geen oog voor hebben, zien we het grotere plaatje niet. Dan missen we wat essentieel is, nu én morgen.

Als gemeente willen we ín de maatschappij staan, niet ernaast. Hilversum moet een leefbare en veilige stad zijn, waar iedereen zich thuis voelt. Waar inwoners zich gewaardeerd voelen. En waar mensen zich in hun werk en vrije tijd kunnen ontplooien. Om samen met de Hilversummers op te trekken, blijven we in contact met inwoners, bedrijven en organisaties. Op die manier komen hun zorgen, ideeën en wensen rechtstreeks bij ons terecht. Een voorbeeld daarvan is de taskforce, die in 2020 in het kader van de coronacrisis is opgericht.

U heeft het al gelezen: ‘samen’ is de rode draad. Over de voorliggende begroting gaan we graag met u het goede gesprek aan. Samen met u als raad willen we richtinggevende keuzes maken. Vervolgens werken we deze keuzes uit met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Voor de uitwerking van de Omgevingsvisie gaan wij, binnen de kaders die u als raad stelt, uit van samenwerking met inwoners en ‘stakeholders’. De invulling daarvan werken we in 2020 nog verder uit. ‘Samen’ betekent ook verder inzetten op actieve participatie, van zowel organisaties als inwoners. Het buurtgericht werken gaan we in dat kader verder versterken. En bij ‘samen’ hoort participatie aan het begin van een proces. Wij hebben de samenleving en u op dit thema goed gehoord. Laten we in deze onzekere periode vooral samen optrekken.

De keuzes van de begroting: Het Financiële beeld

Het vertrekpunt voor de begroting is de Kadernota die de gemeenteraad voor de zomer vaststelde. Financieel eindigde de kadernota met een nadelig saldo in 2021 van € 1.076.000 en positieve saldi in de daarop volgende jaren (2022: € 20.000 positief, 2023: € 1.247.000 positief, 2024: € 2.823.000 positief).

Bij het uitwerken van de begroting hebben wij de na de kadernota ontstane financiële effecten van het bestaand beleid en ontwikkelingen waar de gemeente geen of zeer weinig invloed op heeft (autonome ontwikkelingen) in beeld gebracht. Daarnaast zijn de in de kadernota voorgestelde zoekrichtingen verder uitgewerkt en de effecten daarvan zijn opgenomen in deze begroting.

Dit leidt tot het volgende financiële beeld:

x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2021	Baten 2021	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024
Oorspronkelijke begroting 2020 - 2023	262.038	-262.329	-291	693	-387	77
Raadsbesluiten	-4.310	5.350	1.039	-401	0	0
Kadernota 2020	6.375	-6.047	328	-312	-859	-2.900
Saldo na kadernota	264.103	-263.027	1.076	-20	-1.247	-2.823
Autonome ontwikkelingen	-244	3.773	3.529	2.189	2.025	3.185
Actualisatie bestaand beleid	1.623	-2.002	-379	-724	-1.003	-944
Wijziging Begroting 2021 - 2024	1.379	1.771	3.150	1.465	1.022	2.241
Totaal begroting 2021 - 2023	265.482	-261.256	4.226	1.445	-224	-581

Uitwerking zoekrichtingen

In het financieel beeld van de kadernota zijn zoekrichtingen benoemd, waarvan een aantal richting de begroting moest worden uitgewerkt. In deze paragraaf van de algemene beschouwingen nemen we u mee welke keuzes we daartoe in deze begroting hebben gemaakt. Het totaal van de voorgenomen zoekrichtingen in de kadernota zag er als volgt uit:

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Algemene uitkering & Financiële techniek	-430	-665	-840	-1.015
Sociaal Domein	-1.645	-1.905	-2.005	-1.955
Leefbaarheid in de stad	-671	-706	-706	-706
Intensivering van de stad	-1.330	-2.140	-2.760	-3.060
Woonlasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Levendigheid in de stad	-494	-300	-300	-300
Organisatie & dienstverlening	-295	-345	-395	-445
Oplossingen tekorten	-5.865	-7.061	-8.006	-8.481

Het uitgangspunt was het zoeken naar structurele oplossingen om te voorkomen dat structurele lasten incidenteel opgelost worden.

Algemene uitkering en financiële techniek

x € 1.000

	2021	2022	2023	2024
Treasury	0	-175	-350	-525
Onvoorzien	-50	-50	-50	-50
Budget nieuwe kansen	-100	-100	-100	-100
Analyse resultaat voorgaande jaren	-280	-340	-340	-340
Totaalbeeld Kadernota	-430	-665	-840	-1.015
Correctie analyse resultaat voorgaande jaren	150	150	150	150
Totaalbeeld Begroting	-280	-515	-690	-865

- Door de lagere rentestand en de mogelijkheden om actief in te zetten op meer instrumenten voor de (her)financiering zijn voordelen te behalen op de rentelasten.
- Er is besloten de post onvoorzien te verlagen naar € 100.000, tevens stellen wij voor het budget nieuwe kansen te verlagen naar € 0. We zitten middenin een tijd waar de prioriteit ligt bij het voortzetten van ons huidige beleid en het investeren in de toekomst. De huidige crisis moet het hoofd geboden worden en voor eventuele incidentele gevolgen hiervan is de reserve Covid-19 beschikbaar.
- Op grond van de werkelijke bestedingen in voorgaande jaren zijn budgetten in de kadernota 2020 deels verlaagd. Bij de uitwerking ten behoeve van de begroting bleek dit deels niet haalbaar en is deze verlaging voor € 150.000 teruggedraaid.

Sociaal domein

x € 1.000

	2021	2022	2023	2024
Versoberen jeugdvoorzieningen	-140	-190	-290	-290
Versoberen toegang jeugd	0	-175	-175	-175
Verlagen toekenningniveau minimaregelingen naar 120%	-190	-190	-190	-190
Scherper indiceren WMO	-550	-550	-550	-550
Collectieve in plaats van individuele voorzieningen	-75	-150	-150	-150
Handhaving verscherpen	-100	-100	-100	-50
Verlagen voorzieningen minimaregelingen (o.a. Hilversumpas)	-290	-250	-250	-250
Onderwijskansenbeleid	-300	-300	-300	-300
Totaalbeeld Kadernota	-1.645	-1.905	-2.005	-1.955
Correctie Versoberen toegang jeugd	-125	50	50	50
Correctie Versoberen jeugdvoorzieningen	-40	-100	0	0
Correctie Handhaving verscherpen	50	25	40	25
Correctie Verlagen voorzieningen minimaregelingen (o.a. Hilversumpas)	125	50	50	50
Totaalbeeld Begroting	-1.635	-1.880	-1.865	-1.830

Wij sturen op een goed evenwicht tussen enerzijds kostenbeheersing en anderzijds behoud en versterking van onze goede sociale infrastructuur. Het hebben van een goed vangnet voor kwetsbare inwoners is en blijft het uitgangspunt. De landelijke ontwikkelingen in WMO en jeugd – waaronder de invoering van het abonnementstarief en toenemend gebruik van het vangnet – zijn op dit moment zó groot, dat we vanwege het evenwicht gedwongen zijn het voorzieningenniveau op onderdelen te versoberen en consistentier te indiceren. Zouden we de voorzieningen op het oude niveau houden, dan leidt dat tot een negatief financieel beeld voor komende jaren. Hiervoor zijn de volgende zoekrichtingen uitgewerkt:

- Versobering van de toegang tot jeugdzorg door eerst te verwijzen naar de eigen zorgverzekering en in te zetten op ouderschapsbemiddeling en opvoedondersteuning. Verdere uitwerking na de kadernota heeft een andere fasering van de bezuiniging als gevolg.
- Versobering van enkele voorzieningen voor jeugd; we zetten kritischer het PGB-jeugd in, kiezen voor minder uren begeleiding en het verkorten van de indicatieperiode, bakenen jeugdhulp door de gemeente en passend onderwijs strikter af, behandelen dagbesteding van jeugd na de reguliere schooltijden als buitenschoolse opvang-plus en vervangen we het product deeltijdverblijf deels door dagopvang. Na verdere uitwerking is gebleken dat er reeds eerder in de tijd voordelen te behalen zijn.
- Versoberen minimabeleid: verlagen van de norm minimabeleid van 130% naar 120%.
- Consistenter indiceren WMO met de beleidsregels als leidraad (huishoudelijke hulp en begeleiding).
- Versobering van enkele individuele voorzieningen WMO: bijvoorbeeld versobering op de WMO-taxi. Daarnaast ook het omzetten van enkele individuele voorzieningen in collectieve voorzieningen: bijvoorbeeld het realiseren van een scootmobielpool in de wijk.
- We gaan inzetten op striktere handhaving van de Participatiewet, de WMO en de Jeugdwet om zo tot structurele besparingen te komen. Bij uitwerking van deze zoekrichting is het voordeel bijgesteld, deze was te voordelig ingezet.
- Bij de kadernota is ingezet op een andere invulling van de Hilversumpas, mogelijk in een wat lichtere vorm (Hilversumpas Light). Daarvan uitgaande is het budget afgeraamd. Daartoe hebben we nu ten opzichte van de kadernota extra geld opgenomen.
- Vanuit de Rijksoverheid wordt voor het onderwijsachterstandenbeleid een hogere bijdrage ontvangen, daarvoor moet de gemeente ook aan meer verantwoordelijkheden voldoen. De komende periode geven we invulling aan de extra wettelijke verplichtingen. De al voorgenomen verbreding van het onderwijskansenbeleid naar gelijke ontwikkelkansen op andere terreinen dan taal kunnen we dekken uit de extra rijksmiddelen. Daarom kan het budget met € 300.000 structureel worden verlaagd.

Bij de kadernota zijn de budgetten voor de jeugdzorg en WMO op het tot dan bekende niveau gebracht. Dit betekent een verhoging van € 3,2 miljoen voor jeugdzorg en € 2,8 miljoen voor WMO. Ook het bij de begroting incidenteel opgenomen budget (€ 1,4 miljoen) voor de BUIG is in de kadernota structureel opgenomen.

Met de recente informatie over opnieuw tegenvallende uitgaven op jeugdzorg en WMO blijft het sociaal domein continu onderwerp van aandacht en sturing van het college. De gemeenteraad is daarover met RIB 2020-52 geïnformeerd. We trekken alles uit de kast, onder meer door kritisch onderzoek te laten doen door KPMG over beleid en uitvoering van de jeugdzorg en WMO en we blijven via onze landelijke netwerken lobbyen voor extra middelen van het Rijk. Zie in dit kader het regionale project "Naar een financieel gezond sociaal domein".

Leefbaarheid in de stad

x € 1.000

	2021	2022	2023	2024
Duurzaamheid	-100	-100	-100	-100
Verlagen buurtbudget	-100	-100	-100	-100
Verlagen onderhoudsniveau wegen	-250	-250	-250	-250
Welstandsvrij	-150	-150	-150	-150
Onderhoudsniveau openbare ruimte	-71	-106	-106	-106
Totaalbeeld Kadernota	-671	-706	-706	-706

- De binnen het coalitieakkoord voorgenomen extra uitgaven op het gebied van duurzaamheid worden structureel verlaagd met € 100.000.
- Er is gekozen om het budget voor buurten te verlagen. Hiermee kan nog steeds uitvoering worden gegeven aan de Uitvoeringsnotitie Buurten 3.0.
- Op dit moment bedraagt het achterstallig onderhoud op wegen 17 %. Dit is 10% boven het door de gemeenteraad vastgestelde niveau van 7%. Het oplopen van het achterstallig onderhoud wegen is het gevolg van de diverse bezuinigingen sinds 2010 en bestaat dus al tien jaar. Met deze wijziging is het in de begroting opgenomen budget in lijn met een onderhoudsniveau van 17%. Een achterstallig onderhoud van 17% is landelijk gezien een aanvaardbaar niveau.
- Door meer welstandsvrij te laten bouwen is een besparing te behalen op uitvoeringskosten.
- Met een minimale aanpassing in het onderhoud in de openbare ruimte zijn besparingen te behalen. Dit heeft geen directe gevolgen voor het onderhoudsniveau. Het betreft hier vooral het efficiënter inplannen en uitvoeren van werkzaamheden

Intensivering in de stad

x € 1.000

	2021	2022	2023	2024
Herziening financieel beleid	-750	-1.000	-1.500	-2.000
Bijdrage MRA	0	-300	-300	-300
Verhogen inkomende subsidies	-280	-440	-560	-560
Overige opbrengsten	-300	-400	-400	-200
Totaalbeeld Kadernota	-1.330	-2.140	-2.760	-3.060

In de kadernota zijn extra middelen opgenomen om het ambitieniveau en de bijbehorende professionalisering als gevolg van de toenemende complexiteit te vergroten. Er is behoefte aan een nieuwe, meer strategische laag medewerkers om de huidige ruimtelijke projecten te kunnen uitvoeren. Om deze uitgaven te dekken zijn een aantal zoekrichtingen opgenomen.

- In de kadernota noemden wij de herziening van het financieel beleid. Wij zijn voornemens dit op te pakken in het kader van de evaluatie van de financiële verordening en de raad daartoe voorstellen te doen. De stelposten voor 2021 en volgende jaren zoals in de kadernota 2020 opgenomen handhaven we. Als de raad instemt met deze herziening, kan dat met terugwerkende kracht per 1 januari 2021 worden uitgevoerd. Stemt de raad er niet mee in, dan leidt dat tot aanpassing van de begroting 2021 en worden de financiële effecten voor de jaren daarna meegenomen in de kadernota 2021.
- Als gevolg van onze samenwerkingen binnen de MRA zijn voordelen te behalen door de bijdrage die zij leveren in grote projecten.
- Voorts trekken wij een specialist aan op het gebied van subsidieverwerving. Wij verwachten als gevolg daarvan extra subsidies toegekend te kunnen krijgen vanuit onder meer Rijk, provincie en ESF.

- Bij uitbreiding van de organisatie komt meer druk te liggen op de ondersteunende diensten. Wij stellen onszelf ten doel dit zoveel als mogelijk uit te voeren met de huidige capaciteit. Daarmee wordt de uitbreiding op de capaciteit verlaagd.

Woonlasten

	2021	2022	2023	2024
Verhogen inkomsten woonlasten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaalbeeld Kadernota	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000

x € 1.000

In de kadernota was uitgegaan van een stijging van de woonlasten boven de inflatie als investering in de toekomst van de stad tot een bedrag van € 1.000.000. Deze stijging van de belastingopbrengsten is in de begroting verder uitgewerkt. Hierbij is voor de heffingen van riool en afval kritisch gekeken naar kostentoerekening en kostendeckendheid. Daarnaast hebben wij besloten tot een verhoging van de OZB. Alles bij elkaar stijgen de woonlasten van een gemiddeld huishouden ongeveer met 5%, circa 4% voor huurders en 5% voor huiseigenaren. Hiermee is de stelpost van € 1.000.000 euro gerealiseerd.

Levendigheid in de stad

	2021	2022	2023	2024
Sport	-100	-100	-100	-100
Cultuur	-100	-100	-100	-100
Economie	-100	-100	-100	-100
Convenant Zonnestraal	-100	0	0	0
Cultuurplein Kerkbrink	-94	0	0	0
Totaalbeeld Kadernota	-494	-300	-300	-300

- De binnen het coalitieakkoord voorgenomen extra uitgaven op het gebied van sport, cultuur en economie worden (deels) niet ingezet. Het effect van deze verlaging is verwerkt in het ambitieniveau van deze begroting.
- De uitvoering van convenant Zonnestraal wordt een jaar vooruit geschoven. Daarmee vervalt het opgenomen budget in 2021, het budget in 2022 is toereikend voor verdere uitvoering
- De plannen voor het mediacultuurplein Kerkbrink zijn nog in ontwikkeling. Hierdoor start de uitvoering later dan eerder aangenomen en kan het nu begrote budget voor 2021 komen te vervallen.

Naar aanleiding van de op 10 juli 2019 door de gemeenteraad aangenomen motie '600 bloeiende boekweitkorrels' is er bij het opstellen van de kadernota gesproken over de hiermee gemoeide kosten. Wij constateerden vervolgens dat het in deze financieel krappe tijden niet verantwoord en gepast zou zijn om een kunstwerk op het Marktplaatsplein te realiseren. Daarom stellen wij aan u voor om de voorgenomen investering en eenmalige lasten voor het realiseren van het kunstwerk op het Marktplaatsplein te laten vervallen. Wij betreuren dit advies, maar vinden het in deze tijden van bezuinigingen de juiste en meest verantwoorde beslissing.

Organisatie & Dienstverlening

x € 1.000

	2021	2022	2023	2024
Verlagen niveau dienstverlening	-110	-110	-110	-110
Versoberen facilitaire diensten	-45	-45	-45	-45
Efficiënte bedrijfsvoering	0	-50	-100	-150
Kosten auto's	-50	-50	-50	-50
Aantal wethouders	-90	-90	-90	-90
Totaalbeeld Kadernota	-295	-345	-395	-445
Verlagen niveau dienstverlening	-50	-50	-50	-50
Kosten auto's	50	50	50	50
Totaalbeeld Begroting	-295	-345	-395	-445

- Onderzocht is of we de dienstverlening van de gemeente goedkoper kunnen maken zonder wezenlijk in te leveren op het niveau van de dienstverlening. Dit onderzoek heeft opgeleverd dat het callcenter vrijdagmiddag gesloten kan worden en dat de avondopenstelling van het sociaal plein kan worden afgeschaft. Hierbij hebben we gekeken naar het beroep dat op het callcenter respectievelijk de avondopenstelling wordt gedaan en de mate waarin bezoekers/vragenstellers naar een ander tijdstip kunnen uitwijken. Hiermee kan de in de kadernota opgenomen besparing worden vermeerderd met € 50.000 euro op jaarbasis.
- Er is besloten om de facilitaire diensten voor de ambtelijke organisatie te versoberen. Dit vanuit het standpunt dat iedereen iets moet doen om te besparen.
- Door het verder optimaliseren van de bedrijfsvoering, zoals robotisering en automatisering kunnen voordelen in de werkprocessen behaald worden, die leiden tot een personele besparing.
- Bij de kadernota was aangenomen dat er een bezuiniging te behalen was op de kosten van het gemeentelijk wagenpark. Dit bleek echter niet haalbaar in relatie tot de gestelde doelen voor het verduurzamen van de gemeentelijke organisatie. Deze bezuiniging komt daarmee te vervallen.

Overig*Indexatie budgetten en subsidiekader*

In de kadernota is een stelpost opgenomen van € 500.000 voor de indexatie van subsidie van instellingen. Deze subsidies raken diverse beleidsvelden waaronder welzijn, cultuur, economie & media, duurzaamheid en sport. Wij hebben besloten om per beleidsveld een indexatie van 2% toe te passen. Dit bedrag wordt verdeeld naar de beleidsvelden op basis van begrote subsidiebedragen. Binnen elk beleidsveld bekijken we waar we het extra budget terecht laten komen, gelet op de in de afgelopen jaren gestegen kosten.

Financieel effect van de uitwerking van de zoekrichtingen

Zoals hierboven beschreven blijken nagenoeg alle zoekrichtingen haalbaar, er zijn echter een aantal financiële effecten. Het totaal hiervan leidt per saldo tot hogere kosten dan bij de kadernota berekend, te weten:

x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Algemene uitkering & Financiële techniek	150	150	150	150
Sociaal Domein	10	25	140	125
Oplossingen tekorten	160	175	290	275

Autonome ontwikkelingen

De kostenontwikkeling jeugd en WMO binnen het sociaal domein

Recent heeft het College de Raad geïnformeerd over de nieuwe tegenvaller op de jeugdzorg en de WMO van € 3,9 miljoen in 2020. Wij hebben ons beraden over wat dit naar onze mening betekent voor de begroting 2021 en volgende jaren en hebben daarbij het volgende besloten.

In lijn met de raadsinformatiebrief 2020-52 'Melding financiële afwijking 2020 WMO en Jeugdzorg' wordt het additionele nadeel van € 3,9 structureel verwerkt in de programmabegroting 2021.

Tegenover dit nadeel wordt een stelpost opgenomen voor een extra verwachte bijdrage vanuit het Rijk (€ 2 miljoen vanaf 2023). Op grond van enerzijds de landelijke onderzoeken naar de jeugdzorg en het abonnementstarief en anderzijds de harde afspraken met de VNG over bijstelling van de structurele middelen voor deze taken is de verwachting dat de budgetten voor jeugdzorg en WMO zeker uiterlijk 2023 bijgesteld zullen zijn. De gemeenten ontvangen gezamenlijk zo'n € 1 miljard te weinig voor deze taken. Verhoudingsgewijs is dat zo'n € 5 miljoen voor Hilversum. Hiervan hebben we voorzichtigheidshalve € 2 miljoen als stelpost opgenomen.

Daarnaast dienen de lasten verlaagd te worden (€ 900.000 in 2022 en € 1,2 miljoen vanaf 2023). In de kadernota 2021 zal verder invulling worden gegeven aan deze aanvullende taakstelling. De uitvoering van deze taakstelling zal gebaseerd worden op het KPMG-onderzoek en het Regionale actieprogramma.

Overige autonome ontwikkelingen

Voorts hebben wij gekeken hoe de grotere stadsontwikkelingen zoals stationsgebied, 1221, Arenapark en Anna's Hoeve zich ontwikkelen en wat dat betekent voor respectievelijk de kapitaallasten, de bouwleges en voor de rente op leningen.

Daarnaast hebben wij de financiële effecten van het contract met Parkeerservice en van de meicirculaire 2020 in de begroting verwerkt.

Actualisatie bestaand beleid

Vanuit het lopende beleid hebben wij gekeken welke aanpassingen in financiële zin in de begroting noodzakelijk zijn. Dat heeft ons tot de volgende, in de begroting verwerkte, keuzes geleid:

- Vrijval stelpost cao. De verwachting is dat wij de komende jaren minder geld nodig hebben voor cao-ontwikkelingen, dit gezien de nu lopende onderhandelingen
- Een technische correctie van de WSW uit een voorgaande circulaire van de Algemene uitkering.
- Additionele dotaties aan de voorzieningen meerjarenonderhoud vastgoed en aanpassing van de jaarlijkse exploitatiebudgetten voor onderhoud aan te verkopen vastgoed. Als college hebben wij daarvoor separaat een voorstel aan de Raad voorgelegd.
- Voor de uitvoering van de Uitvoeringsnotitie Buurten 3.0 wordt eerder toegekend budget in deze begroting verwerkt voor de ontwikkeling van een digitaal platform.
- De SPUK (specifieke uitkering stimulering sport: compensatie voor het feit dat wij de BTW voor kosten aan sportaccommodaties niet meer kunnen terugvragen) is herrekend.
- Tenslotte zijn herberekeningen van diverse kleinere posten gemaakt.

Risico's Covid-19 en (financieel) perspectief

De huidige situatie is er een die op vele vlakken uniek te noemen is. Een periode die omgeven is door onzekerheden met betrekking tot de wijze waarop het virus zich zal ontwikkelen, beperkingen mogelijk worden verlicht en mogelijk meer financiële compensatie door het rijk beschikbaar wordt gesteld. De huidige ramingen zijn omgeven door onzekerheid van met name de economische gevolgen van de coronacrisis. De tekorten binnen het sociaal domein en daarbovenop nog de huidige

crisis hebben ontegenzeggelijk effect op de financiële positie van onze gemeente. Dat is voelbaar in de jaarlijks ter beschikking staande middelen en dwingt ons de komende jaren meer dan ooit na te denken over strategische keuzes, herschikking, versobering en prioritering om de begroting meerjarig in evenwicht te krijgen. In deze onzekere periode is een logische reactie om alle investeringen te stoppen en de hand op de knip te houden. Dit kan er echter juist voor zorgen dat we kansen missen die onze stad juist op de langere termijn uit de problemen kunnen helpen. Omgekeerd zou ook de reactie kunnen zijn in het kader van de coronacrisis aanzienlijk meer geld uit te trekken voor nieuwe projecten of initiatieven. Het college kiest er echter voor vast voor ogen te houden de stad zoals we die kennen en wat we in de kadernota 2020 voornemens waren voor de stad te doen. Dat betekent niet de begroting (rigoreus) omgooien en voor een “crisisbegroting” gaan, maar vanuit een reguliere begroting blijven investeren in de stad en duurzaam verdienvermogen toevoegen. Dit is een strategie van keuzes op wendbaarheid én weerbaarheid. Het college kiest er desgewenst voor om, gegeven de onzekerheid rondom de impact van de coronacrisis op de stad vooralsnog deze onzekerheid af te dekken met behulp van ons uitstekende weerstandsvermogen. Hilversum beschikt op dit moment nog altijd over een uitstekend weerstandsvermogen met een goed gevulde algemene reserve als voornaamste risicobuffer. Er ligt een grote uitdaging voor ons, in de keuzes die gemaakt moeten worden en in de afstemming van onze ambities op de harde realiteit van de coronacrisis. Niet alle gemaakte keuzes zijn gemakkelijk te accepteren en we kunnen ons voorstellen dat het perspectief dat nu aangeboden wordt aan discussie onderhevig is. Maar juist in deze ingewikkelde tijd verdienen onze inwoners perspectief en duidelijkheid. Het college kijkt op deze manier door deze crisis heen en schetst een vergezicht dat inspireert en uitdaagt.

Onze maatregelen voor 2021

Vanuit ons motto “zorgen voor nu en werken aan morgen” kent de begroting twee samenhangende lijnen.

De eerste lijn is ‘zorgen voor het hier en nu’. Een van de effecten van de corona-crisis is dat al bestaande vraagstukken en problemen in onze samenleving nadrukkelijker in beeld komen. En dat is in zekere zin goed. Nu de verwachting is dat het coronavirus nog een tijd onder ons is, geeft het ons de mogelijkheid met extra aandacht, middelen en focus te werken aan onze maatschappelijke en economische vraagstukken voor 2021 en mogelijk zelfs 2022. Dat doen we – net als onze inzet om de verspreiding van het virus in te dammen – samen: gemeente en samenleving.

De tweede lijn is het werken aan morgen. We willen er voor zorgen dat de maatregelen die we in het nu nemen een duurzaam effect hebben op de toekomst.

Hieronder zetten wij onze maatregelen voor 2021 per thema uiteen.

Thema sociaal domein, sociale cohesie, welzijn, cultuur en veiligheid

Sociaal domein

Voor het sociaal domein is het in 2021 vooral zaak inzicht te krijgen. Daarmee bedoelen we gegevens (‘data’) in de breedste zin van het woord, als een solide basis om maatregelen voor jeugd en WMO op te kunnen programmeren. Met het inrichten van een dashboard voor de raad hebben we eerste ervaringen opgedaan, maar er is meer nodig.

Voor WMO zetten we in 2021 verder in op de afhandeling van aanvragen en meldingen binnen de wettelijke termijn en wordt de begeleiding in de wijk verder uitgerold. We indiceren scherper en zetten meer in op collectieve voorzieningen.

Voor Jeugd voeren we in 2021 de visie en de Agenda Jeugd uit met onder andere de voortzetting pilot POH GGZ (praktijkondersteuners GGZ jeugd bij huisartsen), extra jeugdconsulent op scholen

voor voortgezet onderwijs en extra gezins- en opvoedingscoach bij Jeugd en Gezin. En we kijken naar betere screening en selectie bij de toegang en versobering van deze voorziening.

We brengen de inkomensgrens voor de minimaregelingen weer terug van de eerder gehanteerde 130% van het wettelijk sociaal minimum tot 120% van dat minimum. Dat betekent dat de omvang van de doelgroep vermindert, waardoor er ook minder wordt uitgegeven. We starten in 2021 met de uitvoering van het WMO-vervoer in eigen beheer binnen de Regio. Het grootste deel van de WMO-taxi's zal elektrisch zijn. De verschillende premies voor de uitstroom (vrijwilligerswerk, eenmalige uitstroompremie en eenmalige uitstroompremie voor deeltijdwerk) worden afgeschaft.

Bij schulddienstverlening benaderen we meer inwoners proactief, met als doel tijdig schulden te voorkomen. We bevorderen dat meer mensen uit zichzelf de stap naar schulddienstverlening zetten. Onze drempel moet lager en onze bekendheid groter. Minimaal 70% van de mensen die een stabilisatietraject ingaan, moeten deze ook succesvol afronden.

Voor Werk & Participatie geldt dat de focus ligt op begeleiding naar werk. Dit doen we door het begeleiden van inwoners naar betaald werk (voltijd en deeltijd). We stimuleren ondernemerschap. Focus ligt ook op (het ontwikkelen van) een integrale aanpak voor jongeren en statushouders en de uitvoering van de quotumwet. Daarnaast ligt de focus op de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Om deze punten te realiseren bezien we de inzet van instrumenten opnieuw en sturen we meer op de afspraken. We bekijken hoe de afspraken met de regio, het werkgeversservicepunt en de ontwikkelingen rondom de Tomin groep passen in het geheel, gericht op de toeleiding naar werk.

Daar waar mogelijk ontwikkelen we met de regio en de gemeenten (en anders lokaal) meer langdurigere, praktijkgerichte (om)scholingstrajecten en samenwerkingen met onder andere werkgevers en scholingsinstellingen. Een van deze ontwikkelingen is het organiseren van het leerwerkloket en het indienen van gerichte bestedingsvoorstellen.

Landelijke ontwikkelingen gaan we meer volgen en vertalen naar onze lokale inzet. Dit geldt ook voor de deelname aan landelijk / groot-regionale onderzoeken, zoals de Metropoolregio Amsterdam, de expertwerkgroep VNG en de G40.

Voor de periode 2021-2027 zal Hilversum als centrumgemeente de ESF-bestedingen voor (en samen met) de regiogemeenten voorbereiden, uitwerken en aanvragen.

Tenslotte is voor komende periode het uitgangspunt 'inwoner beter leren kennen en daarmee de instrumenten/middelen effectiever en efficiënter in te zetten'.

Door meer datagericht te werken, willen we sturen op de gemaakte afspraken met ketenpartners en beter inspelen op trends en ontwikkelingen om tijdig bij te sturen.

Sociale cohesie, welzijn

Wijkgericht werken blijft een belangrijke uitgangspunt voor het college. Wij willen de betrokkenheid van inwoners bij hun eigen omgeving vergroten, vanuit de overtuiging dat daardoor sterkere buurten ontstaan, die verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen voor zaken die de eigen leefomgeving aangaan.

Wijkgericht werken is niet alleen het mogelijk maken en faciliteren van buurtinitiatieven door en voor inwoners van Hilversum, maar is ook een voortdurend leertraject voor de gemeentelijke organisatie en haar medewerkers. Door de ervaringen met buurtinitiatieven, buurtdeals en door de beweging van een presterende overheid naar een netwerkende en responsieve overheid ontwikkelt ook het wijkgericht werken zich. De kennis, vragen en oplossingen komen steeds meer uit de samenleving zelf, en de gemeente is steeds meer een partner in netwerksamenwerkingen. In deze netwerksamenwerkingen gaan we samen met inwoners, organisaties en bedrijven aan de slag met

het verminderen van eenzaamheid, met sociale inclusie voor mensen met een handicap en met suïcidepreventie. Onder het motto: “samen is leuker!” gaan we de vele initiatieven en activiteiten die al lopen bekender maken en extra activiteiten in nieuwe samenwerkingsvormen neerzetten. We versterken de activiteiten die al lopen rond “digitale inclusie”: in deze corona-tijd is het van belang dat iedereen contact kan maken via iPad, smartphone of laptop en ook zijn/haar zaken online kan regelen: digitaal meedoen!

Krachtige buurten met actieve bewoners versterken de sociale cohesie tussen de bewoners en bevorderen hun welbevinden. Hoe belangrijk dat is, zeker in tijden van crisis, hebben we gemerkt met de komst van het coronavirus. We geven extra gas, zeker nu uit de Hilversum monitor blijkt dat het vertrouwen in het gemeentebestuur en de mate waarin het bestuur de Hilversummers betreft bij haar plannen afneemt. Het college voelt de urgentie van dit signaal en wil hier voortvarend mee aan de slag.

Komend jaar gaan we verder met het sluiten van buurtdeals en het ondersteunen van (Right to Challenge-) initiatieven. We sluiten aan bij de vraagstukken die spelen in de wijken en werken samen aan oplossingen. We zetten in op het bevorderen van het zelf-organiserend vermogen in wijken, daar waar de wijkvertegenwoordiging laag is. We ontwikkelen een informatief en interactief digitaal platform, wat toegankelijk is en laagdrempelige communicatie tussen bewoners, partners en gemeente mogelijk maakt.

Cultuur

In 2021 herijken we het cultuurbeleid en komen we tot nieuw “cultuurbeleid 2022-2025”. Dit baseren wij onder andere op stedelijke en culturele ontwikkelingen en ambities, onderzoeksgegevens, ervaringen en ervaringscijfers, adviezen en input vanuit het culturele veld. Uitgangspunt is dat we het voorzieningenniveau op peil houden.

Veiligheid

Vanuit het integrale veiligheidsplan heeft het college vijf speerpunten voor 2021, waarbij steekwoorden zijn: meer aan de voorkant aanpakken en bewoners en partners betrekken.

Speerpunt jeugd en veiligheid

De in 2020 gestarte integrale aanpak zetten we voort en intensiveren we. We zetten in op het verminderen van de aanwas van jeugdgroepen die overlast veroorzaken en/of crimineel gedrag vertonen.

Speerpunt ondermijning

Focuspunten voor 2021 zijn de horeca en vastgoed, deze punten werken we het komend jaar uit en dat doen we in regionaal verband (Gooi- en Vechtstreek). Daarnaast zetten we in op integere en weerbare organisaties.

Speerpunt drugsoverlast

Dit speerpunt heeft een overlap met de vorige twee speerpunten. Specifiek zetten we in 2021 in op preventie: aanpak aan de voorkant, voorkomen waar mogelijk. We geven voorlichting en overleggen met scholen, buurthuizen en sportverenigingen en sluiten daarbij aan op het preventief actieplan Alcohol en drugs.

Daarnaast zetten we specifiek in op hotspots en hotshots en betrekken daarbij de keurmerkcoffeeshops.

Dit laat onverlet dat wij aanpakken waar dat nodig is, dus zeker ook repressief zullen optreden.

Speerpunt personen met verward gedrag

Uitvoering wordt gegeven aan de nieuwe Wet verplichte GGZ. We zien dat nu met de coronacrisis het aantal meldingen van verwarde personen toeneemt. We zetten in op meer en betere verbinding tussen zorg en veiligheid; dat loopt op casusniveau goed, maar op beleidsmatig en bestuurlijk niveau zien we nog kansen.

Speerpunt Verkeersveiligheid

Met name de verbinding tussen enerzijds verkeer en anderzijds handhaving (politie) verdient versterking. Daar hoort ook bij inzetten op voorlichting en campagnes b.v. gericht op “verkeershufters”. Binnen dit speerpunt past ook de aanpak van onveilige verkeerssituaties.

Thema omgevingsvisie en ruimtelijke ontwikkelingen: wonen, mobiliteit, stadsontwikkelpromen, onderwijshuisvesting en vastgoed

Omgevingsvisie

In 2021 stellen we de Omgevingsvisie Hilversum 2040 vast. De omgevingsvisie geeft richting aan de toekomstige ruimtelijk-economische ontwikkeling van Hilversum. In de omgevingsvisie maken we keuzes over de ruimtelijke ontwikkeling van Hilversum die passen bij de identiteit van Hilversum. Kortom vragen als hoe gaan we om met beperkte ruimte binnen Hilversum? En welke ontwikkelingen willen we mogelijk maken? In het proces om te komen tot een omgevingsvisie zoeken we intensief en op verschillende manieren het gesprek met de Hilversumse samenleving en stakeholders op. In de participatie met o.a. inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden gaat het zowel over bestaande knelpunten en opgaven voor Hilversum als over het beeld van de toekomst ‘waar willen we met Hilversum naar toe?’.

Wonen

In samenhang met de omgevingsvisie wordt in het eerste kwartaal van 2021 de woonvisie opgesteld en aan de Raad voorgelegd.

In deze visie worden stad (profilering van het wonen in Hilversum) en regio (Gooi- en Vechtstreek en MRA) met elkaar in context geplaatst en in relatie gebracht met werken en mobiliteit. Ingezoomd wordt op de woningbehoefte en het kwalitatieve en kwantitatieve aanbod waarbij we de nadruk leggen op de sociale woningvoorraad en het middensegment. Aandachtspunt daarbij zijn doorstroming, transformatie en nieuwbouw. Naast het beeld Hilversum-breed zoomen we in op wijkniveau, vanuit het belang dat wij hechten aan sterke en vitale wijken. Tenslotte gaat de woonvisie in op de relatie tussen wonen en zorg en op de verbetering en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

Aansluitend op de vaststelling van de woonvisie door de raad pakken we de uitvoering daarvan op. Zo maken we in 2021 nieuwe prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Daarnaast zetten we lopende zaken voort. Vanuit het coalitieakkoord (1.000 extra woningen voor 1- en 2-persoons huishoudens in de collegeperiode hetzij gebouwd, hetzij in harde plannen vastgelegd) voegen we in 2021 250 woningen toe. We waarborgen voldoende woningen met middenhuur (huurprijzen tussen de €737,14 tot €1.100 per maand) en we waarborgen dat het aantal sociale huurwoningen op peil blijft, zoals in het coalitieakkoord afgesproken. Dit houdt in 11.455 sociale huurwoningen.

Mobiliteit

In 2021 worden hele concrete ingrepen gedaan die de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in en om Hilversum verbeteren. Denk aan het oplossen van verkeersonveilige situaties, de start van een nieuwe concessie voor busvervoer in de regio G&V en de start van de uitvoering van het regionaal hoogwaardig fietsnetwerk. Ook staat 2021 in het teken van de voorbereiding en uitvoering van

fysieke ingrepen die niet al volgend jaar af zijn, maar de bereikbaarheid voor inwoners en bezoekers in de toekomst sterk gaan verbeteren. De aanleg van HOV in 't Gooi en de voorbereiding van de sluiting van de Kleine Spoorbomen voor autoverkeer zijn hier voorbeelden van.

Naast concrete ingrepen staat 2021 ook in het teken van de toekomst van mobiliteit in de stad. In de Mobiliteitsvisie zullen de kaders worden bepaald waarbinnen Hilversum zich tot een bereikbare stad in 2040 ontwikkelt. Het gaat in de visie om het vinden van de juiste balans tussen de verschillende vormen van vervoer, voet, fiets, auto, en OV, rekening houdend met de kansen die technologische vernieuwing biedt en de klimaatdoelstellingen die moeten worden gehaald. Bij de ontwikkeling van de mobiliteitsvisie haken we uiteraard aan bij de omgevingsvisie en de woonvisie.

Als onderdeel van het Daily Urban System van de Metropoolregio Amsterdam (het stedelijk gebied waarbinnen reizigersbewegingen plaatsvinden), pakt Hilversum ook haar kansen in dit grotere netwerk. We nemen deel aan het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland, dat als doel heeft bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen uit het Nationaal Klimaatakkoord. We werken samen met de Regio G&V en de Provincie Noord-Holland aan een versterking van de spoor- en busverbindingen op de Gooicorridor.

Gebiedsontwikkelingen

Ook in 2021 bouwen we aan en voor de stad. Drie grote ontwikkellocaties staan in 2021 centraal:

Stationsgebied

Na vaststelling van het bestemmingsplan en het beeldskwaliteitsplan in het najaar van 2020, kan in 2021 volop gewerkt aan een integrale ontwikkelstrategie inclusief benodigde middelen om de gewenste kwaliteit en het gewenste programma in het gebied te kunnen realiseren. Deze zal in 2021 ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Voor wat betreft de uitvoering wordt in 2021 (stand van zaken augustus 2020) naar verwachting een deel van kabels en leidingen verlegd, de GAK kelder gesloopt en gestart met de realisatie van een nieuw busstation.

In het investeringsprogramma is geld opgenomen voor de aankoop van panden in het Stationsgebied.

1221

In 2021 wordt verder uitvoering gegeven aan de in 2019 vastgestelde Gebiedsagenda voor 1221. Voor de ontwikkellocaties die zijn opgenomen in de Gebiedsagenda neemt de eigenaar (ontwikkende partij) het initiatief. In 2021 werken deze partijen hun plannen verder uit waarbij afstemming wordt gezocht met de buurt, waarna de gemeente de plannen toetst aan de hand van de ambities uit de Gebiedsagenda. De gemeente is parallel hieraan gestart met het opstellen van het bestemmingsplan-plus met verbrede reikwijdte.

Voor het gebied rond het Oosterspoorplein wordt samen met bewoners, ondernemers, eigenaren (waaronder NS) een structuurvisie opgesteld. Tegelijkertijd wordt voor de korte en middellange termijn een Uitvoeringsagenda opgesteld met concrete acties en maatregelen die de leefbaarheid in het gebied versterken.

Arenapark

In 2021 wordt het in 2020 vastgestelde Masterplan, waarin de nieuwe hoofdstructuur voor het Arenapark is geschetst, samen met stakeholders verder uitgewerkt in een stedenbouwkundig plan. Ook wordt een beeldkwaliteitsplan opgesteld en deze twee documenten worden de onderleggers voor een nieuw op te stellen bestemmingsplan. Met dit nieuwe plan is er een nieuw juridisch toetsingskader voor initiatieven.

Onderwijshuisvesting

Na de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs kunnen we in 2021 vooral praktisch aan de slag. De eerste tien projecten zullen hun businesscase afronden, een architect selecteren en als er geen bijzonderheden zijn aan het einde van het jaar hun ontwerp klaar hebben en starten met aanbesteding van de aannemer. De regeling voor onderhoud van monumenten zal in uitvoering gaan. Net als in 2020 ligt er eind 2021 een voortgangsdocument voor de Raad.

De eerste tien projecten betreffen de International Primary School Hilversum, scholen Kerkelanden, De Wilge, Alberdingk Thijm College, Gymzaal Klimop, Gymzaal Villa Vrolik, Montessorischool Centrum, Fabritiussschool, Paulusschool en Goudenregenschool.

Vastgoed

Als de raad het voorstel inzake meerjarige onderhoudsplanning vastgoedobjecten 2020-2034 en de meerjarige onderhoudsplanning sportparken 2020-2029 vaststelt voor de periode 2020-2029, gaan we aan de slag met de uitvoering daarvan. Daarmee zorgen wij ervoor dat het onderhoud en samenstelling van ons vastgoed kwalitatief op het niveau komt dat het verdient en dat nodig is om de economische waarde te behouden.

In het verlengde hiervan is de vastgoedportefeuille getoetst aan de beslisboom uit de nota grond- en vastgoedbeleid (2019) en zijn er 47 objecten op de lijst van niet-strategische (te verkopen) panden geplaatst. Uitgangspunt is dat we vijf objecten per jaar verkopen.

Tenslotte worden ook in 2021 panden verworven vanuit de twee WVG-gebieden, Koninginneweg en Oosterspoorplein. Met name op deze laatste locatie werken we daarmee ook aan het veiliger maken van de buurt.

Thema economie

De coronacrisis heeft mondiaal hard toegeslagen in de economie. Met name de horeca, winkels, evenementen en bedrijven in de mediasector zijn hierdoor getroffen. Wij zien voorlopig in deze sectoren nauwelijks herstel. De landelijke ondersteuningsmaatregelen hebben bedrijven helpen overbruggen, maar een langdurige vraaguitval zal onvermijdelijk tot faillissementen leiden.

Ook in veel andere sectoren is sprake van omzetsdaling, of het uitblijven van investeringen. Tegelijkertijd zien we dat bedrijven zich aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid en kansen die zich voordoen grijpen

Daarom zetten we juist nu in op het versterken van de Hilversumse economie. Dit doen we in samenwerking met ondernemersverenigingen, bedrijven en kennisinstellingen via het Platform Economie. We geven samen uitvoering aan de agenda Economie & Media 2020-2021: ruimte voor werk, voor talent en innovatie, voor positionering van Hilversum als aantrekkelijke vestigingsstad voor bedrijven, werknemers en bezoekers. Vanuit de regio bieden we financieringsmogelijkheden om innovatie te bevorderen. We hebben extra aandacht voor bedrijven en sectoren die het moeilijk hebben. Ook is er extra aandacht voor mogelijkheden voor om- en bijscholing.

Thema energietransitie, verduurzaming en klimaatadaptatieEnergietransitie

We gaan vol inzetten op het aardgasvrij-klaar maken van woningen. We versnellen de energietransitie om uiterlijk in 2040 afscheid te nemen van het aardgas. Deze klus klaart de gemeente niet alleen. We doen dit samen met inwoners, ondernemers, vastgoed eigenaren, bouwers, investeerders, maatschappelijke organisaties én medeoverheden. Voor de voorziening van duurzaam opgewekte energie ligt de focus op 'zon op dak'. Ondertussen werken wij in regioverband de concept Regionale Energiestrategie (RES) uit tot de RES 1.0, die onderdeel wordt van de

Hilversumse Energietransitie. Daarnaast stellen we ons ten doel om als gemeentelijke organisatie in 2022 klimaatneutraal te zijn.

Om dit planmatig te kunnen bereiken, stellen we het Programma Energietransitie Hilversum 2021-2025 vast, voeren we het jaarplan Energietransitie Hilversum 2021 uit en stellen we de Transitievisie Warmte Hilversum op.

Onder het programma vallen activiteiten als:

- Stimuleren zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en langs infrastructuur
- Energiebesparing en isoleren stimuleren, o.a. door de samenwerking met de Hilversumse energiecoöperaties, doorontwikkelen regionaal energiedienstenbedrijf.
- Doorontwikkeling samenwerking met de stad (Hilversum100, Green Deals, Energiecoöperaties).
- Opstellen leidraad duurzame gebiedsontwikkeling.

Onder de transitievisie vallen de volgende activiteiten:

- Opstellen van een routekaart aardgasvrije gemeente in 2040, waarbij inzicht gegeven wordt in alternatieve warmtevoorzieningen, met een indicatie van de kosten, voor kansrijke wijken tot 2030.
- Uitvoeren wijkaanpak Hilversumse Meent Aardgasvrij. (onder voorbehoud dat we de Proeftuin Aardgasvrije Wijk aanvraag toegekend krijgen)
- Organiseren van de Buurtenchallenge om actieve betrokkenheid te creëren en aan te sluiten bij kansrijke initiatieven t.b.v. het aardgasvrij-klaar maken van de buurt.
- Uitwerken Concept Regionale Energiestrategie (RES) tot de RES 1.0, om de realisatie van zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en geluidsschermen te versnellen én kansrijke locaties voor zonne-energie nader te verkennen, waaronder vliegveld Hilversum.
- Realiseren van een klimaatneutrale organisatie o.a. door het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed, zie ook onder verduurzaming.
- Stimuleren van het verduurzamen van bedrijven en organisaties en een beroep doen op hun rol in de energietransitie. Zoals het inzetten van elektrische vervoersmiddelen voor het speciale doelgroepenvervoer door de regio Gooi en Vechtstreek.
- Verkennen van de mogelijkheden om de gemeentelijke duurzaamheidsfondsen voor bewoners en maatschappelijke organisaties uit te breiden.

Verduurzaming

De focus ligt in 2021 op de verduurzaming binnen de openbare ruimte. De volgende acties ondernemen we daarbij:

- inbedden van duurzame aspecten in de nieuwe aanbestedingen. Denk daarbij aan circulariteit en CO2 reductie. We gaan daartoe aan de hand van de inkoopkalender bepalen welke aanbestedingen zich daar voor lenen. We sluiten hierbij aan op de acties vanuit circulaire inkoop.
- Opstellen van de routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed, niet zijnde de panden die de eigen organisatie gebruikt (Die zitten in de routekaart CO2 neutrale bedrijfsvoering) en daartoe een uitvoeringsplan opstellen. Dit is overigens een verplichting die voortvloeit uit het Klimaatakkoord.
- Voortzetten van de reeds in gang gezette verduurzaming binnen de bedrijfsvoering. Denk aan het bestaande vervangingsschema omtrent openbare verlichting waarbij jaarlijks lampen worden omgebouwd naar LED.
- Verder leren in het kader van de circulaire economie. Slim hergebruik van bestaande materialen (Openbare ruimte/gebouwen) is daarbij het doel. Zodoende dragende we bij aan de verminderde inzet van primaire grondstoffen. Daartoe nemen we deel aan de digitale

marktplaats (Inzicht vraag en aanbod regio gemeenten welke in oktober 2020 wordt gelanceerd.

- Stimuleren van de markt om materialen zoveel mogelijk in te zetten. Dit door in aanbestedingen de gunningscriteria daarop aan te passen. We gaan hiervoor een aantal voorbeeldprojecten selecteren.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie gaat om het bestendig zijn voor het veranderend klimaat met betrekking tot droogte, hitte en wateroverlast.

In het Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026 wordt flink geïnvesteerd in het verder afkoppelen van hemelwater van het vuilwaterriool. Dit water wordt geïnfiltreerd in de bodem of afgevoerd naar infiltrerende stadsvijvers. Dit vermindert de droogte-stress.

Vooral in het postcodegebied 1221 en centrum is een wateroverlast probleem. Water staat hier op straat bij flinke regen en loopt op plaatsen de woningen in. Dit probleem wordt aangepakt door in 2021 een start te maken met het afkoppelen van grote dakoppervlakken en het voorbereiden van de aanleg van een vuilwaterberging, waarmee de wateroverlast vermindert. We moeten accepteren dat water tijdelijk op straat staat bij veel regen maar het mag geen schade veroorzaken aan woningen.

Alle nieuwbouw wordt klimaatneutraal gebouwd, wat betekent dat al het hemelwater op het terrein wordt opgevangen en hergebruikt of geïnfiltreerd. Dit is voortzetting van bestaand beleid, waarbij de norm voor de te bergen hoeveelheden water zijn aangescherpt.

Openbaar groen ondervindt schade door lange droge perioden. Extra water geven is nodig. Bewoners worden hierbij betrokken middels participatie. Bij herplanting wordt gelet op droogtebestendige inrichting van het groen.

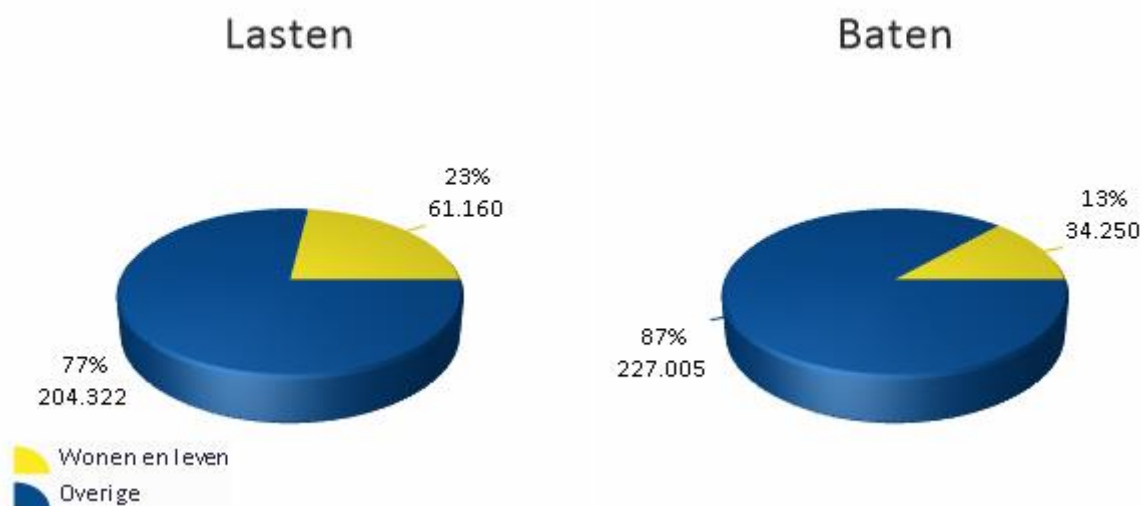
Tot slot

Met deze maatregelen is onze begroting stevig gevuld. Tegelijkertijd hebben en houden we zorgen over de druk die op de begroting staat. Veel hebben we in eigen hand, maar voor veel zijn we ook afhankelijk van economische en maatschappelijke ontwikkelingen in de corona-crisis en Rijksbeleid, zeker waar het gaat om de wijze en omvang van bekostiging van gemeenten. De landelijke verkiezingen kunnen op veel zaken een nieuw perspectief geven.

We zien uit uitdagingen en kansen. Wat zeker is dat Hilversum het best presteert als raad, college, bewoners, bedrijven, maatschappelijke partners en mede-overheden elkaar vinden en samen werken aan oplossingen. Deze begroting is een nadrukkelijke uitnodiging daarvoor.

2. Het programmaplan

Programma 1: Wonen en leven

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Wonen en leven zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Goois Natuur Reservaat (GNR) (verbonden partij)
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) (verbonden partij)
- Provincie Noord-Holland
- Erfgoedorganisaties
- Woningcorporaties
- Culturele organisaties
- Sportverenigingen
- Sportservice Noord-Holland
- Stichting Centrum Hilversum
- Uitvaartstichting Hilversum
- (Commerciële) vastgoedpartijen
- Huurdersorganisaties
- Provincie Utrecht
- (Bus)vervoerders (Transdef, Syntus, NS)
- ProRail
- Rijkswaterstaat
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Kaderstellende nota's

Bodem, water, riolering

- Gemeente Watermanagement Plan 2021-2026 (2020)
- Keur AGV 2011, inclusief bijbehorende en/of later vastgestelde Vrijstellingen en Beleidsregels
- Structuurvisie Ondergrond (landelijk, 2015)
- Verordening havengelden (2021)
- Verordening rioolheffing (2021)

Milieu en duurzaamheid

- Visie 'Hilversum Klimaatneutraal 2050' (2012)
- Uitvoeringsprogramma: Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)
- Dierenwelzijnsbeleid Hilversum (2016)
- Regionaal Uitvoeringsplan Huishoudelijk afval 2015-2020 (2016)
- Verordening afvalstoffenheffing (2021)
- Actieplan Geluid (2013)
- Provinciale Milieuverordening (tranche 10a)

Bereikbaarheid

- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)
- Parkeerverordening Hilversum (2018)
- Structuurvisie Verkeer en Vervoer 2030 (2016)
- Herziening laadpalenbeleid (2015)
- Verordening parkeerbelastingen (2021)
- Verordening Mobiliteitsfonds Hilversum (2009)
- Wijziging verordening Mobiliteitsfonds Hilversum 2009 (2019)

Groen en begraafplaatsen

- Nota Impuls voor extra groen in Hilversum (2016)
- Groenbeleidsplan 2030 (2013) Wonen
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Wonen

- Lokale Woonvisie Hilversum 2016-2020 (2016)
- Regionale Woonvisie Regio Gooi en Vechtstreek 2030 (2016)
- Regionale Huisvestingsverordening Gooi en Vechtstreek (2019)

Openbare ruimte

- Visie Hilversum Buiten (2004)
- Handboek Beheer Hilversum Buiten (2009)
- Handboek Inrichting Hilversum Buiten (2009)

Sport

- Nota Sport en Bewegen 2016 t/m 2020

Mooie stad

(Lasten: € 7.144 Baten: € -3.565)

Opgave van de stad

Hilversum is een compacte stad, gelegen in een oase van groen en met een hoog voorzieningenniveau. De uitdaging voor de komende decennia is om die aantrekkelijke, levendige stad te blijven, waar iedereen betaalbaar kan wonen, werken en vrije tijd kan doorbrengen. De afvlakking van de economische groei, soms knellende bereikbaarheid en een tekort aan woningen in bijna alle prijsklassen, vragen om een toekomstvisie op Hilversum waarin keuzes worden gemaakt. De Omgevingsvisie is hiervoor het instrument, als onderdeel van de Omgevingswet. Investerings in tijd en geld moeten een zorgvuldige voorbereiding op de komst van de Omgevingswet in 2022 mogelijk maken.

In de lopende fysieke projecten staat het vinden van de juiste balans tussen ruimte voor wonen en ruimte voor werken centraal. Hilversum is een gewilde woonstad. Er is een grote vraag naar woningen, waarbij de gemeente nadruk legt op het sociale en het middeldure segment. Hilversum blijft de komende jaren bouwen en zoekt hier de samenwerking met regiogemeenten en woningbouwcorporaties. De woningbouwproductie wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van 'de Teller van Heller'.

Tegelijkertijd is Hilversum ook een gemeente waar gewerkt wordt. Om zowel het bouwen van woningen als bedrijvigheid een impuls te geven, jagen we een groot aantal ruimtelijke opgaven aan, zoals het stationsgebied, postcodegebied 1221, Crailo en het Arenapark.

De coronacrisis heeft mogelijk een vertragend effect op het proces van de Omgevingsvisie en de realisatie van fysieke projecten in de stad. Op dit moment dient dat effect zich nog niet aan.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Aantal sociale huurwoningen	11.455 (2015)	11.455	Woonmonitor
	Nee	Waardering van het onderhoud van de openbare ruimte	6,9 (2019)	7	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal per jaar opgeleverde sociale huurwoningen	126 (2017)	1/3 van totaal aantal opgeleverde woningen	Woonmonitor

	Nee	Aantal per jaar opgeleverde (koop)woningen in het middensegment	37 (2017)	1/2 van totaal aantal opgeleverde (koop)woningen	Woonmonitor
	Nee	Aantal vanaf 2018 opgeleverde en in plannen gevatte (koop)woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens		1000 (2022)	Woonmonitor
035	Ja	Gemiddelde WOZ-waarde (maal duizend euro)	314 (2019)	Geen streefwaarde	CBS
036	Ja	Nieuw gebouwde woningen, aantal per 1.000 bestaande woningen	5,2 (2019)	6,5	Gemeente Hilversum

Ambitie met activiteiten

1.1.1. Ruimtelijke ordening

Samen met inwoners, bedrijven en instellingen werken we aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. We zetten de beschikbare instrumenten uit de Omgevingswet hiervoor in.

Activiteiten

- Opstellen en vaststellen van de Omgevingsvisie samen met inwoners, ondernemers maatschappelijke organisaties en andere experts.
- Voortzetten van het pilotproject voor het Omgevingsplan: bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor het Noordwestelijk Villagegebied.
- Regisseren van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: stationsgebied, publieke gebiedsontwikkellocaties in postcodegebied 1221, Arenapark, Buurthuis de Lelie/Paulusschool.
- Faciliteren van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: Crailo, Philipslocatie, private ontwikkellocaties in postcodegebied 1221, voltooiing Groene Schakel, projecten uit het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, verschillende andere private en publieke ontwikkelingen die worden onderzocht.
- Meedoen aan verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: Huydecopersweg, A27, Anna's Hoeve, Lucent, Monnikenberg.
- Inzichtelijk maken van de regels en mogelijkheden voor gevelreclame (verwerken onder de zin van het welstandsbeleid).
- Actualiseren van het welstandsbeleid in lijn met de Omgevingswet.

1.1.2. Wonen en bouwen

Samen met marktpartijen en woningcorporaties realiseren we de bouwopgaven van Hilversum. De gemeente heeft een stimulerende rol dit mogelijk te maken.

Activiteiten

- Opstellen en vaststellen van een Woonvisie.
- Stimuleren en faciliteren van de uitbreiding van de woningvoorraad tot de gewenste 1000 extra woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens.
- Overleggen met woningcorporaties om te komen tot prestatieafspraken.
- Stimuleren en faciliteren van het op peil houden van de sociale woningvoorraad en het verhogen van het aanbod van middenhuurwoningen.

- Ruimte bieden aan nieuwe woon- en verblijfsvormen voor starters, internationale kenniswerkers, studenten en ouderen.
- Doorontwikkelen van een (regionale) samenwerkingstafel met woningcorporaties en marktpartijen voor het realiseren van de bouwopgaven.
- Mede uitvoeren van het project senioren Wooncoach en daarmee bijdragen aan goed wonen voor senioren, doorstroming op de sociale huurmarkt en signaleren van eenzaamheid en zorgbehoeften.
- Toezicht houden op bouwen en wonen.
- Actueel houden van de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG).
- Behandelen van aanvragen omgevingsvergunningen.
- Aanpassen van de werkprocessen rondom omgevingsvergunningen in lijn met de Omgevingswet.
- Aansluiten op het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

1.1.3. Begraafplaatsen en crematorium

De verbonden partij Uitvaartstichting Hilversum exploiteert alle gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. De gemeente stuurt op een hoog kwaliteitsniveau van het begraven en cremeren, het betaalbaar houden van de begraaf- en crematietarieven en het behoud van de monumentale uitstraling van de begraafplaatsen. Sturingsmogelijkheid heeft de gemeente via de Raad van Toezicht en de begroting en jaarrekening van de Uitvaartstichting.

Activiteiten

- Onderhouden van de gebouwen op de begraafplaatsen volgens de meerjarenonderhoudsplanung.
- Uitvoeren van de renovatie aula Bosdrift voor de huisvesting van de Uitvaartstichting.

Levendige stad

(Lasten: € 11.379 Baten: € -2.011)

Opgave van de stad

Een levendig, divers en bruisend Hilversum maakt de stad aantrekkelijk. Een hoge kwaliteit van de culturele, sportieve voorzieningen, het cultureel erfgoed en de evenementen zorgt voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Vitale lokale media en een moderne bibliotheek sluiten aan bij het profiel Hilversum Mediastad. Op regionaal niveau zetten we ons in om meer dagrecreanten en toeristen naar Hilversum te trekken.

De coronacrisis heeft mogelijk grote gevolgen voor culturele instellingen en activiteiten. De precieze gevolgen zijn nog onbekend. Enkele indicatoren in onderstaande tabel, bijvoorbeeld over bezoekersaantallen, hebben de streefwaarde p.m. omdat vanwege de coronacrisis een reële referentiewaarde bepalen over dit jaar niet mogelijk is.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Bezoekersaantallen evenementen in de openbare ruimte	270.000 (2017)	n.v.t.	Gemeente Hilversum
	Nee	Aantal overtredingen geluidsoverlast	0	5	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen en/sportmogelijkheden	64% (2019)	≥ 64%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar dat voldoende beweegt volgens de NNGB	56,5% (2016)	60%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor sport en recreatie	64% (2019)	≥ 64%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de culturele voorzieningen	49% (2019)	≥ 49%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over het evenementen aanbod	49% (2019)	n.v.t.	Hilversum Monitor

	Nee	Bezoekersaantallen van vijf culturele instellingen (Museum, Vorstin, Filmtheater, Bibliotheek en MCO)	Filmtheater 142.376, Museum 35.914, Vorstin 77.860, Bibliotheek 226.500 en MCO 17.247	n.v.t.	Jaarverslagen culturele instellingen
020	Ja	Aandeel niet sporters in de gemeente	48% (2016)	40%	RIVM

Ambitie met activiteiten

1.2.1. Sportbeleid en activering

We stimuleren inwoners om gezond en vitaal te zijn en te blijven. Het is daarvoor belangrijk dat er voor alle inwoners voldoende toegang tot laagdrempelige sportvoorzieningen is. We zetten ons in voor vitale sportverenigingen, buurtsport en beweegprogramma's voor specifieke doelgroepen. Sportevenementen brengen levendigheid, bindt bedrijven aan de stad en dragen bij aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Activiteiten

- Verder ontwikkelen van het onderdeel sport binnen het profiel 'work, play, sport' voor het Arenapark.
- Actief ondersteunen van sportverenigingen bij het verbeteren van de organisatiekracht en de openclubgedachte, onder andere via de samenwerking met NOC*NSF.
- Verder ontwikkelen van het sportnetwerk. Bijvoorbeeld door de organisatie van Sportontmoeting Hilversum en het sportoverleg met besturen van grote sportverenigingen.
- Inzetten van buurtsportcoaches om Hilversummers in beweging te krijgen en te houden, in samenwerking met verschillende organisaties.
- Investeren in en uitvoeren van de vijf pijlers van het Sportakkoord: inclusief sporten en bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sportaanbieders, positieve sportcultuur, van jongs af aan vaardig in bewegen.
- Ondersteunen van sportevenementen, zoals de Hilversum City Run.
- Faciliteren van de buurtspelen.

1.2.2. Sportaccommodaties

Sportaccommodaties dienen goed onderhouden en in voldoende mate aanwezig te zijn. Bij de sportaccommodaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is stemmen we het beheer en onderhoud af met de sportverenigingen. Waar mogelijk kunnen op wens van sportverenigingen bepaalde taken worden overgenomen. Voor niet-gemeentelijke sportaccommodaties kunnen sportverenigingen zich aansluiten bij de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum. De gemeente staat voor de stichting garant.

Activiteiten

- Uitwerken van de mogelijkheden voor realisatie van een zwembad op het Arenapark.
- Aanbesteden en uitvoeren van beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties.
- Implementeren van de nieuwe wijze van exploitatie en beheer van binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzaal en zwembad).
- Onderhouden van sportvelden van de gemeente volgens het vastgestelde meerjarenonderhoudsplan.
- Onderhouden van trapveldjes zoals het Cruyff Court, en het ondersteunen van nieuwe initiatieven.
- Intensiveren van het gebruik van de huidige sportaccommodaties, waardoor zoveel mogelijk bewoners kunnen sporten.

1.2.3. Culturele activiteiten, instellingen en educatie

Culturele activiteiten zijn gericht op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur. De gemeente verbindt cultuur in sterke mate aan vraagstukken over gebiedsontwikkeling, de omgevingsvisie en het versterken van werklocaties. Culturele instellingen op professioneel en amateurniveau zijn essentiële dragers voor culturele activiteiten. We ondersteunen culturele instellingen, initiatieven en activiteiten en vragen als tegenprestatie een duidelijke bijdrage aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Daarbij weegt ook de verbinding met andere terreinen (sociaal domein, economische activiteit en culturele kwaliteit) en toegankelijkheid voor publiek mee.

Activiteiten

- Ondersteunen van amateurverenigingen middels subsidies.
- Stimuleren van programmatische samenwerking tussen de door de gemeente gesubsidieerde instellingen. Dit kan verschillende vormen hebben, zoals zomerprogrammering, culturele seizoensopening en amateurkunstheden festival Iktoon.
- Onderhouden van landelijke netwerken en stimuleren van samenwerking met de culturele instellingen die in Hilversum zijn gevestigd.
- Subsidiëren van de lokale culturele basisinfrastructuur (BIS). Dit zijn een negental basisinstellingen, zoals het Filmtheater en De Vorstin.
- Starten met herziening van de BIS.
- Stimuleren van cultuureducatie en mediawijsheid door samenwerking met scholen en instellingen. Mede door het faciliteren van een cultuurcoördinatiepunt en cultuurcoaches.
- Deelnemen aan landelijk programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024.
- Stimuleren van ontwikkeling creatieve broedplaatsen.
- Continueren van initiatieven zoals de stadsdichter, de kinderdichter en straatpoëzie.

1.2.4. Musea

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad. Het omvormen van de Kerkbrink tot Mediacultuurplein zorgt voor een levendiger plein in het centrum van de stad. Het streekarchief groeit uit tot een stabiele archieforganisatie.

Activiteiten

- Ondersteunen van Museum Hilversum ter bevordering van het mediacultuurprofiel en verbinding met andere instellingen, zoals Beeld & Geluid, de bibliotheek en de Zilveren Camera.
- Opbouwen van een toekomstgericht streekarchief, mede door middel van een regionale fusie.
- Uitvoeren van het gezamenlijk convenant met Museum Hilversum.

1.2.5. Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed heeft een verbindende werking in Hilversum vanuit ruimtelijk, sociaal en maatschappelijk perspectief. Als één van de identiteitsdragers van de stad draagt het bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente heeft een regierol bij het beschermen, behouden en versterken van het cultureel erfgoed. We trekken samen met de eigenaren van monumenten op. Toekomstbestendig betekent dat er ruimte is voor transformatie van monumenten. Het doel hierbij is dat cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar blijft, een verbindende kracht heeft en actief onderdeel is van een veranderende leefomgeving.

Activiteiten

- Positioneren van Hilversum als tuinstad in samenhang met de Omgevingsvisie en ruimtelijke opgaven.
- Beschermen en behouden van het cultureel erfgoed in Hilversum.
- Stimuleren van en adviseren over duurzaam transformeren van monumenten en rijksbeschermd stadsgezichten.
- Ondersteunen van eigenaren van monumenten met advies en financiële instrumenten.
- Uitvoeren van het convenant Zonnestraal en de waarde voor inwoners en bezoekers behouden.

1.2.6. Lokale media en bibliotheek

Lokale media en de bibliotheek zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt daarom de bibliotheek en innovatie van de lokale media.

Activiteiten

- Toegankelijk houden van de bibliotheek voor de inwoners van Hilversum.
- Ondersteunen van de bibliotheek van de toekomst, waarbij de vorm afhankelijk is van de ontwikkeling van Mediacultuurplein Kerkbrink.
- Ondersteunen van initiatieven uit lokale media met een innovatief karakter vanuit de Subsidieregeling lokale media 2020.

Bereikbare stad

(Lasten: € 18.057 Baten: € -6.307)

Opgave van de stad

Hilversum is door haar centrale ligging en goede verbindingen met de rest van Nederland een gewilde plaats om in te wonen en te werken. Daardoor is de mobiliteit in en om de stad relatief groot. Een goede bereikbaarheid is essentieel om een aantrekkelijke woon-werk gemeente te zijn. De toenemende verkeersdruk zorgt er echter voor dat dit in gevaar komt. De bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Hilversum zijn daarom een blijvend aandachtspunt. Hilversum wil een goed bereikbare stad zijn voor voetgangers, fietsers, trein- en busreizigers en automobilisten. De opgave van de stad is om zowel bereikbaarheid van buiten als de bereikbaarheid in de stad zelf te verbeteren door het aanpakken van verschillende knelpunten. De Mobiliteitsvisie is het instrument om de juiste balans tussen de verschillende vormen van vervoer uit te werken.

De coronacrisis heeft mogelijk (lange termijn) effecten op de bereikbaarheid van en bewegingsmogelijkheden in de stad. De precieze gevolgen zijn nog onbekend.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over infrastructuur voor fiets	77% (2019)	80%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over verplaatsing met auto	27% (2019)	30%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage achterstallig onderhoud op wegen	17% (2019)	≤ 17%	Gemeente Hilversum
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per auto	5,1 (2019)	6,0	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per fiets	8,1 (2019)	8,5	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat wekelijks of vaker gebruik maakt van (elektrische) fiets	56% (2019)	≥ 56%	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal elektrische laadpunten en tankpunten voor biobrandstoffen/(groen)gas, per 10.000 inwoners	21,5 (2019)	22	Rijksdienst voor het Wegverkeer
	Nee	Aantal geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	5,6 (2018)	≤ voorgaand jaar	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Nee	Aantal verkeersslachtoffers, per 1.000 inwoners	0,7 (2018)	≤ voorgaand jaar	Water, Verkeer en Leefomgeving

Ambitie met activiteiten

1.3.1. Verkeer en vervoer

Verbetering van de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de doorstroming en het stimuleren van fiets en openbaar vervoer.

Activiteiten

- Vaststellen van de Mobiliteitsvisie en het uitvoeringsprogramma, in lijn met de Omgevingsvisie, met aandacht voor: stimuleren elektrisch vervoer, stimuleren van fietsgebruik, werken aan snel- door- en hoofdfietsroutes, transferialocaties, stedelijke distributie, inrichting routes naar OV-knooppunten, innovatieve parkeeroplossingen, gebruik van technologie, doorstroming verbeterende maatregelen en het benutten van wegwerkzaamheden voor oplossingen voor onder andere klimaatadaptatie.
- Uitvoeren van het regionale plan Hoogwaardig fietsnetwerk Gooi & Vechtstreek, ondersteund door subsidies van de provincie Noord-Holland.
- Uitvoeren en evalueren van het project nachttrein naar Amsterdam en Utrecht in samenwerking met de NS.
- Onderzoeken van mogelijk extra te nemen maatregelen bij de implementatie van het nieuwe vervoersplan van concessiehouder Transdev voor het busvervoer in de regio Gooi en Vechtstreek.
- Afronden van de werkzaamheden die alle bushaltes toegankelijk maken voor mindervaliden.
- Uitvoering door de provincie Noord-Holland van grote werkzaamheden inzake HOV in 't Gooi, waaronder de onderdoorgang Oosterengweg, de busbaan en de natuurbrug.
- Stimuleren van de uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen, met name op locaties die veel publiek trekken, in samenwerking met MRA-Elektrisch.
- Uitwerken van de variant 'Overweg dicht voor autoverkeer' bij de Kleine Spoorbomen.
- Aanpakken van verkeersonveilige situaties. Als gevolg van de afronding van de Top 10 wordt gestart met een nieuwe reeks.
- Voorbereiden op uitvoering van het opheffen van de niet actief beveiligde spoorwegovergang (NABO) Maartensdijkseweg.
- Ontwerpen en vaststellen van verplichte verkeersbesluiten voor bijvoorbeeld de snelheid op wegen, voorrang op kruispunten en de reservering van een gehandicaptenparkeerplaats.
- Vervangen van bestaande verkeersregelinstallaties naar intelligente-verkeersregelinstallaties (i-VRI).
- Onderhouden van de openbare verlichting en deze gefaseerd vervangen door LED-verlichting.
- Gefaseerd vervangen van geluidsreducerend asfalt op de buitenring.
- Beheren van de objecten ten behoeve van de verkeersmaatregelen (verkeersborden, verkeersregelinstallaties, bewegwijzering en straatmeubilair ten behoeve van verkeersregulering).
- Inspecteren, beheren en onderhouden van de civieltechnische kunstwerken (bruggen en tunnels).
- Uitvoeren van de gladheidsbestrijding conform het Gladheidsbestrijdingsplan.
- Uitvoeren van de straatreiniging conform het handboek Hilversum Buiten.
- Reguleren, faciliteren en uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de gemeentelijke riolering.
- Verlenen van vergunningen voor het tijdelijk plaatsen van voorwerpen op de openbare weg.
- Verlenen van vergunningen ten behoeve van kabels en leidingen in gemeentelijk grond.

1.3.2. Parkeren

We streven naar een evenwichtige parkeerbalans en het effectief gebruik van parkeerplaatsen ter bevordering van de bereikbaarheid en leefbaarheid van het centrum, werklocaties en buurten. Het gebruik van parkeerplaatsen wordt gereguleerd door het toepassen van parkeertarieven

Activiteiten

- Implementeren van besluitvorming in Q4 2020 over verlaagde parkeernormen rondom OV-knooppunten.
- Ontwikkelen naar data-gestuurd parkeertoezicht door verder digitaliseren van de handhaving.
- Uitvoeren van de driejaarlijkse stadsbrede parkeertelling
- Begeleiden en monitoren van het uitbesteedde werk aan verbonden partij Parkeerservice voor de handhaving op parkeren.
- Mogelijk uitbreiden van gereguleerd parkeren op initiatief van en in overleg met de buurt.
- Onderhouden van parkeervoorzieningen, waarbij technische innovaties worden onderzocht bij de vervanging van de verouderde installaties.
- Verlenen van parkeervergunningen en ontheffingen.

Duurzame stad

(Lasten: € 23.779 Baten: € -19.808)

Opgave van de stad

Hilversum is al een groene gemeente, maar staat voor een grote uitdaging om in de komende jaren nog groener te worden. In letterlijke zin betekent dat groener door het beschermen en uitbreiden van het groen dat de gemeente rijk is. Dit doen wij door initiatieven van bewoners te stimuleren en ondersteunen. Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn hierbij belangrijke thema's. In figuurlijke zin heeft dat betrekking op de duurzaamheidsopgave waar we als gemeente voor staan, met name de energietransitie. Deze grote klus klaart de gemeente niet alleen. Alle inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en instellingen zijn hierbij nodig. De gemeente geeft het goede voorbeeld door grote stappen te zetten in het klimaatneutraal maken van de eigen organisatie.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Grondgebruik: bossen en natuurlijk terrein	42,5% (2015)	≥ 42,5%	CBS
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat in zijn/haar buurt voldoende groen is	73% (2019)	≥ 75%	Hilversum Monitor
	Nee	Verminderen CO2-uitstoot van Hilversum	400 kiloton (2018)	373 kiloton	Klimaatmonitor
	Nee	Percentage hernieuwbare energie	7% (2019)	10% (2022)	Klimaatmonitor
	Nee	Percentage gescheiden afval t.o.v. de totale hoeveelheid ingezameld afval	64% (2018)	75%	GAD Meter
	Nee	Percentage circulaire aanbestedingen t.o.v. het totaal aantal lopen contracten	15% (2019)	25% (2022)	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage woningen (voorlopig) energielabel B of beter	31% (2019)	40% (2022)	Klimaatmonitor
	Nee	Duurzaamheidscore ecologisch kapitaal (0-100)	54 (2017)	≥ 54	Telos (Duurzaamheidsbalans)
033	Ja	Aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner	162 kg (2019)	100 kg	CBS
034	Ja	Percentage hernieuwbare elektriciteit	2% (2018)	2% (2022)	RWS

Ambitie met activiteiten

1.4.1. Duurzaamheid en milieubeheer

We gaan vol inzetten op het aardgasvrij-klaar maken van woningen. We versnellen de energietransitie om uiterlijk in 2040 afscheid te nemen van het aardgas. Deze klus klaart de gemeente niet alleen. We doen dit samen met inwoners, ondernemers, vastgoed eigenaren, bouwers, investeerders, maatschappelijke organisaties én medeoverheden. Voor de voorziening van duurzaam opgewekte energie ligt de focus op 'zon op dak'. Ondertussen werken wij in regioverband de concept Regionale Energiestrategie (RES) uit tot de RES 1.0, die onderdeel wordt van de Hilversumse Energietransitie. Een extra ambitie is om als gemeentelijke organisatie in 2022 klimaatneutraal te zijn. Er wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor luchtkwaliteit in 2030 voor fijnstof en stikstofdioxide. Dat zorgt voor minder ziekte, minder sterfte en een betere kwaliteit van leven. Het Schone Lucht Akkoord maakt de omslag van het voornamelijk sturen op het voldoen aan Europese grenswaarden, naar het realiseren van gezondheidswinst voor iedereen.

Activiteiten

- Vaststellen van het Programma Energietransitie Hilversum 2021-2025.
- Uitvoeren van jaarplan Energietransitie Hilversum 2021:
 - Stimuleren zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en langs infrastructuur.
 - Energiebesparing en isoleren stimuleren, o.a. door de samenwerking met de Hilversumse energiecoöperaties, doorontwikkelen regionaal energiedienstenbedrijf.
 - Doorontwikkeling samenwerking met de stad (Hilversum100, Green Deals, Energiecoöperaties).
 - Opstellen leidraad duurzame gebiedsontwikkeling.
- Opstellen en vaststellen van de Transitievisie Warmte Hilversum:
 - Opstellen van een routekaart aardgasvrije gemeente in 2040, waarbij inzicht gegeven wordt in alternatieve warmtevoorzieningen, met een indicatie van de kosten, voor kansrijke wijken tot 2030.
 - Uitvoeren wijkaanpak Hilversumse Meent Aardgasvrij.
 - Organiseren van de Buurtenchallenge om actieve betrokkenheid te creëren en aan te sluiten bij kansrijke initiatieven t.b.v. het aardgasvrij-klaar maken van de buurt.
- Uitwerken Concept Regionale Energiestrategie (RES) tot de RES 1.0, om de realisatie van zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en geluidsschermen te versnellen én kansrijke locaties voor zonne-energie nader te verkennen, waaronder vliegveld Hilversum.
- Realiseren van een klimaatneutrale organisatie o.a. door het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
- Doorvoeren van circulaire economie in alle nieuwe aanbestedingen en verbeteren van circulariteit binnen lopende contracten waar mogelijk.
- Stimuleren van het verduurzamen van bedrijven en organisaties en een beroep doen op hun rol in de energietransitie. Zoals het inzetten van elektrische vervoersmiddelen voor het speciale doelgroepenvervoer door de regio Gooi en Vechtstreek.
- Verkennen van de mogelijkheden om de gemeentelijke duurzaamheidsfondsen voor bewoners en maatschappelijke organisaties uit te breiden.
- Meten van de luchtkwaliteit door de inzet van een Burgermeetnetwerk m.b.v. het dataplatform Open Hilversum (i.s.m. Smart City).

- Actief inzetten op het verkrijgen van subsidies ter ondersteuning van duurzaamheidsprojecten.
- Bijhouden van het bodeminformatiesysteem.
- Administratief afronden van de laatste panden van de A-lijst Wet geluidhinder.
- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek, die een aantal milieutaken voor de gemeente uitvoert.
- Uitvoeren van energieaudits bij bedrijven ter uitvoering van de landelijke wet Milieubeheer.
- Opstellen Schone Lucht Akkoord (SLA).

1.4.2. Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Hilversum is een groene stad, omringd door prachtige natuur- en recreatiegebieden. De gemeente heeft het doel de hoeveelheid binnenstedelijk groen op peil te houden, op plekken te vergroten en waar mogelijk te verbinden met de omringende natuurgebieden. Er ligt ook een sterke nadruk op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatadaptief maken van de stad. Groeninitiatieven uit de buurten worden door de gemeente gestimuleerd en waar nodig begeleid. Het Goois Natuurreservaat blijft zorg dragen voor de natuurgebieden.

Activiteiten

- Onderhouden van openbaar groen en daarbij participatie door bewoners in groenbeheer en onderhoud in buurten stimuleren en ondersteunen.
- Actualiseren Groenbeleidsplan met betrekking tot biodiversiteit, natuurinclusief bouwen en klimaatadaptatie.
- Actualiseren handboeken Hilversum Buiten.
- Monitoren van de biodiversiteit in de wijken.
- Actief deelnemen aan het GNR om ook in de toekomst de natuur en recreatiewaarden in natuurgebieden te vergroten en te ontwikkelen.

1.4.3. Riolering

Het beheren en onderhouden van het riool is een omvangrijke gemeentelijke taak. Zeker nu klimaatverandering zorgt voor heftige buien en overstromingen en daarmee meer druk op het rioolstelsel. Een optimaal functionerend rioolstelsel met speciale aandacht voor klimaatadaptatie en duurzaamheid is ook in 2021 het uitgangspunt. Deze problematiek is meegenomen in het Gemeente Watermanagement Plan 2021-2026.

Activiteiten

- Uitvoeren van het Gemeente Watermanagement Plan 2021-2026 (GWP).
- Vervangen van 6,5 km in het rioolstelsel op jaarbasis, als onderdeel van 65 km vervangen tussen 2015 en 2025.
- Beheren en onderhouden van het rioolstelsel. Binnen de bestaande mogelijkheden wordt klimaatadaptatie tegelijkertijd gerealiseerd.
- Afronden Infiltratieveld Hilversum-Noord (4m diep, 35m lang) om het rioolstelsel minder te belasten.
- Monitoren en bestrijden van overlast grond- en regenwater.

1.4.4. Afval

De Grondstoffen en Afvalstoffendienst (GAD) Gooi & Vechtstreek voert namens de gemeente de afvalinzameling en –verwerking uit bij de huishoudens. In 2021 komt er nieuw, regionaal beleid voor huishoudelijk afval voor de komende vijf jaar; het grondstoffenbeleid. De landelijke doelen voor de circulaire economie vormen het relevante beleidskader. De gemeente houdt via de begroting van de GAD toezicht op een effectieve en efficiënte afvalinzameling. Daarmee worden de tarieven voor afvalstoffenheffing voor de inwoner zo laag mogelijk gehouden.

Activiteiten

- Vaststellen van nieuw grondstoffenbeleid 2021-2025 in regionaal verband.
- Sturen op een goede en efficiënte uitvoering van de GAD.

1.4.5. Economische havens en waterwegen

Beheren en onderhouden van de huidige havens en waterwegen (inclusief de sluis).

Activiteiten

- Uitvoeren van regulier onderhoud van waterkeringen en afwatering, waarbij bij de vervanging van waterkeringen rekening wordt gehouden met natuurvriendelijke oevers.
- Uitvoeren van de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden, met name baggerwerkzaamheden, conform het onderhoudsplan.
- Onderhouden en bereikbaar houden van de binnenhavens en doorgaande waterwegen.
- Beheren en onderhouden van schutsluis 't Hemeltje en de vervanging van de technische installaties van de sluis afronden.

Middelen

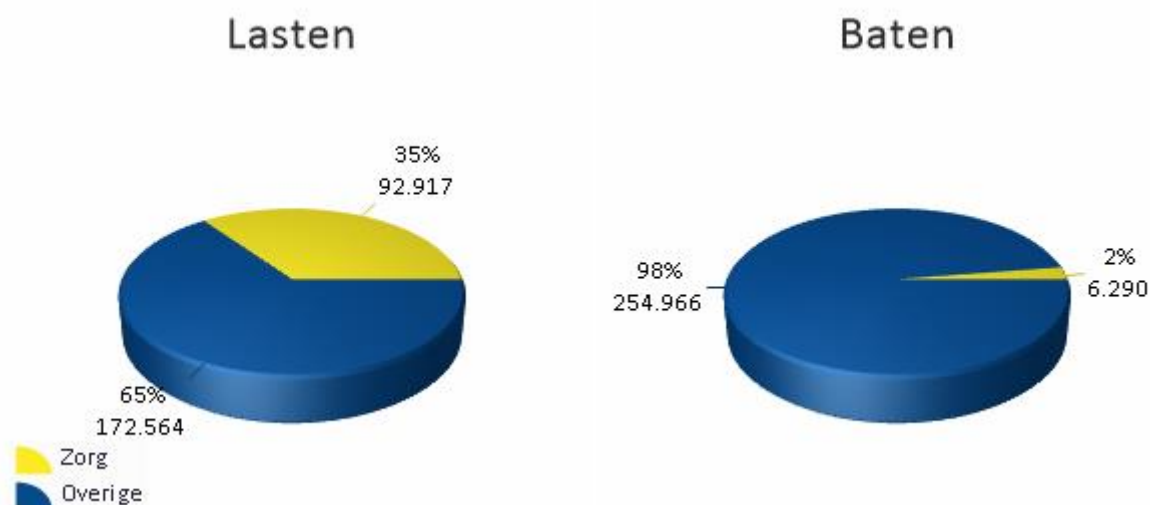
begrotingsjaar

bedragen x € 1.000

Programma 1. Wonen en leven	2021	2022	2023	2024
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	635	641	645	642
8.1 Ruimtelijke ordening	2.661	2.529	2.044	2.044
8.3 Wonen en bouwen	3.848	3.713	3.705	3.704
Lasten thema Mooie stad	7.144	6.883	6.393	6.389
5.1 Sportbeleid en activering	977	979	974	978
5.2 Sportaccommodaties	2.931	2.911	2.876	2.790
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.887	3.860	3.853	3.841
5.4 Musea	1.371	1.366	1.363	1.363
5.5 Cultureel erfgoed	534	631	586	585
5.6 Media	1.680	1.679	1.678	1.678
Lasten thema Levendige stad	11.379	11.426	11.331	11.236
0.63 Parkeerbelasting	56	55	55	55
2.1 Verkeer en vervoer	13.994	13.776	13.778	13.680
2.2 Parkeren	4.007	3.911	3.906	3.932
Lasten thema Bereikbare stad	18.057	17.742	17.738	17.666
2.4 Economische havens en waterwegen	395	422	492	490
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.642	6.310	6.398	6.309
7.2 Riolering	5.199	6.186	6.313	6.368
7.3 Afval	8.623	8.769	8.835	8.729
7.4 Milieubeheer	2.921	2.446	2.338	2.350
Lasten thema Duurzame stad	23.779	24.134	24.375	24.246
Totaal Lasten	60.360	60.185	59.838	59.538

7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-535	-535	-535	-535
8.1 Ruimtelijke ordening	-316	-316	-313	-313
8.3 Wonen en bouwen	-2.714	-2.440	-2.373	-2.253
Baten thema Mooie stad	-3.565	-3.291	-3.221	-3.101
5.1 Sportbeleid en activering	-5	-5	-5	-5
5.2 Sportaccommodaties	-1.073	-1.073	-1.073	-1.079
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-496	-496	-495	-495
5.4 Musea	-338	-338	-337	-337
5.5 Cultureel erfgoed	-98	-98	-41	-16
5.6 Media	-1	-1	-1	-1
Baten thema Levendige stad	-2.011	-2.011	-1.952	-1.933
0.63 Parkeerbelasting	-4.435	-4.435	-4.435	-4.435
2.1 Verkeer en vervoer	-546	-651	-541	-541
2.2 Parkeren	-1.325	-1.325	-1.325	-1.325
Baten thema Bereikbare stad	-6.307	-6.412	-6.301	-6.301
2.4 Economische havens en waterwegen	-66	-66	-66	-66
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-355	-355	-354	-354
7.2 Riolering	-7.917	-8.351	-8.533	-8.574
7.3 Afval	-10.994	-11.776	-12.151	-12.023
7.4 Milieubeheer	-476	-21	-19	-19
Baten thema Duurzame stad	-19.808	-20.569	-21.123	-21.036
Totaal Baten	-31.691	-32.282	-32.597	-32.371
Saldo van baten en lasten	28.669	27.902	27.241	27.167
Mutatie reserves	-1.760	-379	796	1.300
Resultaat	26.909	27.523	28.037	28.467

Programma 2: Zorg

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Zorg zijn:

- Inwoners en ondernemers
- Mantelzorgers en vrijwilligers
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Instellingen én professionals die ondersteuning bieden
- Diverse medische en zorgpartijen zoals huisartsen, ziekenhuis Tergooi en zorgverzekeraar
- Onderwijsinstellingen
- Kinderopvangorganisaties (peuterspeelzalen)
- Woningcorporaties
- Netwerken in de stad: zoals kerken en verenigingen voor ontspanning, sport, welzijn en cultuur

Kaderstellende nota's

- Kadernota Sociaal Domein 2017-2021
- Onderwijskansenbeleid 2018-2021
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035
- Uitvoeringsnotitie buurten 3.0
- Ontwikkelagenda Passend Onderwijs 2014-2018
- Regionale nota bescherming en opvang (2017)
- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Agenda Wmo-Welzijn in de wijk 2019 - 2021 (2019)
- Visie en Agenda Jeugdhulp (2019-2021)
- Transformatieplan "Zorg voor de Jeugd" Gooi en Vechtstreek (regionaal; 2019)
- Beleidsplan LHBTI 2019-2022 (2019)

Verbindende stad

(Lasten: € 12.631 Baten: € -429)

Opgave van de stad

Hilversum wil bijdragen aan een gezonde en sociale samenleving voor alle inwoners. Buurtenbeleid is samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken aan sterke sociale buurten. Mensen voelen zich meer verbonden met hun buurt en leefomgeving. Wijkgericht werken is er op gericht om verbondenheid, welzijn en preventie te versterken, met name voor mensen die het nodig hebben. Daarbij werken we vanuit het principe van positieve gezondheid. Door meer ondersteuning dichtbij te organiseren, is contact maken laagdrempelig en versterken we het zelfsturend vermogen en bestrijden we de eenzaamheid van mensen. Wijkcentra hebben een brede functie en in iedere wijk waar daar behoefte aan is, is dan ook een wijkcentrum. Hier kan men niet alleen terecht voor ondersteuning, maar er is ook gelegenheid voor ontspanning. De buurt bepaalt de programmering en daar waar nodig biedt de gemeente ondersteuning. Ondersteuning bieden we ook aan mantelzorgers, als vraagbaak, maar ook om richting te geven wanneer er specialistische hulp nodig is. Door te investeren op de verbindingen in de wijk kan zwaardere zorg voorkomen worden, zodat kosten beheersbaar worden.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met overgewicht	11,4% (2016)	≤ 10%	GGD
	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met vrijwilligerswerk	38% (2019)	≥ 38%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage volwassenen met hoge emotionele/sociale eenzaamheidsscore	41,3% (2016)	≤ 40%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Percentage inwoners dat zich verbonden voelt met de buurt	84% (2019)	85%	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de inwoners over de buurt	8,0 (2019)	8,0	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van inwoners over sociaal vangnet; mate waarin buurtgenoten elkaar ondersteunen	51% (2019)	60%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft	43% (2019)	45%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met aandacht voor burens in een zorgwekkende situatie	33% (2019)	≥ 33%	Hilversum Monitor

	Nee	Percentage inwoners dat (helemaal) mee eens is dat gemeente inwoners en organisaties betreft bij de totstandkoming en uitvoering van beleid	40% (2019)	≥ 40%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zegt bereid te zijn zich te willen inzetten voor de leefbaarheid van de buurt	54% (2019)	≥ 54%	Burgerpeiling waarstaatjegemeente
	Nee	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar met overgewicht	41,0% (2016)	38,0%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met ondergewicht	13,3% (2016)	≤ 10%	GGD
	Nee	Percentage jongeren (2e en 4e klas middelbare school) dat minimaal 5 dagen per week voldoende beweegt volgens de NNGB	43,3% (2019)	≥ 50%	GGD (EMOVO)

Ambitie met activiteiten

2.1.1. Samenkracht en burgerparticipatie

Versterken van het zelfsturend vermogen van bewoners via veerkrachtige netwerken, waarin maatschappelijke organisaties, bewoners, vrijwilligers en andere partners in de wijk samenwerken. Door de afstand van de netwerken tot de bewoner te verkleinen, kan er meer voorkomen worden, waardoor er een verschuiving van zwaardere naar lichtere zorg ontstaat.

Activiteiten

- Uitvoeren van de Agenda Wmo Welzijn, door passend bij de wijk de algemene voorzieningen, sociaal werk, samenwerking op gebied van vrijwilligerswerk en herkenbare ontmoetingscentra te versterken en eenzaamheid te voorkomen. De toegang van het Sociaal Plein en de (maatschappelijke) organisaties in de buurt en wijk zijn hier op aangesloten.
- Verbinden en versterken van bestaande netwerken en (bewoners)organisaties in de stad, zoals kerken en verenigingen op het gebied van ontspanning, sport, welzijn en cultuur.
- Ontlasten van de mantelzorger en het versterken van zijn/haar netwerk door hulp en ondersteuning (zowel individueel als collectief) te bieden die aansluit bij de behoefte.
- Uitvoeren van de notitie Buurten 3.0.
- Doorlopend identificeren van kansen en problemen in de wijk, op basis van de integrale wijkanalyses, en deze gezamenlijk oppakken en evalueren met inwoners en partners.
- Uitvoeren van de Agenda Lokale Inclusie.
- Uitvoeren van het beleidsplan LHBTI.
- Instellen van een diversiteitsraad als tweejarige pilot.
- Realiseren van een Digitaal Platform om laagdrempelig kennis en informatie van gemeente en partners te delen met bewoners en interactie te stimuleren rondom bewonersinitiatieven.
- Uitvoeren actieplan "Samen is leuker!" tegen eenzaamheid.
- Uitvoeren Actieplan Suïcidepreventie 2019-2021.
- Realiseren van het ontwerp voor de bouw van het nieuwe wijkcentrum de Lelie.
- Stimuleren georganiseerd bewonersoverleg in de wijken waar dat nog niet bestaat.

2.1.2. Volksgezondheid

Het bevorderen van gezondheid. Inwoners van onze regio leven gemiddeld gezonder in vergelijking met inwoners in de rest van Nederland. Onze inzet is om deze gezondere levensstijl de komende jaren te handhaven. Nadruk ligt op het gezond opgroeien van de jeugd.

Activiteiten

- Faciliteren van de GGD en andere partijen om hun wettelijke basistaken uit te voeren.
- Bevorderen van een rookvrije omgeving voor kinderen.
- Versteven van de voorlichting, advisering en begeleiding met betrekking tot positief gezond gedrag voor jeugdigen en hun ouders.
- Stimuleren van sport en beweging, in samenwerking met de huisartsen, en continueren buurtsportcoaches.
- Stimuleren van sport en beweging door aandacht te vestigen op de buitenruimte bij de invoering van de omgevingswet.

Kansrijke stad

(Lasten: € 13.998 Baten: € -4.065)

Opgave van de stad

Hilversum wil bijdragen aan gelijke ontwikkelkansen voor ieder kind. Onderwijs levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van een kind. Daar waar de basisvoorzieningen zoals peuterspeelzalen, onderwijs, sport, cultuur en gezondheidszorg niet voldoende bijdragen aan deze kansen, bieden we aanvullende maatregelen. Door het voortzetten en versterken van de samenwerking met partners zoals schoolbesturen, peuterspeelzalen en kinderopvang bieden we ondersteuning en geven wij kinderen en hun ouders een steuntje in de rug. Daarnaast investeren wij in het verbeteren en vernieuwen van onderwijshuisvesting om deze verder toekomstbestendig te maken.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
017	Ja	Absoluut verzuim, aantal per 1000 leerlingen	0,5 (2018)	0,5	DUO, Ingrado
018	Ja	Relatief verzuim, aantal per 1000 leerlingen	28 (2018)	28,0	DUO, Ingrado
019	Ja	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie, percentage deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,1% (2018)	1,5%	DUO, Ingrado
023	Ja	Kinderen in uitkeringsgezin, percentage kinderen tot 18 jaar	5% (2018)	5%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Ambitie met activiteiten

2.2.1. Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Alle kinderen hebben recht op gelijke ontwikkelkansen, daarom is er extra aandacht voor de kinderen met ontwikkelachterstanden. We willen ervoor zorgen dat kinderen met een mogelijke achterstand vroeg in beeld komen. Door voorzieningen op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie en passend onderwijs te faciliteren en het gebruik hiervan te stimuleren voorkomen we achterstanden. We zien er op toe dat alle kinderen die achterstanden hebben bereikt worden. Hierdoor gaan kinderen goed voorbereid naar het basisonderwijs en ondervinden geen belemmeringen. Indien nodig kan ook tijdens de jaren op de basisschool extra ondersteuning aangeboden worden om problemen te voorkomen of verhelpen.

Activiteiten

- Ondersteunen van peuterspeelzalen en kinderopvang bij het uitvoeren van activiteiten voor de voor- en/of vroegschoolse educatie (VVE) om achterstanden te voorkomen.
- Ondersteunen van ouders bij positief ouderschap. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de programma's Instapje, Voor jou en je kind, Voorleesexpres en preventieve programma's van Jeugd en Gezin.
- Toetsen van maatwerkplannen voor kinderen in groep 1 en 2 ter voorkoming en bestrijding van achterstanden in samenwerking met onderwijs, kinderopvang en Jeugd en Gezin.
- Faciliteren van een goede overdracht tussen peuterspeelzalen, kinderopvang en het basisonderwijs en later van de overdracht naar het MBO.
- Blijven versterken van de verbinding tussen passend onderwijs en onderwijs-zorg-combinaties in samenwerking met jeugdhulp/jeugdzorg.
- Versterken van de aansluiting van onderwijs op arbeidsmarkt, met name gericht op jongeren in een kwetsbare positie.
- Opstellen van een Agenda Jongeren in de wijk.
- Voortzetten en versterken van de samenwerking met de schoolbesturen.
- Uitvoeren van de wettelijke taak met betrekking tot leerlingenvervoer.
- Bieden van extra taalonderwijs voor volwassenen (18+) die niet (voldoende) kunnen lezen en schrijven.

2.2.2. Onderwijshuisvesting

Het bieden van voldoende duurzame en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs.

Activiteiten

- Uitvoering geven aan het onderwijshuisvestingsprogramma 2021.
- Uitvoeren van het integraal huisvestingsplan (IHP), met afspraken over monumentale gebouwen, frisse scholen, duurzaamheid (stimuleren verduurzamen schoolgebouwen) en bewegingsonderwijs.
- Uitwerken van de in het IHP vastgelegde afspraken over de onderhoudstoestand, financiering en multifunctioneel gebruik van gymnastieklokalen.
- Voorbereiden van de uitbreiding van internationaal onderwijs.

2.2.3. Openbaar (basis)onderwijs

Uitvoeren van de wettelijke taak door het toezicht houden op het openbaar basisonderwijs op basis van het "Convenant extern toezicht op het openbaar primair onderwijs" dat gesloten is tussen de Gemeente Hilversum en STIP Openbaar basisonderwijs Hilversum.

Activiteiten

- Zorgdragen voor informatievoorziening aan de gemeenteraad over de werkzaamheden en de financiële stand van zaken van STIP.
- Het beoordelen van de continuïteit van het openbaar onderwijs in Hilversum door middel van bestuurlijk overleg met STIP Openbaar basisonderwijs Hilversum.
- Beoordelen en goedkeuren van de begroting en jaarrekening van het gemeentelijk Gymnasium door de gemeenteraad.
- Voeren van bestuurlijk overleg met het gemeentelijk Gymnasium.

Ondersteunende stad

(Lasten: € 66.289 Baten: € -1.616)

Opgave van de stad

Hilversum wil zijn inwoners de ondersteuning bieden die zij nodig hebben. Het uitgangspunt is dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie in handen houden. Door het vergroten van de onderlinge betrokkenheid van de inwoners in onze stad, de intensivering van de samenwerking tussen vrijwilligers en maatschappelijke organisaties én de verbetering van de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorgpartners en gemeente, willen we inwoners met een ondersteuningsvraag eerder, beter en sneller ondersteunen. Hier is persoonlijk contact belangrijk, maar ook de beschikbaarheid van e-diensten op een gebruiksvriendelijke website. Het is van groot belang om de inwoners die zorg nodig hebben duidelijk te informeren over datgene wat zij mogen verwachten, maar ook om bij aanbieders van zorg beter te sturen op de gemaakte afspraken. De beheersbaarheid van de kosten is een belangrijk uitgangspunt. Dit mag niet ten kosten gaan van de kwaliteit van de zorg, maar we blijven zoeken naar kansen om kosten te besparen. In de regio werken we hiervoor aan het project “naar een gezond financieel sociaal domein”. Daarnaast is er blijvende aandacht voor en deelname aan de lobby richting het Rijk om te voorkomen dat tekorten nog verder oplopen.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende welzijnsvoorzieningen, zoals maatschappelijk werk en andere hulpverlenende instanties in de buurt zijn	46% (2019)	48%	Hilversum Monitor
	Nee	Algehele tevredenheid dienstverlening Sociaal Plein	7,0 (2019)	7,5	Burgerpanel onderzoek
	Nee	Aantal huishoudens met ondersteuningstraject schuldhulpverlening vanuit de gemeente	625 (2019)	n.v.t.	Gemeente Hilversum
	Nee	Clientervaring Wmo, kwaliteit ondersteuning	79% (2017)	80%	GMSD
	Nee	Aantal cliënten met een voorziening, per 1.000 inwoners	98 (2019)	95	CBS
022	Ja	Jongeren met een delict voor de rechter, percentage 12 t/m 21- jarigen	1% (2018)	1%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
029	Ja	Jongeren met jeugdhulp, percentage van de jongeren tot 18 jaar	9,5% (2018)	8%	CBS
030	Ja	Jongeren met jeugdbescherming, percentage van alle jongeren tot 18 jaar	0,7% (2019)	0,6%	CBS

031	Ja	Jongeren met jeugdreclassering, percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3% (2019)	0,2%	CBS
032	Ja	Cliënten met maatwerkarrangement WMO, aantal per 10.000 inwoners	650 (2019)	600	GMSD, CBS

Ambitie met activiteiten

2.3.1. Toegang

Laagdrempelige dienstverlening om ondersteuning zo vroeg en dicht mogelijk bij de inwoners faciliteren, in aansluiting op de behoefte van de inwoners.

Activiteiten

- Verbeteren, uitbreiden en continue monitoring van de dienstverlening, onder andere door onderzoek te doen naar de klantervaringen van verschillende doelgroepen en deze te verwerken in serviceformules. Serviceformules dragen bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van gemeentelijke dienstverlening.
- Vraaggericht werken en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief bekijken. Met behulp van deze brede uitvraag krijgen we zicht op mogelijke oplossingen gericht op de eigen kracht van de inwoner.

2.3.2. Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Zorgdragen voor maatwerkvoorzieningen met als doel inwoners zo lang als mogelijk zelfstandig laten functioneren in de maatschappij.

Activiteiten

- Afhandelen van minimaal 80% van de aanvragen wordt binnen de wettelijke termijn.
- Treffen van individuele voorzieningen (zoals woningaanpassingen, hulpmiddelen en scootmobielen) op basis van een indicatie en daar waar mogelijk als algemene voorzieningen (zoals een scootmobielpool).
- Inrichten van kostenbeheersing en kostenreductie in de maatwerk Wmo-voorzieningen.

2.3.3. Maatwerkdienstverlening volwassenen

Bieden van een vangnet om de zelfredzaamheid van inwoners te stimuleren en daardoor zo lang mogelijk zelfstandig thuis te blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving. Dit vangnet is aanvullend op algemene voorzieningen in de wijk.

Activiteiten

- Bieden van individuele begeleiding en vervoer, huishoudelijke verzorging, en tijdelijke vervangende zorg ter ontlasting van mantelzorgers, bij voorkeur en daar waar mogelijk in de vorm van een algemene voorziening (zoals een dagopvang of zorgboerderij).
- Beter afstemmen van de ondersteuning op de behoefte van de inwoner, aan de hand van de nieuwe beleidsregels.
- Verstrekken van persoonsgebonden budgetten (pgb's), waarmee inwoners zelf ondersteuning kunnen inkopen.
- Bieden van een passend aanbod voor de schuldhulpverlening (preventie, vroegsignalering, oplossing en nazorg).
- Versterken en uitbreiden teams "Begeleiding in de Wijk".

2.3.4. Geëscaleerde zorg volwassenen

Bieden van een veilige en beschermende woonomgeving. De focus ligt hierbij op de inzet van begeleiding, om de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van inwoners met psychische of psychosociale problemen te stimuleren. In lijn met het regionale beleidsplan Bescherming en Opvang kunnen deze inwoners 24-uurszorg krijgen in de wijk.

Activiteiten

- Terugdringen van huiselijk geweld door Veilig Thuis en bieden van opvang.
- Bieden van beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen.
- Bieden van een inloophandleiding voor de GGZ-doelgroep, bijvoorbeeld in de vorm van buurtcirkels.
- Bieden van maatschappelijke opvang en begeleiding voor cliënten met meervoudige problematiek, waaronder verslaving.
- Bieden van ondersteuning in de wijken aan personen met verward gedrag.

2.3.5. Geïndiceerde jeugdzorg, vrijwillig en gedwongen

Zorgen voor een optimale en veilige ontwikkeling van kinderen en jongeren (tot 27 jaar). Door er vroeg bij te zijn, bijvoorbeeld door het versterken van de samenwerking met de scholen, worden intensievere zorgtrajecten bij jongeren voorkomen.

Activiteiten

- Zorg dragen voor de aanwezigheid van praktijkondersteuners Jeugd bij huisartsen met als doel een beperking van de doorverwijzing naar relatief zware zorg.
- Versterken van vroegsignalering, advisering en laagdrempelige begeleiding, zoals extra inzet voor Jeugd en Gezin en jeugdwerkers.
- Uitwerken van het regionaal transformatieplan Zorg voor de Jeugd naar concrete activiteiten en maatregelen.
- Versterken van zorgstructuren rondom onderwijs, zoals de inzet en begeleiding van jongeren met Productief Leren en Onderwijs Zorgarrangementen.
- Inzetten van passende jeugdhulp door betere screening en selectie bij de toegang via het Sociaal Plein en de Jeugdconsulent.
- Monitoren van geïndiceerde jeugdhulp en –zorg (o.a. begeleiding, dagbesteding, pleegzorg, kortdurend verblijf, jeugdhulp en GGZ-behandeling, dagbehandeling en verblijf).
- Regie voeren op casussen waarbij er sprake is van onveiligheid, met behulp van de landelijke voorgeschreven multidisciplinaire aanpak (MDA++).
- Terugdringen van overlast gevende jeugd, o.a. door persoonsgerichte aanpak.
- Uitvoeren en actualiseren Visie en Agenda Jeugd 2019 – 2021.

Middelen

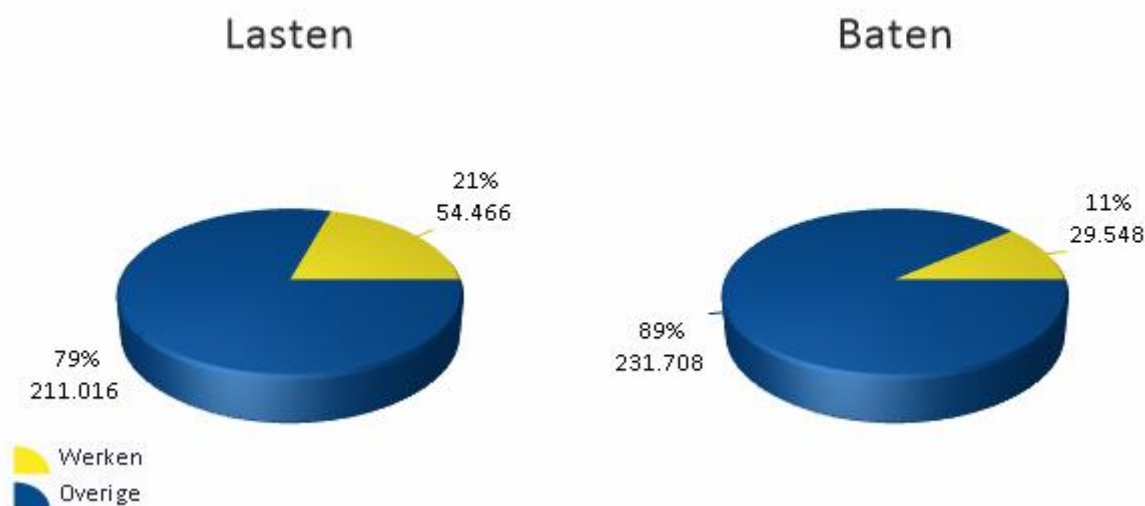
begrotingsjaar

bedragen x € 1.000

Programma 2. Zorg	2021	2022	2023	2024
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.519	9.501	9.449	9.449
7.1 Volksgezondheid	3.113	3.105	3.104	3.104
Lasten thema Verbindende stad	12.631	12.605	12.553	12.553
4.2 Onderwijshuisvesting	8.373	9.011	8.625	7.731
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	5.625	5.971	5.969	5.969
Lasten thema Kansrijke stad	13.998	14.982	14.594	13.700
6.2 Toegang	1.942	1.949	2.001	1.998
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.135	3.050	3.046	3.046
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	20.211	19.306	19.097	19.097
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.419	16.999	16.895	16.895
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	20.334	20.373	20.372	20.373
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.247	3.243	3.241	3.241
Lasten thema Ondersteunende stad	66.289	64.919	64.652	64.650
Totaal Lasten	92.917	92.506	91.799	90.903
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-348	-348	-345	-345
7.1 Volksgezondheid	-81	-81	-81	-81
Baten thema Verbindende stad	-429	-429	-427	-427
4.2 Onderwijshuisvesting	-221	-221	-221	-221
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-3.844	-3.844	-3.843	-3.843
Baten thema Kansrijke stad	-4.065	-4.065	-4.064	-4.064
6.2 Toegang	-2	-2	-2	-2
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-32	-32	-30	-30

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-569	-569	-565	-565
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-8	-8	-6	-6
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-1.001	-1.001	-1.001	-1.001
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-3	-3	-3	-3
Baten thema Ondersteunende stad	-1.616	-1.616	-1.607	-1.607
Totaal Baten	-6.111	-6.111	-6.098	-6.098
Saldo van baten en lasten	86.807	86.396	85.701	84.805
Mutatie reserves	-179	0	0	0
Resultaat	86.628	86.396	85.701	84.805

Programma 3: Werken

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Werken zijn:

- Ondernemers(organisaties)
- Media Perspectives en Hilversum Marketing
- Stadsfonds
- Onderwijsinstellingen; vooral MBO, HBO en universiteiten
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Samenwerkingsverbanden als de Metropoolregio Amsterdam (MRA), Amsterdam Economic Board (AEB), de Economic Board Utrecht (EBU) en G40
- Tomin (verbonden partij)

Kaderstellende nota's

Ondernemende stad

- Agenda Economie & Media (2020)
- Winkeltijdenverordening (2018)
- Horecakader (2017)
- Detailhandelskader (2017)
- Evenementenkader (2017)
- Mediavisie (2016)
- Centrumvisie (2015)
- Programma Kerkelanden (2014)
- Programma Havenkwartier (2013)
- Programma Aanpak Leegstand (2012)
- Uitwerkingsnota Zorg, Economische kansen voor de zorg (2009)

- Uitwerkingsnota Arbeidsmarkt en Werkgelegenheid, Handen uit de mouwen (2008)
- Uitwerkingsnota Toerisme en Recreatie, Binnenpret en Buitenkans (2008)
- Kenniscentrum Hilversum, Economische Visie (2007)
- Verordening marktgelden (2021)

Werkende stad, sociale stad

- Beleidsplan minimabeleid 2020
- Regionaal arbeidsmarktbeveiligingsplan "Werken aan werk" (2019)
- Focus op werk: 25% meer mensen aan het werk vanuit de Participatiewet (2019)
- Kindpakket (2017)
- Beleidsregels kindregelingen Hilversum (2015)
- Beleidsregels Verhaal en Terugvordering (2015)
- Beleidsregels woonkosten en schoolverlaters (2015)
- Meerjarenbeleidsplan Participatie (2015-2018)
- Verzamelverordening inkomensvoorzieningen Participatiewet (2016)
- Verordening Inburgering (overgangsrecht) (2013)
- Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Verordening cliëntenparticipatie WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Beleidsregels re-integratie (2016)
- Beleidsregels boete bij schending inlichtingenplicht (2016)
- Beleidsregels Inkeerregeling (2017)
- Beleidsregels terugvordering WWB, loaw en loaz, (2013)
- Beleidsregels terugvordering levensonderhoud Bbz (2011)
- Beleidsregels Inburgering (2013)
- Beleidsregels Schuldhulpverlening (2012)
- Beleidsnota Schuldhulpverlening aan (ex)-ondernemers (2009)
- Nota bijzondere bijstand, 2004, inclusief beleidsregels op onderwerp
- Beleidsregel Individuele studietoelage (2016)
- Regeling Meedoen Hilversum (2016)
- Beleidsregel vergoeding eigen bijdrage kinderopvang (2013)
- Beleid krediethypotheek en pandrecht bijstand (2008)

Ondernemende stad

(Lasten: € 3.502 Baten: € -579)

Opgave van de stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad om in te wonen en te werken. De balans tussen wonen, werken en voorzieningen zorgt voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Onze bedrijven en organisaties zorgen voor werkgelegenheid en dragen op veel andere manieren bij aan de stad. Bedrijven zorgen voor levendigheid, draagvlak voor winkels, horeca, cultuur en andere voorzieningen. Bedrijven dragen bij aan de ontwikkeling van talent en innovatie en aan vraagstukken zoals energietransitie, duurzame mobiliteit en een inclusieve arbeidsmarkt.

Het aantal banen is in de afgelopen jaren gestegen, maar het is niet waarschijnlijk dat deze ontwikkeling zich voortzet. Dat heeft te maken met de gevolgen van de coronacrisis, de druk op de mediasector, maar ook met weinig uitbreidingsruimte voor bedrijven. De coronacrisis stelt een deel van onze bedrijven en organisaties voor grote uitdagingen. Continuering en behoud van werkgelegenheid is voor een aantal bedrijven en organisaties in de sectoren detailhandel, horeca, evenementen en media allesbehalve vanzelfsprekend. Ook veel zzp-ers – sterk vertegenwoordigd in Hilversum – hebben het zwaar. Tegelijkertijd zien we ook de improvisatie- en innovatiekracht van ondernemers terug.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage banen in de creatieve bedrijfstakken t.o.v. totaal aantal banen	21,5% (2018)	21,5%	Atlas voor gemeenten, LISA
	Nee	Werkgelegenheidsgroei (index=2017)	2,2% (2019)	≥ voorgaand jaar	CBS, LISA
	Nee	Het aantal deelnemers aan Leven Lang Ontwikkel aanbod van strategische samenwerkingspartners (MBO College Hilversum, Hogeschool van Amsterdam, Media Perspectives).	n.v.t.	2.000	Gemeente Hilversum
	Nee	Leegstand kantoren, percentage van totale verhuurbare kantoorvloeroppervlakte	8% (2019)	5%	Gemeente Hilversum
	Nee	Leegstand winkels, percentage van totale winkelvloeroppervlakte	8% (2019)	6%	Gemeente Hilversum
014	Ja	Percentage functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen)	53,2% (2019)	53%	LISA
016	Ja	Vestigingen van bedrijven, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	167,6 (2019)	168	LISA

021	Ja	Banen, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	833 (2019)	835	LISA
-----	----	---	------------	-----	------

Ambitie met activiteiten

3.1.1. Economische ontwikkelingen

Het versterken van de Hilversumse en regionale economie door het verbeteren van de samenwerking met en tussen (ondernemers)organisaties, individuele bedrijven en kennisinstellingen. De gemeente initieert, faciliteert en geeft hiervoor met de partners in het Platform Economie uitvoering aan de Agenda Economie & Media. We verbinden maatschappelijke vraagstukken zoals mobiliteit, duurzaamheid en een inclusieve arbeidsmarkt aan economische kansen. We versterken de samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam en Regio Utrecht. ROM Utrecht en InvestMRA zijn dé regionale vehikels voor business development, financiering en internationalisering voor Hilversumse bedrijven. We zetten in op versterking van de sectoren media & ict, gezondheid & ict en hebben aandacht voor het midden- en kleinbedrijf (mkb) en zelfstandigen (zzp). De focus ligt vanwege de crisis op het bijstaan en voortbestaan van een aantal van deze bedrijven in getroffen sectoren.

Activiteiten

- Versterken van de samenwerking tussen (ondernemers)organisaties en het Stadsfonds via het Platform Economie op basis van de Agenda Economie & Media 2020-2021.
- Faciliteren van het transformatieproces in de mediaindustrie door het versterken en verbreden van het bedrijvensnetwerk en versneld in te zetten op innovatie (zoals de artificial intelligence-content hub).
- Deelnemen aan de regionale ontwikkelmaatschappijen (ROM's) in de regio's Utrecht en Amsterdam.
- Versterken van de positie van Hilversum in samenwerkingsverbanden die bijdragen aan economische ontwikkeling in algemene zin, waaronder Economic Board Utrecht, Metropoolregio Amsterdam en stedennetwerk G40.
- Doorontwikkelen van het Smart City open data platform door het uitvoeren van pilots op het vlak van (nieuwe) technologie en data voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.
- Realiseren van de ambities uit de samenwerkingsagenda's met MBO College en Hogeschool van Amsterdam.
- Realiseren van de MKB Werkplaats Digitalisering in samenwerking met kennisinstellingen en bedrijven.

3.1.2. Werklocaties

De ruimte voor bedrijven en bedrijvigheid in Hilversum is schaars. Inzet is het behoud, uitbreiding en ontwikkeling van aantrekkelijke werklocaties. We zijn zuinig op kantoorvilla's en zetten in op het behoud van werklocaties met economisch toekomstperspectief. Dit geldt voor kantoorlocaties en bedrijventerreinen (o.a. Arenapark, Media Park en bedrijventerreinen Zuid West) en voor gemengde gebieden. We voegen functies toe op plekken waar dit bijdraagt aan een levendig en bruisend gebied. Het centrum, stationsgebied en de Gijsbrecht zijn belangrijke (informele) werklocaties voor de stad.

Activiteiten

- Faciliteren van de doorontwikkeling van het Media Park tot een bruisende mediacampus waar media professionals en studenten samenkomen en bezoekers de Mediastad beleven. In 2021 worden de eerste zichtbare stappen gezet met het verfraaien en verlevendigen van het centrale plein en het verbeteren van de looproutes op het park.
- Ontwikkelen van het Arenapark richting een levendige werklocatie aan de hand van het profiel 'work, play, sport'. Dit profiel is in het Masterplan Arenapark 2.0 vastgesteld en wordt uitgewerkt in het stedenbouwkundig plan en het beeldkwaliteitsplan. Ook wordt gestart met het opstellen van het bestemmingsplan.
- Uitwerken van plannen voor bedrijvigheid binnen het stationsgebied.
- Ontplooien van de eerste tijdelijke activiteiten van het Mediacultuurplein Kerkbrink, op basis van de uitgevoerde haalbaarheidsstudie.
- Benutten van de ruimte voor bedrijven op Crailo door het attenderen van bedrijven op de vestigingsmogelijkheden. Dit geldt zowel voor doorgroeende bedrijven uit de regio Gooi & Vechtstreek als nieuwe bij het profiel passende bedrijven.
- Benutten van kansen voor (her)ontwikkeling van locaties voor kantoren, (flex)werk en ontmoetingsplekken, met name in en rond het centrum, in het stationsgebied en in postcodegebied 1221. Dit betreft zowel permanente wijzigingen als tijdelijk gebruik, zoals creatieve broedplaatsen.
- Versterken van professionalisering van ondernemersorganisaties voor gebiedsmanagement voor de werklocaties en winkelgebieden (Arenapark/Laapersveld, Media Park, ZuidWest, Centrum, de Gijsbrecht).
- Ondersteunen van het initiatief Hub Hilversum, een duurzame logistieke goederenhub. Het initiatief is gestart door ondernemers in de Gijsbrecht van Amstelstraat en het centrum.

3.1.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het ondersteunen van bestaande en nieuwe bedrijven in hun ambities, gericht op groei van de werkgelegenheid en bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Inzet is een goede dienstverlening aan alle bedrijven (groot, mkb en zzp) in alle sectoren.

Activiteiten

- Optimaliseren van de online ondernemersdienstverlening door het invoeren van e-dienstverlening. Hiermee worden procedures vereenvoudigd.
- Inzetten van strategisch accountmanagement om ondernemers zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn.
- Uitvoeren van de jaarlijkse Monitor Economie Hilversum. Dit biedt inzicht in de ontwikkeling van de economie in Hilversum in het algemeen en voor werklocaties en speerpuntsectoren in het bijzonder.
- Uitvoeren van een ondernemerspeiling die inzicht geeft in de tevredenheid van ondernemers in Hilversum en aanknopingspunten biedt voor verbetering van de ondernemersdienstverlening. Meer in het algemeen wordt in dit onderzoek de tevredenheid van ondernemers over het vestigingsklimaat in Hilversum gepeild.

3.1.4. Economische promotie

We zijn trots op onze stad en positioneren Hilversum als aantrekkelijke plek voor bewoners, bezoekers, bedrijven en (internationaal) talent. Een sterke identiteit versterkt de economische positie en de aantrekkingskracht van Hilversum. We hebben aandacht voor de verschillende profielen van de deelgebieden. Hilversum Marketing vervult hierin een sleutelpositie.

Activiteiten

- Ondersteunen van Hilversum Marketing bij het versterken van de positionering van Hilversum voor ondernemers.
- Het ondersteunen van bij de Mediastad passende evenementen, zoals de Dutch Media Week en Live2000, naast evenementen op het gebied van cultuur en sport.
- Ondersteunen van samenwerking tussen partijen om organisaties te interesseren voor Hilversum als locatie voor zakelijke evenementen.
- Inzetten van strategisch accountmanagement voor de profilering van onze stad als aantrekkelijke vestigingslocatie.

Werkende stad

(Lasten: € 10.929 Baten: € -16)

Opgave van de stad

Hilversum streeft naar een samenleving waarin zoveel mogelijk inwoners naar eigen vermogen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Niet iedereen kan op eigen kracht passende arbeid vinden om in zijn inkomen te voorzien. Daar waar nodig ondersteunen we mensen in hun ontwikkeling en het bemiddelen naar passende arbeid. Daarvoor investeren wij in de samenwerking met werkgevers, de regio en het UWV. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een wettelijke indicatie krijgen extra begeleiding. Daarvoor regelt onze verbonden partij Tomin passende arbeidsplaatsen, ook binnen de gemeentelijke organisatie.

De coronacrisis heeft mogelijk als gevolg dat de instroom van inwoners in de participatiewet toeneemt. De precieze gevolgen zijn nog onbekend.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar werk	294 (waarvan parttime 69)	267	Gemeente Hilversum
024	Ja	Netto arbeidsparticipatie, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	68% (2019)	68%	CBS
026	Ja	Werkloze jongeren, percentage 16 t/m 22 jarigen	2% (2019)	1,5%	Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel
028	Ja	Lopende re-integratievoorzieningen, aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	131 (2018)	175	CBS

Ambitie met activiteiten

3.2.1. Begeleide participatie

We verbeteren de kansen op werk door begeleiding van inwoners met een wettelijke indicatie naar werk naar eigen vermogen. Ook begeleiden we werkgevers hierbij. We bieden we een vangnet zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Uitvoeren van de wet sociale werkvoorziening (Wsw, uitvoering door Tomin).
- Uitvoeren van 'nieuw beschut werk' volgens de participatiewet (uitvoering door Tomin).
- Uitvoeren van dagbesteding op grond van de participatiewet.

3.2.2. Arbeidsparticipatie

We leggen de focus op de begeleiding van onze inwoners naar werk. Wanneer werk niet binnen de mogelijkheden ligt, bieden we mensen kansen door het opdoen van werkervaring (zoals vrijwilligerswerk), zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Begeleiden van inwoners naar betaald werk (voltijd en deeltijd) en uitstroom uit de uitkering.
- Stimuleren van (deeltijd) ondernemerschap en hiermee uitstroom uit de uitkering te bevorderen.
- Begeleiden van inwoners naar een andere vorm van deelnemen aan de Hilversumse samenleving, indien betaald werk niet haalbaar blijkt.
- Uitvoeren van een integrale aanpak voor (kwetsbare) jongeren en statushouders richting deelname aan het arbeidsproces.
- Uitvoeren van de Quotumwet, door mensen met een blijvende arbeidsbeperking te begeleiden naar een arbeidsplaats, zowel bij een reguliere werkgever als binnen de gemeentelijke organisatie.
- Verbeteren van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door het uitvoeren van de arbeidsmarktwerkingen 'werken aan werk' en 'perspectief op werk'. Initiatieven variëren van een wijkleerbedrijf voor de zorg en taaltrajecten voor inwoners, tot het aanstellen van een scholingsmakelaar en het opzetten van een monitor Door deze programma's creëren we extra banen en opleidingstrajecten.

Sociale stad

(Lasten: € 40.035 Baten: € -28.718)

Opgave van de stad

Hilversum biedt inwoners die het nodig hebben een (tijdelijk) financieel vangnet. Uitgangspunt bij ons beleid zijn de drie pijlers meedoen, gezondheid en vangnet. We kijken naar wat inwoners nodig hebben om mee te doen in de samenleving en te voorkomen dat ze erbuiten vallen. Op deze manier neemt de kwaliteit van leven toe en het beroep op sociale voorzieningen af. De voorzieningen die wij bieden zorgen ervoor dat werk moet lonen.

De coronacrisis heeft mogelijk gevolgen voor de inzet en de betaalbaarheid van het minimebeleid. De precieze gevolgen zijn nog onbekend.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Aantal personen dat wordt begeleid vanuit uitkering naar werk	357	400	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage huishoudens met een laag inkomen	10% (2018)	10%	CBS
	Nee	Saldo aantal personen in-en uitstroom in een uitkering	-85 (2019)	-70	Gemeente Hilversum
027	Ja	Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners	369.5 (2019)	369	CBS

Ambitie met activiteiten

3.3.1. Inkomensregelingen

We vergroten de kans op werk naar vermogen, door inwoners en werkgevers actief te begeleiden. Daar waar nodig bieden wij een vangnet, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. We verstrekken een inkomen wanneer men hier recht op heeft en bieden daar waar nodig aanvullende inkomensondersteuning. Met behulp van een brede uitvraag wordt inzicht verkregen in mogelijke oplossingen gericht op de eigen kracht van de inwoner. Er wordt passende begeleiding geboden op weg naar betaald werk, het opdoen van werkervaring (vrijwilligerswerk) op korte of lange termijn. Alle kinderen worden geholpen, zodat Hilversumse kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen.

Activiteiten

- Uitvoeren 'minimabeleid op maat', waarbij het aanbod e-diensten verder wordt ontwikkeld.
- Uitvoeren van landelijk ingestelde inkomensregelingen voor getroffen bedrijven door de coronacrisis, zoals de TOZO-regelingen.
- Vraaggericht werken en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief bekijken, als onderdeel van de brede uitvraag.
- Beperken instroom in de bijstand door inzet op preventie.
- Verstrekken van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, voor oudere werklozen (IOAW, IOAZ) en Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).
- Uitvoeren van de landelijke regelingen waaronder de studietoeslag, inkomenstoeslag en bijzondere bijstand.
- Invoeren van de Hilversumpas per 1 januari 2021, ondersteunend aan het minimabeleid.

Middelen

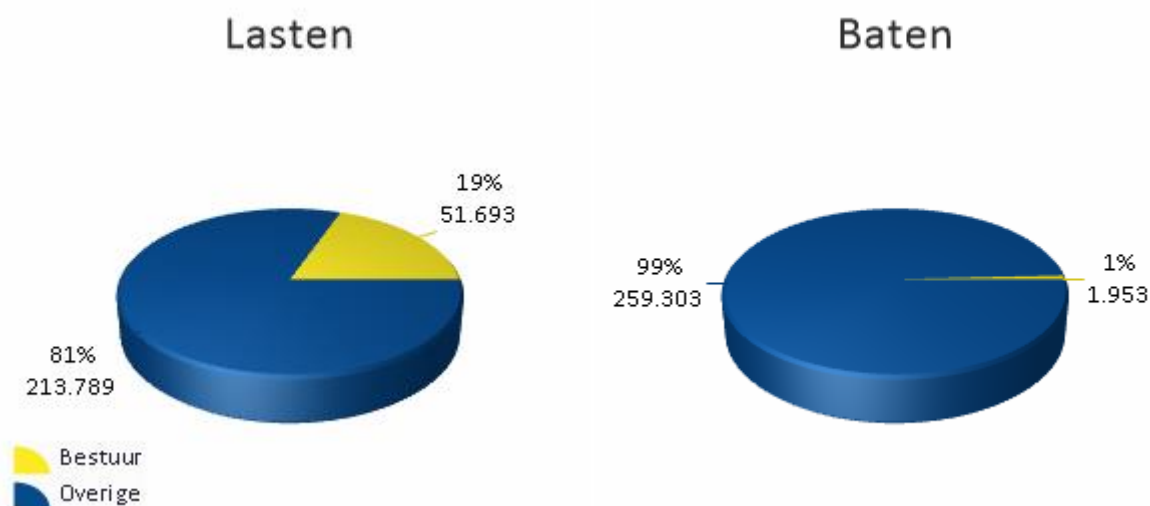
begrotingsjaar

bedragen x € 1.000

Programma 3. Werken	2021	2022	2023	2024
3.1 Economische ontwikkeling	2.364	2.308	2.305	2.305
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	47	46	46
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	233	232	232	232
3.4 Economische promotie	857	706	706	706
Lasten thema Ondernemende stad	3.502	3.293	3.289	3.289
6.4 Begeleide participatie	6.554	6.296	6.137	5.889
6.5 Arbeidsparticipatie	4.375	4.560	4.392	4.434
Lasten thema Werkende stad	10.929	10.856	10.528	10.322
6.3 Inkomensregelingen	40.035	38.970	38.655	38.605
Lasten thema Sociale stad	40.035	38.970	38.655	38.605
Totaal Lasten	54.466	53.119	52.472	52.216
3.1 Economische ontwikkeling	-5	-5	-4	-4
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-573	-590	-597	-597
3.4 Economische promotie	0	0	0	0
Baten thema Ondernemende stad	-579	-596	-601	-601
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-16	-16	-12	-12
Baten thema Werkende stad	-16	-16	-13	-13
6.3 Inkomensregelingen	-28.718	-28.743	-28.722	-28.687
Baten thema Sociale stad	-28.718	-28.743	-28.722	-28.687
Totaal Baten	-29.313	-29.355	-29.336	-29.301
Saldo van baten en lasten	25.153	23.764	23.136	22.915
Mutatie reserves	-235	-235	0	0
Resultaat	24.918	23.529	23.136	22.915

Programma 4:

Bestuur

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Bestuur zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Politie en Openbaar Ministerie
- Veiligheidshuis
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- Economic Board Utrecht (EBU)

Kaderstellende nota's

- Integraal veiligheidsplan 2018-2022
- Sluiting drugspannen Hilversum, artikel 13B Opiumwet, Damoclesbeleid
- Programmabegroting 2020 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Regionaal Beleidsplan 2019 – 2022 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Landelijk Programma Digitale Overheid (Digitale Overheid 2017)
- Uitvoeringsnotitie buurten 3.0
- Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht (2015-2030)
- Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (2020)
- Regionale Samenwerkingsagenda RSA 2019 - 2022
- Uitvoeringsprogramma 2019-2022 Regionale Samenwerkingsagenda
- Beleidsregel toepassing wet Bibob 2020 gemeente Hilversum
- Memo PGA

Veilige stad

(Lasten: € 12.321 Baten: € -156)

Opgave van de stad

We werken aan een leefbare en veilige stad met betrokken inwoners. Een veilig Hilversum is ook een voorwaarde voor een levendig Hilversum. Deze opgave wordt steeds complexer. Dit vraagt een integrale aanpak met betrekking tot criminaliteit, overlast en onveilige situaties. Hiervoor zetten we in op preventie, signalering, interventie en handhaving. We sturen aan op voldoende capaciteit binnen de organisatie en op een goede samenwerking met de veiligheidspartners. Hierbij hebben we oog voor de kostenbeheersing van de Veiligheidsregio.

De Coronacrisis heeft meer inzet gevraagd op gebied van preventie en handhaving, mogelijk is deze inzet ook nodig in 2021.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat zich 's avonds veilig voelt op straat in het centrum tijdens het uitgaan	54% (2019)	70%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zich veilig voelt in eigen buurt	84% (2019)	≥ 90%	Hilversum Monitor
	Nee	Totaal aantal misdrijven	4.621 (2019)	≤ voorgaand jaar	CCV
006	Ja	Verwijzingen Halt, aantal per 10.000 jongeren	73 (2019)	70	Bureau Halt
008	Ja	Winkeldiefstallen, aantal per 1.000 inwoners	2,9 (2019)	2,5	CBS
009	Ja	Geweldsmisdrijven, aantal per 1.000 inwoners	4,6 (2019)	4,5	CBS
010	Ja	Diefstallen uit woning, aantal per 1.000 inwoners	2,1 (2019)	2,0	CBS
011	Ja	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	5,9 (2019)	5,0	CBS

Ambitie met activiteiten

4.1.2. Crisisbeheersing en de veiligheidsregio

We zetten in op een afname van incidenten: branden, schade en slachtoffers. We vergroten het bewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven. De Veiligheidsregio levert een snelle en goede (geneeskundige) hulpverlening en brandweerbijstand bij incidenten, rampen en crises conform de wettelijke taken. De gemeente draagt daaraan bij door een professionele organisatie voor gemeentelijke crisisbeheersing.

Activiteiten

- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Uitvoeren van de intergemeentelijke samenwerking op het vlak van crisisbeheersing en bijdragen aan de opgave toekomst Bevolkingszorg.
- Bijdragen leveren aan de opgaven van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek voor de gemeenschappelijke meldkamer Midden Nederland, het interregionaal coördinatiecentrum Midden Nederland en de verdere ontwikkeling van de interregionale crisisorganisatie in samenwerking met Veiligheidsregio's Flevoland en Utrecht.
- Professionaliseren van de crisisorganisatie en Bevolkingszorg voor de eigen gemeente.
- Intensiveren van de inzet van de wijkbrandweerman in het geven van voorlichting en advies over brandpreventie aan inwoners en bedrijven in samenwerking met de Veiligheidsregio.
- Inspecteren en verbeteren van de fysieke veiligheid van onder andere portiekflats in samenwerking met woningcorporaties en brandweer.
- Inzetten van risicocommunicatie om de zelfredzaamheid van kwetsbare doelgroepen te verhogen in samenwerking met de Veiligheidsregio en andere gemeenten.

4.1.1. Openbare orde en veiligheid

We werken aan een leefbare en veilige stad. We zijn zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar. Wij zetten in op een verbeterd veiligheidsgevoel door middel van preventie, het aanpakken van problemen en waar nodig treden we handhavend op. De gemeente werkt hiervoor intensief samen met politie, brandweer, Versa, woningcorporaties en vele andere partners. We weten wat er speelt en kunnen hierop anticiperen. We handelen samenlevingsgericht en participeren in wijkteams, zorgnetwerken en buurtoverleggen.

Activiteiten

- Uitvoeren van het integraal veiligheidsplan.
- Intensiveren van de aanpak ondermijning (drugscriminaliteit, mensenhandel, witwassen, illegale prostitutie), door het vormgeven aan een nieuw team en uitbreiding van het beleid Wet Bibob.
- Intensiveren van de aanpak van jongerenoverlast met focus op preventie (jongerenwerkers) en aanpak overlast op straat (inzet door jeugdboa's).
- Intensiveren van de aanpak drugsoverlast in samenhang met ondermijning en jeugd en veiligheid.
- Begeleiden van personen met verward gedrag met een persoonsgerichte aanpak in samenwerking met politie, veiligheid en zorg. Er is hierbij aandacht voor de kleine groep mensen met verward gedrag die veelvuldig in beeld komen.
- Aanpakken van zware woonoverlast op grond van de Wet aanpak woonoverlast, door middel van het toepassen van bestuursdwang via de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).
- Investeren in een sterke samenwerking tussen BOA's en politie, waarbij ingezet wordt op het uitwisselen van informatie, afspraken over de gevolgen van uitbreiding van bevoegdheden van BOA's en aandacht voor de persoonlijke veiligheid van BOA's. Dit wordt gedaan door een gezamenlijk handhavingsarrangement op te stellen.
- Opstellen van prostitutiebeleid en hieraan uitvoering geven.
- Handhaven op heling door middel van het digitaal opkopingsregister (stop heling).
- Voortzetten van het project preventie woninginbraken.
- Vergroten van veiligheid in het centrum door inzet van cameratoezicht en druktemeters, met name vanwege de coronacrisis.

Dienstverlening aan de stad

(Lasten: € 2.045 Baten: € -1.284)

Opgave van de stad

De dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente. Inwoners zijn zelfbewuster en mondiger geworden. Wij richten de dienstverlening hierop in, gericht op drie thema's: innovatie, het verder digitaliseren van de dienstverlening en het verbeteren van de efficiëntie. Om dit te realiseren ligt de focus op een drietal aspecten. Ten eerste het gemak voor de gebruiker: wij houden rekening met de digitaliserende samenleving, de gemeentelijke producten zijn vindbaar en toegankelijk en wij zijn voor iedereen bereikbaar. Ten tweede richten wij ons op betrokkenheid: onze medewerkers zijn klantgericht, gaan op zoek naar de vraag achter de vraag en durven af te wijken van de gebaande paden wanneer nodig. Ten derde streven we ernaar open en transparant te werk te gaan.

De Coronacrisis heeft meer druk gelegd op de telefonische dienstverlening en de 1,5 meter samenleving is van invloed op de dienstverlening aan de loketten. Het is nog niet duidelijk of corona ook in 2021 invloed heeft op de dienstverlening.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Waardering van inwoners over de dienstverlening van de gemeente	7,3 (2019)	7,5	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van bezoekers over de dienstverlening van het Sociaal Plein	6,6 (2019)	7,0	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van inwoners over de digitale dienstverlening van de gemeente	7,1 (2019)	7,5	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal vergunningen dat van rechtswege verleend wordt	0 (2019)	0	Hilversum Monitor

Ambitie met activiteiten

4.2.1. Burgerzaken (gemeentelijke dienstverlening)

Naast het uitvoeren van de wettelijk taak op het gebied van burgerzaken, verbeteren wij de dienstverlening van de hele gemeente. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij de wensen van inwoners.

Activiteiten

- Uitvoeren van het programmaplan dienstverlening, met aandacht voor:
 - Verbeteren, uitbreiden en continu monitoren van de dienstverlening, onder andere door onderzoek te doen naar klantervaringen van verschillende doelgroepen en deze te verwerken in serviceformules en het vernieuwen van de frontoffice applicatie. Serviceformules dragen bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van gemeentelijke dienstverlening.
 - Verbeteren van de gemeentelijke website, zowel inhoudelijk als technisch.
 - Aansluiten bij MijnOverheid.nl voor eenduidige dienstverlening vanuit de overheid met inwoners, in relatie tot de invoering van de Omgevingswet.
- Verzorgen van klantcontact via internet, social media, live chat, telefonie, post en het loket.
- Afschaffen avondopenstelling Sociaal Plein ten behoeve van lastenverlaging en passend bij het geringe bezoek in de avonden.
- Verstrekken producten burgerzaken zoals reisdocumenten (ook thuis te bezorgen), uittreksels en verklaringen omtrent gedrag.
- Onderzoeken van de mogelijkheden om bij een netwerkstoring dienstverlening aan de inwoner te blijven aanbieden.

Effectief en efficiënt bestuurde stad

(Lasten: € 37.289 Baten: € -463)

Opgave van de stad

Als bestuur zijn wij transparant, open en integer. Daarmee bouwen we aan vertrouwen in de relatie met inwoners, instellingen en bedrijven binnen Hilversum. Om de positie en identiteit van Hilversum te versterken is samenwerking met andere overheden noodzakelijk.

De samenleving verwacht steeds meer van een gelijkwaardige overheid die meedenkt en ruimte en verantwoordelijk geeft. Tegelijkertijd verwachten wij als overheid steeds meer zelfredzaamheid van onze inwoners.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	26% (2019)	30%	Hilversum Monitor
001	Ja	Formatie, aantal fte per 1000 inwoners	7 (2019)	7,3	Eigen begroting/jaarrekening
002	Ja	Bezetting, aantal fte per 1000 inwoners	6,6 (2019)	7,3	Eigen begroting/jaarrekening
003	Ja	Apparaatskosten, kosten per inwoner	664 (2019)	710	Eigen begroting/jaarrekening
004	Ja	Externe inhuur, kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	19% (2019)	10%	Eigen begroting/jaarrekening
005	Ja	Overhead, percentage van totale lasten	11,5% (2019)	11,2%	Eigen begroting/jaarrekening

Ambitie met activiteiten

4.3.1. Bestuur

Hilversum heeft een transparant, open en integer bestuur dat in de samenleving staat. Het bestuur is voortdurend in gesprek met de stad en investeert in relevante relaties en netwerken. Dat zijn zowel inwoners, bedrijven en instellingen, als regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden. De visie op samenwerking beschrijft hoe de gemeente in de verschillende netwerken wil opereren.

Activiteiten

- Implementeren van de visie op samenwerking.
- Betrekken van het netwerk van inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden bij het ontwikkelen van verschillende visies en beleidstrajecten.
- Opstellen van de nieuwe taken, rollen en verantwoordelijkheden van de raad en het college in relatie tot de Omgevingswet.
- Vertegenwoordigen en positioneren van Hilversum in regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden.

4.3.2. Overhead

De overhead richt zich op de eigen organisatie en biedt ondersteuning om de taken en primaire processen zo effectief mogelijk uit te voeren. De gemeentelijke organisatie werkt efficiënt en doelmatig en levert kwalitatief hoogwaardig werk. Door de bedrijfsvoering meer tijd- en plaats onafhankelijk te maken, maakt de organisatie een volgende efficiëntieslag.

Activiteiten

- Uitwerken van een nieuw werkconcept dat rekening houdt met de gevolgen van de Covid-19 pandemie (meer thuiswerken) en deze integreren in het Integraal Huisvestingsplan.
- Verbeteren van interne werkprocessen door digitalisering, aantallen stappen verminderen en controles die geen waarde toevoegen schrappen.

Overzicht van overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2021 Saldo	Begroting 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo
1. Personeel	23.341	23.096	23.042	23.042
2. Huisvesting & facilitair	4.466	4.521	4.523	4.268
3. ICT	2.493	2.411	2.462	2.458
4. Overig	2.474	1.557	1.357	1.257
Totaal	32.774	31.585	31.384	31.025

Toelichting bij: Overzicht van overhead

De bedragen in het overzicht hierboven zijn het **saldo** van overheadkosten en -opbrengsten, gesplitst naar onderwerp. In het overzicht van taakvelden per programma (financiële begroting) is een uitsplitsing naar opbrengsten en kosten te vinden. Onder de overhead vallen onder meer de kosten van leidinggevenden, planning & control, personeel & organisatie etc.

Hoe de kosten van overhead worden meegenomen in tarieven als afvalstoffenheffing en rioolheffing, wordt toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

Middelen

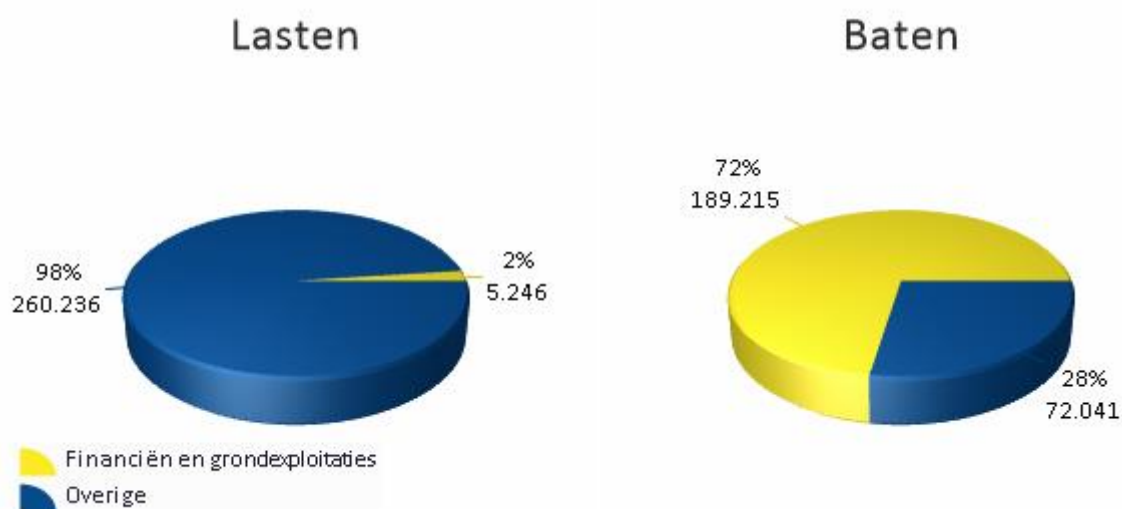
begrotingsjaar

bedragen x € 1.000

Programma 4. Bestuur	2021	2022	2023	2024
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.718	8.711	8.703	8.703
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.603	3.622	3.611	3.611
Lasten thema Veilige stad	12.321	12.333	12.313	12.313
0.2 Burgerzaken	2.045	1.939	1.833	2.151
Lasten thema Dienstverlening aan de stad	2.045	1.939	1.833	2.151
0.1 Bestuur	4.053	4.099	4.028	4.028
0.4 Overhead	33.236	32.047	31.807	31.448
Lasten thema Effectief en efficiënt bestuurd stad	37.289	36.146	35.836	35.477
Totaal Lasten	51.655	50.418	49.982	49.941
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-14	-14	-14	-14
1.2 Openbare orde en veiligheid	-142	-142	-137	-137
Baten thema Veilige stad	-156	-156	-151	-151
0.2 Burgerzaken	-1.284	-1.146	-1.009	-1.586
Baten thema Dienstverlening aan de stad	-1.284	-1.146	-1.009	-1.586
0.1 Bestuur	-1	-1	-1	-1
0.4 Overhead	-462	-462	-424	-424
Baten thema Effectief en efficiënt bestuurd stad	-463	-463	-425	-425
Totaal Baten	-1.903	-1.765	-1.585	-2.161
Saldo van baten en lasten	49.752	48.653	48.397	47.779
Mutatie reserves	-12	38	38	38
Resultaat	49.740	48.691	48.435	47.817

Programma 5:

Financiën en grondexploitaties

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Financiën en grondexploitaties zijn:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (verbonden partij)
- Vitens (verbonden partij)

Kaderstellende nota's

- Financiële verordening gemeente Hilversum 2018 (2017)
- Nota grond- en vastgoedbeleid (2019)
- Verordening onroerendezaakbelasting 2021 (2020)
- Verordening precariobelasting 2021 (2020)
- Verordening hondenbelasting 2021 (2020)
- Legesverordening 2021 (2020)

Financieel gezonde stad

(Lasten: € 1.950 Baten: € -186.978)

Opgave van de stad

De komende jaren blijven we werken aan investeringen die Hilversum en haar inwoners ten goede komen. Gezonde gemeentefinanciën blijven het uitgangspunt, want alleen met een gezond financieel beleid kunnen goede en verantwoorde keuzes gemaakt worden voor de toekomst.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
037	Ja	Demografische druk (Verhouding tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (-20 en 65+))	71,3% (2020)	n.v.t.	CBS
038	Ja	Gemeentelijke woonlasten 1-persoons-huishoudens, in euro's	€ 650 (2020)	€ 657	COELO
039	Ja	Gemeentelijke woonlasten meer-persoons-huishoudens, in euro's	€ 784 (2020)	€ 795	COELO

Ambitie met activiteiten

5.1.1. Financiële huishouding

Wij hebben als uitgangspunt dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn en dat er een gezonde verhouding is tussen inkomsten, uitgaven, vermogen en schulden, waarbij structurele uitgaven niet met incidentele inkomsten worden gedekt. Om te kunnen blijven investeren in de stad wordt gebruik gemaakt van passende vormen van financiering. Als gemeente willen wij een buffer in stand houden om in slechte tijden op te kunnen terugvallen.

Activiteiten

- Evalueren en aanpassen financiële verordening, passend bij de langetermijnstrategie van de gemeente.
- Ontwikkelen van een strategie voor het doen van investeringen in lijn met de financiële verordening en een beheersbare schuldquote en solvabiliteit.

- Uitvoeren van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën.
- Deelnemen aan samenwerkingsverbanden die de financiële kwetsbaarheden helpen beheersen. Daarbij is er blijvende aandacht voor en deelname aan de lobby richting het Rijk om te voorkomen dat tekorten verder oplopen.
- Inzetten op het verkrijgen van subsidies vanuit Europa, het Rijk, provincie.
- Behouden van een reëel en structureel evenwicht van inkomsten en uitgaven.
- Inzetten op het behoud van een wendbare en weerbare begroting.

5.1.2. Innen lokale belastingen en heffingen

Vanuit het beginsel 'de gebruiker betaalt' is het uitgangspunt dat gemeentelijke belastingen en heffingen kostendekkend zijn. In 2021 wordt ervoor gekozen de woonlasten met een hoger percentage te verhogen dan de inflatie, hierdoor kunnen wij blijven investeren in de toekomst van de stad.

Activiteiten

- Het aanpassen van de gemeentelijke belastingen en heffingen naar een kostendekkend niveau.
- Voorbereiden van de invoering van eigenarenheffing op de rioolheffing met ingang van 2022.
- Invorderen van de gemeentelijke belastingen en heffingen.
- Monitoren van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Grondexploitatie en vastgoed

(Lasten: € 3.296 Baten: € -2.236)

Opgave van de stad

Ons grond- en vastgoedbezit is een instrument om onze maatschappelijke doelen te realiseren. Wij beheren en verduurzamen het vastgoed in eigendom. Wij toetsen onze vastgoed portefeuille aan het grond- en vastgoedbeleid.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Positie grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. de totale (geraamde) baten)	1,0% (2019)	1,0%	BZK

Ambitie met activiteiten

5.2.1. Beheer gebouwen en gronden

Eigendom van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente. Vastgoed kan echter een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities.

Activiteiten

- Beheren en onderhouden van het gemeentelijk vastgoed.
- Uitwerken mogelijkheden voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed dat in eigendom blijft.
- Verkopen van vastgoed wat niet binnen de strategische vastgoed portefeuille past.
- Aankopen en beheren van panden in gebieden waarop een voorkeursrecht is gevestigd op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten.
- Aankopen van vastgoed ondersteunend aan het gemeentelijk beleid.
- Uitvoeren van het nieuwe grond- en vastgoedbeleid.

5.2.2. Strategische gronden actief inzetten om de stad te versterken

We zetten strategische gronden actief in om de stad te versterken.

Activiteiten

- Anna's Hoeve: Opleveren van de laatste gronden en afgeven van de laatste omgevingsvergunningen voor de bouwprojecten.
- Stationsgebied: Openen van een grondexploitatie voor het Stationsplein en voorzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg.
- Postcodegebied 1221: Toetsen van de door ontwikkelaars opgestelde plannen voor de ontwikkellocaties en vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan. Verwerven van panden aan de Larenseweg.
- Crailo: Overdragen van de gronden aan de Gemeentelijke exploitatie maatschappij (GEM) en vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan.
- Arenapark: Uitwerken stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan volgend op het masterplan.
- Circusterrein: Onderzoeken van de mogelijkheden van dit terrein.
- Orchideegebied: Onderzoeken van de mogelijkheden van dit terrein.
- Verder ontwikkelen van instrumenten voor de financiële beheersbaarheid van projecten, zoals portfolio- en projectmanagement.

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2021 Saldo	Begroting 2022 Saldo	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo
Dividend	-300	-300	-300	-300
Financieringsfunctie	-226	-335	-452	-212
Gemeentefonds	-162.850	-167.236	-172.014	-174.581
Lokale heffingen	-23.446	-24.085	-24.697	-25.206
Totaal	-186.823	-191.956	-197.463	-200.299

Toelichting bij: Overzicht van algemene dekkingsmiddelen**Gemeentefonds**

De ramingen van de uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2020. Het gaat om de algemene uitkering, de uitkeringen voor het sociaal domein, en een aantal aparte uitkeringen.

Financieringsfunctie

Niet alle investeringen worden volgens planning uitgevoerd. Dat betekent dat de rente- en afschrijvingslasten meestal ook lager uitvallen. Wij houden hier altijd rekening mee door het opnemen van een stelpost en komen zo tot een reëlere benadering van de werkelijkheid.

Lokale heffingen

De opbrengsten uit Lokale heffingen bestaan uit de onroerende zaakbelasting, de precariobelasting en de hondenbelasting. Dit zijn algemene belastingen die naar vrije keuze van de gemeente kunnen worden ingezet. In de paragraaf Lokale heffingen wordt uitgebreid stilgestaan bij deze inkomstenposten.

Dividend

Het geraamde dividend is afkomstig van een tweetal verbonden partijen: De Bank Nederlandse Gemeenten en het waterleidingbedrijf Vitens. Hilversum is aandeelhouder in beide vennootschappen.

Middelen

begrotingsjaar

bedragen x € 1.000

Programma 5. Financiën en grondexploitatie	2021	2022	2023	2024
0.5 Treasury	-136	-245	-362	-124
0.61 OZB woningen	557	551	549	549
0.62 OZB niet-woningen	638	635	633	633
0.64 Belastingen overig	1.018	1.012	1.010	1.010
0.8 Overige baten en lasten	-189	3.811	8.234	11.949
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	62	0	0	0
Lasten thema Financieel gezonde stad	1.950	5.764	10.064	14.017
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.315	2.256	2.082	2.151
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	980	1.929	991	991
Lasten thema Grondexploitatie en vastgoed	3.296	4.185	3.073	3.142
Totaal Lasten	5.246	9.949	13.137	17.160
0.5 Treasury	-390	-390	-390	-388
0.61 OZB woningen	-12.310	-12.519	-12.881	-13.189
0.62 OZB niet-woningen	-10.228	-10.658	-10.908	-11.109
0.64 Belastingen overig	-1.201	-1.201	-1.200	-1.200
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-162.850	-167.236	-172.014	-174.581
Baten thema Financieel gezonde stad	-186.978	-192.004	-197.393	-200.467
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-1.526	-1.276	-1.274	-1.274
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	-711	-1.364	-4	-4
Baten thema Grondexploitatie en vastgoed	-2.236	-2.640	-1.278	-1.278
Totaal Baten	-189.215	-194.644	-198.670	-201.745
Saldo van baten en lasten	-183.969	-184.694	-185.534	-184.585
Mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-183.969	-184.694	-185.534	-184.585

3. De paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen gaat zowel over de heffingen waarvan de besteding ongebonden is als over de heffingen waarvan de besteding wel gebonden is.

Ongebonden heffingen (OZB, Hondenbelasting en Precario)

Dit zijn heffingen waar geen specifieke dienst tegenover staat en waarbij de inkomsten ten gunste komen aan de algemene middelen. Er zijn geen (wettelijke) voorschriften waar wij aan moeten voldoen. Wel hanteren wij zelf als uitgangspunt de aanpassing van de honden- en precariobelasting te baseren op de verwachte prijsstijging. Voor 2021 1,7% en de periode 2022-2024: 2%.

Gebonden heffingen (riool- en afvalstoffenheffing, Leges, Haven- en Marktgelden en Parkeerbelastingen)

Dit zijn de heffingen waar een specifieke dienst/levering tegenover staat. Tegenover bijvoorbeeld de rioolheffing staat dat de gemeente de riolering aanlegt en onderhoudt. Bij het bepalen van de gebonden heffingen mogen we niet meer kosten aan de heffing toerekenen dan de kosten die we maken voor de te leveren dienst. In welke mate de heffing de kosten dekt wordt uitgedrukt in kostendekkendheidspercentage. In 2020 is onderzoek gedaan naar de kostendekking van de gebonden heffingen. De uitkomsten zijn verwerkt bij de berekeningen van de tarieven.

Voor de gebonden heffingen hanteren we een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn niet altijd zonder meer met elkaar te verenigen. Het vinden van de juiste balans is dus steeds de opgave.

- Zo laag mogelijke tarieven
Dit uitgangspunt vullen wij in door onze tarieven te toetsen aan die van de rest van Nederland. Dit geldt met name voor de tarieven riool- en afvalstoffenheffing, die door Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden), in samenhang met de OZB, voor alle gemeenten in beeld worden gebracht. Waar relevant toetsen wij aan de tarieven in de regio. Dit doen we bijvoorbeeld bij de marktgelden. We proberen niet teveel af te wijken van de gemiddelde tarieven, waarbij de opmerking past dat niet altijd te achterhalen is wat andere gemeenten wel/niet aan kosten in hun tarieven hebben meegenomen. Het laag houden van de tarieven vraagt ook iets van de mate van efficiency waarmee we onze taken uitvoeren. Periodiek moeten we daarom nagaan of hierin verbeteringen zijn aan te brengen.
- Een eerlijke verdeling van de lasten
Dit betekent dat we de kosten neerleggen bij de gebruikers die profijt hebben van de voorziening. Dit geldt in principe voor alle voorzieningen die wij leveren. Het bekendste voorbeeld is de afvalstoffenheffing. Wat “eerlijk” is, kan aan verandering onderhevig zijn, afhankelijk van de invalshoek die gekozen wordt. Wanneer voor de invalshoek duurzaamheid en milieu gekozen wordt, kan de uitkomst anders zijn, dan wanneer voor een financiële invalshoek wordt gekozen. Voor rioolheffing wordt met ingang van 2022 gekozen voor een eigenarenheffing.
- Volledige kostendekking
Wij vinden het reëel dat de kosten van onze voorzieningen volledig via de tarieven worden gedekt. Voor meerdere tarieven geldt dat ze nu nog niet alle kosten dekken. De riool- en afvalstoffenheffing zijn hiervan de belangrijkste voorbeelden.

Uitgangspunten vanuit de Kadernota 2020

Vanuit de Kadernota zijn de volgende uitgangspunten meegenomen:

- Onderzoeken naar mogelijkheid rioolheffing verplaatsten naar eigenaar i.p.v. gebruiker
- De begrote Woonlasten opbrengsten stijgen met € 1 miljoen.

De invoering van een eigenarenheffing i.p.v. een gebruikersheffing Riool heeft grote financiële effecten en een verschuiving van lasten tot gevolg. De hoogte van het tarief kan bij een eigenarenheffing omlaag omdat geen kwijtschelding verleend hoeft te worden en het effect van leegstand verdwijnt waardoor circa 2.000 extra objecten in de heffing betrokken kunnen worden. Anderzijds heeft het een nadelig effect voor woningcorporaties. Het college hecht er belang bij om de corporaties goed te informeren, de implementatie van een eigenarenheffing is daarom los gelaten voor 2021 en vooruit geschoven naar 2022. In de meer jaren berekening van de tarieven is met deze wijziging rekening gehouden. Een verschuiving zorgt niet voor extra inkomsten maar heeft wel een positief effect op de hoogte van de tarieven.

De begrote opbrengsten uit de Woonlasten stijgen met € 1 miljoen. Controle op de meeropbrengsten Afval / Riool en een wijziging in de kostentoerekening leveren € 550.000 op. Het resterende deel van € 450.000 wordt gerealiseerd door het verhogen van de OZB. De Woonlasten stijgen daardoor voor 2021 met meer dan het inflatiepercentage.

Macronorm vervangen door benchmark

De gemeenten hebben een eigen beleidsvrijheid voor het bepalen van de hoogte van de tarieven in de OZB. Op landelijk niveau is een plafond vastgesteld voor de hoogte van de opbrengsten van de OZB. Het gaat hier om de zogeheten macronorm. Daarbij kijkt het Rijk naar de stijging van de totale landelijke OZB-opbrengsten. Voor individuele gemeenten geldt geen opbrengstlimiet, maar gemeenten houden bij het bepalen van opbrengst wel rekening met de macronorm.

Per 2021 komt deze macronorm te vervallen. In de plaats daarvan komt een benchmark. In de benchmark worden zowel de ozb als de riool-en afvalstoffenheffing vergeleken. Het betreft een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en gemeentelijke tariefontwikkeling binnen een provincie. Ook de landelijke, provinciale en regionale gemiddelden worden vergeleken. De benchmark geeft gemeenten en raadsleden meer inzicht in het eigen beleid ten opzichte van het beleid van andere gemeenten. In paragraaf 3.1.4 is de benchmark vergelijking weergegeven.

In de volgende hoofdstukken wordt ingegaan op:

- De lokale heffingen;
 - De lokale woonlastendruk; OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing
 - De overige ongebonden heffingen; hondenbelasting en precario
 - De overige gebonden heffingen; markt- en havengelden, parkeerbelastingen en leges
- Het kwijtscheldingsbeleid;
- De woonlasten in Hilversum vergeleken met de landelijke, provinciale en regionale woonlasten.

3.1.2 Lokale heffingen

Bepalen overhead uurtarief

Een belangrijk onderdeel van de BBV-regels is dat overheadkosten apart, via een voor alle tarieven te gebruiken verdeelsleutel, aan de kosten van een voorziening moeten worden toegerekend. In Hilversum gebeurt dat door middel van een standaardopslag op het uurtarief van de formatie, die belast is met de gemeentelijke heffingen. Die opslag is berekend door de totale overheadkosten te delen door het totaal aantal productieve uren van de gemeentelijke, personele formatie (fte's).

De opslag overhead per productief uur bedraagt in 2021:

Opslag overhead	2020
Geraamde overhead	€ 29.291.209
Geraamde formatie	440
Productieve uren per persoon	1.332
Totaal productieve uren	586.080
Berekende overhead per uur	€ 50,00

De daling van de berekende overhead per uur wordt veroorzaakt door de lagere geraamde overhead van € 30.221.362 in de begroting 2020 naar € 29.291.209 in de begroting 2021. Tevens zijn door de hogere geraamde (directe) formatie de productieve uren gestegen. De voornoemde combinatie heeft tot gevolg dat de berekende overhead per uur met 3 euro daalt (€ 53,30 naar € 50,00).

De woonlasten; onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing

In het coalitieakkoord zijn voor de woonlasten als totaal twee (algemene) uitgangspunten opgenomen.

Algemene uitgangspunten:

1. **De woonlasten als totaal stijgen maximaal met de inflatie:** De verwachte inflatie voor 2021 is 1,7%. Bij het hanteren van dit uitgangspunt wordt ook gekeken naar de verschillende categorieën (huurders, eigenaren en 1, 2 of meerpersoonshuishoudens). Voor de OZB opbrengst wordt voor 2022 en verder gerekend met 2%.
2. **We streven naar volledige kostendekkendheid:** De kostendekking mag niet hoger liggen dan 100%. Bij opstellen van begroting 2020 was de kostendekkendheid van Afval en Riool 98%. Hilversum kent in 2021 een dekking van 99% zodat er (nagenoeg) geen ruimte is tot verhoging van het tarief. Voor de begroting 2021 en verder is de mate van kostendekkendheid één van de keuzes die gemaakt kan worden om te voldoen aan het eerste uitgangspunt.

Voor het bepalen van de tarieven en het zorgen dat aan beide uitgangspunten zoveel mogelijk kan worden voldaan (waarbij uitgangspunt 1 boven 2 gaat) kunt u verschillende keuzes maken:

1. Stijging van OZB
2. Kostendekkendheid Afval en Riool (ieder afzonderlijk)
3. Inzet egaliseringsreserve Afval en voorziening Riool (ieder afzonderlijk)

Opdracht vanuit de kadernota 2020

De raad heeft bij het vaststellen van de Kadernota 2020 besloten dat de begrote Woonlasten opbrengsten met € 1 miljoen stijgen.

De inkomsten uit de OZB vallen onder de Algemene Middelen waarbij er geen sprake is van een koppeling met een kostendekkend- of maximumtarief. De OZB is daarmee een mogelijkheid om te benutten voor het genereren van extra inkomsten.

Controle op de meeropbrengsten Afval en Riool heeft de volgende gecombineerde extra opbrengsten voor Afval & Riool opgeleverd. De OZB opbrengsten is dan de resultante van de gewenste € 1 miljoen en de meeropbrengst bij Afval en Riool.

Extra opbrengsten per jaar	Afval & Riool	OZB	Totaal
2021	550	450	1.000
2022	560	440	1.000
2023	620	380	1.000
2024	580	420	1.000

In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de verschillende tarieven (met kostendekkendheid percentage). Ook is aangegeven wat het totaal aan woonlasten is per soort huishouden.

Lokale woonlastendruk	B2020	2021	meerjarenraming		
			2022	2023	2024
Onroerendezaakbelasting eigenaren	248,52	266,93	270,10	276,45	281,56
Rioolheffing	181,69	182,52	182,19	185,18	185,07
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuish.)	324,42	345,60	367,48	376,63	370,49
Totaal	754,63	795,05	819,77	838,26	837,12
Procentuele wijziging voor woningeigenaren:					
* Eenpersoons huishouden		5,11%	2,45%	2,21%	0,19%
* Tweepersoons huishouden		5,26%	2,80%	2,23%	0,01%
* Meerpersoons huishouden		5,36%	3,11%	2,26%	-0,14%
Procentuele wijziging voor huurders van woningen					
* Eenpersoons huishouden		3,59%	-43,32%	2,49%	-1,63%
* Tweepersoons huishouden		4,05%	-35,90%	2,49%	-1,63%
* Meerpersoons huishouden		4,35%	-30,42%	2,49%	-1,63%

De bovengenoemde effecten hebben als resultaat dat de Woonlasten voor 2021 met circa 5% stijgen. Het 1^e algemene uitgangspunt dat de Woonlasten met niet meer dan het inflatiepercentage stijgen is daarmee voor 2021 losgelaten.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De tarieven voor de onroerende zaakbelastingen voor woningen, niet-woningen (gebruikers) en niet-woningen (eigenaren) stijgen met 1,7% inflatie. Voor de periode 2022-2024 houden we het inflatiepercentage van 2% aan. Om te komen tot een meer opbrengst van € 1 miljoen op de woonlasten, waarvan € 450.000 bij de OZB, stijgen de tarieven naast de inflatiecorrectie met 5,6% extra.

In de huidige begroting 2020 is geen bedrag in de heffingspercentages opgenomen voor dubieuze debiteuren. In de begroting 2021 wordt voor dubieuze debiteuren 1% ten laste van de opbrengst OZB meegenomen: dit betreft circa € 225.000.

Ontwikkeling onroerende zaakbelasting:

Omschrijving	2020	2021	Vershil tov 2020	%
Woningen				
Gemiddelde woningwaarde	304.683	323.848	19.165	6%
Onroerendezaakbelasting eigenaren	248,52	266,93	18,41	7%
Niet - woningen gebruikers				
Gemiddelde waarde	605.758	611.815	6.057	1%
Onroerendezaakbelasting gebruiker	1.068,27	1.147,42	79,15	7%
Niet -woningen				
Gemiddelde waarde	605.758	611.815	6.057	1%
Onroerendezaakbelasting eigenaren	1.599,39	1.717,89	118,50	7%

Bij het opstellen van de begroting zijn de WOZ-waarden voor het nieuwe jaar nog niet bekend. Bij het berekenen van de tarieven wordt een inschatting gemaakt van de verwachte waardeontwikkeling. Als in februari van het begrotingsjaar de aanslag wordt opgelegd, gebeurt dat op basis van de WOZ-waarde op het moment van de aanslag. Deze kan zowel naar boven als naar beneden afwijken van de waarde waarvan in deze begroting is uitgegaan.

Rioolheffing

Rioolheffing wordt in de huidige situatie in Hilversum geheven van de gebruiker. Bij de Kadernota 2020 is als zoekrichting meegegeven om een eigenarenheffing Riool te onderzoeken. De invoering hiervan is met 1 jaar uitgesteld. Implementatiedatum van een eigenarenheffing is nu 2022, de effecten hiervan zijn in de meer jaren berekening verwerkt.

Uitgangspunten bij het berekenen van het tarief rioolheffing:

- De post kwijtschelding blijft voor 2021 in de begroting staan. Op basis van de realisatie van de afgelopen 3 jaar wordt de post kwijtschelding verhoogd met € 75.000 naar € 650.000.
- Dubieuze debiteuren zijn aangepast aan de realisatie van de afgelopen 3 jaar. Voor dubieuze debiteuren betekent dit een stijging van € 75.000 naar € 150.000.
- Conform uitgangspunten is de kostendekking verhoogd van 98% naar 99%.
- Volumetoename aantal huishoudens is +250 voor 2021 en verder.
- Kosten voor beschoeiingen, watergangen en baggeren ter grootte van € 250.000 worden in de heffing betrokken
- Effecten GWP (1,6 fte directe personeelskosten) zijn verwerkt.

Kostendekkendheid rioolheffing	2020	2021	2022	2023	2024
- kosten exploitatie	1.615	1.337	1.337	1.337	1.337
- kapitaallasten	1.043	1.030	1.027	957	1.012
- investering ideaalcomplex	2.804	3.029	3.029	3.029	3.029
- directe personeels- en organisatiekosten	850	1.032	1.021	1.021	1.021
Netto kosten taakveld	6.312	6.428	6.414	6.344	6.399
-					
<i>Toe te rekenen kosten via andere taakvelden</i>					
- dubieuze debiteuren	75	150	150	150	150

- kwijscheldingen	575	650	-	-	-
- heffing en inning	71	92	92	92	92
- straatreiniging	362	362	362	362	362
- waterwegen	-	257	275	332	330
- overhead	810	921	908	905	893
- BTW	427	382	382	382	382
Totale kosten	8.632	9.242	8.583	8.567	8.608
Dekkingspercentage	98%	99%	100%	100%	100%
Toe te rekenen kosten	8.459	9.150	8.583	8.567	8.608
Totale opbrengst	8.459	9.150	8.583	8.567	8.608
Opbrengst mutatie egalisatievoorziening	-570	-1.200	-200	-	-
Opbrengst heffingen	7.889	7.950	8.383	8.567	8.608
Stand van voorziening 31 december	1.548	348	148	148	148

Tarief	€ 181,68	€ 182,52	€ 182,19	€ 185,18	€ 185,07
% verandering (t-1)	-5,96%	0,46%	-0,18%	1,64%	-0,06%

Voor 2021 stijgt het tarief met 0,46 % naar € 182,52. De stijging is het gevolg van het verwerken van de klimaatmaatregelen in het tarief, wijziging van de in de heffing op te nemen kosten en hogere posten voor dubieuze debiteuren en kwijschelding. De wijziging van de in de heffing op te nemen kosten voor beschoeiing, watergangen en baggeren levert een stijging van € 257.000 op. Door de onttrekking uit de egalisatiereserve, ontstaan in tijden waarin de opbrengsten hoger lagen dan de toe te rekenen kosten, ter grootte van € 1,2 miljoen kiezen we voor het terugvloeien van gelden naar de burger en een demping van het tarief.

Afvalstoffenheffing:

Het verwijderen van ons afval is uitbesteed aan de Regio Gooi en Vechtstreek (GAD). De begroting van het GAD is bepalend voor de tarieven afvalstoffenheffing. In eerste instantie moet Hilversum via die begroting toezien op een efficiënte en effectieve afvalinzameling, om daarmee de tarieven afvalstoffenheffing voor de burger zo stabiel en laag mogelijk te houden.

Uitgangspunten bij het berekenen van het tarief afvalstoffenheffing:

- De bijdrage aan het GAD is vanwege toegenomen kosten € 313.000 hoger.
- Op basis van de realisatie van de afgelopen 3 jaar wordt de post kwijschelding verhoogd met € 175.000 naar € 750.000.
- Dubieuze debiteuren zijn aangepast aan de realisatie van de afgelopen 3 jaar. Voor dubieuze debiteuren betekent dit een stijging van € 125.000 naar € 200.000.
- Conform uitgangspunten is de kostendekking verhoogd van 98% naar 99%.
- Volumetoename aantal huishoudens is +250 voor 2021 en verder.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	2020	2021	2022	2023	2024
- bijdrage GAD (Regio G&V)	€ 8.543	€ 8.856	€ 8.994	€ 9.051	€ 8.946
- verwachte teruggave GAD (jaarresultaat)	-€ 15	-€ 250	-€ 250	-€ 250	-€ 250
- dubieuze debiteuren	€ 75	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200
Netto kosten taakveld	€ 8.603	€ 8.806	€ 8.944	€ 9.001	€ 8.896
-					
<i>Toe te rekenen kosten via andere taakvelden</i>					
- kwijtscheldingen	€ 575	€ 750	€ 750	€ 750	€ 750
- heffing en inning	€ 71	€ 144	€ 144	€ 144	€ 144
- straatreiniging	€ 362	€ 362	€ 362	€ 362	€ 362
- overhead	€ 99	€ 87	€ 86	€ 86	€ 86
- BTW	€ 1.884	€ 1.966	€ 1.995	€ 2.007	€ 1.985
Totale kosten	€ 11.594	€ 12.115	€ 12.281	€ 12.350	€ 12.223
Dekkingspercentage	98%	99%	100%	100%	100%
Toe te rekenen kosten	€ 11.362	€ 11.994	€ 12.281	€ 12.350	€ 12.223
Totale opbrengst	€ 11.018	€ 11.994	€ 12.281	€ 12.350	€ 12.223
Opbrengst mutatie egalisatievoorziening	-€ 575	-€ 800	-€ 305	€ 0	€ 0
Extra opbrengst mutatie egalisatievoorziening	-€ 435	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Opbrengst heffingen	€ 10.443	€ 11.194	€ 11.976	€ 12.350	€ 12.223
Stand van voorziening 31 december	1.105	305	0	0	0

Tarief 1 persoons hh	€ 195,50	€ 208,26	€ 221,44	€ 226,96	€ 223,26
Tarief 2 persoons hh	€ 260,16	€ 277,20	€ 294,69	€ 302,03	€ 297,11
Tarief meer persoons hh	€ 324,42	€ 345,60	€ 367,48	€ 376,63	€ 370,49
% verandering (t-1)		6,5%	6,3%	2,5%	-1,6%

Voor 2021 stijgen de tarieven met 6,5%. De stijging is het gevolg van een hogere bijdrage aan het GAD, wijziging van de in de heffing op te nemen kosten en hogere posten voor dubieuze debiteuren en kwijtschelding. Bij Afval kiezen we voor de inzet van de egalisatievoorziening (€ 800.000) om de stijging van het tarief te dempen.

Overige ongebonden lokale heffingen

Hondenbelasting

In het tarief van de hondenbelasting is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,7% (in de periode 2022-2024: 2%). De geraamde opbrengst voor het jaar 2021 bedraagt € 510.000.

Precariobelasting

In het tarief van de precariobelasting is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,7% (in de periode 2022-2024: 2%). De geraamde opbrengst bedraagt voor het jaar 2021 € 312.000.

Overige gebonden lokale heffingen

Marktgelden

Beleid

In onderstaande tabel is aangegeven welke kosten wij toerekenen aan de markt, welk bedrag daar bij hoort en voor welk percentage wij deze doorbelasten in het tarief. Onder de tabel treft u een toelichting op een aantal kostensoorten.

SOORT KOSTEN	BEDRAG	%	2021	2022	2023	2024
Kapitaallasten herinrichting Marktpluin (1)	51	29%	15	15	15	15
Personeels- en organisatiekosten	162	100%	162	162	162	162
Schoonmaak na afloop markt	101	100%	101	101	101	101
Schoonspuiten Marktpluin (2)	21	29%	6	6	6	6
Divers kleine uitgaven (water, netbeheer etc.)	3	100%	3	3	3	3
Subtotaal kosten			287	287	287	287
Dekkingspercentage			85%	90%	100%	100%
Subtotaal kosten in tarief			244	258	287	287
Wijziging bouwfasering (3)	160	50% (verdeeld over 5 jaar)	16	16	0	0
Totaal kosten in tarief			260	274	287	287
Promotie (4)	Apart tarief		17	17	17	17
Energie (5)	O.b.v. verbruik		9	9	9	9

- (1) Kapitaallasten gebaseerd op herinrichting o.b.v. een doelmatig plein, investering zou dan €1,5 miljoen bedragen. De markt maakt 2 van de 7 dagen per week gebruik van het plein en daarom de kapitaallasten voor 2/7e deel (29%) doorbelast. De omvang van de markt beslaat niet het gehele plein maar wegens doorlooppaden en aanlooproutes, parkeergelegenheid wordt wel het gehele plein gebruikt ten behoeve van de markt.
- (2) Schoonspuiten gebeurt maandelijks maar is niet specifiek voor de markt, ook andere evenementen vervuilen het marktpluin. De markt maakt 2 van de 7 dagen per week gebruik van het plein en daarom de kapitaallasten voor 2/7e deel (29%) doorbelast.
- (3) Kosten van €160.000 zijn gemaakt n.a.v. vraag van de markt. Met de marktcommissie afgesproken dat deze kosten in 5 jaar worden doorbelast aan de markt. Om de markt tegemoet te komen draagt de gemeente 50% van de kosten en wordt 50% over 5 jaar verdeeld.
- (4) Promotiekosten kent een apart tarief van €0,05 per M2 per dag, het bedrag dat hiermee door de gemeente wordt ontvangen wordt niet door de gemeente besteed maar door de markt zelf.
- (5) Dit betreft een inschatting van de energielasten. De werkelijk gemaakte energielasten wordt doorbelast op basis van verbruik.

TARIEVEN per m2	2021	2022	2023	2024
ZATERDAG				
Basis tarief	0,80	0,85	0,92	0,92
Opslag Wijziging Bouwfasering	0,05	0,05	-	-
	0,85	0,90	0,92	0,92
Promotie tarief	0,05	0,05	0,05	0,05
WOENSDAG				
Basis tarief	0,70	0,75	0,82	0,82
Opslag Wijziging Bouwfasering	0,05	0,05	-	-
	0,75	0,80	0,82	0,82
Promotie tarief	0,05	0,05	0,05	0,05

Voor het belastingjaar 2021 blijven de tarieven hetzelfde als de tarieven 2020. Waarbij de afspraak is dat voor de zomer van 2021 de kosten(dekking), in samenspraak met de marktcommissie, tegen het licht worden gehouden voor het bepalen van de tarieven 2022 en in hoeverre de huidige kostentoedeling nog aansluit bij de werkelijkheid.

Parkeerbelastingen

Beleid

Er is sprake van een tweetal parkeertarieven. De tarieven voor straat-parkeren en voor vergunningen. Deze kunnen los van de kosten van de parkeerexploitatie worden bepaald. Daarnaast kennen wij de naheffingsaanslag parkeerbelastingen, die wordt opgelegd als iemand niet of niet genoeg heeft betaald voor straat-parkeren of een vergunning.

De inkomsten uit parkeercontroles worden voor 2021 geraamd op € 1.000.000. De inkomsten uit vergunningen worden geraamd op € 425.000.

Het tarief voor de naheffingsaanslag is wettelijk gemaximeerd op € 65,30. De gemeente mag dit bedrag alleen naheffen als de kosten die de gemeente moet maken voor de handhaving hoger zijn dan de opbrengst van de naheffingsaanslagen. De gemeente mag dus geen winst maken op de naheffingsaanslagen. Voorgesteld wordt om voor 2021 net als in het huidige jaar het maximum tarief te hanteren.

Kostendekkendheid naheffingen parkeren	2021	2022	2023	2024
Kosten taakveld, incl. omslagrente	908	908	908	908
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	0	0	0	0
Netto kosten taakveld	908	908	908	908
-				
Toe te rekenen kosten via andere taakvelden				
- overige toe te rekenen kosten	40	40	40	40
- BTW	199	199	199	199
Totale kosten	1.147	1.147	1.147	1.147
Opbrengst heffingen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000

Dekkingspercentage	87,2%	87,2%	87,2%	87,2%
Tarief naheffingsaanslag parkeren 2021	€ 65,30	€ 65,30	€ 65,30	€ 65,30

Leges

Beleid

De legesverordening bevat de tarieven voor een groot aantal gemeentelijke producten en diensten. Het gaat hierbij altijd om diensten waar mensen zelf om gevraagd hebben bij de gemeente. Voor de door de gemeente geleverde diensten kunnen leges in rekening worden gebracht. Bij de legesheffing worden de kosten die de gemeente maakt verhaald op de aanvrager.

De verordening is opgedeeld in drie titels. In elke titel is een bepaalde categorie gemeentelijke producten ondergebracht. De wettelijke eis is dat kostendekking op het niveau van de verordening als geheel niet meer bedraagt dan 100%. De berekening per titel geeft inzicht in de mate van kostendekking per categorie producten en diensten. In enkele gevallen worden tarieven bij wet vastgesteld. Dit beperkt het aantal tarieven dat volledig kostendekkend kan zijn.

Voor de Omgevingsvergunning blijft het huidige tarief van 3,4 % van de bouwsom gehandhaafd. Een deel van de tarieven zijn wettelijk vastgesteld. De overige tarieven stijgen met 1,7% inflatie. In verband met de grote hoeveelheid verschillende tarieven verwijzen wij hiervoor naar de legesverordening.

Omschrijving	Lasten	Baten	Kostendekkenheid %
Algemene dienstverlening	1.356.766	1.022.496	75,4%
Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	2.472.182	2.360.098	95,5%
Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	141.857	60.784	42,8%
Totaal	3.970.805	3.443.378	86,7%

Havengelden

Beleid

De havengelden bestaan uit liggelden van woonboten en kadegelden voor vracht- en recreatievaart. Het overgrote deel is afkomstig van woonschepen. Van recreatievaart is nauwelijks meer sprake en ook het vrachtverkeer neemt af. Kostendekkende tarieven zijn niet haalbaar. De gemeentelijke tarieven zijn nu al vergelijkbaar of hoger dan de commerciële tarieven van de particuliere havens in de omgeving. Daarnaast bieden particuliere havens meer faciliteiten en toezicht. In verband met de grote hoeveelheid verschillende tarieven verwijzen wij hiervoor naar de verordening havengelden.

Kostendekkendheid havengelden	2021	2022	2023	2024
Kosten taakveld, incl. omslagrente	441	468	538	535
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-65	-65	-65	-65
Netto kosten taakveld	376	403	473	470
-				
<i>Toe te rekenen kosten via andere taakvelden</i>				
- overige toe te rekenen kosten	1	1	1	1
- overhead	79	79	79	79

- BTW	33	33	33	33
Totale kosten	489	516	586	583
Opbrengst heffingen	19	19	19	19
Dekkingspercentage	3,9%	3,7%	3,2%	3,3%

Inkomsten uit lokale heffingen

Omschrijving	Jaarstukken 2019	Begroting		meerjarenraming		
		2020	2021	2022	2023	2024
Ongebonden heffingen						
Onroerendezaakbelastingen woningen	11.395	11.571	12.532	12.748	13.117	13.430
Onroerendezaakbelastingen niet woningen	9.345	9.519	10.225	10.654	10.905	11.106
Hondenbelasting	472	510	510	510	510	510
Precariobelasting	230	312	312	312	312	312
Totaal niet gebonden heffingen	21.442	21.912	23.579	24.224	24.844	25.358
Gebonden Heffingen						
Rioolheffing	8.345	7.782	7.949	8.383	8.567	8.608
Afvalstoffenheffing	9.752	10.361	11.194	11.976	12.351	12.223
Marktgelden	209	289	244	258	287	287
Opbrengsten parkeermeters en vergunningen	3.507	3.420	3.435	3.435	3.435	3.435
Opbrengsten fiscale parkeerheffingen	1.068	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Leges omgevingsvergunningen	3.339	1.881	2.631	2.357	2.295	2.175
Leges burgerlijke stand (inclusief huwelijken/partnerschap)	285	211	203	203	203	203
Leges rijbewijzen/paspoorten/identiteitskaart	881	758	892	754	619	1.196
Leges gemeentelijke basisregistratie	161	145	145	145	145	145
Overige leges en heffingen	234	246	253	253	253	253
Totaal gebonden heffingen	27.781	26.093	27.946	28.764	29.155	29.525
Totaal	49.223	48.005	51.525	52.988	53.999	54.883

3.1.3 Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Hilversum biedt inwoners de gelegenheid kwijtschelding aan te vragen, als zij niet of met grote moeite in staat zijn om de lokale belastingen te betalen. Een inwoner komt niet zomaar in aanmerking voor kwijtschelding. Hiervoor geldt een aantal voorwaarden dat de gemeente toetst bij de behandeling van de aanvraag. De kwijtscheldingsverzoeken worden behandeld aan de hand van normen van de rijksoverheid en de relevante wet- en regelgeving voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. De door kwijtschelding misgelopen opbrengsten zijn verrekend in de tarieven.

De gemeente Hilversum verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting. Bij de hondenbelasting geldt dit alleen voor de eerste hond binnen een huishouden. De belasting voor een tweede hond of meer komt nooit in aanmerking voor kwijtschelding. De begrote kwijtscheldingen zijn aangepast aan de realisatie van de afgelopen 3 jaar. Voor Afval is de stijging € 175.000 en voor Riool € 75.000. Bij een overgang naar een

eigenarenheffing Riool wordt vanaf 2022 geen kwijtschelding meer verleend voor Riool omdat de eigenaren hier niet voor in aanmerking komen.

Hilversum behandelt ook de kwijtscheldingsverzoeken voor de (waterschaps)heffingen van Waternet, wanneer het om inwoners van Hilversum gaat. Waternet vergoedt de kosten die de gemeente Hilversum hiervoor maakt.

Voor administratieve beroepen wordt ingeschat dat 95% daarvan ongegrond is. Dit in de verwachting dat de beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken correct heeft plaatsgevonden en dat het administratief beroep daarom kan worden afgewezen (ongegrond verklaard).

In de fase van administratief beroep kunnen alsnog opgevraagde stukken worden verstrekt waardoor het administratief beroep alsnog wordt toegewezen. Het is dus niet zo dat het kwijtscheldingsverzoek onterecht is afgewezen, maar wel dat het administratief beroep wordt toegekend waardoor het percentage ongegrond verklaarde beroepschriften lager kan uitvallen dan begroot zoals in het onderstaande overzicht is aangegeven bij de jaarstukken 2019.

Omschrijving	JS 2019	B 2020	B2021
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	3.510	3.250	3.500
(inclusief Waternet) waarvan:			
Geheel toegekend	2.556	2.450	2.650
Gedeeltelijk toegekend	63	150	150
Afgewezen	576	650	700
Per 31 december in behandeling	315	0	0
Verzoeken afgehandeld binnen 6 mnd	88%	100%	100%
Totaalbedrag kwijtschelding	€ 1.285.888	€ 1.184.000	€ 1.400.000
Aantal beroepschriften	133	100	100
% ongegronde beroepschriften	23%	95%	95%
% afgehandelde beroepschriften binnen wettelijke termijn van 8 weken	58%	100%	100%

Tabel Aantal kwijtscheldingsverzoeken (inclusief Waternet)

3.1.4 Landelijke woonlastenvergelijking

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) van de Rijksuniversiteit van Groningen vergelijkt periodiek onder andere de diverse lokale lasten met elkaar. Het COELO brengt hierover jaarlijks de 'Atlas van lokale lasten' uit, met daarin informatie over alle gemeenten in Nederland.

In 2020 neemt Hilversum een vergelijkbare positie in ten opzichte van 2019. De gemiddelde woonlasten voor woningeigenaren liggen in veel gemeenten rond het gemiddelde van € 776. In het merendeel van de gemeenten liggen de woonlasten tussen de € 650 en € 850. Voor Hilversum is dit voor 2020 € 784. Het overzicht van de gemeenten (nummer 1 heeft de laagste gemiddelde woonlasten) voor een meerpersoonshuishouden met daarin opgenomen de positie van Hilversum, ziet er als volgt uit.

Omschrijving	2018		2019		2020	
	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag
Coelo Atlas overzicht van alle gemeenten						
Gemeente met de laatste lasten	1	505	1	511	1	573
Gemiddelde van alle gemeenten		721		740		776
Gemeente met de hoogste lasten	387	1.234	372	1.446	372	1.440
Gemeente Hilversum	203	748	208	767	170	784

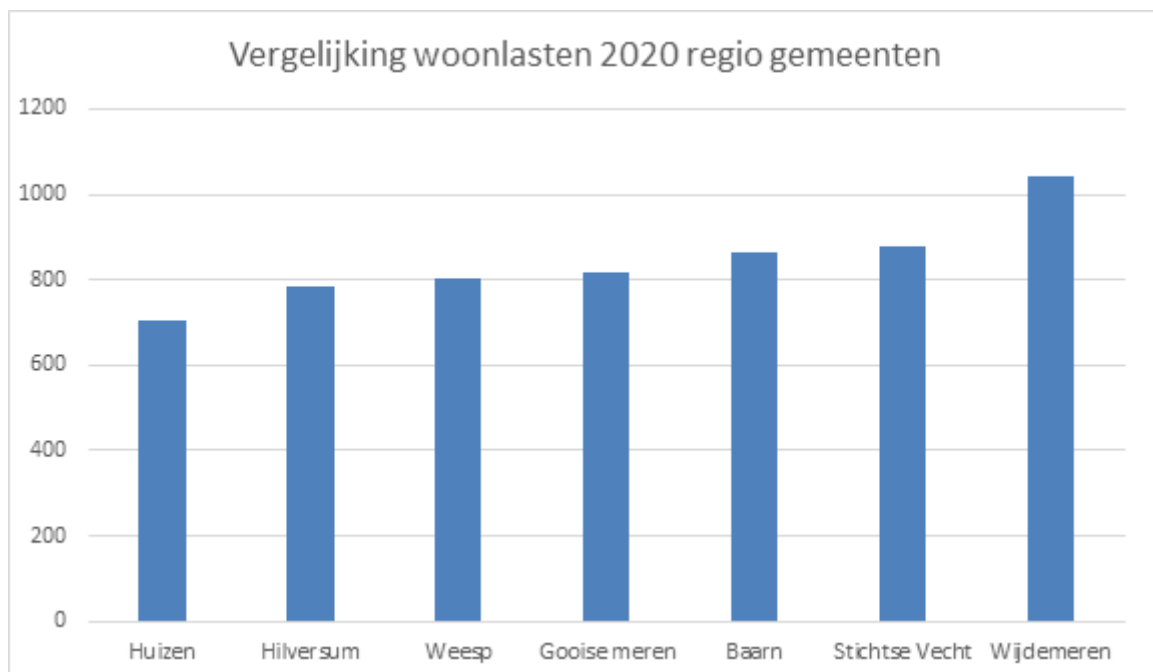
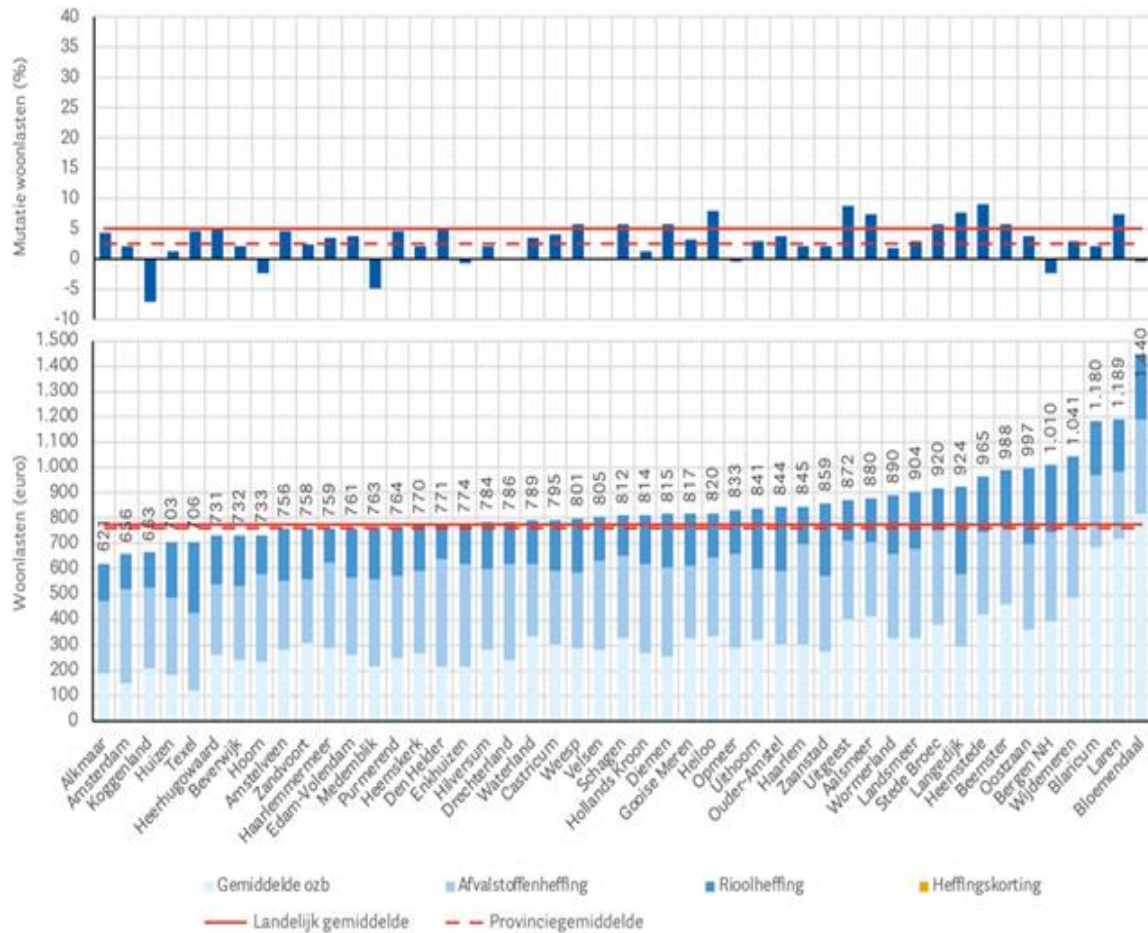
De gemiddelde woonlasten voor woningeigenaren (eigenaar-bewoner) in Nederland voor 2020 bedraagt € 776 (Coelo 2020). Onze tarieven voor woningeigenaren voor 2020 zitten net boven dit gemiddelde. Of onze tarieven in 2021 weer rond het landelijk gemiddelde uitkomen, hangt af van de gemiddelde stijging. De verwachting is dat ook in andere gemeente de tarieven voor het jaar 2021 stijgen vanwege de druk op de begroting.

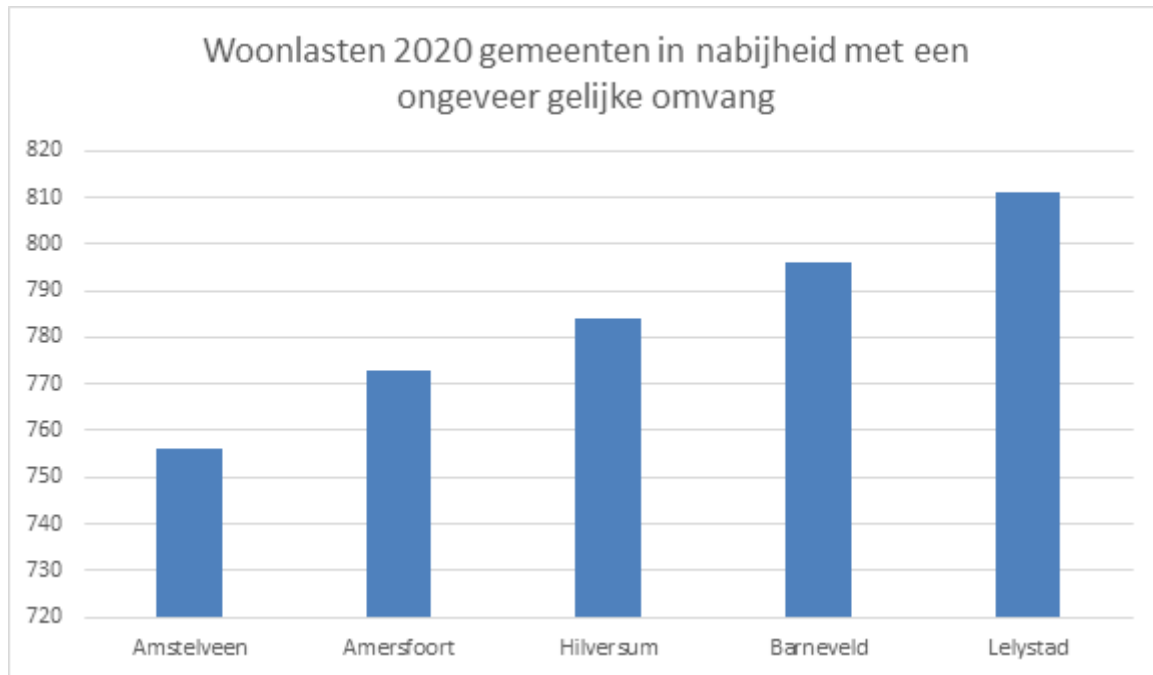
De gemiddelde woonlasten voor huurders (riool- en afvalstoffenheffing) in Nederland bedraagt € 389 in 2020. Onze tarieven voor huurders voor 2020 liggen boven het gemiddelde. Het overzicht van de gemeenten voor huurders met daarin opgenomen de positie van Hilversum, geeft het volgende beeld.

Omschrijving	2018		2019		2020	
	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag
Coelo Atlas overzicht van alle gemeenten						
Gemeente met de laatste lasten	1	34	1	37	1	36
Gemiddelde van alle gemeenten		358		368		389
Gemeente met de hoogste lasten	387	658	372	644	372	660
Gemeente Hilversum	337	494	328	499	301	506

Of onze tarieven voor huurders in 2021 dicht bij het gemiddelde uitkomen, hangt af van de gemiddelde stijging. De verwachting is dat ook in andere gemeente de tarieven voor het jaar 2021 stijgen vanwege de druk op de begroting.

In onderstaande tabellen is een overzicht weergegeven van de woonlasten binnen de provincie Noord-Holland, van regio gemeenten en gemeenten met een vergelijkbare omvang. De doorgetrokken rode lijn geeft in beide onderdelen het landelijk gemiddelde weer, de gestippelde rode lijn het provinciale gemiddelde. Hilversum is terug te vinden rond het gemiddelde.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

Deze paragraaf beschrijft, naast de wettelijk verplichte financiële kengetallen, de voor de gemeente Hilversum relevante financiële risico's. Door inzicht in de individuele risico's en het risicoprofiel als geheel wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Zo kan worden geborgd dat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente.

Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen, is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Het totaal van geïnventariseerde risico's vormt het risicoprofiel, waarover in deze paragraaf verslag wordt gedaan. Op basis van het risicoprofiel is tevens het weerstandsvermogen berekend: de verhouding tussen de *beschikbare* en de *benodigde* weerstandscapaciteit. In deze paragraaf wordt ook teruggekeken op het meest recent gepresenteerde weerstandsvermogen, in dit geval de Jaarstukken 2019, om bijzonderheden met betrekking tot de ontwikkeling van het weerstandsvermogen eruit te lichten.

Doorontwikkeling Risicomanagement 2020

Eind 2019 is de gemeente gestart met het verder professionaliseren van het risicomanagement. Het doel is om risicomanagement als integraal onderdeel in de gemeente in te bedden. Zo wordt het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's tijdig te signaleren en op een juiste wijze te wegen. Met het toeslaan van de Coronacrisis is begin 2020 versneld overgegaan op het inventariseren, simuleren en analyseren van risico's aan de hand van de strategisch risicomanagement software van Naris. Met deze overgang van de voorheen analoge naar nu digitaal gesimuleerde analyse van de risico's is ook de opzet en inhoud van deze paragraaf gewijzigd ten opzichte van de voorgaande begrotingen en jaarstukken.

Incidenteel & structureel

Het voorheen gehanteerde onderscheid *incidenteel* en *structureel* is, zowel in de benadering van risico's als van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit, vervallen. Een risicoanalyse is een momentopname die gekwantificeerd wordt ten opzichte van de lopende begroting en is gebaseerd op aannames over de (nabije) toekomst op basis van de omstandigheden op dat moment. Op het moment dat een risico optreedt, zal de dan beschikbare weerstandscapaciteit worden aangesproken. Een risicogevolg kan eenmalig (incidenteel) of terugkerend (structureel) van aard zijn. In beide gevallen zal het gevolg bij eerste optreden door de beschikbare weerstandscapaciteit worden opgevangen, maar dienen daaropvolgende eventuele structurele gevolgen in de begroting te worden opgenomen. De beschikbare weerstandscapaciteit zal zodoende niet structureel voor een opgetreden risico worden aangesproken.

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit

Ten opzichte van voorgaande begrotingen en jaarstukken is de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit veranderd. Met het vervallen van het onderscheid incidenteel en structureel wordt de stelpost autonome ontwikkelingen niet meer opgenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze stelpost is een buffer voor ontwikkelingen in toekomstige jaren. In de meerjarenraming is de stelpost voor het eerste jaar benut (staat zodoende op € 0) en staat deze voor de drie toekomstige jaren geraamd. Omdat het weerstandsvermogen een momentopname is die betrekking heeft op de stand van dat moment, biedt die buffer geen oplossing voor risico's die zich in het lopende jaar voor zouden doen.

Berekening benodigde weerstandscapaciteit

Ook de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is anders dan voorheen. Dit bedrag werd berekend als de som van alle gekwantificeerde risico's conform de formule 'kans maal impact'. Een dergelijke berekening houdt er geen rekening mee dat niet alle risico's tegelijkertijd zullen optreden en dat ze niet altijd optreden voor het maximale bedrag. De risico's konden niet gesimuleerd worden. Met het in gebruik nemen van de software van Naris is hier verandering in gekomen.

Naris maakt een Monte Carlo analyse van de risico's. De analyse baseert zich op de risico kwantificering zoals die naar aanleiding van de risicogesprekken in Naris zijn ingevoerd. Een Monte Carlo analyse is een simulatietechniek waarbij voor een risico verschillende scenario's worden doorgerekend; Naris gaat uit van 100.000 scenario's per risico. Het doorrekenen van alle risico's resulteert in een grafiek die laat zien wat de benodigde weerstandscapaciteit is, tegen verschillende zekerheidspercentages, om de risico's af te kunnen dekken. In Nederland is het gebruikelijk het bedrag aan te houden waarmee 90% van de mogelijke scenario's uit een dergelijke analyse afgedekt kan worden. De overige 10% van de scenario's van een dergelijke analyse, doorgaans de 'staart' van de grafiek, wordt beschouwd als zeer extreem en daarmee onwaarschijnlijk. Door uit te gaan van 90% is er sprake van een hoog zekerheidspercentage, zonder de extreme scenario's mee te nemen.

Geconsolideerde risico's

Verschiedende risico's zijn onderling vergelijkbaar omdat ze bijvoorbeeld onderdeel uitmaken van een bepaald thema of risicogebied. Naris maakt het mogelijk om dergelijke losse risico's te groeperen in zogeheten *geconsolideerde risico's* en als groep te kwantificeren. Zo wordt duidelijker zichtbaar hoe een bepaalde categorie risico's zich tot het gehele risicoprofiel verhoudt. Een geconsolideerd risico bestaat altijd uit losse onderliggende risico's. Op basis van de actualisatie en kwantificering van die losse onderliggende risico's stelt Naris, ook hier weer aan de hand van simulaties, een 'groep-kwantificering' voor welke vervolgens middels een risicogesprek wordt beoordeeld. In deze paragraaf zal voor het eerst gebruik worden gemaakt van een aantal van deze geconsolideerde risico's.

Risicobeschrijvingen

Om de paragraaf compacter en leesbaarder te maken, zijn de risicobeschrijvingen aanvullend op de paragraaf als bijlage bij de begroting opgenomen. De focus van risicomanagement binnen de gemeente en deze paragraaf verschuift van de details van de individuele risico's naar een overkoepelende blik op en analyse van het risicoprofiel. Dit maakt de ingezette ontwikkeling van risico-inventarisatie naar strategisch risicomanagement zichtbaar.

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met, en het beheersen van, risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke (positieve of negatieve) gevolgen voor de gemeente. Risicogevolgen kunnen van diverse aard zijn, bijvoorbeeld: beleidsmatig, imago-gerelateerd of financieel. Met betrekking tot het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het weerstandsvermogen is een indicator voor de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt.

Beleidskader

Het beleidskader bestaat uit de door de Raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Hilversum 2018. Doel van de gemeente Hilversum op het gebied van risico's is om te voorkomen dat elke tegenvaller invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau. Omdat tegenvallers leiden tot hogere lasten of lagere baten dan waarmee vooraf rekening is gehouden, rust het beleid op twee pijlers:

1. Uitgaven die onvermijdelijk op de gemeente afkomen worden in de begroting opgenomen. In dit kader worden jaarlijks gemeentebreed autonome ontwikkelingen geïnterpreteerd en beoordeeld op 'vermijdelijkheid'. Met algemene kostenontwikkelingen zoals loon- en prijsstijgingen wordt – in relatie tot de verwachte ontwikkeling van de algemene uitkering – in de meerjarenraming rekening gehouden via stelposten. Zo wordt voorkomen dat voorspelbare ontwikkelingen leiden tot overschrijdingen van de begroting.
2. Risico's – onzekere gebeurtenissen met gevolgen voor de gemeente – worden in beeld gebracht en gekwantificeerd. Het risicoprofiel wordt opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing van de begroting of de jaarrekening.

Financiële tegenvallers kunnen leiden tot rekeningtekorten. Deze worden in eerste instantie opgevangen door de algemene reserve. Door onvermijdelijke ontwikkelingen op te nemen in de begroting in plaats van in het risicoprofiel (pijler 1), wordt het mogelijke beroep op de algemene reserve verkleind.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten:

- de *beschikbare* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *beschikbaar* om risico's op te vangen en
- de *benodigde* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *nodig* om de geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen

Voordat we uitvoeriger ingaan op de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit presenteren we hieronder het weerstandsvermogen zoals berekend voor de begroting 2021:

Weerstandsvermogen is	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$	is	$\frac{82.168}{2.965}$	is	27,7
-----------------------	---	----	------------------------	----	-------------

Hieruit blijkt dat de weerstandsfactor uitkomt op 27,7 en krijgt daarmee de classificatie "uitstekend". Vanwege de gewijzigde berekeningsmethodes van zowel de beschikbare als de benodigde weerstandscapaciteit laat het huidige weerstandsvermogen zich moeilijk met een voorgaande weerstandsfactor vergelijken. In deze paragraaf zullen de verschillen desondanks zo goed mogelijk worden geduid.

Ten tijde van de jaarstukken 2019 kwam de factor nog uit op 24,9. De stijging van het weerstandsvermogen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een lagere benodigde weerstandscapaciteit. Deze is het gevolg van het enerzijds anders berekenen van het risicoprofiel (door middel van simulaties) en anderzijds van het categoriseren (consolideren) van risico's. Het risicoprofiel zal verderop in de paragraaf worden toegelicht.

De berekening van de weerstandscapaciteit is, net zoals een risicoprofiel, te allen tijde een momentopname. Zowel de benodigde weerstandscapaciteit (het risicoprofiel) als de beschikbare weerstandscapaciteit zijn namelijk gebaseerd op en afhankelijk van de omstandigheden en feiten zoals bekend op het moment van berekenen.

3.2.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De beschikbare weerstandscapaciteit voor 2021, inclusief het verloop vanaf begroting 2020, ziet er als volgt uit:

bedragen x 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	begroting 2020	jaarstukken 2019	begroting 2021
Totaal reserves	80.157	81.247	69.575
Onvoorzien	150	150	100
Budget nieuwe kansen	100	100	-
Stelpost autonome ontwikkelingen	2.250	2.250	-
Onbenutte belastingcapaciteit	12.977	11.826	12.493
Totaal	95.634	95.573	82.168

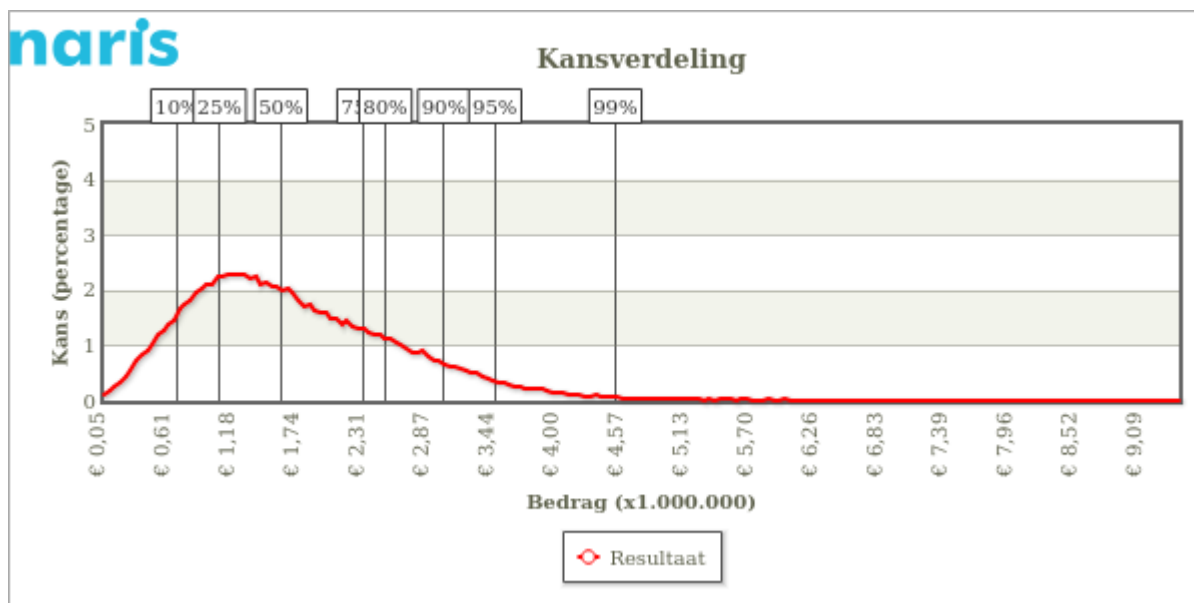
Ten opzichte van de begroting 2020 en de jaarstukken 2019 is de beschikbare weerstandscapaciteit met € 13,4 miljoen afgenomen:

- De voornaamste afname wordt met € 11,7 miljoen veroorzaakt door de stand van de reserves. Het grootste aandeel van deze afname ligt bij het rekeningresultaat 2019 na bestemming (€ 6,2 miljoen). Daarnaast heeft onder andere het instellen van de Covid-19 reserve in 2020 (€ 2,7 miljoen) hieraan bijgedragen.
- Zoals eerder in deze paragraaf beschreven wordt de stelpost autonome ontwikkelingen (€ 2,3 miljoen) niet meer meegerekend tot de beschikbare weerstandscapaciteit.
- In de raadsvergadering van 3 juni 2020 is besloten dat het budget nieuwe kansen geen vast bedrag meer is. Per jaar zal worden vastgesteld welk budget er in de begroting voor wordt opgenomen. Wel blijft het, net als voorheen, onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. In de begroting 2021 is het budget nieuwe kansen echter € 0 en draagt deze zodoende bij aan een verlaging van de beschikbare weerstandscapaciteit.
- Tot slot is het budget voor onvoorzien in begroting 2021 verlaagd ten opzichte van de begroting 2020.

3.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit - risicoprofiel

De benodigde weerstandscapaciteit heeft betrekking op het bedrag dat nodig is om de geïdentificeerde risico's financieel af te dekken. Aan de hand van de individuele kwantificering per risico die uit de risicogesprekken voort is gekomen, zijn de risico's 100.000x gesimuleerd. Om het bedrag voor de benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel vast te stellen, houden we de in Nederland gebruikelijke norm aan van het in 90% van de scenario's kunnen afdekken van de risico's. In het huidige risicoprofiel komt dat neer op € 3 miljoen:

Zekerheidspercentage	Bedrag	Statistieken	Waarde
10%	€ 637.672	Minimum	€ 0
25%	€ 1.008.421	Maximum	€ 9.414.688
50%	€ 1.541.959	Gemiddeld	€ 1.703.157
75%	€ 2.260.107	Standaarddeviatie	€ 947.093
80%	€ 2.452.594	Absolute maximum	€ 14.601.950
90%	€ 2.964.326	Trekkingen	100.000
95%	€ 3.407.866		
99%	€ 4.455.771		

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de benodigde weerstandscapaciteit geschetst. Hier is echter de kanttekening van toepassing dat het bedrag voor 2021, in verband met de nieuwe berekenmethode zoals eerder toegelicht, niet één op één vergelijkbaar is met de bedragen in de begroting 2020 en de jaarstukken 2019.

Benodigde weerstandscapaciteit	bedragen x 1.000		
	begroting 2020	jaarstukken 2019	begroting 2021
Totaal	5.226	3.840	2.965

3.2.5 Top 10 risico's

De afzonderlijke risico's maken ieder een specifiek deel uit van de totaal benodigde weerstandscapaciteit: het ene risico heeft een grotere invloed dan het andere. Het onderstaande overzicht toont de tien grootste risico's van het huidige risicoprofiel met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (van grootste naar kleinste invloed).

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risico
1	R100	23,6%	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand
2	R99	14,7%	Meer gebruik van voorzieningen WMO
3	R98	10,9%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg
4	R103	10,2%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)
5	R206	9,7%	Tegenvallende ontwikkelingen Grex (<i>geconsolideerd risico</i>)
6	R205	8,8%	Verbonden partijen (<i>geconsolideerd risico</i>)
7	R204	7,3%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald (<i>geconsolideerd risico</i>)
8	R106	4,6%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)
9	R202	3,2%	Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen (<i>geconsolideerd risico</i>)
10	R197	2,4%	Omgevingswet - extra inspanning met minder effectiviteit
Overige		4,6%	Diverse

3.2.6 Toelichting risicoprofiel

De top 10 maakt zichtbaar hoe het risicoprofiel en de benodigde weerstandscapaciteit is opgebouwd. Het aandeel van het Sociaal Domein is groot: de top 3 bestaat volledig uit risico's vanuit het Sociaal Domein. De risico's met betrekking tot de bijstand, de WMO en de Jeugdzorg zijn goed voor zo'n 49% van het risicoprofiel. Hoewel het beleid is gericht op het beperken van meerkosten binnen deze regelingen, bijvoorbeeld door in te zetten op het stimuleren van uitstroom wat betreft de BUIG en bij de Jeugdzorg door te investeren in jeugdhulp in de preventieve sfeer, zijn er externe factoren in het spel die moeilijk te beïnvloeden zijn. Dit maakt de risico's moeilijk beheersbaar. Dat de budgetten voor het Sociaal Domein onder druk staan is een actueel landelijk thema. Hoe deze zich de komende tijd en jaren gaan ontwikkelen is nu nog moeilijk te voorspellen. In de Begroting 2021 zijn de budgetten voor deze onderdelen sterk verhoogd naar aanleiding van de kostenontwikkeling in 2020. De kwantificering van deze risico's wordt te allen tijde afgezet tegen de kosten- en budgetontwikkelingen en taakstellingen van dat moment.

Ten opzichte van de Jaarstukken 2019 zijn er twee nieuwe risico's geïdentificeerd die ook in deze top 10 terecht zijn gekomen: *Verbonden Partijen* en *Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald*, respectievelijk met 7^e en 8^e notering in de top 10. Beide zijn geconsolideerde risico's. Deze nieuwe risico's zijn het resultaat van het proces van verdere professionalisering van risicomanagement en de risico-gesprekken die hebben plaatsgevonden. De nadruk daarin heeft vooral gelegen op het contextualiseren van het huidige risicoprofiel: hoe actueel zijn de aannames en kwantificering in de reeds geïdentificeerde risico's nog in het kader van de huidige omstandigheden en welke nieuwe risico's worden er gezien.

Wat betreft de verbonden partijen valt op dat, hoewel de kans van optreden van de meeste van de zeven individuele onderliggende risico's in het huidige risicoprofiel klein wordt ingeschat (10 à 30%), er toch een wezenlijke kans is dat in deze categorie als geheel een risico zal optreden. Met het benoemen van het risico met betrekking tot de taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden de actuele uitdagingen van de meerjarenbegroting gezamenlijk scherp gehouden. De uitdagingen in dit kader liggen in de taakstellingen binnen het Sociaal Domein en in de opbrengsten uit de verkoop van vastgoed, die zich op dit moment vanwege de onzekere economische ontwikkelingen als gevolg van de Coronacrisis moeilijk voor 2021 laten voorspellen.

Het geconsolideerde risico *Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen*, op de 9^e plek in het huidige risicoprofiel, behoeft ook toelichting. In dit geconsolideerde risico zijn de risico's samengevoegd die in het teken staan van borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen. Deze werden voorheen als losse risico's opgenomen. De kans inschattingen van die losse opgenomen risico's zijn allemaal laag (voornamelijk tussen de 1 à 5% en één risico 10%) maar hebben elk grote financiële gevolgen op het moment dat ze zouden optreden (variërend tussen € 1,5 en € 5,5 miljoen). De kans van optreden van één of meerdere risico's in deze categorie is echter heel klein. Door deze nu als geconsolideerd risico op te nemen en de kans en impact van optreden op deze categorie als geheel te wegen, is de totale benodigde weerstandscapaciteit van deze risico's kleiner geworden. Ter vergelijking: deze categorie beslaat nu 3,2% van de benodigde weerstandscapaciteit, ten tijde van de Jaarstukken 2019 was dat 15%. Deze risico's staan door ze te consolideren nu beter in verhouding tot het gehele risicoprofiel.

Covid-19

Risico's die betrekking hebben op directe gevolgen van de Coronacrisis en eerste lockdown in 2020 zijn niet opgenomen in dit 'reguliere' risicoprofiel ten behoeve van de begroting 2021. Om directe verbanden tussen oorzaak en gevolg scherp te definiëren, zijn de gevolgen van de Covid-19 crisis en eerste lockdown in 2020 geclassificeerd als 'Covid-19 2020' risico's. Deze hebben betrekking op de begroting 2020. Risico's als gevolg van een mogelijke recessie dan wel economische crisis die op

diens beurt het gevolg is van de Covid-19 crisis in 2020, zijn echter geclassificeerd als 'reguliere' risico's en opgenomen in het risicoprofiel van deze paragraaf. De aanstaande recessie dan wel economische crisis zal bepalend zijn voor het 'nieuwe normaal' van onze werkelijkheid en de (financiële) mogelijkheden die er binnen die 'nieuwe normaal' zijn.

Dat de 'Covid-19 2020' risico's geen onderdeel uitmaken van het 'reguliere' risicoprofiel betekent echter niet dat ze geen invloed hebben op de berekening van het weerstandsvermogen. De reserve Covid-19 wordt onder andere gewogen aan de hand van de Financiële impactanalyses Covid-19, waar de Covid-19 2020 risico's aan ten grondslag liggen. De stand van de Covid-19 reserve is opgenomen in het 'totaal reserves' welke onderdeel is van de beschikbare weerstandscapaciteit van deze paragraaf.

3.2.7 Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft sinds 2015 voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen zes kengetallen worden opgenomen. De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente. De financiële positie is geen doel op zich maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Van de Provincie Noord-Holland is een handreiking ontvangen om de kengetallen te kwalificeren aan de hand van signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden hebben de volgende indeling:

Ref.	Kengetal	Categorieën		
		A	B	C
1	netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	<90%	90-130%	>130%
3	solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
4	grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
5	structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6	belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden, wordt aan de categorieën door de provincie geen normering gegeven. Wel meldt de provincie dat over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Voor de gemeente Hilversum zien de kengetallen er als volgt uit:

Ref.	Kengetal	Verloop van de kengetallen					
		JS2019	B2020	B2021	B2022	B2023	B2024
1	netto schuldquote	80%	76%	88%	90%	93%	99%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	78%	75%	87%	88%	91%	98%
3	solvabiliteitsratio	25%	25%	20%	20%	20%	19%
4	grondexploitatie	3%	0%	1%	-1%	0%	0%
5	structurele exploitatieruimte	-2,0%	0,1%	-0,9%	0,1%	-0,1%	0,7%
6	belastingcapaciteit	104%	102%	102%	106%	108%	108%

1. Netto schuldquote

Betekenis. De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast drukt op de exploitatie. De netto schuldquote is het percentage van de netto schuld ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. Het percentage dat hieruit voortkomt, geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Het percentage bedraagt 88% in 2021 en valt in de categorie ‘minst risicovol’. In de jaren 2021-2024 is een oplopende reeks te zien waardoor de netto schuldquote vanaf 2022 verschuift naar categorie B. Deze verschuiving is met name het gevolg van een verwachte stijging van het investeringsvolume in de komende jaren. Deze voorspelling loopt vooruit op en is onderhevig aan besluitvorming omtrent de investeringen zoals nu opgenomen in het IP 2022-2024, waaronder kleine spoorbomen, zwembad en Arenapark. In dit IP zijn de investeringen voor het Stationsgebied en het huisvestingsplan nog niet opgenomen omdat die nog niet volledig zijn uitgewerkt ten tijde van het opstellen van de begroting.

Wij zijn van mening dat we echter ook met een netto schuldquote percentage van 100% nog steeds aan de veilige kant zitten: ruim binnen de marge voldoende (categorie B), waarbij de bovengrens op 130% ligt.

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Betekenis. Dit kengetal verschilt maar op één, voor Hilversum ondergeschikt, punt van het vorige: in dit kengetal worden uitgeleende gelden buiten beschouwing gelaten. Die komen immers normaal gesproken weer terug naar de gemeente. Bij een groot bedrag aan uitgeleende gelden zal het percentage lager (lees: gunstiger) uitvallen dan het percentage onder 1 hierboven. Ook voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Hilversum heeft geen grote bedragen uitgeleend, dus de uitkomst is vrijwel gelijk aan die van het eerste kengetal: goed, met een toelichting op de prognose van de percentages van 2022-2024 gelijk als bij kengetal 1.

3. Solvabiliteitsratio

Betekenis. De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen, of, anders gezegd, in welke mate het bezit is afbetaald. Het kengetal geeft aan of de gemeente, als de nood aan de man komt, met de opbrengst van de bezittingen haar schulden kan aflossen. Voor dit kengetal geldt: hoe hoger, hoe beter.

Solvabiliteit is in de private sector van groter belang dan in de publieke sector. Dit komt omdat het voor de private sector een basis is waarop o.a. de leencapaciteit wordt bepaald. Bij publieke organisaties is dat niet het geval. Wij hechten daarom meer waarde aan het kengetal netto schuldquote. Dat kengetal geeft aan in hoeverre de rentelasten en aflossingen binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen. Derhalve beschouwen we de solvabiliteitsratio van minder belang en kijken we vooral naar het kengetal netto schuldquote.

Beoordeling. Het percentage in deze begroting is 20% en valt in de tussencategorie B. Wij blijven aandacht hebben voor dit kengetal. Dit kengetal wordt in combinatie met de ratio weerstandsvermogen beoordeeld. Het streven is om categorie B als minimale norm te stellen voor beide individuele ratio's (categorie B ratio weerstandsvermogen = 1,4-2,0 “ruim voldoende”) maar vooral ook te kijken naar de onderliggende verhouding. Als de solvabiliteitsratio bijvoorbeeld onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen is matig, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen onvoldoende zijn. Als de solvabiliteitsratio onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen ruim voldoende, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen toch voldoende kunnen zijn. Aangezien de weerstandsratio als “uitstekend” te kwalificeren valt, beoordelen wij de uitkomst van beide ratio's in samenhang als goed.

4. Kengetal grondexploitatie

Betekenis. Dit percentage is de uitkomst van de vergelijking van de waarde van onze grondexploitaties met de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Hoe lager dit percentage is, hoe minder risico de gemeente loopt.

Beoordeling. De hoogte van dit kengetal voor Hilversum bedraagt 1% en ligt ruim onder het percentage van 20%, die in de handreiking van de provincie als meest gunstige wordt beoordeeld. De toekomstig te openen Grex Stationsgebied zal echter van invloed zijn op dit kengetal. De impact hiervan is nog niet bekend.

5. Structurele exploitatieruimte

Betekenis. De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken. Anders gezegd, een percentage van 0 of hoger geeft aan dat Hilversum geen structurele kosten dekt met incidentele inkomsten.

Beoordeling. Het kengetal schommelt de komende jaren rond de 0%. Het kengetal is goed zolang het niet negatief is. Een negatief getal betekent immers dat structurele lasten ten dele met incidentele baten worden gedekt. Het gevaar daarvan is dat, als die incidentele inkomsten wegvallen, er een gat in de begroting en jaarrekening kan ontstaan.

6. Belastingcapaciteit

Betekenis. Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten in Hilversum zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Tot de woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Beoordeling. Voor 2021 ligt de uitkomst op 102%. Dat betekent dat de gemiddelde lasten in Hilversum vlak boven het landelijk gemiddelde (is 100%) liggen. Het gevolg hiervan is dat er weinig politieke ruimte is voor lastenverhoging, bijvoorbeeld als dekking van tegenvallers of nieuw beleid. Aan het verloop in de jaren 2022 tot en met 2024 kan nu nog weinig betekenis worden ontleend. In dit kengetal worden het OZB-tarief, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing vergeleken met het landelijk gemiddelde. In onze tarieven houden wij rekening met inflatie, maar voor het landelijk gemiddelde gebruiken wij voor de jaren 2020 tot en met 2023 hetzelfde tarief, namelijk het laatste bekende gemiddelde tarief uit 2020. Wij gaan bij de beoordeling uit van het begrotingsjaar 2021 en kwalificeren de uitkomst als goed.

Algeheel oordeel

Het BBV schrijft voor: "een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie" (sic). Volgens de Nota van Toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het College van B&W om die beoordeling te geven. Geen van de kengetallen wordt beoordeeld als onvoldoende. Daarnaast laat het weerstandsvermogen zien dat de gemeente Hilversum een zeer degelijke financiële positie heeft. Concluderend beoordeelt ons college de "onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie" zodoende als *goed*.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Inleiding

De paragraaf “Onderhoud kapitaalgoederen” gaat over het onderhoud van kapitaalgoederen door de gemeente. De gemeente Hilversum investeert of onderhoudt kapitaalgoederen zoals wegen, water, openbaar groen, riolering en gebouwen. Deze paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” dient conform het Besluit Begroting en Verantwoording, artikel 12, lid 2 informatie te geven over het actuele beleidskader, het kwaliteitsniveau en de maatregelen waarmee een kapitaalgoed gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau wordt gehouden. De uitgaven voor onderhoud worden in de begroting opgenomen en/of er wordt voor onderhoud via de begroting een onderhoudsvoorziening opgebouwd. Om te zorgen voor een compleet beeld over de stand van zaken rondom kapitaalgoederen, gaan wij in deze paragraaf ook in op de maatregelen die gaan over het investeren in kapitaalgoederen. Enkele voorbeelden zijn maatregelen voor het vervangen van een kapitaalgoed, het uitbreiden van een kapitaalgoed of de renovatie van een kapitaalgoed.

Met het onderhoud van- en de investeringen in- de kapitaalgoederen is een substantieel bedrag gemoeid. Bepalend voor de omvang van die budgetten is het gekozen kwaliteitsniveau en de vertaling daarvan naar de maatregelen die nodig zijn om dat kwaliteitsniveau te realiseren. Per soort kapitaalgoed legt de gemeente Hilversum het ambitieniveau, de bijbehorende maatregelen en de kosten vast in een meerjarig onderhoudsprogramma (MOP). De mate waarin wij één en ander periodiek actualiseren en inpassen in de begroting, is mede bepalend voor een gezonde en degelijke staat van de kapitaalgoederen. In het begrotingsjaar zelf beoordelen wij of de geplande werkzaamheden uit het MOP ook echt noodzakelijk zijn. Omgekeerd kan het voorkomen dat in een later jaar gepland onderhoud eerder moet plaatsvinden. Voor de openbare ruimte is de vertaling van de ambitie en kwaliteitsniveau onder meer geborgd in de beleidsnota's Visie Hilversum Buiten (2004) en Hilversum Buiten handboek (2009). Deze nota's worden in 2021 geactualiseerd.

In het vervolg van deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven wij de ontwikkelingen in het beleid en de uitvoering weer voor het begrotingsjaar 2021 op de gebieden: wegen, riolering, water, groen, en gebouwen. Per onderdeel zijn de beschikbare uitgavenbudgetten voor het onderhoud en de investeringen in beeld gebracht.

3.3.2 Wegen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de wegen behoren de openbare voorzieningen voor wegverharding, trottoirs, civiele kunstwerken (bruggen, viaducten), straatmeubilair (zoals bebording) en openbare verlichting.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Wegverharding:
 - Rijweg: 338 km
 - vrij liggend fietspad: 149 km
 - vrij liggend voetpad: 26 km
- Openbare verlichting: 15.600 armaturen
- Kunstwerken: 30 stuks (tunnels, viaducten, bruggen)

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009), is het beleid voor het beheer en onderhoud van de wegen en de openbare verlichting binnen de gemeente Hilversum vastgelegd. In

2021 zal het handboek worden vernieuwd. In 2010 is in het kader van bezuinigingen het kwaliteitsniveau van de plus-gebieden in het handboek “Beheer Hilversum Buiten” teruggebracht naar het basisniveau.

Sinds 2015 werkt de gemeente Hilversum met een nieuw vervangingsprogramma voor de openbare verlichting in de vorm van duurzame LED-verlichting voor de armaturen. Het ambitieniveau van het programma onderhoud wegen van Hilversum is gebaseerd op een landelijk gehanteerd normenstelsel voor rationeel wegonderhoud. Voor de investeringen in wegen in 2021 houden wij rekening met een goede balans tussen het investeringsniveau en het kwaliteitsbeheer van de openbare ruimte. Het is van belang dat in het kader van veiligheid en leefbaarheid de kwaliteit van de openbare ruimte voor de korte en lange termijn gewaarborgd blijft.

Daarnaast zijn er in 2019 meerjarenprogramma's opgesteld voor civiele kunstwerken, oevers, wegverharding, speelvoorzieningen en muren/plantenbakken/hekwerken. Deze programma's zijn de leidraad voor de investeringen in het onderhoud. De gemeten kwaliteit van de objecten bepaalt of het programma wordt gevolgd of dat daar gemotiveerd van wordt afwijken.

Uitvoering onderhoud

De achterstand in het onderhoudsniveau voor wegen bedraagt ongeveer 17%. Dit percentage is gebaseerd op metingen die zijn verricht in 2018/2019, voornamelijk in het onderhoud van open verharding (voetpaden). Het landelijk aanvaardbare percentage achterstallig onderhoud ligt op 7% waarmee het achterstallig onderhoud 10% boven het landelijk aanvaardbare niveau van achterstallig onderhoud wegen ligt. Het oplopen van het achterstallig onderhoud wegen is het gevolg van de vanaf 2010 doorgevoerde structurele bezuinigingen op het beheer en onderhoud van de wegen. De achterstalligheid betreft met name de (klinker)wegen in de wijken. Het onderhoudsniveau op de doorgaande (asfalt)wegen ligt wel op het landelijk aanvaardbare niveau. De onderhoudssituatie op de wegen wordt op de nu bestaande niveaus gehandhaafd.

De meldingen van klachten over het actuele onderhoudsniveau van wegen binnen de gemeente Hilversum lopen via de Meldingen Openbare Ruimte.

Voor 2021 hebben wij (naast het lopende klein onderhoud) op de volgende locaties groot onderhoud gepland:

Het aanbrengen van een nieuwe asfaltdeklaag:

• Beresteinseweg	• Kloosterlaan
• Buitenring 3e fase	• Leen Tim rotonde, Bosdrift
• Eemnesserweg	• Noordermeent
• Gnoelaan	• Regentesselaan
• Jan van der Heidestraat	• Schapenkamp
• Joelaan	• Sportpark Crailo
• Kastanjelaan	• Zuidermeent

Het herstellen van klinker- en tegelverharding rijbanen en voetpaden (exacte straten nog niet bekend i.v.m. het ophalen van buurtagenda's):

- Bijenmeent
- Goudwespmeent
- Meikevermeent
- Olivier van Noortstraat (gedeeltelijk)

Uitvoering investeringen

In 2021 gaan wij op diverse locaties in Hilversum de wegen vernieuwen. Hierbij is zoveel mogelijk gekozen voor een integrale aanpak, door verhardingswerkzaamheden te combineren met rioleringswerken en investeringen in openbaar groen.

De volgende wegen (vervolgfase uit 2020) worden vernieuwd:

- Boomborg fase 3
- Noord fase 4
- Noord westelijk villagegebied
- Staatsliedenbuurt
- Verdilaan Rossinilaan e.o.

Van de volgende gebieden wordt de openbare verlichting vernieuwd, waarbij wij LED-verlichting installeren:

- Johannes Gerardsweg e.o.
- Laapersveld
- Laapersboog
- Naarderstraat
- Nieuweg e.o. tussen de Langestraat en Gijsbrecht van Amstelstraat
- Straatliedenbuurt

bedragen x € 1.000

progr	Wegen	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021
1	Onderhoudslasten	3.727	3.649	3.724
1	Investeringen wegen	2.840	3.776	3.776
1	Investeringen verlichting	521	464	464
	Totaal	7.088	7.889	7.964

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedragen voor investering wijken af van wat in de jaarstukken is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Door deze afwikkeling mee te nemen in de cijfers, wordt dit inzicht nu wel gegeven.

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten, (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud Civiele Kunstwerken (2019)
2. Meerjarenprogramma onderhoud Wegen (2019)

3.3.3 Riolering

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de riolering behoren alle openbare voorzieningen die aanwezig zijn voor de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het gaat om riolen, rioolgemalen, bufferbassins en bijkomende voorzieningen.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- 488 km rioolleiding, waaronder:
 - 205 km vuilwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
 - 204 km regenwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
 - 6 km infiltratieriool
 - 62 km gemengd riool
 - 11 km persleiding en daarnaast drainageleidingen (bij de Loswal)
- 13.410 inspectieputten
- 91 uitlaten van (verbeterd) gescheiden hemelwaterstelsels
- 60 gemalen voor vuilwater, hemelwater, sportparken, tunnels, randvoorzieningen en opvoergemalen
- en 1 externe overstort van gemengd rioolstelsel.

De leeftijdsopbouw van de riolering is vrij gelijkmatig over de decennia verdeeld. Een tiende deel van het totale areaal is ouder dan 1950, een vijfde deel stamt uit de jaren 70. Vanwege de goede grondslag in Hilversum hebben de rioolbuizen een gemiddelde levensduur van 75 jaar of langer. De totale vervangingswaarde van alle riolen in Hilversum wordt geraamd op circa € 300 mln.

Het gemeentelijk watermanagementplan (GWP), als opvolger van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP), bevat de beleidsuitgangspunten voor de exploitatie van het riool en de financiële consequenties daarvan en beslaat steeds een periode van vijf jaar. Het GWP is geactualiseerd en is in het najaar van 2020 aan de raad voorgelegd. Het GWP heeft betrekking op de periode 2021-2026. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Het opstellen van een watermanagementplan berust op een wettelijke verplichting die is neergelegd in de Wet Milieubeheer.

Uitvoering onderhoud

Het onderhoud van het gemeentelijke rioolstelsel omvat onder meer het reinigen, ontstoppen en repareren van riolen en kolken, dagelijks beheer van rioolgemalen en het vegen van straten. Per jaar reinigen wij ongeveer 15% van het totale areaal aan riolen. De kolken worden twee keer per jaar geleegd. Daarnaast behoort ook het opsporen en zo mogelijk saneren van foutieve aansluitingen op het riool en het opsporen van onjuiste interne koppelingen tot het takenpakket van de gemeente

Uitvoering investeringen

Jaarlijks wordt aan het gemeentebestuur een uitvoeringsprogramma voorgelegd waarin de vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. Volgens planning (GRP 2015-2020) zou jaarlijks 6,5 km rioolleiding worden gerelined. Dit is een techniek waarbij de oude rioolbuis wordt gerenoveerd door een 'kunststof kous' in de bestaande rioolbuis in te brengen. Bij projectvoorbereidingen bleek echter vaak dat een gecombineerde vervanging van riool en wegdek voor de gemeente kosten-effectiever was, zoals in Boomburg en Noord. In andere delen van Hilversum, Trompenburg-Noord en de Villaparken, is het riool wel gerelined. Gemiddeld is de afgelopen planperiode 6,5 km riool per jaar vervangen of gerenoveerd; deze vervangingsplanning wordt voortgezet. Het uitvoeringsprogramma

betreft deels het relinen van de riolering, en deels het vervangen van de riolering. Riolen worden vervangen als riooltracés gewijzigd moeten worden, en/of op die plaatsen waar ook de openbare weg (verharding en bomen) in aanmerking komt voor onderhoud.

Om Hilversum klimaatbestendig te maken, zullen er vanaf 2021 diverse projecten opstarten zoals het afkoppelen en infiltreren van grote dakvlakken postcodegebied 1221, splitsen hemelwater en vuilwateraansluitingen en infiltratievoorziening Berlagevijver.

In 2021 zijn in de volgende wegen renovatieprojecten voor de riolering gepland:

- Boomburg 3^e fase
- Noord 4^e fase
- Rioolgemalen

bedragen x € 1.000

progr	Riolering	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021
1	Onderhoudslasten	1.229	1.316	1.043
1	Investeringen GWP	1.136	2.914	2.914
1	Splitsen hemelwater van vuilwater fase 1			870
1	Optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1			660
1	Afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1			660
1	Toevoeging spaarvoorziening riolering (afboeken investeringen)	2.804	2.804	3.029
	Totaal	5.169	7.034	9.176

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedragen voor investering wijken af van wat in de jaarstukken is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Dit inzicht wordt nu wel gegeven.

Relevante beleidsnota's

1. Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2012-2015
2. Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026 (nog niet vastgesteld)

3.3.4 Water

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van water behoren de waterbodems en oeverbeschermingen van alle openbare oppervlaktewateren en vijvers in de stad. Daarnaast is de gemeente Hilversum eigenaar van het Hilversums Kanaal.

Baggeren is nodig om vaarwegen op diepte te houden voor de scheepvaart en voor overige waterpartijen. Via het baggeren waarborgt de gemeente Hilversum dat het water van de vaarwegen voldoende doorstroomt en verbetert de gemeente de waterkwaliteit.

Onderhoud waterbodems en beschoeiingen

Het accent voor het onderhoud ligt op het opheffen van calamiteiten. De omvang hiervan is niet op voorhand te kwantificeren. In 2021 is er geen structureel onderhoud aan waterbodems en beschoeiingen gepland.

De doorgang op het Hilversum kanaal is op orde. Er is geen structurele beroepsvaart meer in het Hilversums Kanaal. Na het bijstellen van het vaarwegprofiel van het Hilversums Kanaal is nautisch baggeren van het kanaal niet meer nodig. Een rapport van adviesbureau ATMilieuAdvies (uit april 2013) bevestigt dat de actuele doorvaartdiepte voldoende is. De doorvaartdiepte is minimaal 2.20 meter zoals in de Wateralmanak is aangegeven.

Het beheer van de overige stadswateren is op orde. Voor het beschermen van de oevers zijn rond en/of langs de meeste waterpartijen houten of stalen beschoeiingen aanwezig. Er zijn beperkte mogelijkheden tot preventief of curatief onderhoud van beschoeiingen. Er zijn beperkte bedragen beschikbaar voor klein onderhoud.

Uitvoering investeringen (beschoeiingen en sluizen)

Het vervangen van beschoeiingen en onderhoud van sluizen verloopt via het investeringsprogramma. In 2020 ronden we fase 2 van het vervangen van de beschoeiingen Hilversums Kanaal af. Deze werkzaamheden lopen door tot 2021/2022. Daarna komen vanaf 2021/2022 de waterpartijen van het sportpark Loosdrecht in beeld voor werkzaamheden die de beschoeiingen vervangen en de oevers beschermen.

bedragen x € 1.000

progr	Water	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021
1	Onderhoudslasten	96	108	108
1	Investeringsen sluizen			185
1	Investeringsen vervangen beschoeiing	236	1.252	320
	Totaal	332	1.360	613

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud beschoeiingen/oevers (2019)

3.3.5 Groen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van groen behoren de plantsoenen, bomen, muren, hekken en banken in de openbare ruimte.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Groen in beheer 1,89 km²
- 34.011 bomen in beheer
- 959 prullenbakken in beheer
- 648 bankjes in beheer
- 167 speelplekken in beheer

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009) en in het Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld in 2013) is het beleid voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en de bomen vastgesteld. In 2021 zal het handboek Beheer Hilversum Buiten worden vernieuwd. In 2010 is als bezuiniging het kwaliteitsniveau van de zogenaamde “plus-gebieden” uit het handboek Beheer Hilversum Buiten teruggebracht naar het basisniveau, met uitzondering van het groen rondom het Raadhuis. De programma’s omvatten zowel het beleid over het onderhoud als de investeringen voor (het inrichten) van het openbaar groen. De gemeente zoekt aansluiting bij de zonering-niveaus van het Handboek Beheer Hilversum Buiten. Op dit moment zijn de budgetten voor groen voldoende voor het onderhoud en de noodzakelijke renovatie.

Het beleid met betrekking tot bomen is vastgelegd in het Groenbeleidsplan en in het Handboek Beheer Hilversum Buiten. De ambitie van de gemeente Hilversum is een structureel gezond, divers bomenbestand. Om dit te bereiken voert de gemeente jaarlijks een VTA (visual tree assessment) inspectie uit. De resultaten neemt zij mee in het programma boomverzorging. Op dit moment zijn de budgetten voor bomen voldoende voor het onderhoud en de noodzakelijke renovatie.

De nota Impuls voor extra groen is in de Raad van 28 september 2016 vastgesteld. In deze nota zet de gemeente Hilversum in op zeven sporen en zoekt zij aansluiting met de ambities en maatregelen uit het groenbeleidsplan 2030. In totaal, verdeeld over meerdere jaren, heeft de Raad in januari 2016 een krediet van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het toevoegen van extra groen in het centrum. Het project Impuls extra groen wordt in 2021 afgesloten. Met het krediet zijn diverse groenprojecten uitgevoerd conform de Nota Impuls voor extra groen in Hilversum.

Uitvoering onderhoud

Tot juli 2023 voert SBS, net zoals in de voorgaande jaren vanaf 2007, de onderhoudswerkzaamheden aan groen en bomen uit conform het onderhoudsbestek groen. Voor sommige werkzaamheden is een bepaalde frequentie voor het onderhoud vastgesteld. Andere werkzaamheden worden getoetst op een vooraf overeengekomen beeldkwaliteit. In het kader van de financiële verordening valt sinds 2018 de aanschaf en aanplant van de bomen niet meer onder de investeringen maar onder het onderhoud (exploitatie).

Uitvoering investeringen

Bij het uitvoeren van investeringen wordt zoveel mogelijk gekozen voor een integrale benadering. Waar mogelijk stemt de gemeente de werkzaamheden aan het groen af met gelijktijdige werkzaamheden aan infrastructurele werken zoals het vervangen afgeschreven wegen, rioleringswerkzaamheden en andere projecten. Het kan ook voorkomen dat grotere renovatiewerkzaamheden aan groen apart worden uitgevoerd, omdat de levensduur van het groen niet altijd dezelfde is als die van riolen en andere infrastructurele voorzieningen.

Met de opgenomen kredieten voor 2021 worden de volgende locaties van het openbaar groen gerenoveerd:

• Taluds Beatrixtunnel	• Lorentzweg / Kleine Drift
• Lopes Diaslaan Donnerschool	• Stroeslaan middenberm
• Varenmeent / Klavermeent	• Bermen Beukenlaan / Iepenlaan
• Stadhouderslaan spoorlijn	• Oude Amersfoortseweg EO
• Riebeeckweg / Soestd.straatweg	• Geert Grootelaan (1e flat)
• Augustinushof (achter 88-120)	• Bonifaciuslaan (1-99)
• Lutherhof (naast 48)	• Calvijnhof (naast 48)
• Kloosterlaan (87-107)	

Speelvoorzieningen:

In de gemeente Hilversum staan 743 speeltoestellen op 167 verschillende locaties. De gemeente kiest voor goede en veilige speeltoestellen volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en zorgt dat de speelvoorzieningen voldoen aan de Europese normen. De speelvoorzieningen worden periodiek gekeurd en gerepareerd zodat op geen enkele wijze risico's worden genomen met de veiligheid van de gebruikers van de speelvoorzieningen.

Vanaf 2019 zijn de vervangingsinvesteringen van de speelvoorzieningen opgenomen in het investeringsprogramma Groen (maar werden opgenomen in het onderdeel Overig maatschappelijk vastgoed van deze paragraaf). De investeringen worden nu opgenomen onder het onderdeel Groen van deze paragraaf. Het onderhoud van de speelvoorzieningen was al opgenomen onder Groen. Ten

opzichte van de overzichten in de jaarstukken 2019 en begroting 2020 leidt deze verschuiving tot een verschil in de onderstaande tabel.

bedragen x € 1.000

progr	Groen	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021
1	Onderhoudslasten	3.872	4.046	4.281
1	Investerings speelvoorzieningen	144	257	150
1	Investerings groenvoorzieningen	732	188	188
	Totaal	4.748	4.491	4.619

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedrag voor investeringen groenvoorzieningen wijkt af van wat in de jaarstukken is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Dit inzicht wordt nu wel gegeven.

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Groenbeleidsplan 2030 (2013)
4. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)
5. Impuls voor extra groen (2016)

3.3.6 Kantoorgebouwen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de kantoorgebouwen behoren de panden voor de huisvesting van de gemeente zelf. Het betreft de kantoorgebouwen: Raadhuis, Stadskantoor Oude Enghweg, villa Oude Enghweg en de gemeentewerf op de 1^e Loswal. Het pand voor het Sociaal plein aan de Wilhelminastraat wordt gehuurd.

Voor het Raadhuis, het Stadskantoor, de 1^e Loswal en de kantoorvilla zijn door externe bureaus meerjarige onderhoudsplannen opgesteld (de zogenoemde MOP's). De gemeente actualiseert de MOP's ten minste eens in de vier jaar. Jaarlijks wordt voor de MOP's een vast bedrag gereserveerd waaruit wij alle toekomstige onderhoudslasten kunnen betalen. De MOP's zijn onderverdeeld in een eigenaars- en een gebruikersdeel.

In het najaar van 2020 worden de meerjarige onderhoudsplannen (en onderhoudsvoorzieningen) geactualiseerd en aan de raad voorgelegd. De financiële effecten daarvan zijn vooruitlopend op het raadsbesluit hierover verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed waar de kantoorgebouwen deel van uitmaken, is een belangrijke opgave in ons duurzaamheidsbeleid. De maatregelen zijn uitgewerkt in de uitvoeringsprogramma's 2012-2015 en 2016-2020 en voeren wij momenteel uit.

Om de gebouwen en de facilitaire dienstverlening de komende jaren verder te verduurzamen en op de behoefte van de organisatie (organisatievisie: wendbaar, samenwerken en innovatie) aan te laten sluiten wordt gewerkt aan een huisvestingsvisie.

Uitvoering eigenaarsonderhoud/gebruikersonderhoud (dagelijks onderhoud)

Gebruikersonderhoud:

Uit het exploitatiebudget van het gebruikersonderhoud wordt het volgende dagelijkse onderhoud voor de kantoorgebouwen betaald: preventief- en correctief onderhoud aan de elektrotechnische (lichtinstallatie, gebouwbeheersysteem, elektrische installaties etc.) en de werktuigkundige installaties (verwarmingsinstallaties, luchtbehandeling- en ventilatie, koelinstallaties, sanitaire installaties (hemelwaterafvoer, riolering, waterinstallaties en sanitair). Daarnaast wordt onderhoud uitgevoerd aan de lift-, de beveiligings- en de brandmeldinstallaties van de gebouwen. Aan de Villa en het Raadhuis wordt er monumentaal onderhoud uitgevoerd.

Voor het dagelijkse-/gebruikersonderhoud is voor de kantoorgebouwen een budget in de exploitatie beschikbaar van € 508.000 en voor de locaties 1^e Loswal en Wilhelminastraat is resp. € 39.000 en € 27.000 opgenomen voor het gebruikersonderhoud.

Eigenaarsonderhoud:

Het eigenaarsonderhoud wordt bekostigd uit de voorziening onderhoud ambtenarenhuisvesting. In 2021 wordt daarvoor € 310.000 aan de voorziening voor het onderhoud aan de kantoorgebouwen toegevoegd. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP bedraagt het geplande eigenaarsonderhoud voor 2021 € 353.000.

Raadhuis Dudokpark 1

In 2020 is het MOP Raadhuis geactualiseerd. Het geactualiseerde MOP heeft een looptijd van veertig jaar (periode 2020-2059). Het MOP is een dynamisch document. Jaarlijks wordt aan de hand van een schouw bepaald wat wij dat jaar gaan uitvoeren en wat wij eventueel door kunnen schuiven naar latere jaren. Ook het naar voren halen van later geplande werkzaamheden komt voor, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van efficiëntie. Het geplande eigenaarsonderhoud voor 2021 bestaat voornamelijk uit onderhoud aan dakranden, buitenplafond en stalen kozijnen. Bovendien worden luchtbehandelingskasten en het klavier vervangen.

Stadskantoor Oude Enghweg 23

Het stadskantoor is in 2009 opgeleverd. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP bestaat het geplande eigenaarsonderhoud voor 2021 uit onderhoud aan de brandmeldinstallaties en revisie van de installatie bij de balie.

Kantoorvilla Oude Enghweg 21

Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP bestaat het geplande eigenaarsonderhoud voor 2021 voornamelijk uit schilderwerk aan de luiken en kozijnen en het vervangen van het splitsysteem (airco) op zolder.

Huisvesting 1^e Loswal

Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP is het geplande eigenaarsonderhoud voor 2020 nagenoeg nihil.

Huisvesting afdeling Werk, Inkomen en Zorg

Voor de huisvesting van de afdeling Sociaal Plein wordt een pand gehuurd aan de Wilhelminastraat. Het geplande dagelijkse onderhoud bestaat uit diverse kleine onderhoudswerkzaamheden en wordt gedekt uit het beschikbare budget voor de huisvestingslasten (incl. huur) van € 357.000. Het huidige huurcontract van de locatie Wilhelminastraat loopt tot 1 januari 2022.

Uitvoering investeringen

Het komende jaar zijn er verschillende investeringen begroot. Een aantal heeft relatie met de Covid-19 uitbraak. Voor de 2e tranche aanpassing kantoorvilla naar een vergadercentrum is € 110.000

opgenomen. Voor de aanpassing van de pantry's en de (digitale) signing/bewegwijzering van alle kantoorpanden plus buitenterrein is € 80.000 opgenomen. Tot slot is voor de vervanging van het tapijt in het stadskantoor € 170.000 opgenomen.

bedragen x € 1.000

progr	Kantoorgebouwen	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021
4	Onderhoudslasten (raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla)	395	483	508
4	Onderhoudslasten (locatie Loswal, Wilhelminastraat)	39	49	76
4	Investeringen	26	50	360
4	Toevoeging voorziening onderhoud	293	180	310
	Totaal	753	762	1.254

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 kantoorpanden (vermoedelijke vaststelling raad 7 oktober 2020)
2. Uitvoeringsprogramma duurzaam Hilversum 2012-2015
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020

3.3.7 Onderwijshuisvesting

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de onderwijshuisvesting behoren de schoolgebouwen en gymzalen. Het dagelijks onderhoud van de schoolgebouwen valt niet onder de gemeente, maar onder de schoolbesturen. De gemeente onderhoudt 29 gymnastieklokalen.

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak voor de gemeente. Voor (ver)nieuwbouw en het uitbreiden van de onderwijshuisvesting stelt de gemeente investeringsbudgetten beschikbaar. Via het investeringsprogramma legt de gemeente vast welke investeringsbudgetten er in de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting beschikbaar zijn. In mei 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. Alle plannen in deze periode voor (ver)nieuwbouw en uitbreiding van reguliere schoolgebouwen en gymzalen en renovatie van monumentale schoolgebouwen zijn daarin opgenomen. Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met alle Hilversumse schoolbesturen. De raad zal jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de plannen in het lopende jaar en over de plannen, planning en kosten van het volgende jaar. Uiterlijk in december worden de kredieten voor het onderwijshuisvestingsprogramma voor 2021 ter vaststelling aangeboden.

Het dagelijkse onderhoud en het levensduur verlengend onderhoud van de scholen zijn taken van de schoolbesturen. In het IHP is afgesproken dat de schoolbesturen een duurzaam meerjaren Onderhoudsplan (DMOP) voor hun schoolgebouwen zullen opstellen. De schoolbesturen hebben de mogelijkheid om te investeren in het verduurzamen van de schoolgebouwen mits de terugverdientijd redelijk is. De kosten voor het verduurzamen van de schoolgebouwen zijn voor het schoolbestuur. Incidenteel kan daarvoor aanspraak worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies.

Voor het onderhoud van de gymlokalen in het primair onderwijs (gemeentelijke taak) is een onderhoudsvoorziening ingesteld om de kosten van het geplande levensduur verlengende onderhoud gelijkmatig over tien jaren te spreiden. Aan deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd om de gymzalen op het vereiste niveau te houden/krijgen. In 2021 is dat een bedrag van

€ 141.000. Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan dat wij elke vier jaar actualiseren.

In het najaar van 2020 worden de meerjarige onderhoudsplannen (en onderhoudsvoorzieningen) geactualiseerd en aan de raad voorgelegd. De financiële effecten daarvan zijn vooruitlopend op het raadsbesluit hierover verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud.

Uitvoering onderhoud

In het meerjaren onderhoudsplan zijn in 2021 voor de volgende gymzalen werkzaamheden gepland:

- Hoflaan 10: vervangen deuren en kozijnen.
- Jan Blankenlaan 8, dakafwerking en onderhoud leidingen.

Uitvoering investeringen

In het IHP staan voor 2021 onderstaande investeringen geraamd:

- Vernieuwbouw Gymzaal Klimopschool
- Uitbreiding Goudenregenschool, Goudenregenstraat, kosten afhankelijk van te kiezen variant
- Uitbreiding capaciteit bewegingsonderwijs Aloysiuscollege, kosten afhankelijke van te kiezen variant
- Vele plannen zijn vanaf 2020 in de fase van voorbereiding van de (ver)bouwplannen via het opstellen van een businesscase, o.a. Montessorischool Centrum, uitbreiding De Wilge, uitbreiding Alberdingk Thijm College Laapersveld, nieuwbouw Internationale School (STIP), basisscholen Kerkelanden. Na besluitvorming over de te kiezen richting zullen aanvullende voorbereidingen nodig zijn.

bedragen x € 1.000

progr	Onderwijshuisvesting	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021
2	Investerings	3.420	2.605	3.053
2	Toevoeging voorziening onderhoud	113	125	141
	Totaal	3.533	2.730	3.194

De in de kolom jaarrekening 2019 opgenomen bedragen voor investering wijken af van wat in de jaarstukken is opgenomen. Voorheen waren alleen de lasten van de investeringen zichtbaar die betrekking hadden op de in dat jaar vrijgegeven investeringen. Hiermee werd geen informatie gegeven over de totale afwikkeling van de projecten die eerder gestart zijn en doorlopen in het verslagjaar. Dit inzicht wordt nu wel gegeven.

Het investeringsbedrag in de kolom begroting 2020 is herzien. Vorig jaar is hier het bedrag voor investeringen opgenomen waarvan de bestemming al bekend was. De investeringen die in het jaarlijks op te stellen Onderwijs Huisvestingsprogramma (OHP) worden verdeeld in december, bleven buiten het overzicht. Nu is het volledige niveau van de investeringen opgenomen. Daarmee sluit het overzicht aan bij het in de begroting opgenomen Investeringsprogramma.

Relevante beleidsnota's

1. Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2020-2035
2. Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Hilversum 2016 (vermoedelijke vaststelling nieuwe verordening in december 2020)
3. Onderwijs huisvestingsprogramma 2020
4. Meer jaren onderhoudsplan gymlokalen t.b.v. primair onderwijs (2015-2034)
5. Duurzaam Hilversum 2016-2020

3.3.8 Overig maatschappelijk vastgoed

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van het maatschappelijk vastgoed behoren de buitensportaccommodaties en panden voor sociale, culturele en welzijnsdoeleinden, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en overige panden.

Aantal objecten/gebouwdelen met voorzieningen groot onderhoud:

• parkeergarages	5
• begraafplaatsen	7
• maatschappelijk vastgoed	73
• sportvelden	37
• overig vastgoed	13

Daarnaast hebben wij nog 47 objecten die genomineerd zijn voor de verkoop (hiervoor wordt het onderhoud uit een exploitatiebudget bekostigd).

Het bezit van maatschappelijk vastgoed is een kerntaak van de gemeente. Op basis van strategische, juridische en financiële overwegingen wordt jaarlijks door het College van B&W bepaald welke objecten de gemeente de komende jaren af kan stoten.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed is een belangrijke opgave in het duurzaamheidsbeleid. De maatregelen zijn uitgewerkt in de twee uitvoeringsprogramma's 2012-2015 en 2016-2020. Deze plannen worden momenteel door de gemeente uitgevoerd. Dit zal eind 2021 zijn afgerond.

Het noodzakelijk onderhoud wordt beschreven in een meerjarenonderhoudsplan (MOP) voor de periode 2015-2024. Met dit plan richt de gemeente zich op het sober en doelmatig in stand houden van het maatschappelijk vastgoed. Om de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren te verdelen zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Hieraan voegen we in 2021 bedragen van resp. € 1.060.000 voor maatschappelijk vastgoed, € 312.000 voor parkeergarages en € 13.000 voor begraafplaatsen toe.

In het najaar van 2020 worden de meerjarige onderhoudsplannen (en daarmee de hoogte van de onderhoudsvoorzieningen) geactualiseerd en aan de raad voorgelegd. De financiële effecten daarvan zijn vooruitlopend op het raadsbesluit hierover verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud.

Uitvoering onderhoud

In het meerjarige onderhoudsplan zijn in 2021 onder andere voor de volgende panden werkzaamheden gepland.

Panden Sociaal Cultureel Werk/kinderopvang:

- Goudenregenlaan 3, peuterspeelzaal Dribbel, schilderwerk gevels.
- Meent 4b en 5, wijkcentrum De Meent, schilderwerk en vervangen sensoren dubbele deur.

Sporthallen:

- Franciscusweg 6a, Sporthal Kerkelanden, vervangen gebruiksbeheersysteem en vervangen armaturen.
- Jan van der Heijdenstraat, Sporthal Oost, vervangen lichtkoepels, vervangen frequentieregelaars waterhuishouding, vervangen vloer.

Panden begraafplaatsen/crematorium:

- Laan 1940-1945 (Noorderbegraafplaats), schilderwerk.

Met ingang van 1-8-2016 is de exploitatie en het beheer van de begraafplaatsen/crematorium overgedragen aan de Stichting Begraafplaatsen en Crematorium Hilversum. De gemeente blijft echter eigenaar van de panden en daarmee verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud. De panden worden verhuurd aan de stichting.

Parkeergarages:

- Gooiland, schilderwerk, wegdekbelijning en vervangen hellingbaanverwarming.
- Gooische Brink, vervangen luchtbehandelingskasten en armaturen.

Overige panden:

- Noorderweg 96A,B,C, schilderwerk gevels en de zonwering wordt vervangen.
- Hoge Naarderweg 205, vervangen houten omheining.

Uitvoering investeringen

Speelvoorzieningen: Vanaf 2019 zijn de vervangingsinvesteringen van de speelvoorzieningen opgenomen in het investeringsprogramma Groen (i.p.v. de voorziening maatschappelijk vastgoed). De investeringen worden nu opgenomen bij het onderdeel Groen van deze paragraaf. Ten opzichte van de overzichten in de jaarstukken 2019 en begroting 2020 leidt deze verschuiving tot een verschil in de onderstaande tabel.

Met ingang van 2014 zijn de investeringen voor buitensportaccommodaties in het investeringsprogramma opgenomen.

bedragen x € 1.000

progr	Overig maatschappelijk vastgoed	jaarrekening 2019	begroting 2020	begroting 2021
1	Investeringen ov maatschappelijk vastgoed (sport)		224	591
1	Investeringen ov maatschappelijk vastgoed (speelvoorzieningen)	vervallen	vervallen	vervallen
1	Investeringen duurzaamheid gemeentelijke gebouwen	130		
1	Investering aanp begraafpl/crematorium Zuiderhof	118		
1	Toevoeging voorziening onderhoud maatsch vastgoed	1.142	677	1.060
1	Toevoeging groot onderhoud parkeergarages	296	142	312
1	Toevoeging voorz groot onderhoud begraafplaatsen	-1	101	13
	Totaal	1.685	1.144	1.976

Relevante beleidsnota's:

6. Meerjarenonderhoudsplan maatschappelijk gemeentelijke gebouwen 2020-2034 (panden sociaal, cultureel, welzijn, sporthallen (incl. zwembad)), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en panden van de voormalige afdeling grondzaken (vermoedelijke vaststelling raad 7 oktober 2020)
7. Meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 buitensportaccommodaties (vermoedelijke vaststelling raad 7 oktober 2020)

3.4 Financiering

3.4.1 Inleiding

Naast het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt ook de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) een financieringsparagraaf verplicht. Tevens is in artikel 212 van de gemeentewet voorgeschreven dat de raad een financiële verordening vaststelt. In de "Financiële verordening gemeente Hilversum" zijn regels opgenomen inzake de doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie.

De hoofduitgangspunten daarbij zijn dat de risico's worden geminimaliseerd en dat de kosten zo laag mogelijk gehouden worden. In de financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening wordt ingegaan op de actuele situatie rond de dekking van de financieringsbehoefte in het betreffende jaar.

3.4.2 Beleid

De gemeente hanteert het systeem van totaal financiering. Dit houdt in dat voor de gemeentelijke organisatie als geheel de financieringsbehoefte c.q. het financieringstekort bepaald wordt.

Er wordt dus niet voor iedere investering of grondexploitatie apart geleend.

Alle rentebaten en -lasten worden verzameld in het taakveld Treasury en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente. Voor de begroting 2021 is deze bepaald op 1,4% (2020: 1,4%).

3.4.3 Dekking financieringstekort

De financieringsbehoefte wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: de kasstromen vanuit de exploitatie, het investeringsplan, de grondexploitaties en de kasstromen m.b.t. de financiering. Deze kasstromen lopen niet altijd synchroon. Daarom is het nodig om de ontwikkeling van de liquiditeit in de gaten te houden, en wanneer nodig, geld te lenen.

Op basis van de reguliere begroting 2021, het investeringsprogramma voor 2021, de uitgaven ten behoeve van openstaande kredieten (kredieten die in het verleden zijn verleend maar nog niet volledig zijn besteed), de uitvoering van de grondexploitaties in 2021 (op basis van de actualisatie 2020), en de aflossingen op langlopende leningen in 2021 is de financieringsbehoefte voor 2021 berekend op € 23 miljoen.

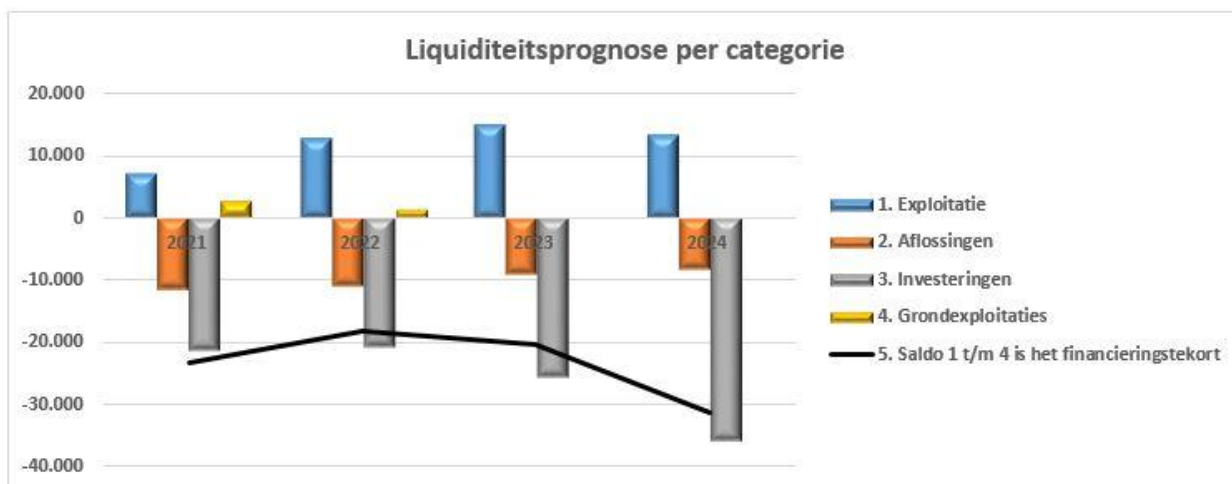
Met een beginstand per 1 januari 2021 van € 173,8 miljoen, aflossingen van € 11,6 miljoen in 2021 en een bedrag van nieuw aan te trekken leningen ad € 23 miljoen komt daarmee de stand van de langlopende leningen eind 2021 uit op afgerond € 185,2 miljoen.

(zie ook de bijlage: Staat van langlopende geldleningen zoals opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie § 5.7).

De financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar is weergegeven in figuur 1 hieronder.

Een onderscheid wordt gemaakt in;

1. Het saldo van inkomsten en uitgaven van de reguliere exploitatie
2. De uitgaven ten behoeve van de aflossingen op langlopende leningen
3. De uitgaven ten behoeve van de investeringen, inclusief de uitgaven t.b.v. openstaande kredieten
4. Het saldo van uitgaven en ontvangsten van de grondexploitaties
5. Het saldo van alle kasstromen (inkomsten en uitgaven) samen geeft de prognose weer van het financieringstekort; het bedrag waarvoor langlopende leningen zullen worden aangetrokken.

Figuur 3.1. Financieringsbehoefte 2021-2024. Bedragen maal € 1.000

Uit de figuur valt af te leiden dat;

- De reguliere exploitatie meer inkomsten heeft dan uitgaven.
- De aflossingen (uitgaven) op langlopende leningen dalen van € 11,6 miljoen in 2021 tot € 8,5 miljoen in 2024.
- De investeringen voornamelijk verantwoordelijk zijn voor het financieringstekort.
- De grondexploitaties tot en met 2022 meer inkomsten genereren dan uitgaven. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de inkomsten van grondverkoop in de grondexploitatie Anna's Hoeve in 2021 en 2022. Na het afsluiten van de grondexploitaties dragen deze niet meer bij aan de financiering.

Het saldo van de categorieën is weergegeven met de zwarte lijn en vormt het financieringstekort. Voor dit tekort worden langlopende leningen aangetrokken.

De geraamde investeringen voor de komende jaren zijn onder andere;

- Kleine spoorbomen en fietsbrug viaduct
- De gevestigde voorkeursrechten voor toekomstige gebiedsontwikkelingen
- Het integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting
- Arenapark
- Spoorzone
- Mediapark
- Zwembad

Voor een totaaloverzicht van de voorgenomen investeringen wordt verwezen naar § 5.3.

Voor een aantal van de opgenomen investeringen zal expliciete besluitvorming nodig zijn.

Over de ramingen van de investeringsbedragen voor de komende jaren wordt het volgende worden opgemerkt.

Als gevolg van planningsoptimisme blijft de realisatie achter bij de begroting. Op basis van ervaringscijfers is hier bij de bepaling van de financieringsbehoefte rekening mee gehouden.

Op basis van de meerjarenraming is tevens een prognose van de langlopende schuldpositie opgesteld, zie § 3.4.11.

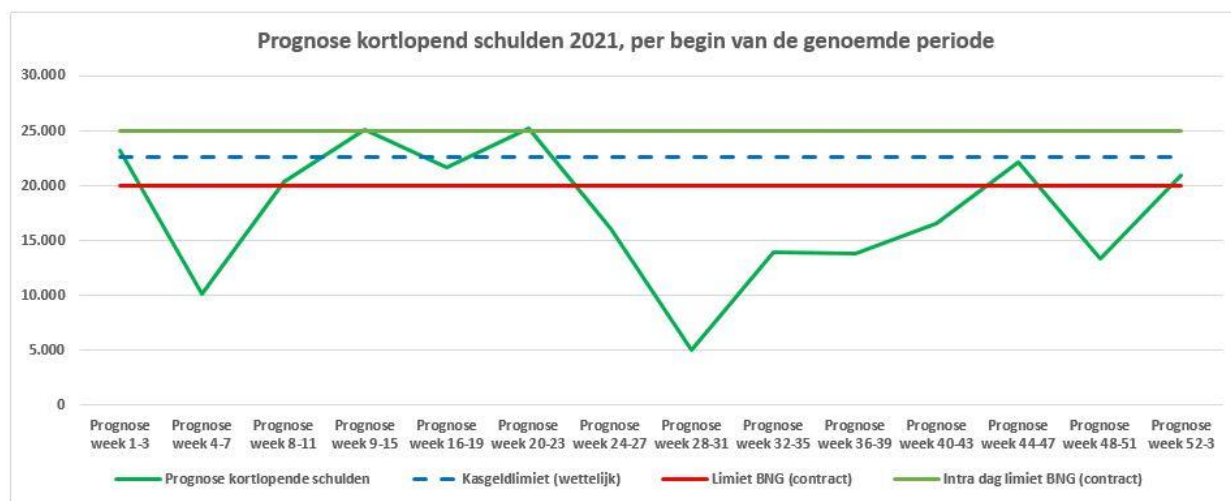
3.4.4 Renterisico's, kasgeldlimiet en renterisiconorm

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt in kortlopende financiering en langlopende financiering. Kortlopende financiering (ook wel vlottende schuld genoemd) heeft betrekking op leningen met een looptijd korter dan één jaar. Leningen met een looptijd langer dan één jaar vallen onder de langlopende financiering.

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)

Om het renterisico te beperken is de omvang van de korte schuld wettelijk, conform de Wet Fido, gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal van een gemeente (= kasgeldlimiet). Deze grens is gesteld om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met kortlopende schulden wordt gedekt. Kortlopende financiering kent een relatief groot renterisico. Bij korte looptijden moeten bestaande leningen vaker worden vervangen met steeds opnieuw de onzekerheid over het actuele rentepeil op het moment van aantrekken van de nieuwe lening. Voor het jaar 2021 bedraagt de kasgeldlimiet € 22,6 miljoen (=8,5% x € 265,5 miljoen). Zolang het rentetarief voor kortlopende financiering lager is dan het actuele, of zich naar verwachting ontwikkelende, rentetarief voor langlopende financiering wordt de kasgeldlimiet optimaal benut.

Op basis van de reguliere exploitatie, de te verwachten investeringen (inclusief besteding van openstaande kredieten), de uitvoering van de grondexploitaties in 2021 en mutaties in de langlopende leningen zal de korte schuldpositie in 2021 naar verwachting ongeveer het volgende beeld laten zien.

Figuur 3.2 Prognose kortlopende schulden (Bedragen maal € 1.000)

In de loop van het jaar toont de stand van de korte schuldpositie een wisselend beeld. Dit beeld wordt vooral veroorzaakt door de ontvangsten van de woonlasten die voornamelijk in de maanden maart t/m juni zijn geconcentreerd. Begin juli wordt aan alle gemeenten de bij het BTW compensatiefonds gedeclareerde BTW over het jaar 2021, uitgekeerd. Voor Hilversum is dat een bedrag van ruim € 13 miljoen.

De grootste uitgaven vinden plaats in de maanden januari en december.

Naar verwachting zal in januari 2021 de overschrijding van de kasgeldlimiet aanleiding zijn een langlopende lening aan te trekken. In de figuur 3.2 is dit te zien als een daling van de kortlopende schuld in de periode van week 1 t/m 3.

De kredietlimiet bij de BNG Bank is contractueel overeengekomen tot € 20 miljoen met een mogelijkheid tot overschrijding met € 5 miljoen tot een totaal van € 25 miljoen.

Renterisico's op langlopende financiering (renterisiconorm)

Langlopende financiering wordt aangetrokken als het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld (kasgeldlimiet) is bereikt.

De maximale omvang van aan te trekken langlopende leningen is gekoppeld aan de renterisiconorm. Deze norm geeft het maximaal te lenen bedrag aan dat per jaar onderhevig mag zijn aan rentewijzigingen. De renterisiconorm bevordert de spreiding van de aflossingen van de langlopende leningen en daarmee de renterisico's over de jaren.

De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal.

Voor het jaar 2021 bedraagt de renterisiconorm 52,3 miljoen (=20% maal € 261,7 miljoen).

Bij het aantrekken van langlopende financieringsmiddelen wordt de looptijd en het aflossingsritme zodanig gekozen, dat het toekomstige renterisico onder de daarvoor voorgeschreven norm blijft.

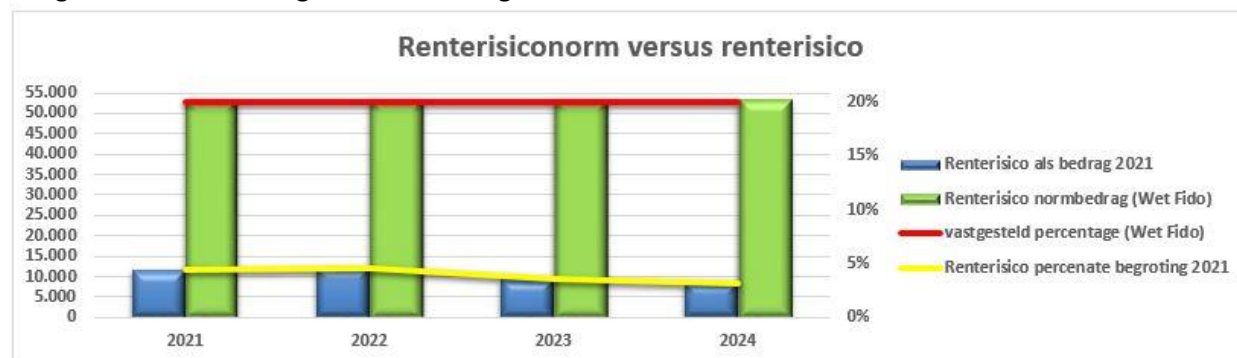
Naast de renterisiconorm wordt er gekeken naar de meerjarige financieringsbehoefte. De looptijd van nieuwe leningen wordt hierop afgestemd.

	Renterisiconorm en renterisico's van de langlopende schuld per 1 januari 2021 t/m 2024, op basis van de portefeuille per 1 januari 2021.	2021	2022	2023	2024
1	Begrotingstotaal	265.482	265.482	265.482	265.482
2	vastgesteld percentage (Wet Fido)	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1 x 2)	53.096	53.096	53.096	53.096
4	Risico vaste schuld herfinanciering (aflossingen)	11.637	12.170	9.303	8.503
5	Ruimte onder risiconorm (3-4)	41.460	40.926	43.793	44.593
6	Risico als percentage 4/1	4,4%	4,6%	3,5%	3,2%

Tabel 3.1 Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

De bedragen genoemd onder 4 zijn de bedragen die in de jaren 2021 t/m 2024 moeten worden afgelost op de lening portefeuille zoals die bestaat per 1 januari 2021.
(zie ook tabel 4.2)

In figuur 3.3 is tabel 3.1 grafisch in beeld gebracht.

Figuur 3.3 (bedragen x € 1.000)

Uit bovenstaande tabel 3.1 en figuur 3.3 blijkt dat de risiconorm in 2021 niet overschreden gaat worden.

Tevens blijkt dat ook de komende jaren geen overschrijding van de renterisiconorm wordt verwacht.

Het huidige renterisico, 4,4% in 2021, is aan te merken als laag ten opzichte van de wettelijke norm van 20%.

3.4.5 Profiel huidige leningenportefeuille

Het totaalbedrag aan langlopende leningen per 1 januari 2021 is geraamd op € 173,8 miljoen, verdeeld over 26 leningen. De rentepercentages variëren tussen de 0,0% en 4,715%. In de vorige paragraaf is uitgelegd dat Hilversum ruim binnen de rente risiconorm blijft. Dit komt omdat het aflossingspatroon van de bestaande leningenportefeuille voldoende gespreid is over de jaren. Hilversum heeft slechts 1 lening waarvan de rente tussentijds (2021) zal worden herzien (renteconversie). Bij dit type leningen is het renterisico het grootst, maar binnen de portefeuille van Hilversum is deze, door de beperkte omvang, van ondergeschikt belang. In onderstaande figuren wordt de samenstelling van onze leningenportefeuille samengevat voor wat betreft oorspronkelijke looptijden en rentepercentages per 1 januari 2021.

Figuren 3.4 & 3.5 Bedragen maal € 1.000.

Uit figuur 3.4 blijkt dat het grootste deel van de lening schuld per 1 januari 2021 (116 mln.) gebaseerd is op een oorspronkelijke looptijd 25 jaar.

Uit figuur 3.5 blijkt dat het grootste deel van de lening schuld per 1 januari 2021 (50,8 mln.) gefinancierd is tegen een rentepercentage tussen de 1% en 2%.

Het gewogen gemiddelde rentepercentage van de lening schuld per 1 januari 2021 is 2,14%.

Deze is als volgt berekend; te betalen rente in 2021 gedeeld door de lening schuld per 1 januari 2021.

Gevoeligheidsanalyse

Tabel 3.2 geeft onder meer informatie over de aflossingen op onze bestaande leningen in de jaren 2021 t/m 2024. De tabel hieronder geeft aan wat, uitgaande van herfinanciering van deze aflossingen (met andere woorden: de schuld neemt niet toe of af), de financiële gevolgen zijn als het rentepercentage waartegen herfinanciering plaatsvindt 1% hoger wordt dan het geraamde percentage voor het betreffende jaar zoals vermeld in paragraaf 3.4.8. (Deze bedragen verdubbelen bij een 2% hoger rentepercentage dan geraamd en worden ze drie keer zo hoog bij een 3% hoger rentepercentage dan geraamd.)

Aflossingen op huidige portefeuille per 1 januari 2021	aflossings- bedrag	hogere rentelasten per 1% rentestijging			
		2021	2022	2023	2024
Herfinanciering aflossingen 2021 tegen 1% hoger dan geraamd	11.637	116	116	116	116
Herfinanciering aflossingen 2022 tegen 1% hoger dan geraamd	12.170		122	122	122
Herfinanciering aflossingen 2023 tegen 1% hoger dan geraamd	9.303			93	93
Herfinanciering aflossingen 2024 tegen 1% hoger dan geraamd	8.503				85
Totale extra rentelasten (indicatief) bij een rentestijging van 1% ten opzichte van het geraamde rentepercentage 2021.		116	238	331	416

Tabel 3.2 Extra rentelasten bij herfinanciering (bedragen x € 1.000)

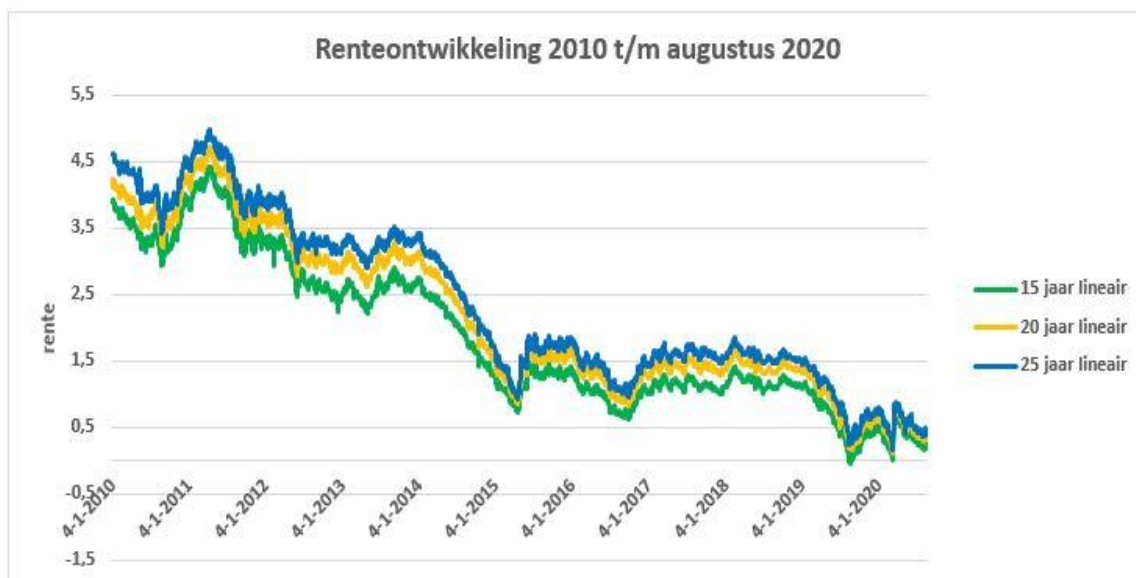
3.4.6 Rente

De rentelasten worden zowel bepaald door de omvang van de schuld als door de rentetarieven. Het doen van betrouwbare voorspellingen over de renteontwikkeling is niet eenvoudig. Een groot aantal factoren is hierop van invloed, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van de economische groei. Zowel de korte rente als de rente voor langlopende leningen zijn op dit moment nog steeds relatief laag.

3.4.7 Renteontwikkeling

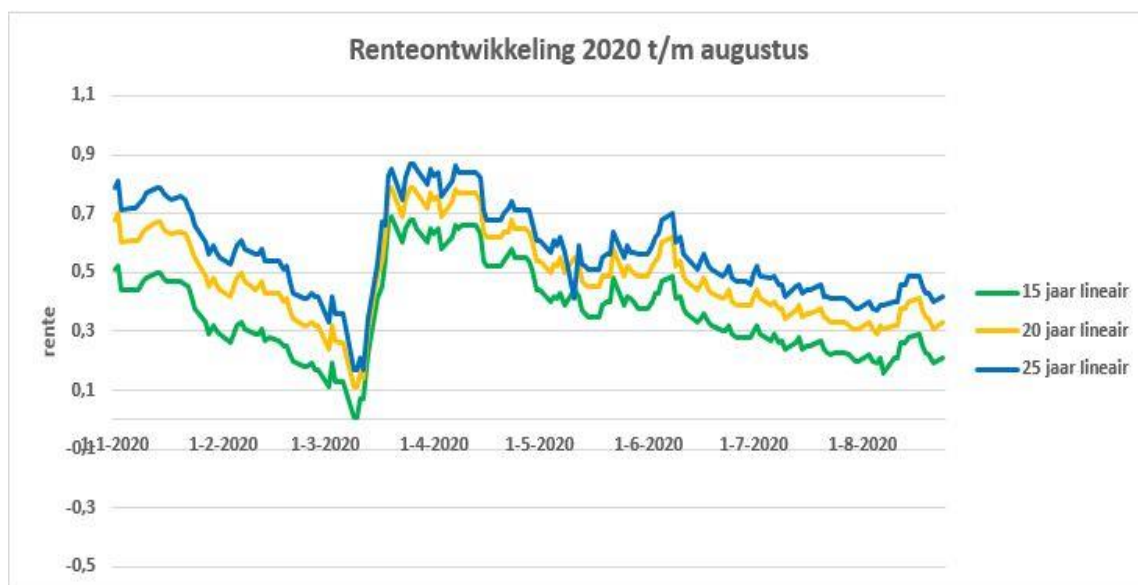
Het jaar 2020 kenmerkt zich door lage tarieven van zowel de korte als de lange rente. Gedurende het jaar 2020 zien we dat de tarieven voor langlopende leningen verder zijn gedaald naar historisch lage waarden.

De BNG Bank geeft dagelijks een indicatie van rentetarieven voor langlopende leningen met verschillende looptijden. De indicaties van de BNG Bank zijn voor lineaire leningen als volgt in beeld gebracht.

Figuur 3.6 Historische Renteontwikkeling 2010-2020

In vergelijking met het verleden zijn de rentetarieven nog altijd op een historisch laag niveau.

Figuur 3.7 Renteontwikkeling 2020

Door het ontstaan van de wereldwijde pandemie van het Coronavirus zijn in maart 2020 de tarieven tijdelijk gestegen. Inmiddels zijn de tarieven weer terug op het niveau van februari.

De BNG Bank, onze huisbankier, en andere financiële instellingen voorzien dat;
"De ECB blijft in de komende twaalf maanden een ruim monetair beleid voeren. De lange rentetarieven blijven op een zeer laag niveau."

Op basis hiervan is ingeschat dat langlopende financiering in 2021 kan worden aangetrokken tegen een rentetarief van 0,75 % bij een looptijd van 25 jaar en aflossing ineens.
Een lening waarbij de hoofdsom aan het einde van de looptijd in één keer wordt terugbetaald noemen we een Fixe lening. Een lening waarbij de hoofdsom in jaarlijks gelijke delen wordt terugbetaald noemen we een lineaire lening.

3.4.8 Rentelasten

Voor 2021 gaan we ervan uit dat de gemeente lang geld zal kunnen aantrekken tegen een tarief van 0,75% (begroting 2020; 1,0%) uitgaande van een looptijd van 25 jaar en aflossing ineens.

Voor 2021 gaan we ervan uit dat de gemeente kort geld met een looptijd < 1 jaar zal kunnen aantrekken tegen een tarief van -/- 0,2% (begroting 2020: -0,2%). (onder kort geld valt de rekening courant positie bij de BNG.) Met ingang van 1 januari is er een nieuwe financieringsovereenkomst met de BNG bank van kracht. Het tarief van de Rekening Courant Faciliteit bij de BNG bank is gebaseerd op de 1 maands Euribor rente (dit is het rente tarief waartegen de banken elkaar leningen in Euro's verstrekken met een looptijd van 1 maand) met een opslag van 15 basispunten (0,15%). In 2020 beweegt het 1 maands Euribor rentetarief zich rond de -/- 0,35%. Dit maakt dat het tarief voor de Rekening Courant Faciliteit bij de BNG Bank uitkomt op ongeveer -/- 0,2%. (-/- 0,35% + 0,15%)

Onderstaand staatje geeft een overzicht van de te verwachten rentelasten. In 2021 bedragen deze € 3,6 miljoen. De rentelasten worden via een rente omslagpercentage verdeeld over de programma's. Het rente omslagpercentage komt voor 2021 uit op 1,4% (2020: 1,4%).

Rentelasten	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Rente gespecificeerd naar:			
- Rente van bestaande langlopende leningen	3.962	3.748	3.533
- Rente van nieuw aan te trekken leningen	196	180	150
- Rente van kortlopende financieringsmiddelen	-43	-18	-20
Totaal	4.115	3.910	3.663

Tabel 3.3 Lasten financieringsfunctie (bedragen x € 1.000)

De rentelasten van de langlopende leningen dalen omdat gedurende het jaar relatief dure leningen worden afgelost. De herfinanciering vindt momenteel plaats tegen lagere rentetarieven (prognose 0,75%) dan het gewogen gemiddelde rentepercentage van de huidige leningen, 2,14%.

Bij de meerjarige raming van de rentelasten gaan we voorzichtigheidshalve uit van stijgende tarieven conform onderstaande tabel.

	2021	2022	2023	2024
Rentetarief	0,75%	1,00%	1,25%	1,25%

Tabel 3.4 gehanteerde meerjarige rentetarieven

3.4.9 Rentebaten

De gemeente Hilversum heeft ook middelen uitgezet. Het betreft voornamelijk middelen die via SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland) ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van; starters op de woningmarkt, particuliere woningverbetering en duurzaamheid. Ook zijn er middelen via het Restauratiefonds t.b.v. de financiering van het restaureren van monumenten uitgezet. Een deel van deze uitgezette middelen levert rente baten op.

Voor de Borgstelling aan Stichting Tergooi wordt een borgstellingsvergoeding ontvangen van € 60.000 per jaar. (0,6% maal € 10 miljoen)

Voor 2021 zijn de totale rentebaten begroot op € 70.000.

Het saldo van rentelasten en rentebaten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's. De verdeelsleutel is het totaal aan activa dat dienstbaar is aan de betreffende programma's.

Rentetoerekening 2021		
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	3.663
b	Externe rentebaten	-70
c = a + b	Totaal door te rekenen externe rente	3.593
d1	Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	-56
d2	Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	0
e = c + d1 + d2	Saldo, door te rekenen externe rente	3.537
f1	Rente eigen vermogen	0
f2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
g = e + f1 + f2	De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	3.537
h	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-3.877
i = g + h	Renteresultaat op het taakveld treasury	-340

Tabel 3.5 doorbelasting rente aan taakvelden (bedragen x € 1.000)

De gemeente kiest er voor, conform de aanbevelingen van het BBV, geen rente over het eigen vermogen te berekenen. Het rentepercentage van de aan de taakvelden toe te rekenen rente is naar boven afgerond op 1,4%. Omdat het omslagpercentage hoger is dan het berekende omslagpercentage wordt er meer rente toegerekend aan de taakvelden dan de werkelijke externe rentelasten. Hierdoor ontstaat er op het taakveld Treasury een voordelig renteresultaat voor 2021 van € 340.000 zoals genoemd op regel i van tabel 3.5.

Rente grondexploitaties en disconteringsvoet

De commissie BBV stelt dat de rente die toegerekend mag worden aan de grondexploitaties moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen.

De doorberekening aan de grondexploitaties geschiedt dan in de verhouding tussen het vreemde vermogen en het totale vermogen. Deze berekening op basis van de door de commissie BBV voorgeschreven formule leidt tot een afgerond rentepercentage van 1,5%.

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde wordt voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de eurozone. Op dit moment bedraagt dit percentage 2%.

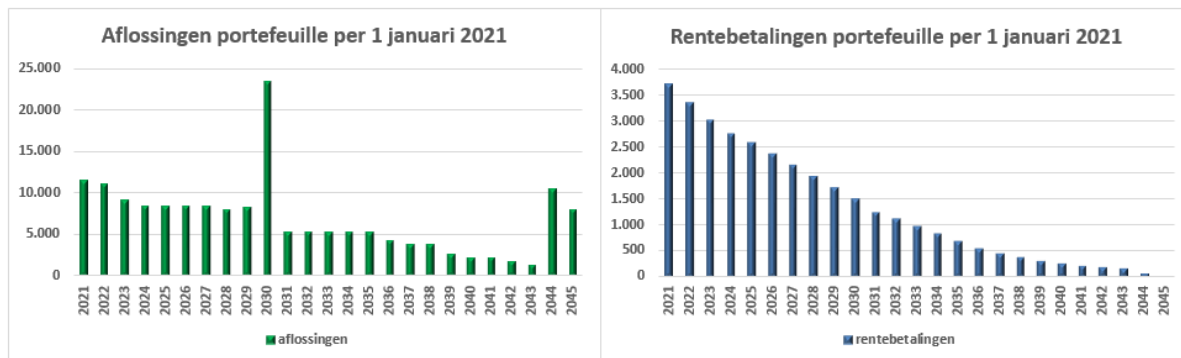
3.4.10 Dividend

De gemeente Hilversum is aandeelhouder van de BNG Bank N.V. en Vitens N.V. Als aandeelhouder ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. In de begroting 2021 is een totaal te ontvangen bedrag aan dividend opgenomen van € 300.000,-. Dit bedrag is het te verwachten dividend van de BNG Bank.

Vitens heeft aangegeven voorlopig geen dividend uit te keren. Dit heeft te maken met de hoge omvang van de investeringen voor de komende jaren. Conform de continuïteitsdoelstelling zoals opgenomen in het Financieel beleid van Vitens laat dit geen ruimte om dividend uit te keren.

3.4.11 Prognose langlopende schuld

In figuur 3.8 worden de rente en aflossingsverplichtingen voor de komende jaren weergegeven op basis van de huidige lening portefeuille per 1 januari 2021.

Figuur 3.8 Rente en aflossingen (bedragen x € 1.000)

Uit de grafiek blijkt dat de aflossingsverplichting in 2021 € 11,6 miljoen is. Na 2021 dalen de aflossingsverplichting naar € 8,5 miljoen in 2024. In 2029 is er een aflossingsverplichting van € 24,3 miljoen.

Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door de aflossing van de lening aan de provincie Noord-Holland ad € 16 miljoen. Het betreft de uitgestelde betaling van de koopsom Crailo aan de Provincie Noord-Holland.

In 2044 en 2045 zijn de aflossingsverplichtingen hoger dan die van 2043.

Dit wordt veroorzaakt door twee fixe leningen die in 2020 zijn afgesloten die respectievelijk in 2044 en in 2045 in één keer worden afgelost.

Vanzelfsprekend zullen er ook in, en na, 2021 nieuwe leningen worden aangetrokken. Deze leningen leiden vanzelfsprekend tot nieuwe rente- en aflossingsverplichtingen, deze zijn in de bovenstaande grafieken **niet** opgenomen.

De prognose van de langlopende schuld is opgesteld op basis van de meerjarenraming van de begroting 2021, de openstaande investeringskredieten, het Investeringsprogramma 2021 -2024, de prognose van het verloop van de grondexploitaties in de jaren 2021-2024 (conform actualisatie grondexploitaties 2020) en de kasstromen met betrekking tot de mutaties in de lening portefeuille.

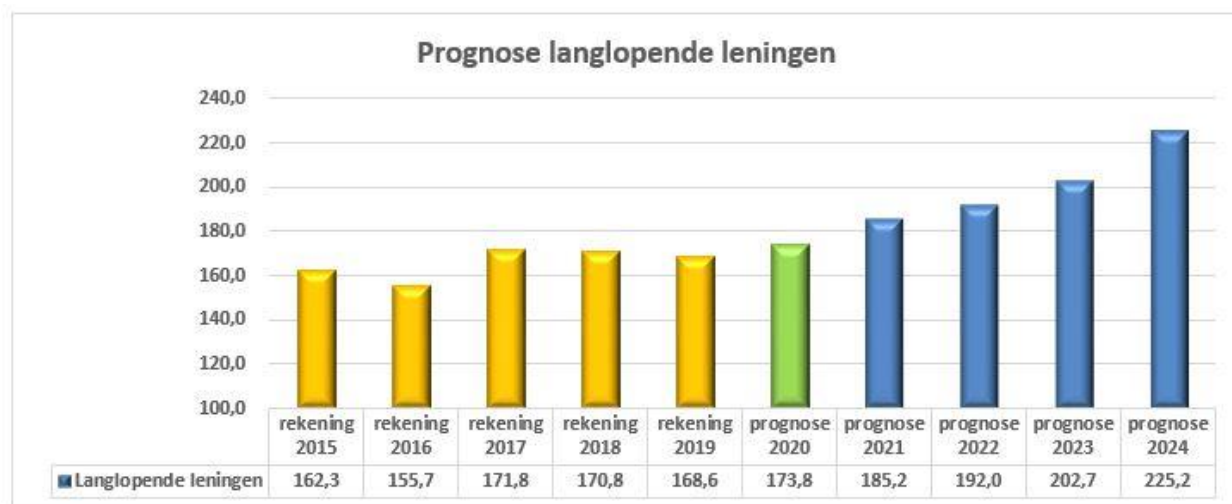
Het verloop van de langlopende schuld is daarbij als volgt weergegeven;

Prognose langlopende schulden	2021	2022	2023	2024
Schuld per 1 januari van het jaar	173.804	185.168	191.998	202.694
Aflossingen gedurende het jaar	11.637	11.170	9.303	8.503
Nieuw leningen in het jaar	23.000	18.000	20.000	31.000
Schuld per 31 december van het jaar	185.168	191.998	202.694	225.191

Tabel 3.6. Bedragen maal € 1 miljoen.

Deze tabel sluit aan bij figuur 3.1 in § 3.4.3 en de meerjarige balans zoals opgenomen in § 5.1 bij de uiteenzetting van de financiële positie.

In de meerjarige balans is het opgenomen bedrag € 0,2 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door de balanspost waarborgsommen die ook aangemerkt wordt als een vaste schuld met een rente typische looptijd > 1 jaar.

Figuur 3.9 Prognose langlopende schuld (bedragen x € 1 miljoen)

De oranje gekleurde balken geven de werkelijke standen conform de jaarrekeningen 2015 t/m 2019 weer.

De groene balk geeft de prognose van de eindstand van het jaar 2020 weer en de blauwe balken geven de prognose weer van de eindstanden van de jaren 2021 t/m 2024.

De prognose van de langlopende schulden laat een stijgende lijn zien.

Deze stijging is het gevolg van een stijging van het investeringsvolume in de jaren 2021 t/m 2024.

Deze investeringen worden gefinancierd met langlopende leningen.

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Inleiding

Bedrijfsvoering maakt het mogelijk dat de doelstellingen van de gemeente Hilversum kunnen worden behaald. Essentieel hierbij is een goede borging in processen, steekhoudende adviezen in afstemming met vele disciplines en het goed equiperen van al onze medewerkers.

Sinds maart 2020 is de context waarbinnen de organisatie werkt totaal veranderd. Door de maatregelen die zijn getroffen om het corona-virus te beheersen, werkte een groot deel medewerkers thuis. Een ander deel was meer dan ooit nodig in de frontlinie. Binnen en buiten de organisatie is extra en ander werk verricht om op de effecten van het coronavirus te reageren. De organisatie is zich, net als iedereen, gaan richten op het vormgeven van een anderhalvemeter-samenleving.

Daarnaast veranderen de maatschappelijke opgaven. Verduurzamen, klimaat-adaptatie, versnellen van woningbouw, vormgeven van de transformatie sociaal domein, bestrijden van ondermijnende criminaliteit, de digitalisering van de samenleving, het oplossen van bereikbaarheidsvraagstukken en het behouden van werkgelegenheid, het zijn de thema's die spelen. Dat vraagt een organisatie die enerzijds de stabiele processen goed en eenvoudig kan inrichten en anderzijds een organisatie die zich kan aanpassen aan de veranderingen in de samenleving en daarover adequaat en integraal kan adviseren. Twee-benigheid wordt continu van de organisatie gevraagd.

Specifiek voor deze begroting geldt dat gezien de ambities het noodzakelijk is te investeren in kennis en capaciteit op onder andere het terrein van gebiedsontwikkeling. We komen voor steeds meer complexe opgaven te staan. Versterken van de samenwerking binnen de organisatie maar ook het verstevigen van de samenwerking met onze huidige ketenpartners en het opzetten van nieuwe samenwerkingsverbanden zijn nodig om de opgaven op dit gebied verder te brengen. Dat gebeurt op verschillende niveaus: lokaal, regionaal en landelijk. En op verschillende manieren; van gastheerschap tot kennisuitwisseling en gezamenlijk optrekken in het realiseren van draagvlak en positionering. Met al die partners wordt geïnvesteerd in de structurele dialoog.

Ondanks de huidige crisis, is de verwachting dat het lastig blijft om specialistische functies te werven. Dit vraagt specifieke aandacht van recruitment en van het management. Als werkgever hebben we graag een voorbeeldrol op gebied van plaatsen van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Deze voorbeeldrol geldt ook voor duurzaamheid en circulariteit. De gemeente Hilversum wil deze voorbeeldfunctie naar burgers, bedrijven en instellingen in 2021 verder uitbouwen om zo een bijdrage te leveren aan energietransitie, verduurzaming gemeentelijke gebouwen, social return, circulaire economie en rookvrije generatie en informatieveiligheid. Verderop in deze paragraaf wordt deze voorbeeldfunctie van de gemeente Hilversum in haar bedrijfsvoering verder toegelicht.

In deze paragraaf gaan we verder in op de ontwikkelingen binnen de gehele bedrijfsvoering. We hebben dit onderverdeeld in 5 inhoudelijke thema's.

(3.5.2) Netwerken

(3.5.3) Voorbeeldfunctie

(3.5.4) Aantrekkelijke werkgever

(3.5.5) Digitale vaardigheid

(3.5.6) Borgen

Uiteraard is ook de financiële kant vertegenwoordigd in deze paragraaf. Die wordt zichtbaar in:

(3.5.7) Formatie

(3.5.8) Personeelskosten**(3.5.9) Kosten ingehuurd personeel****(3.5.10) Kosten van huisvesting en ICT****(3.5.11) Budgetten ten behoeve van de raad en de ondersteuning van de raad****3.5.2 Netwerken****Samenwerken in netwerken en met externe partners***G40*

Het G40-stedennetwerk is het netwerk van veertig (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen op diverse beleidsterreinen, richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. We zetten zowel ambtelijk als bestuurlijk in op een actieve participatie in het G40-netwerk. Dit doen we door deelname aan themabijeenkomsten, netwerkdagen en ambtelijke en bestuurlijke overleggen en bijeenkomsten. Ook het komende jaar bouwen we de actieve bijdrage verder uit met als doel netwerken, kennis delen en samen optrekken bijvoorbeeld richting VNG of het Rijk op het gebied van bijvoorbeeld tekorten binnen het Sociaal Domein.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 32 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam. Elke gemeente en deelregio brengt kwaliteiten in die het totaal versterken. De kracht van de MRA is de diversiteit, zowel economisch, stedelijk als landschappelijk. De Metropoolregio Amsterdam behoort tot de Europese top vijf van economisch sterke regio's. Eind 2020 wordt de huidige MRA agenda geactualiseerd. Prioriteit heeft het aanjagen van de economie, het verbeteren van de bereikbaarheid en het bouwen van woningen.

Samenwerking binnen de regio Utrecht.

De samenwerking met de regio Utrecht wordt verder versterkt. Dit omdat diverse bovenregionale vraagstukken zoals mobiliteit, economische ontwikkeling en natuurontwikkeling ook bovenregionale oplossingen vragen. Daarnaast bieden het schaalniveau en vraagstukken van steden als Amersfoort en (in mindere mate) Utrecht goede mogelijkheden om kennis en ervaring te delen. Deze samenwerking komt onder meer tot uitdrukking in het mede aandeelhouder zijn van de medio 2020 opgerichte Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht. Deze organisatie heeft drie kerntaken: ondersteunen van bedrijven op het vlak van business development, trade en invest en kent een investeringsfonds. Dit alles binnen de mede door Hilversum vastgestelde kaders van de Regionaal Economische Agenda Regio Utrecht. De gemeente Hilversum is volwaardig lid van de Economic Board Utrecht. In de inzet van Hilversum wordt ook de regio Gooi en Vechtstreek betrokken. Hilversum positioneert zich op deze wijze als het scharnier tussen de regio Amsterdam en de regio Utrecht.

Samenwerking en gastheerschap in de bedrijfsvoering

De gemeente Hilversum werkt op een aantal onderwerpen samen met de regiogemeenten vanwege schaalvoordelen en kennisdeling. Met alle regiogemeenten zijn en worden grote facilitaire aanbestedingen gedaan (onder andere schoonmaak, postverzending en catering). Verder wordt een aantal ondersteunende diensten verricht voor buurgemeenten Gooise Meren en Wijdmeren. Deze kostendekkende gastheerschappen op eerstelijns ICT-beheer, financiële- en salarisadministratie, belastingen en geo-informatie zijn geïmplementeerd en werken naar tevredenheid van de partners.

Communicatie en participatie

Met de energietransitie, wijkgericht werken, binnenstedelijke ontwikkellocaties, het sociaal domein, de economische (media) agenda, een stevige mobiliteitsvisie en nog veel meer ontwikkelingen wordt er veel gevraagd van de stad en haar inwoners. De inzet in 2021 is het communicatiever en

participatiever maken van de organisatie en meer ruimte geven aan participatie met de stad. Een visie op interne communicatie staat in 2021 op de agenda.

Centraal in de communicatie staat het optimaliseren van de eigen kanalen zoals de gemeentelijke pagina's in de Gooi en Eembode (Raadhuis aan Huis) en social media-kanalen als Facebook en Twitter. Hilversum.nl gaat in 2021 op de schop. De gemeentelijke pagina's worden aanbesteed en op social media is het doel verdere groei in abonnees en bezoekers. Daarnaast wordt meer ingezet op beeld. Beeld – bewegend en statisch – is in toenemende mate invloedrijker dan tekst. De ingezette werkwijze in 2020 om meer te doen met videoboodschappen en vlogs wordt verder vormgegeven. Zo ook het experimenteren met podcasts.

Bezwaarschriften en klachten

Als inwoners het niet eens zijn met het college of zich onheus bejegend voelen, kunnen zij een bezwaar of een klacht indienen. Het secretariaat voor de bezwaarschriften zet in op oplossingsgericht werken. De doelstelling is om in minimaal de helft van het aantal bezwaarschriften een passende oplossing te vinden, zodat een formele, tijdrovende en langdurige procedure kan worden voorkomen. Dit vergt een manier van denken die oplossingsgericht, creatief en gericht op contact is. De secretarissen van de commissie en de klachtencoördinator zijn opgeleid tot mediator. Komend jaar wordt ingezet op het verder ontwikkelen van mediation (vaardigheden) binnen de organisatie.

3.5.3 Voorbeeldfunctie

Organisatieontwikkeling

Twee-benigheid, het hart van de organisatievisie, is nog steeds richtsnoer voor ons handelen. *“Open en nieuwsgierig aan de ene kant, robuust en betrouwbaar aan de andere kant. We kiezen bewust voor de juiste rol in elke situatie en zijn realistisch in de afspraken die we maken. We verbinden ons met elkaar, met ons bestuur en met de wereld om ons heen.”*

In 2020 is in het kader van doorontwikkeling binnen de bedrijfsvoering een aantal organisatorische veranderingen gerealiseerd, met als doel de rol van businesspartner te vergroten. Intern wordt de komende tijd ingezet op vijf focus punten: partnerschap, vereenvoudiging van regels en procedures, borgen van afspraken, de doelstelling centraal stellen, integrale advieskracht vergroten en tot slot het creëren van goede randvoorwaarden voor alle medewerkers. Als het gaat om goede randvoorwaarden voor medewerkers zal ook bekeken worden wat het structureel thuiswerken vraagt van onze middelen. Naar verwachting zullen hier ook op cao niveau voorstellen voor worden gedaan. De huidige cao loopt tot eind 2020.

Inclusieve organisatie en social return on investment

Vanuit de Agenda Lokale Inclusie 2021-2023 werkt Hilversum aan een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen. Waarin elk individu kan participeren ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Speciale aandacht gaat uit naar Hilversum als inclusieve werkgever. Zo wordt gebruik gemaakt van de expertise van Diversiteit in Bedrijf, een kenniscentrum van de Stichting van de Arbeid. Onze ervaring leert dat plaatsing en begeleiding in het werk en om uitval te voorkomen, blijvend aandacht en tijd vraagt. In de eerste helft van 2020 is het gelukt om drie medewerkers (2,5 fte) vanuit de banenafpraak in dienst te krijgen. Dit brengt het totaal op 10 medewerkers (8 fte). Ons doel blijft om dit te verhogen naar zestien medewerkers (norm 12,8 fte). Het coronavirus is hierbij een extra uitdaging. Voor wat betreft diversiteit en inclusiviteit wordt het wetsvoorstel Eerlijk Werven gevolgd. Aan de hand van de checklist arbeidsdiscriminatie en het gesprek in de organisatie wordt besproken wat er goed gaat en wat er beter kan.

Bij Social return on investment (SROI) worden er sociale voorwaarden opgenomen bij aanbestedingstrajecten. SROI kan op verschillende manieren worden ingevuld. De prioriteit ligt bij

duurzame arbeidsinschakeling van inwoners van de regio Gooi en Vechtstreek die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben en afhankelijk zijn van een (bijstands)uitkering. De opdrachtnemer kan echter ook kiezen voor andere MVO-activiteiten en het inzetten van een SW-bedrijf om maatschappelijke waarde te creëren voor de regio. SROI wordt standaard als (inspannings)verplichting opgenomen bij Europese aanbestedingen conform het regionaal inkoopbeleid 2017-2021 en bedraagt in beginsel 5% van de (gefactureerde) opdrachtsom. Vanaf januari 2020 is de uitvoering van SROI belegd bij het Werkgeversservicepunt van de regio Gooi en Vechtstreek na een implementatieperiode van een jaar.

Duurzaamheid en Circulair inkopen

In het coalitieakkoord 2018-2022 is vastgelegd dat de gemeente in 2022 een CO2-neutrale bedrijfsvoering heeft. Het gaat over de gemeentelijke gebouwen in eigen gebruik met de bijbehorende facilitaire dienstverlening. De gemeentelijke organisatie gebruikt voor de eigen huisvesting vijf gebouwen, waarvan er vier in eigendom zijn en één gebouw gehuurd wordt.

Het uitgangspunt is dat de gebouwen minimaal voldoen aan de normen en wetgeving voor Arbo, gezonde kantoren (binnenklimaat), energiereductie en het energielabel voor 2023 (label C) en 2030 (label A).

Zo wordt in 2021 aan dit streven gewerkt door onder andere:

- Invulling te geven aan het raadsbesluit van januari 2020 voor het Raadhuis voor 2022 en Gemeentewerf.
- Energiebesparing door onder andere het toepassen van isolatie en energiezuinige verlichting.
- Waar mogelijk het zelf opwekken van duurzame energie.
- De resterende benodigde energie duurzaam in te kopen.
- Waar elektrificatie van het wagenpark niet kan, het onderzoeken van andere mogelijkheden.
- Circulaire inkoop van kantoormeubilair : gebruikt (eventueel opgeknapt) meubilair of meubilair van gerecycled materiaal.
- Leveranciers te betrekken bij de duurzame bedrijfsvoering door actieve samenwerking en het stellen van duurzaamheidseisen bij aanbestedingen.

Circulair inkopen is een vorm van duurzaam inkopen waarbij wordt gekeken naar de hele keten en verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan. Bij circulair inkopen wordt de herbruikbaarheid van producten en materialen gemaximaliseerd en waarde vernietiging geminimaliseerd. In het verlengde van de ambities uit het coalitieakkoord 2018-2022 heeft de gemeente Hilversum zich geconformeerd aan de Roadmap Circulair Inkopen en Opdrachtgeverschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), een methodiek die helpt ambities op het gebied van circulaire inkoop te realiseren. De verwachting is op dit moment dat de doelstellingen in het coalitieakkoord en de programmabegroting voor 2022 gerealiseerd kunnen worden.

Vastgoed

Eind 2019 heeft uw raad de Nota Grond- en Vastgoedbeleid 2020 – 2023 vastgesteld. Aan de hand van de beslisboom is in 2020 besloten over het af te stoten vastgoed. In 2021 en verder worden de verkopen voortgezet. Het afstoten van vastgoed heeft een (positief) financieel effect op de jaarlijkse dotatie aan de voorziening Onderhoud, zoals vastgesteld bij de MOP, omdat bij verkoop ook het onderhoud komt te vervallen.

Eind 2020 wordt aan uw raad het geactualiseerde Meerjarig Onderhouds Plan Vastgoed (MOP) aangeboden. In 2021 en verder wordt het gemeentelijk vastgoed onderhouden overeenkomstig het MOP.

3.5.4 Aantrekkelijke werkgever

Aantrekkelijk werkgeverschap en arbeidsmarkt

Het effect van de coronacrisis op de arbeidsmarkt is lastig te voorspellen, de verwachting is dat er beweging blijft. Vooralsnog lukt het redelijk om vacatures te vervullen, al blijkt dit lastig op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu, ICT, financiën en welzijn/jeugd. Ook in 2021 ligt de focus op het doelgericht werven van nieuwe medewerkers. De ingezette lijn met een eigen recruiter blijkt waardevol en blijft gehandhaafd. Het werven van 100 tot 120 functies op jaarbasis vraagt om inzet van eigentijdse (digitale) middelen en creatieve methodes. Vervolgens is het de uitdaging medewerkers voor een aantal jaar aan ons te binden en het verloop van juist de nieuwe groep tegen te gaan. Ook vraagt het lef en begeleiding van het management om nieuwe medewerkers met minder ervaring dan gewenst, aan te nemen en gericht op te leiden. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het brede aanbod van (interne) cursussen, opleiding en training van de Hilversum Academie.

Tijd en plaats onafhankelijk werken

De veranderende manier van werken stelt hoge eisen aan de werkomgeving en de digitalisering. Soms focuswerk achter een bureau, overleggen/afstemmen met collega's of netwerken of werken waar het werk zich voordoet. Mobiel, flexibeler, digitaal en slimmer werken stelt hoge eisen aan de digitale apparatuur, - infrastructuur en - applicaties die passen bij de technologische ontwikkelingen en de eisen van informatiebeveiliging. We werken met gegevens van burgers en van onszelf, waarmee we correct en veilig moeten omgaan.

Dat betekent dat er goede up to date spullen nodig zijn om het werk goed te doen. Bovendien wil de gemeente Hilversum vanuit goed en aantrekkelijk werkgeverschap medewerkers de juiste faciliteiten bieden om te kunnen werken. Om die reden wordt overgestapt van BYOD naar het verstrekken van mobiele apparatuur (waaronder smartphones) aan medewerkers.

De ervaringen in de coronatijd heeft duidelijk gemaakt dat een deel van het werk goed vanuit huis te doen is. Thuiswerken neemt ook een meer structurele vorm aan. Dit heeft positieve effecten op het aantal woon-werkverkeer bewegingen en de werk-privé balans. De verwachting is wel dat vanuit de werkgeversrol een financiële of materiële bijdrage moet worden geleverd aan het faciliteren van een goede werkplek thuis.

Ontwikkeling personeel

Om de opgaven die voor liggen te realiseren, blijft het investeren in de eigen medewerkers van groot belang. In de organisatievisie wordt bewust gekozen voor de juiste rol in elke situatie. Naast een solide basis is het van belang te beschikken over voldoende flexibiliteit om in te spelen op de ontwikkelingen. Dat vraagt om continu leren op allerlei gebieden.

Daarnaast wordt actief gewerkt aan Vitaliteit. In 2019 en 2020 is ervaring opgedaan met September, in 2021 komt hier vervolg op als de maatregelen rond corona dat toelaten. Als dat niet zo is wordt het online aanbod, gericht op het versterken van Vitaliteit, vergroot. Medewerkers worden dus hoe dan ook geïnspireerd om meer te bewegen en aan hun gezondheid te werken. Ook de vervoersregeling wordt in dit licht doorontwikkeld en hetzelfde geldt voor het rookbeleid.

Inhuur

In de Personeelsmonitor 2019 van A&O fonds Gemeenten wordt zichtbaar dat gemeenten rond de 18% van de loonsom aan externe inhuur besteden. Dat betreft alle inhuur: inhuur op het formatiebudget en inhuur op de taakvelden. De sturing vindt plaats door elke keer een bewuste afweging te maken of de inhuur noodzakelijk is en niet anders kan worden opgelost.

3.5.5 Digitale vaardigheid

I-visie

De I-visie is in 2020 vastgesteld om richting te geven aan de informatiehuishouding van de gemeente en de bijbehorende ICT-oplossingen. De gemeente conformeert zich zoveel mogelijk aan de landelijke ontwikkelingen vanuit de VNG, waaronder Samen Organiseren en *Common Ground*.

Met de I-visie is het doel dat:

- De dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en bezoekers van Hilversum centraal staat in de informatievoorziening.
- Ontwikkelingen in de markt op gebied van digitale serviceverlening worden gevolgd en een inspiratiebron zijn.
- Digitale dienstverlening (eDiensten en portals) de producten en diensten ondersteunt die de gemeente levert.
- De informatievoorziening de organisatie faciliteert en ondersteunt in haar informatiebehoefte.
- De informatievoorziening modern, wendbaar en solide is, gebaseerd op architectuur en standaardisatie.

Vanuit de I-visie wordt zijn in het projectportfolio voor 2021 de investeringen in deze begroting opgenomen.

Vervanging kernapplicaties

De komende jaren worden veel kernapplicaties vervangen. Hier liggen meerdere redenen aan ten grondslag. Daar waar mogelijk wordt vereenvoudiging doorgevoerd. Van de aanbestedingen die in 2020 gedaan zijn, lopen de implementaties door in 2021. Denk hierbij aan het zaaksysteem, de Basis Registratie Personen (burgerzaken) of een nieuwe VTH-applicatie (vergunning, toezicht en handhaving) om de Omgevingswet te ondersteunen. Hiernaast worden in 2021 weer nieuwe aanbestedingstrajecten gestart, bijvoorbeeld voor de financiële administratie.

Contractmanagement kernapplicaties

In de begroting 2020 zijn de hardware-, software- en telefoniebudgetten gecentraliseerd. In 2021 wordt dit verder doorgevoerd en wordt steviger ingezet op contract- en leveranciersmanagement. De ICT-behoefte is sterk aan het veranderen en moet eigenlijk steeds wendbaarder worden om de veranderende vraag aan te kunnen. Hiervoor zijn leveranciers nodig die mee kunnen denken en ontwikkelen. Dit vraagt om nieuwe afspraken met leveranciers en hiervoor is een goede, maar ook zakelijke relatie met hen nodig.

Datagestuurd werken

Een datagedreven organisatie vraagt van onze organisatie wendbaarheid, inzicht in onze processen en standaardisatie (centrale datastrategie). Datagestuurd werken vraagt om oefenen en om stapsgewijs te bouwen aan de basis zoals werkwijzen, architectuur en toegang. Er worden inspiratiesessies georganiseerd om bruikbare ideeën op te doen en geëxperimenteerd met dashboards. Vanuit de Smart City-ontwikkeling wordt informatie steeds meer bij elkaar gebracht op één platform. De open databeweging krijgt meer vorm en inhoud. Hierop kunnen innovatieve oplossingen aansluiten.

3.5.6 Borgen

Privacy en informatiebeveiliging

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente Hilversum voor het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen. De beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen en vertrouwen in informatie (privacy en controleerbaarheid) zijn van groot belang. Inwoners, bedrijven, ketenpartners en medewerkers van onze organisatie verwachten

betrouwbare informatie. Informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy staan centraal. In 2020 is hernieuwd Privacy- en informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. De kern is het borgen van de verantwoordelijkheid van de organisatie. In 2020 is gestart met een traject voor bewustwording over de risico's en oplossingen voor informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit betreft een meerjarig leertraject dat doorloopt in 2021 en 2022. Extra aandacht in 2021 is de invulling van specialistische juridische ondersteuning op het gebied van de AVG.

Informatie is ook onderdeel van de samenwerking met de buitenwereld. Data en applicaties van de gemeente staan steeds vaker in de Cloud. De informatiebeveiliging conform de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) vormt hierin de basis. Het netwerk van de gemeente is hierin vaak de verbindende schakel met andere partijen. Hierbij investeren we in de samenwerking met het 'common ground'-programma van de VNG. Dit programma richt zich op het ontwikkelen van een eenduidige ICT-infrastructuur voor gemeenten die voldoet aan de vereisten uit AVG en BIO.

Informatiebeheer

Vanuit de Archiefwet is de taak om de gemeentelijke informatie goed en toegankelijk op orde te hebben, en dat blijft mensenwerk. Om hieraan te voldoen wordt ingezet op de organisatorische borging van informatie. Informatiebeheer wordt nadrukkelijk onderdeel van 'basis op orde', waarbij inzicht in registratie en kwaliteitscontrole achteraf geborgd worden.

Ook vanuit de ambitie om data gedreven te werken, is de betrouwbaarheid van data een randvoorwaarde. Over het informatiebeheer wordt jaarlijks gerapporteerd door de archiefinspecteur. De resultaten gaven afgelopen jaren aanleiding tot het verbeteren van het controleproces voor informatie kwaliteit. Via interbestuurlijk toezicht ziet de provincie toe op de uitwerking en uitvoering hiervan.

Interne beheersing

Het proces van interne beheersing begint met inzicht om met elkaar te komen tot continue verbeteringen. Naast de toenemende regeldruk zijn ook andere thema's op het toneel verschenen zoals privacybescherming en informatiebeveiliging. Deze zijn ook essentieel voor de mate van interne beheersing. Deze ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat risicomanagement en compliance op zichzelf staande doelen zijn geworden in plaats van activiteiten die gerelateerd zijn aan primaire doelstellingen.

In 2020 is het fundament gelegd voor een duidelijk rolverdeling tussen de lijn-, de control- en audit organisatie. Deze verdeling heet ook wel de three lines of defence (3LOD). De eerste verdedigingslijn is nadrukkelijk ingebed in de operationele bedrijfsprocessen en de leidinggevenden zijn hiervoor als eigenaar verantwoordelijk. De tweede verdedigingslijn is voornamelijk een staffunctie ten dienste van de eerste lijn, heeft een adviserende en monitorende rol op de risicoprofielen van bedrijfsprocessen en vervult hiermee de rol van poortwachter. De derde verdedigingslijn heeft een controlerende functie gericht op het toetsen van de effectiviteit van de eerste en tweede verdedigingslijn. Een effectief beheersingsmodel gebaseerd op 3LOD vereist visie, ambitie en onderlinge afstemming. Een eerste stap hiervoor is het opstellen van een visiedocument integrale interne beheersing uitmondend in beleid. De scope van dit beleid behelst alle thema's die de gemeente wenst te beheersen zoals privacybescherming, informatiebeveiliging en rechtmatigheid. Met instrumenten als het Algemeen Controle Plan, de visiedocumenten en strategie ontwikkeling ligt de verantwoordelijkheid voor beleid en bedrijfsvoering nadrukkelijker bij het management met duidelijke verantwoordingslijnen naar concerndirectie en college. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2021 is de eerste stap in de ontwikkeling naar een control statement over beleid en bedrijfsvoering.

Ter voorbereiding op de verplichte expliciete rechtmatigheidsverantwoording is er in 2020 een plan uitgewerkt om over 2020 te komen tot een in control statement over de financiële rechtmatigheid.

De komende jaren breiden we de reikwijdte van het in control statement uit tot sprake is van een integrale verantwoording van het college over kwaliteit van sturing en beheersing.

Het borgen van de kwaliteit van sturing en beheersing in de organisatie vraagt ook om (door)ontwikkeling van de control- en auditfunctie tot een volwaardige professionele functie die voldoet aan de geldende standaarden. Met deze (door)ontwikkeling én de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording / het in control statement neemt de afhankelijkheid van de externe accountant verder af. De auditfunctie beoordeelt jaarlijks, op basis van een door het college vast te stellen auditplan, de kwaliteit van sturing en beheersing binnen de organisatie en rapporteert de bevindingen met een interne management letter aan directie en college.

In 2021:

- Het college geeft een in control statement af over de financiële rechtmatigheid. Deze komt in de jaarrekening 2021
- De accountant beoordeelt deze in control statement en rapporteert hierover aan de gemeenteraad in het jaarlijkse accountantsverslag.
- Daarnaast verstrekt de accountant een controleverklaring over 2021. Dit gaat over de getrouwheid met hantering van de toleranties zoals vastgelegd in het controleprotocol van de raad.

De accountant maakt bij de controlewerkzaamheden over 2021 zoveel mogelijk gebruik van de interne financial audits op de belangrijkste financiële processen. En voert de controlewerkzaamheden uit volgens het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader.

3.5.7 Formatie

Organisatieonderdeel	Toegestane formatie in fte Begroting 2020	Verschil in fte 2021 t.o.v. 2020	Toegestane formatie in fte Begroting 2021	Salarissen en sociale lasten huidig personeel	Ref.
Organisatie o.l.v. gemeentesecretaris	628	31	659	54.766	1
College	8	-1	7	886	2
Raad	37	0	37	784	
Griffie en Rekenkamer	6	0	6	576	
Totaal gemeente	679	30	709	57.012	

Afgerond op hele fte's. Bedragen in duizendtallen.

Toelichting

Ref. 1: De toename van 31 fte komt voort uit de extra formatiebudget die in de begroting 2020 was toegekend maar nog niet vertaald was in formatie van de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting 2020.

Ref. 2: Het college had een toegestane formatie van 7,6 fte. Op basis van de begroting 2021 wordt de toegestane formatie 6,6 fte. Vanaf 2019 is er in de praktijk 6,6 fte ingevuld.

3.5.8 Personeelskosten

Organisatieonderdeel	Salarissen en sociale lasten huidig personeel	Bijkomende kosten huidig personeel	Salarissen en sociale lasten voormalig personeel	Kosten inhuur	Totale lasten	Baten (opbrengsten detacheringen en dienstverlening)	Saldo lasten en baten	Ref.
Organisatie o.l.v. gem. secretaris	54.766	912	612	148	56.438	-474	55.964	1
College	886	57	306	-	1.249		1.249	2

Raad	784	48	-	-	832		832	
Griffie en Rekenkamer	576	14	-	-	590		590	
Totaal gemeente	57.012	1.031	918	148	59.109	-474	58.635	

Bedragen in duizenden euro's.

Toelichting

Ref. 1: De regel 'Organisatie o.l.v. gem.secretaris' geeft een samenvatting van de zogeheten 'hulpkostenplaats' voor de kosten van het ambtelijk apparaat, ook wel 'formatiebudget' genoemd. Hier worden de kosten en opbrengsten van het vaste ambtelijke personeel gebudgetteerd en geboekt. Het BBV vereist dat alle lasten en baten, dus ook die van het personeel, worden begroot en verantwoord op de taakvelden. Alle hier weergegeven begrote kosten zijn dus ook meegenomen in de taakvelden. De begrote kosten van het ambtelijk apparaat worden middels een verdeelsleutel over de taakvelden verdeeld. Ook de werkelijk gemaakte kosten worden over de taakvelden verdeeld. Als gevolg hiervan kan de verklaring van het jaarrekeningresultaat van de gemeente deels liggen in het (door geboekte) overschot of tekort van de hulpkostenplaats.

Zoals met uw raad is afgesproken in de financiële verordening, informeren wij u middels een raads-informatiebrief (of een voorstel tot wijziging van de begroting), als we op een budget een over- of onderschrijding van € 250.000 of meer verwachten. Als de raad geen andere wens kenbaar maakt, stelt het college vervolgens op basis van de verzonden raadsinformatiebrief een begrotingswijziging voor bij de tussenrapportage, om onrechtmatigheden in de jaarrekening te voorkomen. Ten behoeve van de financiële sturing door de raad behandelen wij de hulpkostenplaats als één budget. We melden dus afwijkingen over het totale formatiebudget, niet over afzonderlijke team- of afdelingsbudgetten.

De inhuurkosten (€ 148.000) betreffen alleen de inhuurkosten die zijn begroot op de hulpkostenplaats. Er is ook inhuur direct op de taakvelden begroot. Zie bij 3.5.9, 'Kosten ingehuurd personeel'.

De baten (€ 474.000) zijn inkomsten die we verwachten uit detachering (tijdelijke uitleen van medewerkers aan andere organisaties) en dienstverleningsovereenkomsten (ICT-dienstverlening aan Gooise Meren, gastheerschappen voor Wijdemeren, uitvoering BBZ voor regiogemeenten).

Ref. 2: Het bedrag van € 306.000 (4e kolom) betreft wachtgeld van voormalige wethouders.

3.5.9 Kosten ingehuurd personeel

categorie inhuur	bedrag	t.o.v. loonsom (%)	ref
op formatiebudget	148	0,3	1
op taakvelden	1.896	3,4	2
totaal	2.044	3,7	

Bedragen in duizenden. Loonsom = € 55.964

Algemene toelichting

In deze tabel ziet de u de kosten van het inhuren van personeel, voor zover daar bij het maken van de begroting al aparte budgetten voor zijn aangemaakt. We vermelden deze cijfers omdat we gedurende het begrotingsjaar 2021 en in de jaarstukken 2021 verantwoording afleggen over de werkelijk gemaakte inhuurkosten, en het BBV voorschrijft: 'rekening volgt begroting'. Op begrotingsbasis zeggen de cijfers echter weinig; ze zijn geen goede voorspeller van de werkelijk te verwachten kosten van inhuur. We kunnen er van uitgaan dat de inhuurkosten in de realisatie veel hoger zullen zijn dan de hierboven aangegeven cijfers. Dit impliceert niet dat de inhuur ook tot

overschrijdingen zal leiden. Het uitgangspunt is en blijft dat er alleen wordt ingehuurd als er voldoende budget is – zij het inhuurbudget, salarisbudget of materieel budget.

Toelichting bij de referenties

Ref. 1. Bovenop de salarislasteren is in het formatiebudget voor € 148.000 aan inhuurkosten geraamd. De werkelijke inhuurkosten op het formatiebudget zullen niet alleen uit deze vooraf begrote inhuurkosten bestaan, maar ook uit de kosten van het tijdelijk met inhuur bezetten van moeilijk vervulbare vacatures, het inhuren van medewerkers in het kader van een proefperiode in aanloop naar een vast contract, en inhuur om langdurig zieke medewerkers te vervangen. Bij de bedrijfsvoering wordt rekening gehouden met een inhuurpercentage van 10% op jaarbasis als indicator.

U vindt de indicator van 10% in programma 4, thema 3.

Ref. 2. In de begroting is direct op de taakvelden voor € 1,9 miljoen aan inhuurkosten geraamd. In de loop van het begrotingsjaar zullen hier inhuurkosten bijkomen die worden bekostigd uit budgetten die nu nog als 'materieel budget' gelabeld staan. Deze zijn nog niet als 'inhuur' gelabeld, omdat nu nog niet vaststaat welk deel zal worden besteed aan inhuur, welk deel aan advieskosten, en welk deel aan ander uitbesteed werk.

3.5.10 Kosten van huisvesting en ICT

categorie lasten / baten	Begroting 2020			Begroting 2021			Ref.
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Huisvesting	2.579	121	2.458	2.683	121	2.562	1
ICT	8.149	344	7.805	7.741	236	7.505	2

Bedragen in duizenden euro's

Toelichting referenties:

Ref. 1. De huisvestingskosten betreffen de kosten van de panden die de gemeente gebruikt voor zijn eigen bedrijfsvoering: Raadhuis, Stadskantoor, kantoorvilla Oude Enghweg 21, Gemeentewerf en Wilhelminastraat. De kosten bestaan voor ongeveer de helft uit kapitaallasten (afschrijving en rente). De andere helft bestaat uit de huur van het pand aan de Wilhelminastraat, onderhoudskosten, energiekosten, belastingen (OZB, rioolheffing e.d.) en verzekeringen. De lichte daling in de kosten ten opzichte van 2019 wordt veroorzaakt door de jaarlijkse fluctuatie van kapitaallasten.

Ref 2. De ICT-lasten bestaan uit personeelskosten, kapitaallasten (afschrijving en rente) en materiële lasten (hardwarekosten die niet geactiveerd worden, licentiekosten en onderhoudskosten).

De baten betreffen de kostendekkende vergoedingen die worden ontvangen voor de dienstverlening aan andere gemeenten.

3.5.11 Budgetten te behoeve van de raad en de ondersteuning van de raad

soort budget	geraamde lasten
vaste vergoedingen raadsleden en commissieleden	832
budget fractievergoedingen	16
griffie	535
rekenkamer	148
budget accountantskosten	125
overige kosten raad en raadsondersteuning	95
totaal	1.751

Bedragen in duizenden euro's.

In dit overzicht ziet u de kosten van de raad en de ondersteuning van de raad. De kosten van de griffie betreffen zowel de personeelslasten van de griffie als het materiële budget van de griffie. De kosten van de rekenkamer betreffen zowel de personeelslasten als het onderzoeksbudget.

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Inleiding

In de regelgeving wordt met een verbonden partij bedoeld: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Deze paragraaf verbonden partijen bevat de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen alsmede een lijst van de verbonden partijen. Deze lijst is als volgt onderverdeeld:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen;
4. overige verbonden partijen.

Per verbonden partij wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- de eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

De prestaties van de verbonden partijen zijn *niet* in deze paragraaf beschreven, maar in de programma's. In de *programma's* is de informatie opgenomen over de doelstellingen, de beoogde maatschappelijke effecten, de wijze waarop gestreefd wordt deze effecten te bereiken, en de betrokkenheid hierbij van de verbonden partijen.

3.6.2 Visie op verbonden partijen

Het beleid van de gemeente Hilversum inzake verbonden partijen is vastgelegd in twee nota's: de *P&C-nota Verbonden partijen* en *Sturen op verbonden partijen*.

In de *P&C-nota Verbonden partijen* (2008) is onder andere geregeld welke vragen beantwoord moeten worden voordat besloten wordt om aan een verbonden partij te gaan deelnemen:

1. Wordt door deelname een publiek belang gediend? Welk belang is dat?
2. Kan dit publieke belang ook zelfstandig door de gemeente worden verwezenlijkt? Zo ja, wat zijn de voordelen en nadelen van verwezenlijking via een verbonden partij?
3. Kan aangetoond worden dat de voordelen van deelname groter zijn dan het standaardbezwaar van verlies aan bestuurlijke grip?
4. Wat zijn de financiële risico's, en hoe wegen die op tegen de voordelen van deelname?
5. Is er keuze mogelijk met betrekking tot de rechtsvorm van de verbonden partij, en zo ja welke vorm verdient de voorkeur?

De nota *Sturing op verbonden partijen* (2013) heeft als doel 'de sturingsmogelijkheden van raad en college van B en W op de huidige verbonden partijen te verbeteren.' Hiervoor zijn tien verbeterpunten geformuleerd, waaronder:

- ‘sturen en controleren op financiën én prestaties (is geleverd conform afgesproken prestaties?)’;
- ‘waar dit nu nog onvoldoende inzichtelijk wordt gemaakt, in gesprek te gaan met de verbonden partij over de opname van duidelijk geformuleerde doelen, prestaties en prestatie-indicatoren in de begroting en de jaarrekening’;
- ‘tijdens de begrotingsbehandeling te bepalen op welke onderwerpen college van B&W en/of de raad de komende tijd wil (mee)praten’.

3.6.3 Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Het was oorspronkelijk de bedoeling om de effectiviteit van de maatregelen uit de nota Sturing op verbonden partijen (2013) na twee jaar te evalueren. Dit is nog niet gebeurd, onder meer omdat wij bij de evaluatie en aanpassing van de nota gebruik wilden maken van de resultaten en aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer Hilversum uit 2017 “Grip op samenwerking” naar de gemeentelijke samenwerkingen én de behandeling ervan in de raad. Het rapport " van de Rekenkamer geeft diverse aanbevelingen om de raad in staat te stellen de grip te verbeteren. De raad heeft op 26 september 2018 het rapport en de bestuurlijke reactie van het college behandeld. Naar aanleiding van die behandeling hebben de burgemeester en de griffier conform gemaakte afspraak een ronde langs fracties gemaakt. De resultaten daarvan zijn gedeeld met het presidium. In maart 2019 is er vanuit het presidium het initiatief genomen om te starten met de voorbereiding van een gesprek over de positionering van de raad ten opzichte van de verbonden partijen. Na het zomerreces 2019 zou dit een vervolg krijgen. Dit is in 2019 niet meer gebeurd. In juni 2020 heeft het presidium deze opdracht teruggegeven aan het college.

Parallel is gestart met het ontwikkelen van een commissievoorstel over verschillende rollen van gemeente en organisaties in samenwerkingen, waarbij wordt aangegeven welke vormen van governance mogelijk en gebruikelijk zijn en welke risico's daarbij horen. In september 2020 heeft hierover een beeldvormende sessie met de raad plaatsgevonden.

De beleidsvoornemens van de gemeente Hilversum voor de individuele verbonden partijen zijn vervat in de doelen die hieronder en bij de programma's beschreven zijn. Daarnaast hebben wij, zowel voor onze eigen organisatie als de verbonden partijen, aandacht voor een doelmatige en doeltreffende besteding van financiële middelen. Praktisch vertaald moeten de begrotingsbudgetten goed zijn onderbouwd en moet die onderbouwing actueel zijn. Niet goed onderbouwde budgetten (zogenaamde beukennoten) moeten vrijvallen of beschikbaar komen voor andere ambities. Dit heeft onze continue aandacht in de contacten met diverse verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Regio Gooi en Vechtstreek

Bestuurlijke deelname van de gemeente Op 21 maart 2018 is een nieuwe gemeenschappelijk regeling in werking getreden. Op basis van die regeling heeft ieder lid een gelijke stem. Dit betekent dat Hilversum dan 14% van de stemmen heeft. Een andere bepaling in de nieuwe gemeenschappelijke regeling is de positie van de voorzitter. Aan het algemeen bestuur wordt een onafhankelijk voorzitter toegevoegd: de burgemeester van de grootste gemeente. Dat betekent dat Pieter Broertjes voorzitter is. Als lid namens Hilversum zal een wethouder plaatsnemen in het algemeen bestuur. Wethouder Voorink is benoemd door de gemeenteraad in deze functie. Verder wordt het algemeen bestuur uitgebreid met een lid namens de gemeente Eemnes wanneer het onderwerpen betreft die ook hen aangaan. Ook zij hebben een gelijke stem, wat het aandeel van Hilversum op 13% brengt.

Partners Gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp, Wijdmeren en op specifieke taken ook gemeente Eemnes.

Doel en openbaar belang In de nieuwe gemeenschappelijke regeling is het doel als volgt ge(her)formuleert: Doel is de wenselijk geachte samenwerking tussen de gemeenten in Gooi en Vechtstreek en Eemnes zodanig vorm te geven dat de aan de Regio opgedragen taken doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd met behoud van de regie van de gemeenten onder waarborging van de betrokkenheid van gemeenteraden bij de regionale samenwerking.

	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 37,7 mln	€ 39,8 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 886.000 nadeel vóór mutatie bestemmingsreserves	€ 934.000 nadeel vóór mutatie bestemmingsreserves
Toelichting	Cijfers 2021 respectievelijk 2020 zijn gebaseerd op begroting 2021 respectievelijk begroting 2020. De bijdrage 2021 bestaat uit een bedrag van € 15,8 mln (2020: € 15,4 mln) aan gemeentelijke bijdrage en het doorbetalen van € 24,0 mln (2020: € 22,3 mln) aan middelen, die Hilversum als centrumgemeente ontvangt. Van de € 15,8 mln (2020: € 15,4 mln) gemeentelijke bijdrage is € 8,9 mln (2020: € 8,5 mln) voor de GAD. De begroting van de regio GV bedraagt circa € 87,7 mln (2020: € 84,4 mln vóór begrotingswijzigingen).	
	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 9.894.000	€ 8.960.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 44.760.000	€ 51.793.000
Toelichting	Cijfers eigen en vreemd vermogen zijn gebaseerd op begroting 2021.	

Relevante beleidsinformatie	De gemeenschappelijke regeling heeft een openbaar lichaam ingesteld als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De opheffing van de regeling en de ontbinding van het openbaar lichaam is geregeld in artikel 41 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Gooi en Vechtstreek. Hierin is bepaald dat bij opheffing een liquidatieplan vastgesteld wordt door het algemeen bestuur waarbij afspraken worden gemaakt over de vereffening van het vermogen. De verdeelsleutel van deze vereffening is gelijk aan de verdeelsleutel die is bepaald bij het aangaan van de diverse verplichtingen. In beginsel is dat op basis van het inwonersaantal. Deze zelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. Dat betekent dat in geval van schulden bij opheffing of tekorten bij de jaarrekening de gemeente Hilversum hiervoor voor ongeveer 35 % aansprakelijk is. De solvabiliteitsratio en het weerstandsvermogen van de Regio is echter nog voldoende, dus de kans hierop is klein. In 2020 behandelen de gemeenteraden een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling (Hilversum 1 juli 2020). Het is de bedoeling dat een nieuwe gemeenschappelijke regeling in werking treedt per 1 november 2020.
Risico's	De Regio Gooi en Vechtstreek geeft in de begroting 2021 de volgende risico's. Tegenover het risicoprofiel van bijna € 1,3 mln staat een weerstandscapaciteit van ruim € 1,5 mln. De daaruit voortvloeiende ratio bedraagt met 1,2 (1=voldoende). Als grootste risico's benoemt de Regio GV de ontwikkeling van de loonkosten en de arbeidsgerelateerde kosten samen ruim € 360.000, en diverse risico's bij de GAD € 540.000.
Programma	4. Bestuur
Website	http://www.regiogv.nl

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Statutaire vestigingsplaats is Hilversum. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Hilversum maakt deel uit van en is voorzitter van het dagelijks en het algemeen bestuur. Het bestuur beslist bij meerderheid van stemmen. Hilversum heeft 1 van de 7 stemmen in het algemeen bestuur.	
Partners	De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.	
Doel en openbaar belang	De taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio zijn vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In hoofdlijnen is dat conform artikel 10 Wvr: a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid; d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. Deze taken worden gezamenlijk uitgevoerd door de brandweer, politie, GHOR en Bevolkingszorg; e. het instellen en in stand houden van een brandweer; f. het instellen en in stand houden van een Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen; g. het voorzien in de meldkamerfunctie; h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 8.295.379	€ 8.565.915
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 81.000 voordeel voor mutaties reserves	€ 20.000 nadeel voor mutatie reserves
Toelichting	Het totaal van de exploitatie 2021 bedraagt € 27.930.339 (2020: € 27.258.109) Van de totale gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio draagt gemeente Hilversum circa 39% (2020: 39%) van de kosten. Voor 2021 bestaat dit uit de volgende bedragen: -Algemene bijdrage € 8.055.635 (2020: € 7.781.170). -Bijdrage Bevolkingszorg € 130.823 (2020: € 128.218). -Bijdrage Huisvesting € 379.457 (2020: € 385.864).	

	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.454.891	€ 1.434.891
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 13.357.451	€ 12.759.070
Toelichting	Cijfers 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2021 van de Veiligheidsregio.	
Relevante beleidsinformatie	De Wet veiligheidsregio's verdeelt het Nederlandse grondgebied in regio's en verplicht elke regio een gemeenschappelijke regeling te treffen waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Aansluiten op maatschappelijke veranderingen De veiligheidsregio staat midden in een veranderende samenleving. Dat betekent dat zij rekening gaan houden met ontwikkelingen als klimaat, duurzaamheid en het hervormen van de positie voor ambtenaren en vrijwilligers. Hoe ziet de toekomst van de brandweezorg eruit? In bredere zin moet de veiligheidsregio ook rekening houden met nieuwe typen bedreigingen, zoals dit jaar ook blijkt met de bestrijding van het coronavirus. Verbinden met externe partijen De veiligheidsregio zoekt steeds meer de samenwerking op met externe partijen. Naast gemeenten en inwoners moet hierbij ook gedacht worden aan zorginstellingen, waterschappen, scholen en Rijkswaterstaat. Samenwerken met Flevoland en Utrecht Al in 2015 werd geconstateerd dat de schaal van de veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek te klein is om te kunnen blijven voldoen aan de wettelijke eisen. De inzet op een verdergaande samenwerking met veiligheidsregio Flevoland gaat helpen om de kwaliteit van veiligheidsproducten op orde te houden en continuïteit te borgen. De veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek richt zich op meer functionele samenwerking met Flevoland en Utrecht. In de toekomst is een bestuurlijke fusie met de veiligheidsregio een beoogd doel. Ondertussen werkt de veiligheidsregio in de komende jaren aan de (toekomstbestendige) gemeenschappelijke meldkamer en crisisorganisatie voor Midden Nederland en een gezamenlijk kennis- en oefencentrum. Dit is wel bekend als project 'drieslag'. Integraal adviseren op risicobeheersing In 2021 geeft de veiligheidsregio prioriteit aan de omgevingswet en de communicatie over risico's in de omgeving. De focus van de hulpdiensten verbreedt zich van het verlenen van hulp bij een incident naar het voorkomen dat een incident zich voordoet. Integrale sturing en uitvoering	

Risico's

Intern gaat de veiligheidsregio werken aan het verbeteren van de aansturing en uitvoering van werkzaamheden. Sleutelbegrippen hierin zijn informatiegestuurd werken, kolomoverstijgend en kwaliteit zorg.

De verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen is geregeld in artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek 2016. Vervolgens bepaalt artikel 35 van deze regeling dat bij (gedeeltelijke) opheffing het algemeen bestuur een verdeling opstelt. Als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen wordt dezelfde verhouding toegepast als bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan de individuele gemeenten voor openbare orde en veiligheid voor brandweer en rampenbestrijding opgenomen bedragen. Dezelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. De deelnemende gemeenten dragen in een eventueel tekort bij op basis van het aantal inwoners. In geval van tekorten bij de jaarrekening is de gemeente Hilversum voor zo'n 39 % aansprakelijk. Opheffing van dit wettelijk verplichte openbaar lichaam kan alleen door de rijkswetgever geïnitieerd worden, maar de kans op een negatief rekeningresultaat is mogelijk.

In de programmabegroting 2021 noemt de Veiligheidsregio als grootste risico's:

taakdifferentiatie brandweerpersoneel: De Tweede kamerleden Kuiken en Laan-Geselschap hebben in hun motie van 22 november 2018 aan de regering verzocht om in het kader van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) tot een uitzonderingspositie te komen voor de brandweervrijwilligers. De minister van BZK heeft inmiddels de Wnra voor het personeel van de Veiligheidsregio's tijdelijk uitgesteld. Inwerkingtreding van de WNRA voor de Veiligheidsregio's kan pas na Koninklijk Besluit. In het komende vervolgtraject zal gekeken worden naar welke structurele oplossing passend is en recht doet aan de positie van brandweervrijwilligers, waarbij opgemerkt dient te worden dat een uitzondering op de Wnra de strijdigheid van de rechtspositie met Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese hof niet opheft. Inmiddels is er een voorlopig besluit genomen in december 2019 in het Veiligheidsberaad om taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers nader uit te werken. Het gaat dan om een dergelijke differentie dat er objectief gesteld kan worden dat er verschil is tussen een vrijwilliger en beroeps. Te denken valt aan differentiatie in zwaarte van de opleiding, het uitvoeren van specialismen, belasting in tijd en beschikbaarheid etc. In mei 2020 komt de taakdifferentiatie wederom op de agenda van het veiligheidsberaad en de Minister van V&J. Als Veiligheidsregio hebben we geen invloed op het vervolgtraject wat gelopen wordt met de betrokken partijen (werkgevers, werknemers en het ministerie van V&J). Het financiële risico is voor het gehele land fors, maar met name voor de Veiligheidsregio's die voor een groot deel drijven op vrijwilligheid. De hoogte van de financiële impact zal in 2020 duidelijk moeten worden na analyse van de effecten van taakdifferentiatie. Het risico dat door brandweer Nederland is berekend komt neer op € 80

mln., kortom €4,71 per inwoner van Nederland. Voor onze regio komt dat neer op 1.1 mln.

overdracht rijksmaterieel: De aanschaf van het Rijksmaterieel is tot op heden gefinancierd door het rijk. Het ministerie van Veiligheid en Justitie wil het Rijksmaterieel dat door BIZA is verstrekt, overdragen aan de veiligheidsregio's zonder hierbij budget over te dragen voor de toekomstige vervanging van dit materieel. Indien de veiligheidsregio's zelf de vervangingen moeten financieren leidt dit tot een financieel risico. De veiligheidsregio's zijn gezamenlijk in onderhandeling met het ministerie van Veiligheid en Justitie om goede afspraken te maken over de overdracht. De financiële gevolgen zijn deels te kwantificeren. Voor de vervanging van het materieel wordt een investering voorzien van rond de € 1 mln. De gebruikswijze waarop dit geregeld wordt – gezamenlijk met andere veiligheidsregio's of regionaal of lokaal – is nog niet helder. De kans dat veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek dit alleen moet dragen (kapitaallasten) wordt geschat op 50% van de kapitaallasten ad € 300.000.

verhogen AOW leeftijd: Het huidige FLO overgangsrecht voorziet een in AOW-leeftijd van 67 jaar, indien er wordt besloten om de AOW-leeftijd verder te verhogen dan moeten partijen weer om tafel en is de kans groot dat het voor de veiligheidsregio nadelige financiële gevolgen heeft, de hoogte hiervan is op dit moment niet in te schatten. De Veiligheidsregio heeft hier geen directe invloed op anders dan vertegenwoordiging door de portefeuillehouder P&O in de Brandweerkamer. Onze inschatting is dat dit risico zich na 2021 kan voordoen. Maximale risico op dit moment ingeschat € 280.000 met een kans van 49%

wet data lekken: Vanuit de nieuwe Wet Datalekken zijn organisaties waar een 'lek' zich voordoet verplicht dit te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het gaat om een datalek waarbij gevoelige informatie op 'straat' kan komen te liggen. Deze melding moet binnen 72 uur worden gedaan. Doet men dit niet dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens een boete opleggen van maximaal € 900.000. Binnen de veiligheidsregio zijn we bezig om bewustwording aangaande deze wet te vergroten. Ook zijn we op informatisering en automatiseringsgebied bezig om onze ICT omgeving hierop aan te passen. Er wordt gewerkt aan beleid aangaande dit punt door bijvoorbeeld meldingsprocedures etc. Ondanks alle maatregelen is het niet ondenkbaar dat er een 'lek' kan ontstaan. Indien dit zich voordoet, zullen we dit conform de vereisten melden. Het kan echter voorkomen dat er onbewust is gelekt. Bij onbewust lekken is de termijn van 72 uur uiterst kort. Bij een te late aangifte kan er een boete worden opgelegd. Deze kans schatten wij in op 15%. Derhalve is het financiële risico € 135.000.

openbaar meldsysteem: Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het OMS-stelsel noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstbestendig herinrichten van het

OMS-systeem dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie. Veiligheid en continuïteit wat betreft de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Binnen de veiligheidsregio zijn we de toekomst van het openbaar meldsysteem aan het verkennen. De bestaande contracten moeten worden herbezien of ze standhouden in de toekomst. Dat de baten en lasten van het openbaar meldsysteem komen te vervallen, schatten we vooralsnog in op 75%. Het financiële risico voor ons als veiligheidsregio, met een bate van € 380.000, komt dan neer op € 285.000.

Programma

4. Bestuur

Websitewww.vrgooienvechtstreek.nl

Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De wethouder met vergunningverlening en handhaving in portefeuille, heeft zitting in het algemeen bestuur. De verdeling van de stemmen geschiedt naar rato van de omvang van de ingebrachte taken en derhalve naar rato van de financiële bijdrage. In 2021 gaat het stempercentage omhoog van 4,29% naar 4,51%, dit is onder andere omdat de gemeente Weesp na een fusie met Amsterdam zijn taken terug trekt uit de gemeenschappelijke regeling waardoor het aandeel van Hilversum automatisch groeit.	
Partners	De provincies Flevoland en Noord-Holland, en de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdemeren, Zeewolde.	
Doel en openbaar belang	De Omgevingsdienst (OFGV) verricht een aantal door het rijk verplichte activiteiten en niet verplichte activiteiten voor de gemeente, waaronder het verlenen van omgevingsvergunningen milieu, afhandelen van meldingen en klachten, het toezicht houden en het handhaven allemaal op het gebied van milieu. Verder kan de OFGV adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Tot slot verzorgt de OFGV de uitvoering van programma's en projecten voor de deelnemers, waaronder het leveren van milieutechnische kennis en het uitvoeren van onderzoek en metingen.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 553.010	€ 608.293
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0	€ 0
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de Begroting 2021 van de OFGV. Op basis van de kostprijsystematiek nemen we in 2021 deel voor 4,51 % (2020: 4,29%). In het kader van de nieuwe GR is afgesproken dat de bijdrage als gevolg van meerwerkopdrachten na vaststelling van de GR meetelt in het stemrecht binnen de OFGV. Vooralsnog zijn geen meerwerkopdrachten aan de OFGV verstrekt. De totale begroting van de OFGV in 2021 bedraagt € 14,3 mln (2020 na 1e wijziging € 14,1 mln).	
	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 919.000	€ 919.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 4.729.669	€ 4.729.669
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de begroting 2021 van de OFGV.	

Relevante beleidsinformatie	De OFGV moet voldoen aan de kwaliteitscriteria en dat ook verantwoorden. Deze criteria zijn vastgelegd door alle deelnemers in hun Verordening VTH van 2016 en bedoeld om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH – taken) te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen. De kwaliteitscriteria hebben onder andere betrekking op de robuustheid van de organisatie, de professionaliteit van de medewerkers en de kwaliteit van de uit te voeren taken. Uitvoering hiervan blijft onder de aandacht van Hilversum en de andere deelnemers. De OFGV heeft een instrument ontwikkeld om dit te monitoren.
Risico's	In de begroting 2021 noemt de OFGV o.a. de volgende risico's: implementatie van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, opbrengsten van het kenniscentrum, eisen aan de taakuitvoering en ziekteverzuim.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.ofgv.nl

Werkvoorzieningsschap Tomingroep		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Namens Hilversum zit portefeuillehouder Wolthers in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de eind 2017 gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep 2017 worden op basis van het voortschrijdend tienjaars-gemiddelde aandeel van de deelnemende gemeenten in het aantal SW-medewerkers bij Tomingroep de onderstaande zaken bepaald: -het aandeel in het eigen vermogen; -eventuele dividenduitkering of verliescompensatie; -de stemverhouding in bestuursvergaderingen van het Schap. Voor Hilversum is het voor 10 jaar vastgestelde aandeel 31,10 % (vastgesteld door AB Tomin 25 juni 2020).	
Partners	De gemeenten Almere, Blaricum, Gooise Meren, Eemnes, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren.	
Doel en openbaar belang	Het Werkvoorzieningsschap voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 6.707.408	€ 6.497.683
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 987.000 verlies	€ 781.000 verlies
Toelichting	Het financieel belang is de jaarlijkse rijksbijdrage Wsw die Hilversum via de algemene uitkering ontvangt en doorsluisst naar het werkvoorzieningsschap. De genoemde bedragen 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de meicirculaire 2020. Het Schap heeft een 100% deelneming in Tomingroep BV. Het Schap en de BV hebben een meerjarige samenwerkings-overeenkomst afgesloten. In deze overeenkomst garandeert de BV aan het Schap een nulresultaat, en verklaart het Schap dat de SW-medewerkers bij de BV worden gedetacheerd. Het nulresultaat houdt in dat een negatief resultaat bij het Schap wordt gecompenseerd door een garantietoekenning door de BV. Het uiteindelijke resultaat van het Schap is daarmee in elk boekjaar minimaal € 0. In 2021 bedraagt het negatief resultaat Schap € 781.000 (2020: € 987.000) , en de garantietoekenning BV € 781.000 (2020: € 987.000). De totale begroting 2021 Tomin Schap bedraagt € 26,2 mln (2020: € 27,5 mln). Cijfers 2020 en 2021 financieel resultaat zijn o.b.v. begroting 2021 Tomin Schap. Voor de jaren 2020 en 2021 wordt geen dividend verwacht.	

	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.906.000	€ 1.906.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 12.037.000	€ 11.937.000
Toelichting	Cijfers 2020 en 2021 zijn o.b.v. begroting 2021 Tomin Schap.	
Relevante beleidsinformatie	De primaire taak van het Werkvoorzieningsschap is om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de sociale werkvoorziening (SW). In 2015 (invoering Participatiewet) werd de toegang tot de Wsw afgesloten. Sindsdien neemt het zittend Wsw-bestand en dus ook de rijkssubsidie Wsw jaarlijks af. Uitvoering van de Wsw voor het zittend bestand is sindsdien duurder (door het ontbreken van schaalvoordelen) en inefficiënter (door verlies expertise in afbouwende SW-bedrijven). In 2015 besloten de gemeenten in het Werkvoorzieningsschap daarom om Tomingroep ook in te zetten als arbeidsontwikkelinstrument, naast haar primaire taak als uitvoerder van de SW. Dit bleek door uiteenlopend beleid van de deelnemende gemeenten niet eenvoudig en is daarom sinds 2017 teruggedraaid naar vrijwillige inkoop. In 2017 werd de strategie van Tomingroep aangepast van arbeidsontwikkelbedrijf naar inclusieve werkgever die werkgelegenheid biedt voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Tomin kreeg daarom de opdracht zoveel mogelijk P-wetters te plaatsen in de verwachting dat hiermee de teruglopende rijkssubsidie Wsw gecompenseerd zou kunnen worden en er tegelijkertijd werkgelegenheid gecreëerd zou worden voor P-wetters. Daarnaast werd de governancestructuur aangepast (gewijzigde Gr) en werd onderzoek gedaan naar mogelijkheden tot quasi-inbesteding. In 2018 werd het bedrijfsplan aangepast. Kerntaak bleef goede uitvoering SW door compensatie teruglopende rijkssubsidie Wsw door instroom P-wetters in renderende bedrijfsonderdelen en daarnaast groei van het bedrijf. In juni 2019 werd besloten om eventueel dividend niet meer uit te keren aan de deelnemende gemeenten maar in te zetten voor nieuwe werkgelegenheidsprojecten (het Werkvoorzieningsschap is daar volgens de statuten toe bevoegd). Over boekjaar 2018 zou het in 2019 aan Hilversum uit te keren dividend afgerond € 76.000 hebben bedragen. Vanaf 2019 is er geen dividend gerealiseerd. Medio 2019 heeft het bestuur van het Schap een nieuwe interim-directeur aangesteld, vanwege een verschil van inzicht met de oud-directeur over de wijze waarop de strategie diende te worden geïmplementeerd. In de loop van de zomer van 2019 bleek dat Tomingroep BV (100% dochter van het Werkvoorzieningsschap) voor het eerst in ten minste 25 jaar het jaar zou gaan afsluiten met een tekort van rond de € 2,3 mln. De oorzaak lag in een combinatie van incidentele en meer	

structurele zaken zoals vervanging van langdurig zieken, tegenvallers in de omzet en veel extra inhuur van uitzendkrachten.

Het geformuleerde beleid in de strategienota (gebaseerd op groei leidde tot het aannemen van extra werk waarvoor op dat moment nog onvoldoende medewerkers beschikbaar waren. Daardoor moesten duurdere inhuurkrachten ingezet worden. Daarnaast werd ook duidelijk dat het werken met mensen uit de Participatiewet meer kosten met zich meebrengt dan het werken met SW-medewerkers, zonder dat daar een passende vergoeding tegenover stond.

In 2020 is het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningschap Tomin een verkenning gestart naar mogelijkheden om Tomin door te ontwikkelen tot arbeidsontwikkelbedrijf dat toegerust is op de toekomst en waarbij de huidige bestuursopdracht (waarbij verliezen BV worden gecompenseerd door plaatsing P-wetters) wordt herzien.

Risico's

De gemeenten sluiten de in de Algemene Uitkering ontvangen Wsw-bijdrage (rijkssubsidie Wsw) door naar het Schap. Doordat het Wsw-bestand afneemt, stijgen de kosten relatief door het ontbreken van schaalvoordelen. De huidige strategienota gaat uit van plaatsing P-wetters en groei van de onderneming. Dit is niet rendabel gebleken omdat P-wetters relatief duur zijn (zonder marktconforme begeleidingsvergoeding) en omdat voor het extra werk relatief dure inhuur ingezet moest worden. Groot voordeel is dat de Tominggroep (in relatie tot andere SW-bedrijven in het land) een uitzonderlijk grote buffer heeft, namelijk het gezamenlijk eigen vermogen van het schap en de BV bedraagt ruim € 20 mln. De gemeente is 100% risicodrager voor haar aandeel (= het aantal werkdagen van de in de gemeente Hilversum wonende werknemers).

Programma

3. Werken

Website

www.tominggroep.nl

Vennootschap of Coöperatie

Vitens N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De gemeente Hilversum heeft 89.569 van de 5.777.247 aandelen en daarmee 1,55 % van het stemrecht in de AVA.	
Partners	De aandelen van de N.V. zijn in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.	
Doel en openbaar belang	Het statutaire doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder de winning, de productie, het transport, de verkoop en de distributie van water (statuten art 3 lid 1). Het doel van de deelname van Hilversum is het beïnvloeden van het beleid van Vitens, teneinde de prijs van water voor de Hilversumse burgers en bedrijven zo laag mogelijk te houden.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 0	€ 0
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 20,8 mln	€ 24,9 mln
Toelichting	Hilversum bezit 89.569 aandelen Vitens, op de balans gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 89.569 (€ 1,-/aandeel). Het resultaat over 2019 bedraagt € 11,1 mln. Het te verwachten dividend over 2019 (uit te betalen in 2020) bedraagt € 0 per aandeel. De te verwachten resultaten over 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de financiële projectie 2020-2022 zoals die is geagendeerd op de AVA van november 2019. Het te verwachten dividend over 2020 (uit te betalen in 2021) bedraagt € 0 per aandeel.	
	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 545,7 mln	€ 580,6 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 1.378,7 mln	€ 1.445,0 mln
Toelichting	Bovenstaande prognose van het eigen en vreemd vermogen per 31-12-2020 en 31-12-2021 is gebaseerd op de financiële projectie 2020-2022 zoals die is geagendeerd op de AVA van november 2019.	
Relevante beleidsinformatie	Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een 'enorme investeringsopgave'. Vitens zal daarom de komende jaren geen dividend uit aan aandeelhouders.	
Risico's	Geringe risico's. Het betreft een bedrijf met een monopolie op het gebied van drinkwater.	
Programma	5. Financiën en grondexploitatie	
Website	www.vitens.nl	

GEM Crailo BV		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De wethouders Financiën vertegenwoordigen hun gemeente in de Algemene Vergadering (van aandeelhouders). De wethouders Ruimtelijke Ordering (i.g.v. Hilversum de projectwethouder Crailo) vertegenwoordigen hun gemeente in het Bestuurlijk Overleg.	
Partners	Gemeenten Gooise Meren en Laren	
Doel en openbaar belang	De Vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	Zie toelichting	Zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	Zie toelichting	Zie toelichting
Toelichting	Op 25 maart 2020 heeft de Algemene Vergadering (van aandeelhouders) van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie (GREX) inclusief risicoanalyse als onderdeel van het jaarplan 2020 van GEM Crailo BV vastgesteld. Afgesproken is dat in het najaar 2020 een nieuwe GREX komt waarin de effecten als gevolg van de Covid-19 crises zo goed mogelijk worden meegenomen. In oktober 2020 zal er een nieuwe gezamenlijke bijeenkomst met de drie gemeenteraden worden gepland, waarin een aangepaste grondexploitatie, dan wel een aantal scenario's ten aanzien van de huidige grondexploitatie, aan de Raad wordt gepresenteerd. De omvang van de Intergemeentelijke grondexploitatie bedraagt circa € 82 miljoen waarbij de geprognoseerde winst van de grondexploitatie op eindwaarde per 31 december 2029 € 3,5 miljoen bedraagt (contante waarde per 1 januari 2020: € 2,8 miljoen). Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd zal worden.	
	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.000	€ 1.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	Zie toelichting	Zie toelichting
Toelichting	Het volgestorte aandeelekapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000. Het aandeel van Hilversum daarin is 45% (€ 450). GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 miljoen, waarvan de maximale opnamelimiet tot 1 juli 2020 is vastgesteld op € 10 mln. De gemeente Hilversum staat voor 45% borg (gemeente Gooise Meren voor 45% en gemeente Laren voor 10%).	

Relevante beleidsinformatie	Richtinggevend is het Ambitiedocument, dat door de gemeenteraden van de drie gemeenten is vastgesteld op 18 december 2017. Ten behoeve van de gebiedsontwikkeling hebben de gemeenteraden van de drie deelnemende gemeenten eveneens op 18 december 2017 de intergemeentelijke grondexploitatie vastgesteld, die op 21 december 2017 is ondertekend. Op 19 december 2017 hebben de colleges van B&W van de drie deelnemende gemeenten de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld, waartoe GEM Crailo BV is toegetreden op basis van de op 17 juli 2018 door de colleges van B&W van de drie deelnemende gemeenten vastgestelde akte van toetreding. In 2020 bevindt GEM Crailo BV zich in de fase van planvorming met als doel een vastgesteld bestemmingsplan eind 2020. Op 4 maart 2020 zijn de uitgangspunten voor het Stedenbouwkundig- en landschapsplan door de verschillende raden vastgesteld.
Risico's	Op 25 maart 2020 heeft de Algemene Vergadering (van aandeelhouders) van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarplan 2020 van GEM Crailo BV vastgesteld inclusief een risico- en gevoeligheidsanalyse. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is dit uitvoerig beschreven. De effecten van de Covid-19 crises zal in het najaar 2020 in een nieuwe versie van de GREX inclusief een risico- en gevoeligheidsanalyse zo goed mogelijk worden meegenomen.
Programma	5. Financiën en grondexploitaties
Website	

BNG Bank N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum heeft 120.939 van de 55.690.720 aandelen en daarmee 0,2% van het stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders). De gemeente wordt op de AVA vertegenwoordigd door de wethouder Financiën.	
Partners	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Doel en openbaar belang	De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger en is het voor de gemeente mogelijk om op eenvoudige wijze toegang te krijgen tot de geldmarkt. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 153.593	€ 300.000
Financieel resultaat van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend
Toelichting	Hilversum bezit 120.939 aandelen, op de balans gewaardeerd tegen € 274.000. Het dividend uit jaar T wordt in jaar T+1 begroot en verwerkt. Het in 2020 uitgekeerde dividend bedraagt € 153.593 (raming € 300.000) en betreft de dividenduitkering van de BNG over 2019. Voor 2021 is een te ontvangen dividend over 2020 van € 300.000 begroot. Een prognose van de financiële resultaten over 2020 en 2021 geeft de bank niet vrij. De BNG Bank emitteert leningen die beursgenoteerd zijn. Om die reden is de BNG Bank gehouden aan regels die de Autoriteit Financiële Markten (AFM) stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. De BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen (RvC). Het laatst bekende resultaat is de nettowinst na belastingen over 2019; deze was € 163 miljoen.	
	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021

Eigen vermogen van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend
Vreemd vermogen van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend
Toelichting	De verwachte eindstanden 2020 en 2021 van het eigen en vreemd vermogen geeft de BNG niet vrij om dezelfde redenen als de prognose van de financiële resultaten niet wordt vrij gegeven. De laatst bekende stand van het eigen dan wel vreemd vermogen is de stand per 31-12-2019 bedroeg € 4,8 mld respectievelijk € 144,8 mld.	
Relevante beleidsinformatie	Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2020. De lage langlopende rente zal een drukkend effect hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat.	
Risico's	Gering. De ratings van de BNG zijn respectievelijk Aaa bij Moody's, AAA bij Fitch en AA+ bij Standards & Poor's en zijn daarmee gelijk aan de ratings van de Nederlandse Staat.	
Programma	5. Financiën en grondexploitatie	
Website	www.bngbank.nl	

Coöperatie Parkeerservice U.A.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Hilversum is 1 van de 17 leden in de Algemene Leden Vergadering (ALV) en heeft daar 1 stem. Portefeuillehouder Bereikbaarheid en Parkeren neemt deel aan de ALV.	
Partners	Gemeenten Alkmaar, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Deventer, Gorinchem, Gouda, Hoogeveen, IJsselstein, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist en Parkeren Amersfoort B.V.	
Doel en openbaar belang	1. De Coöperatie heeft ten doel het bewerkstelligen van samenwerking tussen de Coöperatie en haar Leden op het werkgebied van de Coöperatie en het voorzien in de stoffelijke behoeften van de Leden van de Coöperatie door het sluiten van overeenkomsten van opdracht met de Leden ter zake van het bedrijf dat door de Coöperatie wordt uitgeoefend ten behoeve van de Leden op het gebied van het adviseren en leveren van diensten ter zake van garagebeheer, straatparkeerbeheer en straatparkeerhandhaving in het geografisch werkgebied van de Leden. 2. Als nevendoeel kan de Coöperatie andere belangen op het gebied van parkeren van haar Leden behartigen.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 1.268.367	€ 1.320.495
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 191.000 verlies	€ 0
Toelichting	De jaarlijkse bijdrage is op basis van afgenomen producten. Cijfers 2020 komen uit de prognose 2020 en cijfers 2021 komen uit de Begroting 2021 (vastgesteld in ALV van 1 juli 2020). Voor 2020 wordt een negatief begrotingssaldo van € 191.000 verwacht. De totale exploitatie van de Coöperatie is voor 2020 begroot op 11,4 mln. Stand per 31-12-2020 Stand per 31-12-2021	
Eigen vermogen van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend
Vreemd vermogen van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend
Toelichting	De Coöperatie neemt in de begroting geen balansstanden op. De laatst bekende standen komen uit de jaarrekening 2019. Het EV per 31-12-2019 bedroeg € 1.843.714 (na het verlies van 2019 € 743.962). De stand VV per 31-12-2019 € 2.210.925.	
Relevante beleidsinformatie	Vanaf 2021 wordt een sluitende exploitatie verwacht door de toetreding van nieuwe leden (gesprekken met potentiële leden zijn gaande) en door een grotere afname van producten door bestaande leden.	

Risico's	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt.
Programma	3. Werken
Website	www.parkeerservice.nl

Coöperatie Productief Leren		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum is mede- oprichter en lid van de coöperatieve vereniging Productief Leren. Statutair zijn er altijd twee wethouders lid van het bestuur, die samen 25% van de stemmen hebben. De wethouder onderwijs van Hilversum is voorzitter van het bestuur. De regiowethouder onderwijs vertegenwoordigt de gemeenten in regio Gooi en Vechtstreek.	
Partners	ROC van Amsterdam (MBO college Hilversum) 50% , Qinas (namens Voortgezet Onderwijs) 25%, en gemeenten in de Regio Gooi- en Vechtstreek 25%.	
Doel en openbaar belang	De coöperatie heeft tot doel het bieden van een geïntegreerde onderwijsvoorziening aan leerlingen die hun school vroegtijdig verlaten of dreigen te verlaten, door het in stand houden en verder ontwikkelen van het project "Productief Leren" in de regio Gooi- en Vechtstreek. De activiteiten zijn gericht op het voeren van de regie over onderwijs en zorg waardoor met de leerling wordt gewerkt naar een startkwalificatie en/of toegang tot de arbeidsmarkt. De coöperatie heeft verder tot doel de stad tot school te maken door ondernemers in de regio te betrekken opdat praktijkstages een prominente plaats hebben in het onderwijsprogramma. De coöperatie kan ook de maatschappelijke belangen van haar leden behartigen, zowel maatschappelijke, immateriële als ideële belangen.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 110.000 vanuit VSV (via Regio Gooi en Vechtstreek) + € 25.000 zorgkosten buiten school	€ 85.000
Financieel resultaat van de verbonden partij	nog niet bekend	nog niet bekend
Toelichting	Op dit moment (13 juli 2020) is nog geen begroting 2021 ontvangen. Afgaande op vorig jaar is de verwachting dat de begroting 2021 in december wordt vastgesteld. Het ROC van Amsterdam voert de financiële administratie van de coöperatie Productief Leren. De totale begroting 2020 van Productief Leren bedraagt circa € 0,8 mln. De Regio Gooi en Vechtstreek draagt circa € 110.000 per jaar bij vanuit de centrummiddelen VSV (Voortijdig School Verlaten) die de gemeente Hilversum jaarlijks overdraagt aan de Regio Gooi en Vechtstreek. Daarnaast betalen de gemeenten (naar inwoneraantal) een bedrag: totaal bijna € 60.000 (Hilversum betaalt circa € 25.000). Stand per 31-12-2020	
Eigen vermogen van de verbonden partij	nog niet bekend	Stand per 31-12-2021 nog niet bekend
Vreemd vermogen van de verbonden partij	nog niet bekend	nog niet bekend
Toelichting	Op dit moment (13 juli 2020) is nog geen begroting 2021 ontvangen. De begroting 2020 bevat geen balansgegevens.	

Relevante beleidsinformatie	Sinds 17 mei 2017 is Productief Leren een coöperatie waardoor voor deze Plusvoorziening het eigenaarschap is belegd bij de gemeentes in Gooi en Vechtstreek, het ROCvA en Qinas. De situatie verandert als de coöperatie zelf contracten gaat sluiten en verplichtingen aangaat. Dat is op dit moment nog niet het geval. Productief Leren geldt op grond van de Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2017 als een zogeheten "verplichte Plusvoorziening". Als Productief Leren om welke reden dan ook niet blijft bestaan zullen we deze voorziening anders moeten vormgeven. Vanaf het jaar 2018 zullen ook de resultaten structureel per schooljaar in kaart worden gebracht. De algemene benchmark is dat de kosten per leerling steeds beduidend lager liggen dan de kosten van een vergelijkbare leerling. Daarnaast stromen sommige leerlingen ook nog met een diploma uit, wat de voorziening uniek maakt en het rendement ook in die zin kan worden vastgesteld. In 2019 stond het verbeteren van de doorstroom van niveau 1 naar 2 centraal. Door het aanbieden van een breder niveau 1 met meerdere uitstroomrichtingen (nu alleen Handel) wil PL de doorstroom naar niveau 2 versoepelen. Dit betekent dat PL bezig is met het ontwikkelen van een nieuw leerconcept voor niveau 1. Dit concept gaat uit van verschillende studentprofielen waarop het onderwijs en begeleiding zo goed mogelijk aansluiten.
Risico's	De coöperatie is een platform om gezamenlijk de aanpak van (dreigende) schooluitval vanuit een voorziening aan te pakken, waarbij de leerling in staat wordt gesteld een startkwalificatie te behalen. Het financieel risico is beperkt. De coöperatie is in principe een "lege" coöperatie. Alle lange termijn verplichtingen (>1 jaar), liggen bij het MBO College en het VO. Dit betreft verplichtingen met betrekking tot personeel, activa en huur. Personeel is niet in dienst bij de coöperatie, maar wordt door het VO en MBO gedetacheerd of ingehuurd. Ook gaat de coöperatie geen huurcontracten aan voor de benodigde ruimte. De ruimte wordt door het MBO gehuurd. De activa zijn eigendom van het MBO College en worden tegen afschrijvingslasten beschikbaar gesteld.
Programma	2. Zorg
Website	www.productiefleren.nl

Stichtingen of verenigingen

Stichting Gooisch Natuurreservaat

Bestuurlijke deelname van de gemeente Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de participanten van het GNR plus een onafhankelijk voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen. Samen hebben zij 20 stemmen te verdelen, waarvan Hilversum er 4 heeft. Hilversum wordt vertegenwoordigd door de wethouder Natuur & Groen.

Partners De participanten van het GNR zijn de gemeenten Amsterdam, Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren en Naarden en de provincie Noord-Holland.

Doel en openbaar belang

1. De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en
2. aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.

	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	€ 826.690	€ 848.660
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 62.338 verlies vóór mutaties reserves	€ 62.338 verlies vóór mutaties reserves
Toelichting	De netto bijdrage (gedefinieerd als bruto bijdrage +/- BTW teruggave o.b.v. de transparantieregeling) bedraagt in 2021 € 848.660 (2020: € 826.690). De bruto bijdrage van Hilversum bedraagt in 2021 € 917.260 (2020: € 895.230). Deze bruto bijdrage is opgebouwd uit een bedrag van € 887.530 (2020: € 866.130) en rijwielpaden € 29.730 (2020: € 29.100). Het GNR betaalt jaarlijks op basis van de transparantieregeling BTW terug aan de deelnemers. Hilversum ontvangt over 2021 € 68.600 (2020: € 68.540) uit exploitatie en projecten. De begroting 2021 van het GNR bedraagt circa € 7,5 mln (2020: € 6,4 mln). In de begroting 2021 is rekening gehouden met een loonstijging van 2,6% en een prijsstijging van 1,8%. Bovenstaande bedragen voor 2020 en 2021 zijn op basis van de begroting 2020 en 2021.	
	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.535.600	€ 1.473.300
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 955.600	€ 945.600
Toelichting	De bedragen voor het eigen en vreemd vermogen zijn op basis van de begroting 2021.	

Relevante beleidsinformatie	Een relevante ontwikkeling is de lopende verkenning om tot een nieuwe wijze van samenwerking te komen tussen de huidige participanten in het GNR. Achtergrond is de wens van de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland om als participant uit het GNR te treden. De verkenning betreft een nieuwe samenwerkingsvorm, die bestaat uit een Gooise natuuragenda en een uittredingsovereenkomst inclusief afkoopregeling.
Risico's	In de begroting 2021 noemt de Stichting GNR de volgende risico's: Personeel De stichting is eigen-ricodragers voor WW-uitkeringslasten en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden of, moeten worden uitbesteed. Projecten De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten: 1. Stel dat de Nationale Postcode Loterij in de toekomst besluit om het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken,, dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. 2. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan. Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer Tijdens de subsidieperiode 2017-2022 ontvangt de stichting GNR jaarlijks een bedrag van circa € 485.000 en legt hierover verantwoording af.. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen SNL, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen. BTW Compensatiefonds De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.gnr.nl

Uitvaartstichting Hilversum		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De verantwoordelijke portefeuillehouder (beheer, vastgoed, grondexploitatie) is voorzitter van de Raad van Toezicht. Dit lid heeft een vetorecht ten aanzien van alle besluiten die in de Raad van Toezicht worden genomen. Verder bestaat de Raad van Toezicht uit een lid met bedrijfsvoeringskennis en een lid met funeraire kennis. Het bestuur van de stichting legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht van de stichting. Daarmee wil de gemeente de kwaliteit van dienstverlening in het crematorium en op de begraafplaatsen aan haar burgers waarborgen en toezicht houden op de bedrijfsvoering van de stichting. De Raad van Toezicht geeft bovendien gevraagd en ongevraagd advies over de ontwikkeling van het crematorium en de begraafplaatsen in Hilversum. De stichting laat jaarlijks haar begroting en jaarrekening goedkeuren door het college.	
Partners	Niet van toepassing	
Doel en openbaar belang	De gemeente heeft op grond van de Wet op de Lijkbezorging de plicht een gemeentelijke begraafplaats te hebben. De stichting heeft tot doel om de begraafplaatsen én het crematorium van de gemeente Hilversum op een professionele, efficiënte en effectieve wijze te exploiteren. De stichting is verantwoordelijk voor de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden en de volledige bedrijfsvoering en financiën waarbij het voorzien is in de behoefte aan begraven op minimaal gelijk kwaliteitsniveau tegen betaalbare tarieven als primaire doelstelling geldt.	
	2020	2021
Financiële belang van de gemeente	zie toelichting	zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 58.532 verlies	€ 137.713 winst
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 komen uit de begin 2020 door de USH geactualiseerde meerjarenbegroting 2020-2024. Er bestaan enkele privaatrechtelijke afspraken tussen gemeente en USH, vastgelegd in overeenkomsten die betrekking hebben op het onderhoud aan en vervanging van gemeentelijke eigendommen. De USH benut deze eigendommen om invulling te geven aan de wettelijke taken die de gemeente op gebied van begraven en cremieren heeft. In 2016 heeft de financiële overdracht door de gemeente aan de Stichting plaatsgevonden. De stichting is daarna volledig verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium en voert dit uit voor eigen rekening en risico.	
	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 568.899 negatief	€ 431.186 negatief
Vreemd vermogen van de verbonden partij	niet beschikbaar	niet beschikbaar

Toelichting	De prognose van het eigen vermogen per 31-12-2020 is € 568.899 negatief en per 31-12-2021 € 431.186 negatief. Het geprognostiseerde vreemd vermogen per 31-12-2020 en 31-12-2021 is niet beschikbaar. Het vreemd vermogen per 31-12-2019 (€ 2,1 mln) bestond uit de onderhoudsvoorziening (€ 1,83 mln) en kortlopende schulden (€ 0,27 mln); er waren geen langlopende schulden.
Relevante beleidsinformatie	In 2019 is door de USH een businesscase opgesteld voor het in gebruik nemen van het gebouw aan de Bosdrift begraafplaats. Dit heeft geleid tot een voorstel aan de raad om een budgettair neutraal investeringskrediet ter beschikking te stellen waarbij de kosten worden opgenomen in een geactualiseerde gebruikersvergoeding. In de raad van 3 maart 2020 is unaniem besloten tot het ter beschikking stellen van een investeringskrediet voor verbouwing van de Bosdrift. De verwachte oplevering is in het eerste kwartaal van 2021.
Risico's	Ondanks de positieve meerjarencijfers bij de stichting kunnen onvoorziene tegenvallende exploitatieresultaten van de Stichting een risico vormen voor de gemeente. Het risico voor de gemeente bestaat er uit dat gemeente het eigen vermogen en of de liquiditeitspositie van de beheersstichting moet versterken. Door de maatregelen wegens Covid-19 (Coronavirus) vanaf 15 maart 2020 is de omzet per uitvaart lager geweest dan normaal het geval is (o.a. wegvallen van catering). Tijdelijk waren er wel iets meer uitvaarten. Nog steeds gelden er beperkingen.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.uitvaartstichtinghilversum.nl

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening en begroting is in samenhang met de nota Grondbeleid, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van het grondbeleid. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. Kort gezegd geeft de gemeenteraad in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan, wat het te voeren grondbeleid het komende jaar is om de ruimtelijke doelstellingen/opgaven van de gemeente Hilversum te realiseren. In de paragraaf grondbeleid van de eerstvolgende jaarrekening wordt vervolgens gerapporteerd wat er is gerealiseerd en hoe dit zich verhoudt tot de aanvankelijke voornemens uit de begroting.

3.7.2 Grondbeleid in Hilversum

De raad heeft op 12 december 2019 de nota Grond- en Vastgoedbeleid vastgesteld. Vastgoed- en grondtransacties zijn belangrijke instrumenten om de gemeentelijke doelstellingen te helpen realiseren. Gekozen is voor situationeel grond- en vastgoedbeleid: per situatie wordt voor de best passende strategie gekozen. Daarbij kan de rol van de gemeente variëren in een actieve, een regisserende of een faciliterende rol. De verbeteringen in de stad en voor de bewoners vormen het maatschappelijke rendement dat we nastreven. Op basis van dat uitgangspunt worden zorgvuldige afwegingen gemaakt voor financieel rendement en risicobeheersing.

Via deze nota maakt de gemeente Hilversum transparant op welke manier zij gebruikmaakt van het grondbeleid en de bijbehorende instrumenten.

Daarbij is aangegeven welke afwegingen de gemeente maakt bij haar rol in gebiedsontwikkeling. Er is een beslisboom opgenomen aan de hand waarvan de gemeente besluit om vastgoed te behouden, af te stoten of te verwerven.

Vastgoed

De gemeente Hilversum wil tot een vastgoedportefeuille komen die weliswaar kleiner van omvang zal zijn, maar maatschappelijk van grote betekenis kan zijn omdat bewust is gekozen voor het behouden of verwerven van objecten.

Op basis van onderstaande stellingen wordt bepaald welke objecten behoren tot de voorraad kernvastgoed en ondersteunend vastgoed:

- Panden en grond die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden afgestoten.
- Panden en grond met maatschappelijk nut worden behouden en daarbij wordt gekozen voor een actieve aanpak.
- Panden en grond die een strategische positie innemen voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen worden verworven (koop of huur).

3.7.3 Uitvoering grondbeleid 2021

Rapportages

De gemeente Hilversum actualiseert jaarlijks de grondprijzen in overeenstemming met het geldende grondbeleid. De memo grondprijzen 2021 wordt u in december 2020 aangeboden. De jaarlijkse actualisatie grondexploitaties verwachten wij u, zoals gebruikelijk, voor het zomerreces aan te bieden.

Grondexploitaties

Per 1 januari 2020 zijn er twee lopende grondexploitaties: Anna's Hoeve Bouwplan en Egelshoek. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties 2020 (het Raadsbesluit van 6 mei 2020), is de verwachting dat de grondexploitatie Egelshoek wordt afgesloten in 2020 en Anna's Hoeve Bouwplan in 2022. De gemeente Hilversum verwacht dat de grondexploitatie Anna's Hoeve, in 2022 met een positief resultaat van € 4.719.000 wordt afgesloten. In 2019 is bij de jaarstukken op grond van de verordening in het BBV een tussentijdse winst genomen van negatief € 76.000. De verwachting is dat de grondexploitatie Egelshoek in 2020 met een verlies van € 3.130.000 zal worden afgesloten. De contante waarde van dit verlies bedraagt per 1 januari 2020 € 3.069.000 welk bedrag in 2020 beschikbaar is in de voorziening planexploitaties.

De fiscale winst voor het begrotingsjaar 2021 wordt ingeschat op € 347.000, de bijbehorende verschuldigde vennootschapsbelasting ad € 62.000 is verwerkt in de programmabegroting 2021.

De gemeenteraden van Hilversum, Laren en Gooise Meren hebben op 18 december 2017 de Intergemeentelijke grondexploitatie Crailo vastgesteld.

Voor de samenwerking is op 1 mei 2018 een gezamenlijke privaatrechtelijke entiteit ingericht, GEM Crailo BV. De kapitaals-/risicodeelname voor de gemeente Hilversum, Gooise Meren, Laren bedraagt respectievelijk 45%, 45% en 10%.

Ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen spelen in 2021:

- Anna's Hoeve: Opleveren van de laatste gronden en afgeven van de laatste omgevingsvergunningen voor de bouwprojecten.
- Stationsgebied: Openen van een grondexploitatie voor het Stationsplein en voorzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg.
- Postcodegebied 1221: Toetsen van de door ontwikkelaars opgestelde plannen voor de ontwikkellocaties en vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan. Verwerven van panden aan de Larenseweg.
- Crailo: Overdragen van de gronden aan de Gemeentelijke exploitatie maatschappij (GEM) en vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan.
- Arenapark: Uitwerken stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan volgend op het masterplan.
- Circusterrein: Onderzoeken van de mogelijkheden van dit terrein.
- Orchideegebied: Onderzoeken van de mogelijkheden van dit terrein.
- Verder ontwikkelen van instrumenten voor de financiële beheersbaarheid van projecten, zoals portfolio- en projectmanagement.

Nieuw grondbeleid

In 2021 zal nieuw grondbeleid van kracht zijn. Dit grondbeleid moet de mogelijkheid bieden om beter per situatie gebruik te kunnen maken van de verschillende vormen (actief/facilitair/tussenvorm).

Hiertoe wordt een model ontwikkeld zodat situationeel bepaald kan worden welke vorm optimaal bij de doelstelling past.

Gronduitgifte: verkoop/ erfpacht

Wij verwachten in 2021 grond in Anna's Hoeve te verkopen. Deze verwachting komt voort uit de actualisatie grondexploitaties 2020. Wij verwachten in 2021 geen grond in erfpacht uit te geven.

Exploitatieplannen / anterieure overeenkomsten

De gemeente is in beginsel verplicht om bij het vaststellen van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen. Hiervan kan een gemeente afzien als zij de door haar te maken kosten op een andere manier kan verhalen. Bij alle betreffende bestemmingswijzigingen zijn of worden afspraken gemaakt met de betrokkenen over dit kostenverhaal. In 2021 zal meer gebruik gemaakt gaan worden van het instrument anterieure overeenkomst bij ruimtelijke ontwikkelingen dan voorheen.

Verkoop niet-strategisch bezit

Voor 2021 is er € 250.000 in de exploitatie verwerkt als winst op de verkoop van niet-strategisch bezit.

4. Het overzicht van baten en lasten

Resultaat na mutatie reserves	270.069	-268.978	1.091	283.019	-278.067	4.952	265.482	-261.256	4.226	1.445	-224	-581
-------------------------------	---------	----------	-------	---------	----------	-------	---------	----------	-------	-------	------	------

4.2 Toelichting op de wijzigingen

Begrotingsontwikkeling

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2021	Baten 2021	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024
Oorspronkelijke begroting 2020 - 2023	262.038	-262.329	-291	693	-387	77
Raadsbesluiten	-4.310	5.350	1.039	-401	0	0
Kadernota 2020	6.375	-6.047	328	-312	-859	-2.900
Saldo na kadernota	264.103	-263.027	1.076	-20	-1.247	-2.823
Autonome ontwikkelingen	-244	3.773	3.529	2.189	2.025	3.185
Actualisatie bestaand beleid	1.623	-2.002	-379	-724	-1.003	-944
Wijziging Begroting 2021 - 2024	1.379	1.771	3.150	1.465	1.022	2.241
Totaal begroting 2021 - 2024	265.482	-261.256	4.226	1.445	-224	-581

Toelichting kadernota

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2021	Baten 2021	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024
Algemene uitkering & Financiële techniek	-714	-5.250	-5.964	-6.532	-6.376	-6.903
Intensivering van de stad	320	0	320	-490	-1.110	-2.310
Leefbaarheid in de stad	1.662	-947	715	433	400	449
Levendigheid in de stad	-562	0	-562	-368	-368	-368
Onderhoud vastgoed	527	0	527	549	570	570
Onderwijs	-346	0	-346	718	672	310
Organisatie & dienstverlening	-28	0	-28	-78	-153	-203
Sociaal Domein	5.950	0	5.950	5.740	5.790	5.840
Verbonden partijen	566	150	716	716	716	716
Woonlasten	-1.000	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal Kadernota	6.375	-6.047	328	-312	-859	-2.900

Toelichting op begrotingswijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2021	Baten 2021	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024
Autonome ontwikkelingen						
01- WMO en Jeugd	3.900	0	3.900	3.000	700	700
In lijn met de raadsinformatiebrief 2020-52 'Melding financiële afwijking 2020 Wmo en Jeugdzorg' wordt het additionele nadeel van € 3,9 eveneens structureel verwerkt in de programmabegroting 2021. Tegenover dit nadeel wordt een stelpost opgenomen die structureel oploopt tot € 3,2 miljoen (in 2022 € 0,9 miljoen). Deze bestaat deels uit een extra verwachte bijdrage vanuit het rijk (€ 2 miljoen) en deels dienen de lasten verlaagd te worden (€ 1,2 miljoen). In de kadernota 2021 zal verder invulling worden gegeven aan deze taakstelling.						
02 - Meicirculaire 2020	-3.799	3.812	13	-1.011	-77	939
Via de meicirculaire worden de gemeenten geïnformeerd over de ontwikkelingen van de algemene uitkering en de DU en IU uitkeringen. In lijn met de Raadsinformatiebrief 2020-41 worden de mutaties verwerkt in de begroting.						
03- Kapitaallasten	-314	-16	-330	-10	1.093	1.302
Deze begrotingswijziging betreft de nieuwe ramingen van rente en kapitaallasten voor 2021 en verder. Door het realistisch faseren van projecten en de toename van het nieuwe projecten en daarmee grote investeringen stijgen de kapitaallasten.						
04 - Parkeerservice	195	0	195	195	195	195
Parkeerservice voert werkzaamheden uit ten behoeve van de parkeergarages en de parkeerautomaten. Dit wordt veroorzaakt door een drietal factoren: Na aanbesteding is het tarief voor het ledigen van automaten verdubbeld; De indexatie van de lonen van parkeerhandhavers; Hilversum is niet langer voordeelgemeente in de verdeling van de bijdrage over alle deelnemende gemeenten. Hierdoor stijgt de bijdrage aan parkeerservice in 2021 met €195.000 tot € 1.320.000.						
05 - Treasury	-31	-20	-51	1	38	313
De jaarlijkse ramingen van de rente kosten en rente opbrengsten wordt geactualiseerd bij de begrotingsopstelling.						
06 - Bouwleges	0	-296	-296	-22	40	-300
Op basis van aanstaande projecten en te verwachten projecten in de toekomst worden de geraamde inkomsten voor bouwlege aangepast. Dit betreft onder andere de projecten Spoorzone en Anna's hoeve.						
Totaal Autonome ontwikkelingen	-49	3.480	3.431	2.153	1.989	3.149

Actualisatie bestaand beleid						
07 - Vrijval stelpost nominale ontwikkeling	-500	0	-500	-500	-500	-500
Als dekking voor de in de begroting opgenomen ontwikkelingen valt de daarvoor opgenomen stelpost nominale ontwikkeling vrij.						
08 - 1.1 Versoberingsmaatregelen toegang jeugd - uitwerking	-125	0	-125	50	50	50
De zoekopdracht zoals opgenomen in de kadernota bij maatregelen toegang is uitgewerkt. De uitwerking heeft geleid tot de gepresenteerde mutaties.						
09 - 1.2 Versoberen van enkele huidige voorzieningen - uitwerking	-40	0	-40	-100	0	0
De zoekopdracht zoals opgenomen in de kadernota bij 'Versoberen van enkele huidige voorzieningen' is uitgewerkt. De uitwerking heeft geleid tot de gepresenteerde mutaties.						
10 - 1.5 Handhaving en fraude meer in eigen hand - uitwerking	100	-50	50	25	40	25
De zoekrichting handhaving verscherpen uit de kadernota is uitgewerkt. Uit de ervaringen met het door externe partners uitgevoerde handhavingsproject 'voorzorgende voorzieningen' hebben we eerder een incidentele besparing gerealiseerd. In den lande zijn op zowel Participatiewet, WMO en jeugdwet meerdere succesvolle handhavingsprojecten bekend. Doel is om over de periode 2021 – 2024 periodiek dergelijke handhavingsprojecten in te zetten waarmee de incidentele besparingen over deze periode structureel worden. Bedragen zijn gebaseerd op het eerder uitgevoerd handhavingsproject 'voorzorgende voorzieningen' en verkregen over- en inzichten over andere, landelijke projecten. Wel is het voordeel minder groot dan bij de kadernota is aangenomen						

11 - 1.14 Minimabeleid - uitwerking Hilversumpas Light	125	0	125	50	50	50
Bij de kadernota 2020 is als zoekopdracht het niet of in lightversie invoeren van de Hilversumpas opgenomen. Met deze wijziging worden de kosten voor de Lightversie opgenomen in de begroting 2021.						
12 - 1.17 Dienstverlening - uitwerking	-50	0	-50	-50	-50	-50
Als onderdeel van de zoekrichtingen in de kadernota binnen organisatie & dienstverlening is er onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor het aanpassen van openingstijden van de loketten op het Sociaal Plein en het Stads kantoor. Na in kaart brengen van alle hiermee samenhangende kosten is gebleken dat het opgenomen bedrag aangepast kan worden.						
13 - 1.28 Analyse resultaat voorgaande jaren	150	0	150	150	150	150
Als onderdeel van de zoekrichtingen uit de kadernota binnen leefbaarheid en levendigheid in de stad is geconstateerd dat deze minder voordeel opleveren dan was opgenomen. Om invulling te kunnen geven aan een aantal grote evenementen binnen het programma Economie zoals de Dutch Media Week wordt de besparing op deze zoekrichting deels teruggedraaid.						
14 - 1.59 Kosten auto's lager - uitwerking	50	0	50	50	50	50
Als onderdeel van de zoekrichtingen in de kadernota binnen organisatie & dienstverlening is uitgezocht of het haalbaar is om een besparing te realiseren op het aantal auto's van de gemeente. Dit blijkt in combinatie met de doelstellingen een duurzame gemeente te realiseren niet haalbaar. De besparing wordt daarom teruggedraaid.						
15 - Verdeling subsidie indexatie	-246	0	-246	-246	-246	-246
Bij de kadernota is er besloten budget beschikbaar te stellen voor de indexatie van subsidies. Hiervoor was een stelpost van € 500.000 opgenomen. Bij het uitwerken van de verdeling is besloten een indexatie van 2% toe te kennen aan de budgetten voor subsidies. Daarvoor is een bedrag nodig van € 254.000. Het resterende bedrag valt hiermee vrij.						
16 - WSW correctie voorgaande AU	203	0	203	-33	-196	-284
Bij de meerjarige verwerking van de algemene uitkering zijn in het verleden per abuis meerjarige verschillen ontstaan. Met deze correctie komen de budgetten weer overeen met de circulaire van de algemene uitkering ten aanzien van de regelingen Wajong, Begeleiding en WSW.						
17 - Specifieke Uitkering Sport (SPUK)	0	-28	-28	-101	-108	0
Op basis van de verwachte investeringen en exploitatie begroting 2021 ev. voor de sportaccommodaties, is de verwachte teruggaaf SPUK berekend.						
18 - Aanpassingen MOP 2020 - 2029	225	-218	7	12	-142	-161
In de kadernota zijn de eerste cijfers opgenomen naar aanleiding van de uitwerking van de Meerjarige Onderhoudsplanning (MOP) 2020 - 2029. Bij het definitief uitwerken van de MOP zijn deze verder aangescherpt.						
19 - Buurten Uitvoeringsnotitie 3.0	50	0	50	50	50	50
Voor de uitvoering van de uitvoeringsnotitie Buurten 3.0 zijn plannen opgenomen voor het digitaal platform. De structurele proces- en beheerskosten voor dit digitaal platform ter hoogte van € 50.000 waren nog niet verwerkt in de begroting. In de kadernota was een zoekrichting opgenomen voor de buurtbudgetten ter hoogte van € 100.000 dit is hierdoor niet geheel haalbaar, effectief levert de zoekrichting € 50.000 op.						
20 - Ecologie en landschap	90	-90	0	0	0	0
Om op het beleidsterrein ecologie en landschap de noodzakelijke werkzaamheden op het gebied van biodiversiteit, natuurinclusief bouwen, hittestress en water te kunnen verrichten, wordt in 2021 incidenteel 1 extra fte ingezet. Deze kosten worden gedekt uit de reserve Stedelijke ontwikkeling.						
21 - Reserve beeldende kunst	16	-16	0	0	0	0
Voor het project Straatpoëzie worden in 2021 drie gedichten op gevels gerealiseerd en één gedicht op straat. Zowel het budget als de onttrekking uit de reserve wordt hiervoor verhoogd. Als gevolg hiervan is er geen onttrekking uit de reserve meer vanaf 2024.						
Totaal Actualisatie bestaand beleid	48	-402	-354	-643	-852	-866
Overige verschillen	1.380	-1.307	73	-45	-115	-42
Totaal Begroting 2021 - 2024	1.379	1.771	3.150	1.465	1.022	2.241

4.3 Uitgangspunten

In dit hoofdstuk zijn de uitgangspunten waarlangs de begroting 2021-2024 is uitgewerkt weergegeven.

We streven een begroting na die aan de volgende uitgangspunten voldoet:

1. Concreet
2. Financieel gezond (positief begrotingssaldo)
3. Uitvoerbaar
4. Leesbaar voor burgers
5. Passend binnen wettelijke kaders

Omschrijving	Uitgangspunt
Lonen en pensioenpremie	1,9% voor 2021 ev. (t.o.v. begroting 2020)
Prijsindexering (materiele budgetten) en subsidies)	0% (t.o.v. begroting 2020)
Subsidie indexatie	2% (t.o.v. begroting 2020)
Afvalstoffenheffing	6,5%
Rioolheffing	0,46%
Marktgelden	Woensdag: 0% Zaterdag: 0%
Overige lokale leges, rechten en heffingen	1,5% (of conform het wettelijk vastgestelde tarief)
Rekenrentes	Investerings 1,40% Grondexploitatie 1,50% Voorziening grondexploitatie 2,00%
Algemene uitkering	Meicirculaire 2020
(Financiële) regels	BBV, Financiële verordening gemeente Hilversum 2018, Coalitieakkoord 2018-2022

Ontwikkelingen	Begroting 2020 (1 januari)	Begroting 2021 (1 januari)
Aantal inwoners*	<u>90.226</u>	<u>91.022</u>
<i>Waarvan 0 t/m 19 jaar</i>	20.447	19.934
<i>Waarvan 20 t/m 64 jaar</i>	52.664	53.703
<i>Waarvan 65 jaar en ouder</i>	17.115	17.385
Aantal uitkeringsgerechtigden (WWB -incl. WIJ-, BBZ, IOAW, IOAZ, Adreslozen)	2.200	1.990
Aantal woonruimten	42.262	42.676

*per 1 juli 2020

Lonen

De huidige cao loopt tot 1 januari 2021. Er is nog geen indicatie over de wijzigingen in de cao per 2021. Om komende aanpassingen te dekken is er in deze begroting een stelpost opgenomen van € 1 miljoen, dit staat gelijk aan een stijging van 1,9%.

Prijsindexering

Het Centraal Planbureau berekent doorlopend het Nationaal Consumentenprijsindex (CPI). Met deze indexering wordt een schatting gemaakt van de verwachte prijsstijging van producten en diensten. Het CPI voor 2021 is geraamd op 1,5%. De budgetten zijn niet verhoogd met dit percentage. Uiteraard heeft de organisatie wel getoetst of de budgetten toereikend zijn voor de geplande activiteiten, en zijn ze bijgesteld als dat onontkoombaar was. De noodzaak van een automatische prijsbijstelling vervalt hiermee.

Subsidie indexatie

Bij de behandeling van de begroting 2020 is met de motie M19/136 Subsidie-indexatie aan het college de vraag gesteld om het huidige subsidie-indexatiebeleid te heroverwegen en hierover in gesprek te gaan met de gemeenteraad. Bij de kadernota hiervoor er een stelpost van € 500.000 opgenomen. Bij deze begroting wordt een subsidie indexatie van 2% voorgesteld. Daarmee is niet het volledige bedrag van de stelpost nodig en het meerdere valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Afvalstoffenheffing, rioolheffing en marktgelden

Uitgangspunt voor de afvalstoffen- en rioolheffing en marktgelden is, het kostendekkender maken van het tarief. De afvalstoffenheffing en rioolheffing worden voor 99% kostendekkend. De afvalstoffenheffing stijgt met 6,5% en de rioolheffing met 0,46%. Voor de marktgelden komt de kostendekking op 85%. Het tarief stijgt in 2021 niet.

Overige lokale leges, rechten en heffingen

Conform bestendig beleid stijgen de overige lokale leges, rechten en heffingen met het inflatiepercentage van 1,5% of conform het wettelijk vastgestelde tarief (bijvoorbeeld: rijbewijs, paspoort). In overeenstemming met de financiële verordening worden de tarieven jaarlijks door de raad vastgesteld (art 13).

Kostentoerekening

Ten behoeve van het bepalen van de kostendekkendheid van leges, rechten en heffingen wordt van de betreffende producten de kostprijs berekend. Volgens de nieuwe financiële verordening worden hierbij betrokken: (1) overheadkosten; (2) rente van ingezet vreemd vermogen; (3) bijdragen en onttrekkingen aan voorzieningen; (4) afschrijvingskosten van in gebruik zijnde activa.

Investerings

De kapitaallasten van voorgenomen investeringen zijn opgenomen in het investeringsprogramma 2021-2024. De rentelasten zijn berekend tegen een renteomslag van 1,4%.

De in de begroting opgenomen investeringen worden bij het vaststellen van de begroting door de raad automatisch geautoriseerd, tenzij de raad aangeeft dat hij voor bepaalde investeringen een apart raadsvoorstel wil (art 5 lid 3 Financiële verordening 2018).

Grondexploitaties

De rente die conform het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording toegerekend wordt aan grondexploitaties is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Voor 2021 is dit rentepercentage 1,5%.

Toekomstige verliezen op negatieve grondexploitaties zijn gedekt middels de voorziening negatieve

grondexploitaties. Er wordt gewerkt met een rentetoerekening van 2,0%, conform het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording.

Algemene uitkering

Bij de beoordeling of er sprake is van een materieel sluitende (meerjaren)begroting wordt, voor wat betreft de algemene uitkering uit het gemeentefonds, uitgegaan van de meicirculaire 2020 en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren en de laatste fase van de herijking van het gemeentefonds.

(Financiële) regels

Bij het opstellen van de begroting wordt uitgegaan van de financiële verordening gemeente Hilversum 2018 (vastgesteld 12 juli 2017), het BBV en het coalitieakkoord 2018-2022.

4.4 Overzicht van incidentele baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Begroting 2021			2022	2023	2024
		lasten	baten	saldo			
1	Extra budget opstellen bestem.plan 1221 (verbrede reikwijdte)	100		100			
2	Ontwikkelen woonvisie	100		100			
3	Wagens en materialen	87		87	10		
4	HOV contract 9				105		
	Subsidie HOV contract 9				-105		
5	Raadhuistuin	35		35			
6	Groenbeheersplan (platsoenen)	160		160			
7	Vervanging kastanjabomen (kastanjabloedingsziekte)	108		108		72	
8	Energietransitie	135		135	115		
9	Sanering railverkeerlwaai	455		455			
	Bijdrage sanering railverkeerlawaai		-455	-455			
10	Beeldende kunst	20		20	4	4	
	Reserve Beeldende kunst		-20	-20	-4	-4	
11	Afvalstoffenheffing niet dekkend	800		800	305		
	Egalisatiereserve afvalstoffenheffing		-800	-800	-305		
12	Nachttrein	160		160			
	Reserve mobiliteit		-160	-160			
13	Reserve Stedelijke ontwikkeling		-1.580	-1.580	-1.070	-500	
	Voorbereiding Spoorzone (gebiedsagenda 1221)	100		100	100		
	Kleine spoorbomen	110		110			
	Invoering omgevingswet (kadernota 2018)	380		380	380		
	Voorbereiding Stationsgebied	150		150			
	Extra capaciteit tbv projectenportfolio	250		250			
14	Stedelijke ontwikkeling	800		800	1.000	1.300	1.300
15	Extra formatie ecologie en landschap gedurende 2 jaren	90		90	90		
	Totaal programma 1	4.040	-3.015	1.025	625	872	1.300
16	Onderwijshuisvesting	280	-179	101	977	675	
17	Rolstoelen	25		25			
	Jeugdhulp	225		225			
	Vervoersvoorzieningen	50		50			
18	Sociaal Plein 'Het experiment'	180		180			
19	Minimabeleid	100		100			
20	Diversiteitsraad	25		25	25		
	Totaal programma 2	885	-179	1.064	1.002	675	-
21	Ontwikkeling van het smart city platform	50		50			
22	Citybranding	150		150			
23	Bijstandsverlening	300		300	150		
24	Minimabeleid (kosten bewindvoering)	350		350	200	50	
25	Minimabeleid (Hilversumpas)	75		75			
26	Reserve middelen HHT		-235	-235	-235		
	Extra middelen uitvoeringsplan 'Focus op werk'	235		235	235		
	Totaal programma 3:	1.160	-235	925	350	50	-
27	Promotie verkiezingen				25		

- 1) Vooruitlopend op de omgevingswet moet er een nieuw bestemmingsplan (1221) gemaakt worden conform de nieuwe eisen van de omgevingswet. Na aanbesteding is gebleken dat er een tekort is van € 100.000 om dit bestemmingsplan op te stellen voor dit gebied.
- 2) De opgenomen middelen worden ingezet voor het ontwikkelen van de woonvisie en het verder vormgeven van prestatie afspraken met woon coöperaties
- 3) Dit betreft incidentele lasten voor de aanschaf van wagens en materialen.
- 4) Onderdeel van de HOV overeenkomst met de provincie van januari 2014 is de uitvoering van deelproject 9 door Hilversum in opdracht van de provincie Noord Holland. Na afronding van de werkzaamheden worden de kosten verrekend met de ontvangen voorschotten. Zie ook de raadsinformatiebrief 2018-48.
- 5) In de kadernota 2020 is opgenomen dat er in 2021 een eenmalige investering wordt gedaan van € 35.000 voor de aanleg van vaste beplanting. Hierdoor wordt er vanaf 2021 € 53.000 structureel bezuinigd op het onderhoud van de raadhuistuin, hetgeen ook als zodanig in de begroting 2021 is verwerkt.
- 6) Groenbeleidsplan. De basis van beleid met betrekking tot natuur - inclusief bouwen vormen natuuronderzoeken per wijk (veelal gedaan in het kader van bestemmingsplannen). Deze zijn echter niet meer actueel of voldoen niet aan de (Rijks-) regelgeving, Teneinde alle benodigde natuuronderzoeken te actualiseren is het begrote bedrag voor 2021 eenmalig opgehoogd.
- 7) Uit onderzoek is gebleken dat meer dan de helft van de kastanjabomen was aangetast door de kastanjabloedingsziekte. Deze ziekte is niet te bestrijden en de voortgang van de ziekte is grillig. Om te voorkomen dat er kaalslag ontstaat (zonder vervanging), is er incidenteel extra budget beschikbaar gesteld.
- 8) In programma duurzaamheid is het onderdeel energietransitie een college prioriteit. De opgenomen middelen zijn bedoeld om hieraan uitvoering te geven.
- 9) Voor de sanering van railverkeerslawaaï ontvangen wij middelen van het Rijk. Het betreft hier het plaatsen van minischermen.
- 10) Er zijn extra budgetten opgenomen voor de burgemeestersgalerij en het creëren van plekken voor poëzie in de openbare ruimte. Dit wordt jaarlijks gedekt door een onttrekking aan de reserve beeldende kunst.
- 11) De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn nog niet volledig kostendekkend. Het ontstane nadeel wordt in de begroting en meerjarenraming gedekt door een onttrekking uit de reserve afvalstoffenheffing.

- 12) Met de Nederlandse Spoorwegen is in 2020 een overeenkomst gesloten om in 2021 in het weekend een nachttrein op het traject Utrecht-Hilversum-Amsterdam te laten rijden. Deze kosten worden in 2021 gedekt uit de reserve mobiliteitsfonds
- 13) Stedelijke ontwikkeling. Voor de voorbereiding van de ontwikkeling van de Spoorzone (gebiedsagenda 1221) is zowel in 2021 als in 2022 een budget van € 100.000 beschikbaar. Daarnaast zijn er in 2021 voorbereidingskredieten opgenomen voor het Stationsgebied en de kleine spoorbomen. De invoeringskosten van de Omgevingswet lopen nog door in 2021 en 2022. Tot slot zijn er budgetten uitgetrokken voor extra capaciteit ten behoeve van het projectenportfolio voor de 2021.
- 14) Aan de reserve stedelijke ontwikkeling worden in de komende jaren toevoegingen gedaan uit algemene middelen, maar ook met incidentele opbrengsten uit vastgoed verkopen. De intentie is om de toevoegingen uit de algemene middelen structureel te verwerken. Echter vanuit het oogpunt van de wetgever worden deze toevoegingen incidenteel aangemerkt.
- 15) Ten behoeve van extra formatie ecologie en landschap is voor 2021 en 2022 ook extra budget opgenomen. De dekking van een groot deel van de hierboven genoemde zaken vindt plaats door een onttrekking aan de reserve stedelijke vernieuwing.
- 16) Voor onderwijshuisvesting is een Integraal Huisvestingplan (IHP) voor de komende 16 jaar opgesteld en door de Raad vastgesteld in mei 2020. In 2021 valt het restant van de reserve Onderwijs-gebouwen vrij. Voor 2022 en 2023 zijn incidentele lasten opgenomen voor tijdelijke huisvesting en afwaardering van schoolgebouwen die worden gesloopt voor nieuwbouw. Voor 2021 en 2022 wordt er € 280.000 extra uitgetrokken voor huurvergoedingen tot er nieuwbouw is gepleegd.
- 17) Onder andere bij WMO-rolstoelen, WMO-vervoersvoorzieningen en Jeugdhulp zijn in de Programmabegroting 2021 structurele besparingen opgenomen. Van enkele besparingen verwachten we dat deze vanaf 2022 oplopen. Derhalve is er dan voor 2021 nog incidenteel een hoger budget beschikbaar.
- 18) Voor de transformatie-agenda's en intensiveringen in het sociaal domein (schuldhelpverlening, minimabeleid, WMO/welzijn en uitstroom/aan het werk) zijn in de jaren 2021 en 2022 extra middelen in de begroting opgenomen. Over de specifieke plannen zijn nota's aan de raad voorgelegd.
- 19) Gemeentelijk minimabeleid/SHV. Budget is in 2021 nog incidenteel hoger, daarna loopt de meerjarige taakstellende bezuiniging op.
- 20) Voor de periode 2021 en 2022 zal als pilot een diversiteitsraad worden ingesteld. Na afloop van deze periode volgt een evaluatie.
- 21) Voor de voorbereiding en de ontwikkeling van het smart city platform zijn in 2021 extra middelen beschikbaar gesteld.
- 22) In het coalitieakkoord 2018-2022 is prioriteit gegeven aan het verder uitwerken van Smart City. Het budget in 2021 betreft de laatste fase van de aanloopkosten van het dataplatform.
- 23) Bijstandslasten. Dit betreft geen incidentele budgetten, maar meerjarige verschillende budgetten gebaseerd op verwachte mutaties van het macrobudget BUIG
- 24) Bewindvoering.** Dit is geen incidenteel budget, maar een meerjarige taakstellende bezuiniging die oploopt na 2021.
- 25) Hilversumpas. 2021 € 75.000 incidenteel budget voor E-diensten inzake Hpas en minimabeleid.
- 26) De Raad heeft op 26 juni 2019 het uitvoeringsplan 'Focus op werk' vastgesteld. Er wordt naar gestreefd om 25% meer mensen aan het werk te krijgen. Vanaf 2019 helpen we jaarlijks 267

mensen aan werk. Dat zijn er 53 per jaar meer dan daarvoor. De daartoe benodigde extra middelen worden uit de hiervoor bestemde reserve gedekt.

- 27) Om burgers te stimuleren te gaan stemmen zijn middelen beschikbaar voor de promotie van de verkiezingen. Hiervoor worden o.a. debatavonden georganiseerd.
- 28) Bij het aantreden van een nieuwe raad worden gsm's en iPads of laptops beschikbaar gesteld aan de raads- en commissieleden.
- 29) Om de incidentele lasten uit de reorganisatie 'Transitie personeel' te dekken, zijn middelen in de reserve transitie personeel gestort. De laatste middelen zullen in 2021 gebruikt worden.
- 30) De fiscale winst m.b.t. de grondexploitaties Anna's Hoeve en Egelshoek is geraamd op € 347.000. De af te dragen VPB bedraagt hiervoor voor 2021 afgerond € 62.000.
- 31) In de begroting is rekening gehouden met verkoopopbrengsten van niet strategisch bezit Vanuit het afstoten van niet-strategisch vastgoed wordt er voor 2021 (net als 2020) rekening gehouden met een incidentele verkoop opbrengst van € 250.000.
- 32) De resultaten uit de grondexploitaties zijn opgenomen conform de actualisatie grondexploitaties 2020 (raad 6 mei 2020).

5. De uiteenzetting van de financiële positie

5.1 Meerjarige balans

	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
Meerjarenbalans (Bedragen X € 1.000)	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
ACTIVA	2021	2021	2022	2023	2024
Immateriële vaste activa	2.779	2.682	2.585	2.488	2.391
Materiële vaste activa	286.922	298.064	307.715	321.486	345.107
Financiële vaste activa	5.004	4.854	4.704	4.604	4.504
TOTAAL VASTE ACTIVA	294.705	305.600	315.004	328.578	352.002
Vorraden	3.747	-1.437	39	39	39
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	6	6	6	6	6
Overlopende activa	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	28.753	23.569	25.045	25.045	25.045
TOTAAL	323.457	329.169	340.049	353.623	377.047
	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
Meerjarenbalans (Bedragen X € 1.000)	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
PASSIVA	2021	2021	2022	2023	2024
Eigen vermogen	71.760	69.575	68.999	69.833	71.171
Saldo Begroting	0	-4.226	-1.445	224	581
Voorzieningen	12.190	10.287	10.287	10.287	10.287
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	174.004	185.368	192.198	202.894	225.391
TOTAAL VASTE PASSIVA	257.954	261.003	270.038	283.238	307.430
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	53.503	55.166	57.011	57.385	56.617
Overlopende passiva	12.000	13.000	13.000	13.000	13.000
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	65.503	68.166	70.011	70.385	69.617
TOTAAL	323.457	329.169	340.049	353.623	377.047

Toelichting bij: Meerjarige balans

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het BBV voorgeschreven dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een geprognosticeerde balans moet

worden opgenomen. Deze balans moet meerjarig zijn en geeft inzicht in de ontwikkeling van onder andere de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

De presentatie moet aansluiten bij de balans in de jaarrekening maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de prognose zitten een aantal aannames omdat de toekomstige mutaties ongewis zijn.

Bij de prognose van de eindbalansen van de jaren 2021 t/m 2024 is rekening gehouden met de mutaties voortvloeiende uit;

- Het investeringsprogramma 2021-2023
- Openstaande kredieten uit voorgaande jaren
- De actualisatie grondexploitaties 2020
- De mutaties in de reserves en voorzieningen
- De reguliere begroting 2021 inclusief meerjarenraming
- De financieringsbehoefte voor de jaren 2021 t/m 2024

5.2 EMU saldo

Omschrijving	2020 x € 1000,-	2021 x € 1000,-	2022 x € 1000,-	2023 x € 1000,-	2024 x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2020, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2021	Volgens begroting 2022	Volgens begroting 2023	Volgens begroting 2024
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-15.296	-6.412	-2.021	1.058	1.919
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	3.161	11.045	9.554	13.674	23.524
3 Mutatie voorzieningen	-667	-1.903	0	0	0
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-4.301	-5.184	1.476	0	0
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-14.823	-14.176	-13.051	-12.616	-21.605

Toelichting bij: EMU saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMI-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,6% voor de rijksoverheid en 0,4% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt evenwel op een andere manier dan het baten- en lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investerings- en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomsten van het baten- en lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU saldo.

Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Een negatief saldo betekent dat de uitgaven groter zijn dan de inkomsten.

Voor de gemeente Hilversum is dit in alle jaren het geval.

De referentiewaarde voor Hilversum is een tekort van € 9,7 miljoen.

De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Aangezien het EMU-saldo van Hilversum boven de referentiewaarde uitstijgt, is de bijdrage van Hilversum aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt.

Een of meer andere overheden zullen onder hun referentiewaarde moeten blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

5.3 Investerings

taak - veld		vastgest eld investeri ngs program ma	*_ po st	Investerings				afs ch r in jar en
				2021	2022	2023	2024	
	1. PROGRAMMA WONEN EN LEVEN			17.611	5.126	19.026	25.823	
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2021	ip 2021		464				15
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2022	ip 2022			464			15
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2023	ip 2023				464		15
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2024	ip 2024					464	15
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2021	ip 2021		2.828				50
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2022	ip 2022			2.828			50
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2023	ip 2023				2.828		50
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2024	ip 2024					2.828	50
2.1	deklagen geluidsreducerend asfalt	ip 2021		392				7
2.1	deklagen geluidsreducerend asfalt	ip 2022			392			7
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2021		250				15
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2022			250			15
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2023				250		15
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2024					250	15
2.1	infrastructurele maatregelen	ip 2021	*	1.470				50
2.1	subsidie infrastructuurle maatregelen	ip 2021	*	-1.323				50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2021	ip 2021		306				50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2022	ip 2022			306			50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2023	ip 2023				306		50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2024	ip 2024					306	50
2.1	divers (w.o. auto te gast, fietspaden)	ip 2023	*			4.500		50
2.1	arenapark	ip 2023	*			4.500		50
2.1	spoorzone	ip 2021	*	3.000				50
2.1	mediapark	ip 2023	*			1.000		50
2.1	kleine spoorbomen en gerelateerde mobiliteitsmaatregelen	ip 2021	*	9.000				50
2.1	subsidie kleine spoorbomen en gerelateerde mobiliteitsmaatregelen	ip 2021	*	-3.500				50
2.1	verbetering doorstroming buitenring noord	ip 2021	*	1.000				50
2.1	aanhanger met noodstroomaggregaat	ip 2022			100			10
2.1	verkeersregelinstallaties	ip 2023				780		20
2.1	verkeersregelinstallaties	ip 2024					550	20
2.1	calamiteitenpomp	ip 2023				70		15
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2021		100				10
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2022			100			10
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2023				100		10
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2024					100	10
2.4	vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	ip 2021		320				20
2.4	vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	ip 2022			334			20

2.4	vervanging beschoeiing Hilversumse Meent, groengordel	ip 2023				250		20
2.4	vervanging beschoeiing Sportpark Loosdrecht	ip 2024					250	20
2.4	vervanging aanslaglijsten schutsluis 't Hemeltje	ip 2021	185					5
2.4	vervanging meerstoelen en remmingpalen schutsluis 't Hemeltje	ip 2024					185	50
5.2	zwembad Arenapark	ip 2024	*			18.000		50
5.2	vervanging kunstgras veld 13 v.v. Altius, Berenstein	ip 2021	591					25
5.7	speelvoorziening	ip 2021	150					10
5.7	speelvoorziening	ip 2022		164				10
5.7	speelvoorziening	ip 2023			290			10
5.7	speelvoorziening	ip 2024					162	10
5.7	speelvoorziening	ip 2024					350	10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2021	ip 2021	188					10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2022	ip 2022		188				10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2023	ip 2023			188			10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2024	ip 2024					188	10
7.2	GWP 2021-2025	ip 2021	2.914					
7.2	GWP 2021-2025	ip 2022		2.914				
7.2	GWP 2021-2025	ip 2023			2.914			
7.2	vervanging hemelwaterriolen Oud Loosdrechtseweg	ip 2023			750			
7.2	GWP 2021-2025	ip 2024					2.914	
7.2	verv. Volvo Hoge Druk (BL-LD-75)	ip 2021	335					
7.2	verv. VW crafter pick up (BZ-BP-16)	ip 2021	72					
7.2	verv. VW Transporter wachtdienst gemalen	ip 2024					50	
7.2	spaarvoorziening riolering ip 2021 tm 2024		-3.321	-2.914	-3.664	-2.964		
7.2	splitsen hemelwater van vuilwater fase 1	ip 2021	870					75
7.2	splitsen hemelwater van vuilwater fase 2	ip 2024					870	75
7.2	optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1	ip 2021	660					75
7.2	optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 2	ip 2024					660	75
7.2	afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1	ip 2021	660					75
7.2	afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 2	ip 2024					660	75
7.2	grondaankoop waterbergingskelder en vijver Centrum/Oost	ip 2023				3.500		0
	2. PROGRAMMA ZORG				3.053	17.926	18.190	9.669
4.2	Integraal Huisvestings Plan Onderwijshuisvesting	ip 2021		*	3.053	15.710	18.190	9.669
6.1	Multifunctionele accommodatie De Lelie	ip 2022				2.216		
	3. PROGRAMMA WERKEN				-	-	-	-
	4. PROGRAMMA BESTUUR				2.804	1.310	535	1.710
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2021			220			10
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2022				120		10
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2023					120	10
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2024						120
0.4	vervangingsinvesteringen (huisvestingsgebonden)	ip 2021	250					10
0.4	vervangingsinvesteringen (huisvestingsgebonden)	ip 2022			290			10
0.4	investeringen agile werken	ip 2021	85					10
0.4	investeringen agile werken	ip 2021	75					5
0.4	investeringen agile werken	ip 2022				75		5

0.4	investeringen agile werken	ip 2023			90		5
0.4	investeringen agile werken	ip 2024				90	5
0.4	aanpassingen kantoorvilla	ip 2021	110				10
0.4	digitaal platform	ip 2021	50				5
0.4	belasting applicatie	ip 2022		200			5
0.4	technische infrastructuur	ip 2024				300	5
0.4	suite4sociaal domein	ip 2021	240				5
0.4	inrichting Office365 omgeving	ip 2021	150				5
0.4	datagestuurd werken	ip 2021	100				5
0.4	datagestuurd werken	ip 2022		100			5
0.4	datagestuurd werken	ip 2023			100		5
0.4	datagestuurd werken	ip 2024				100	5
0.4	RPA (robotisering)	ip 2021	100				5
0.4	RPA (robotisering)	ip 2022		50			5
0.4	RPA (robotisering)	ip 2023			50		5
0.4	RPA (robotisering)	ip 2024				50	5
0.4	archivering b-schijf	ip 2021	150				5
0.4	applicaties streekarchief/parkeren	ip 2021	50				5
0.4	bring your own device, telefoons	ip 2021	300				3
0.4	bring your own device, laptops	ip 2021	375	375			4
0.4	bring your own device	ip 2024				300	3
0.4	financieel pakket key2	ip 2021	260				5
0.4	software defined infrastructure	ip 2021	289				5
0.4	software defined infrastructure	ip 2022		100			5
0.4	software defined infrastructure	ip 2023			175		5
0.4	software defined infrastructure	ip 2024				750	5
5. PROGRAMMA FINANCIËN EN GRONDEXPLOITATIES			3.700	3.900	7.600	8.200	
1.1	Wet Voorkeursrecht Gemeenten Koninginneweg	ip 2021	2.600	2.800	3.000	3.100	40
1.1	Wet Voorkeursrecht Gemeenten Larenseweg	ip 2020	1.100	1.100	4.600	5.100	40
TOTAAL INVESTERINGEN 2021-2024			27.168	28.262	45.351	45.402	

Toelichting bij: Investerings

Het investeringsprogramma 2021-2024 bevat als basis de jaarschijven 2021 tot en met 2023 uit het IP 2020-2023 in de begroting 2020. Vervolgens zijn deze jaarschijven geactualiseerd naar aanleiding van nadien genomen besluiten en nieuwe aanmeldingen. Bovendien zijn verschuivingen tussen de jaarschijven verwerkt en nieuwe aanmeldingen in de jaarschijf 2024 verwerkt.

De aanmeldingen voor de nieuwe jaarschijf 2024 bestaan in hoofdzaak uit de bekende bedragen die nodig zijn voor de uitvoering van bestaande meerjarige onderhoudsprogramma's voor onderwijs-huisvesting en openbare ruimte (wegen, riolering, groen, verlichting etc.). Ook zijn de gebruikelijke investeringen voor informatievoorziening en automatisering opgenomen.

Spaarvoorziening riolering

Met ingang van dit begrotingsjaar wordt op de investeringskredieten die betrekking hebben op de riolering, ieder jaar een bedrag uit de spaarvoorziening riolering in mindering gebracht. Dit heeft als effect dat de kapitaallasten van deze investeringen nihil zijn.

Stationsgebied

In het Stationsgebied is er sprake van een vermenging van investeringen en uitgaven die uit hoofde van een grondexploitatie worden gedaan. Ten tijde van de opstelling van het investeringsprogramma was de te volgen financiële strategie hierin nog niet voldoende uitgewerkt. De in de komende jaren te verwachten investeringen in onder andere de bouw van de fietsenkelder, verplaatsing busstation en aanpassing van de centrumring zijn om die reden niet in het investeringsprogramma opgenomen. De investeringen die betrekking hebben op de Kleine Spoorbomen en de Verbetering Doorstroming Buitenring Noord zijn wel opgenomen in het investeringsprogramma.

Autorisatie investeringskredieten

Investeringskredieten worden via de kapitaallasten (rente en afschrijving) deel uit van de exploitatiebegroting. Bij de vaststelling van de begroting/meerjarenraming wordt tegelijkertijd de investeringskolom voor het komende jaar (2021) door de raad geaccordeerd. De financiële ruimte voor de investeringen is dan gereserveerd voor het komende jaar. Dit geldt niet voor alle investeringen. Bij het vaststellen van de begroting wordt ook bepaald voor welke investeringsvoorstellen het college op een later tijdstip naar de raad zal gaan voor de autorisatie van het krediet. Deze investeringen zijn in het investeringsprogramma met een sterretje gemarkeerd.

Als regel geldt dat (1) het bestedingsdoel (wat willen we bereiken), (2) de planning (deze is de basis voor de bestedingstermijn van het budget), (3) de onderbouwde financiële raming (de basis voor het begrote bedrag) en (4) het uitvoeringsplan (welke activiteiten zijn nodig) van investeringen helder moeten zijn. Voor investeringen op het gebied van het beheer (van bijvoorbeeld de openbare ruimte) is dit in de regel zo, omdat daar door de raad vastgestelde onderhoudsplannen onder liggen die voorzien zijn van een uitvoeringsplanning. Investeringskredieten die niet aan deze voorwaarden voldoen worden geschrapt. Dit is een uitvloeisel van de zogenaamde beukennoten-wet.

5.4 Reserves

- = onttrekking en += toevoeging

bedragen x 1.000

Ref	omschrijving reserve	saldo begin 2021	toevoegingen begroot	onttrekkingen begroot	saldo einde 2021
1	Afvalstoffenheffing (egaliseriereserve)	1.105		-800	305
2	Beeldende kunst	28		-20	8
3	Stedelijke ontwikkeling	1.464	800	-1.580	684
4	Mobiliteitsfonds	1.232		-160	1.072
5	Herplantfonds	163			163
	Totaal programma 1	3.992	800	-2.560	2.232
6	Onderwijsgebouwen	179		-179	0
	Totaal programma 2	179	0	-179	0
7	Inzet HHT middelen	995		-235	760
8	Creatieve Sector	160			160
9	Regionaal mediacentrum	200			200
	Totaal programma 3	1.355	0	-235	1.120
10	Decentrale loonruimte	270	38		308
11	Transitie personeel	50		-50	0
	Totaal programma 4	320	38	-50	308
12	Algemene reserve	65.326			65.326
13	Covid-19	589			589
	Totaal programma 5	65.915	0	0	65.915
	Totaal alle programma's	71.760	838	-3.023	69.575

1. Afvalstoffenheffing (egaliseriereserve)

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	1.105	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-800	2
Waarde per 31 december	305	

Referentie 1:

Het doel van deze reserve is het beschikbaar houden van niet bestede financiële middelen voor de egalisering van de tarieven afvalstoffenheffing in de komende jaren. De reserve is in het verleden vooral gevormd door meevallers in de uitgaven van de Gewestelijke Afvalstoffendienst.

Referentie 2:

Onttrekking aan de reserve wordt gebruikt om de tariefstijging afvalstoffenheffing stabiel te houden. Voor 2021 is een onttrekking begroot van € 800.000.

2. Beeldende kunst

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	19	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-4	2
Waarde per 31 december	15	

Referentie 1:

Het doel van deze reserve is het hebben van extra financiële middelen voor de uitvoering van projecten beeldende kunst, indien het structurele budget van € 22.000 in de exploitatiebegroting niet toereikend is.

Referentie 2:

De komende drie jaar wordt van nog drie burgemeesters de aanwezige foto vervangen door een schilderij; 1 schilderij per jaar. Voor deze schilderijen wordt een opdracht uitgezet bij verschillende lokale kunstenaars. Voor het project Straatpoëzie worden in 2021 drie gedichten gerealiseerd en één gedicht op straat.

3. Stedelijke ontwikkeling

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	1.464	1
Toevoegingen	800	2
Onttrekkingen	-1.580	3
Waarde per 31 december	684	

Referentie 1:

Het doel van deze reserve is het beschikbaar hebben van middelen voor projecten in de stad. Naast de toevoegingen uit de algemene middelen kunnen ook incidentele opbrengsten, bijvoorbeeld meeropbrengsten uit vastgoed verkopen of anterieure overeenkomsten, aan deze reserve toegevoegd worden.

Referentie 2:

Conform de kadernota 2018 en de begroting 2019 wordt in 2021 € 800.000 aan deze reserve toegevoegd.

Referentie 3:

Conform kadernota 2019 en de begroting 2020 wordt in 2021 € 1.280.000 onttrokken ter dekking voor de projectportfolio, omgevingswet en de voorbereidingskosten stationsgebied. In de begroting 2021 worden daarnaast onttrekkingen begroot voor de uitgaven voor de Groene loper spoorzone, de kleine spoorbomen en de tijdelijke extra inzet op ecologie & landschap.

4. Mobiliteitsfonds

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	1.232	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-160	2
Waarde per 31 december	1.072	

Referentie 1:

Deze bestemmingsreserve had aanvankelijk het karakter van een transitorische balanspost, maar is bij de jaarstukken 2018 omgezet in een bestemmingsreserve. Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm

toegevoegd. Deze reserve zal worden ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum.

Referentie 2

In de dienstregeling 2021 zal een nachttrein rijden tussen Amsterdam Centraal – Hilversum – Utrecht Centraal v.v. Deze nachttrein rijdt in de nacht van vrijdag op zaterdag en zaterdag op zondag, en stopt op alle treinstations van Hilversum. Hiervoor is met de NS een contract opgesteld van een jaar en is een exploitatiebijdrage van € 160.000 nodig, die uit deze reserve gedekt wordt.

5. Herplantfonds

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	163	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	163	

Referentie 1:

Deze bestemmingsreserve had aanvankelijk het karakter van een transitorische balanspost, maar is bij de jaarstukken 2018 omgezet in een bestemmingsreserve. Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen toegevoegd die ontvangen worden voor de afkoop van de herplant van bomen bij het verlenen van een kapvergunning. Vanuit de reserve zal de gemeente nieuwe bomen planten als compensatie.

6. Onderwijsgebouwen

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	179	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-179	2
Waarde per 31 december	-	

Referentie 1:

Deze bestemmingsreserve had aanvankelijk het karakter van een bekleemde reserve, gekoppeld aan de afschrijvingslasten op een deel van de investeringen in nieuwe schoolgebouwen. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2011 heeft de gemeenteraad deze omgezet in een reguliere bestemmingsreserve met een breder karakter ten behoeve van de onderwijsgebouwen.

Referentie 2:

In mei 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2035 voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. De reserve Onderwijsgebouwen is ingezet als deel van de dekking van dit plan. Na deze onttrekking is de reserve leeg en zal bij de jaarrekening 2021 aan de Raad worden voorgesteld deze reserve op te heffen.

7. Inzet HHT middelen

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	995	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-235	2
Waarde per 31 december	760	

Referentie 1:

Om de komende jaren de werkloosheid in de regio Gooi & Vechtstreek te bestrijden, is het regionaal

arbeidsmarktbewerkingsplan 'Werken aan Werk' geschreven. In de vergadering van 12 december 2018 heeft de raad besloten om de resterende zgn. HHT (huishoudelijke hulp toelage) gelden te storten in een reserve met als doel de middelen te behouden voor het uitvoeren van dit plan.

Referentie 2:

De Raad heeft op 26 juni 2019 het uitvoeringsplan 'Focus op werk' vastgesteld. Er wordt naar gestreefd om 25% meer mensen aan het werk te krijgen. Vanaf 2019 helpen we jaarlijks 267 mensen aan werk. Dat zijn er 53 per jaar meer dan tot nu toe. De daartoe benodigde extra middelen worden uit deze reserve gedekt.

8. Creatieve sector

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	160	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	160	

Referentie 1:

De raad heeft op 26 juni 2013 het raadsvoorstel 'Nota Creatieve Sector Hilversum' vastgesteld. Deze nota bevatte niet alleen een doorontwikkeling (aanscherping van) het lopende activiteitenprogramma, maar tevens een gerichte intensivering.

9. Regionaal mediacentrum

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	200	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	200	

Referentie 1:

Het doel van deze reserve is om de subsidie-afbouw te dekken en hervormingen van de lokale omroep tot een regionaal mediacentrum mogelijk te maken. Naar aanleiding van motie 18-109 is voorgesteld deze reserve aan te wenden voor een subsidieregeling innovatieve lokale journalistiek.

10. Decentrale loonruimte

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	270	1
Toevoegingen	38	2
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	308	

Referentie 1:

Het doel van deze bestemmingsreserve is het voldoen aan de afspraken met het Georganiseerd Overleg dat de niet in enig jaar bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein. In de begroting is een structureel bedrag van 0,1 % van de loonsom (= € 38.000) opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concernbrede activiteiten vindt plaats in het overleg met het Georganiseerd Overleg.

Referentie 2:

Het budget voor de decentrale loonruimte wordt aan de reserve toegevoegd.

11. Transitie personeel

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	50	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-50	2
Waarde per 31 december	-	

Referentie 1:

Als onderdeel van de houdbaarheidsopgave (Kadernota 2015) was ingezet op een reductie van 25 formatieplaatsen via door- en uitstroom. Deze reductie is teruggedraaid naar 8 fte in de Kadernota 2017. Voor de kosten die het gevolg zijn van de nog resterende reductie en de daarbij behorende mobiliteit is de reserve transitie personeel ingericht.

Referentie 2:

Voor het begrotingsjaar 2019 is een onttrekking geraamd van € 50.000. Het saldo komt daarbij op 0 en bij de jaarrekening 2021 kan deze reserve opgeheven worden.

12. Algemene reserve

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	65.326	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	65.326	

Referentie 1:

Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers.

13. Covid-19

omschrijving	bedrag	referentie
Stand per 1 januari	589	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-	
Waarde per 31 december	589	

Referentie 1:

Doel van de reserve is om dekking te geven aan lokale uitgaven die veroorzaakt worden door de Coronacrisis, waarvoor geen compensatie van de Rijksoverheid beschikbaar is en essentiële en/of maatschappelijke dienstverlening betreffen voor de Hilversumse samenleving.

5.5 Voorzieningen

- = onttrekking/vrijval en + = toevoeging

bedragen x € 1.000

Ref	omschrijving reserve	saldo begin 2021	mutaties via exploitatie		directe onttrekking	saldo einde 2021
			toevoeging	vrijval		
1	Spaarvoorziening rioleringen	0	3.029		-3.029	0
2	Egalisatievoorziening rioleringen	1.548	-1.200			348
3	Onderhoud parkeergarages	381	312		-548	145
4	Onderhoud begraafplaatsen	314	13		-31	296
5	Onderhoud culturele huisvesting	139	247		-71	315
6	Onderhoud sportaccommodaties	1.673	521		-1.158	1.036
7	Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	68	45		-95	18
8	Inkomsten Nike	58	12			70
Totaal programma 1		4.180	2.979	0	-4.932	2.227
9	Onderhoud gymlokale schoolgebouwen	345	141		-80	406
10	Onderhoud voorzieningen jeugd	248	154		-65	337
Totaal programma 2		593	295	0	-145	743
11	Ziggo deal	576				576
Totaal programma 3		576	0	0	0	576
12	Pensioenen wethouders	5.677	100		-180	5.597
13	Onderhoud ambtenarenhuisvesting	992	310		-353	949
Totaal programma 4		6.670	410	0	-533	6.547
14	Onderhoud overige gebouwen	171	126		-103	194
15	Planexploitaties	0				0
Totaal programma 5		171	126	0	-103	194
Totaal alle programma's		12.190	3.810	0	-5.713	10.287

1. Spaarvoorziening rioleringen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	3.029	2
Onttrekkingen	-3.029	3
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om de lasten van de jaarlijkse investeringen in de riolering te kunnen dekken, zodat deze niet meer geactiveerd hoeven te worden (ideaalcomplex).

Referentie 2/3:

Voor het begrotingsjaar 2020 is een toevoeging geraamd van ca. € 3,0 mln. Deze begrote toevoeging wordt in hetzelfde jaar aan de voorziening onttrokken om de in het begrotingsjaar gemaakte investeringen te dekken.

2. Egalisatievoorziening rioleringen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	1.548	1
Toevoegingen	-1.200	2
Onttrekkingen	-	
Stand per 31 december	348	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om de jaarlijkse resultaten van de exploitatie riolering te verrekenen. Bij jaarlijks te bepalen tarieven kunnen middelen uit deze voorziening vrij worden gemaakt, waarmee (gedeeltelijke) tariefsverhoging kan worden voorkomen.

Referentie 2:

Onttrekking aan de voorziening wordt in 2021 gebruikt om de tariefstijging rioolheffing als gevolg van het gemeentelijk watermanagementplan en het meer toerekenen van kosten te dempen. Voor 2021 is een onttrekking begroot van € 1.200.000.

3. Onderhoud parkeergarages

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	381	1
Toevoegingen	312	2
Onttrekkingen	-548	3
Stand per 31 december	145	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst te kunnen voorzien in het adequaat onderhoud van de gemeentelijke parkeergarages en om de schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:

Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de parkeergarages. Conform de MOP 2020-2029 wordt € 312.000 aan de voorziening toegevoegd.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2021 is voor de uitvoering van onderhoud aan de parkeergarages een onttrekking geraamd van € 548.000. Voor parkeergarage Gooische Brink zijn onderhoudsactiviteiten gepland voor de verlichting en de luchtbehandeling. Voor parkeergarage Gooiland zijn onderhoudsactiviteiten gepland voor het terrein (vervangen asfalt) en voor schilderwerk.

4. Onderhoud begraafplaatsen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	314	1
Toevoegingen	13	2
Onttrekkingen	-31	3
Stand per 31 december	296	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de begraafplaatsen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Door middel van jaarlijkse dotaties en onttrekkingen worden de meerjarige onderhoudskosten over de jaren gespreid zodat de jaarlijks vast te stellen tarieven niet teveel schommelingen ondervinden.

Referentie 2:

De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 13.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2021 is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden op de begraafplaatsen een onttrekking geraamd van € 31.000.

5. Onderhoud culturele huisvesting

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	139	1
Toevoegingen	247	2
Onttrekkingen	-71	3
Stand per 31 december	315	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen voor culturele huisvesting en het museum. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op.

Referentie 2:

De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 247.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2021 is een onttrekking geraamd van € 71.000.

6. Onderhoud sportaccommodaties

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	1.673	1
Toevoegingen	521	2
Onttrekkingen	-1.158	3
Stand per 31 december	1.036	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de sporthallen en sportvelden te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:

De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 521.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2021 is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking geraamd van € 1.158.000. Bij sportpark Arena wordt de kunststof atletiekbaan vervangen, bij de sportparken Loosdrecht, Anna's Hoeve en Berestein worden de toplagen van diverse velden vervangen.

7. Onderhoud sluizen, gemalen en openbare recreatie

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	68	1
Toevoegingen	45	2
Onttrekkingen	-95	3
Stand per 31 december	18	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op.

Referentie 2:

De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 45.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2021 is een onttrekking geraamd van € 95.000.

8. Inkomsten Nike

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	58	1
Toevoegingen	12	2
Onttrekkingen	-	
Stand per 31 december	70	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om de huurinkomsten, die verkregen zijn uit de onderverhuur van de atletiekbaan op het Arenapark te besteden conform de afgesproken voorwaarden. De gemeente is eigenaar van de atletiekbaan en verhuurt deze aan Nike. Contractueel mag Nike de atletiekbaan onderverhuren. Nike heeft met de gemeente afgesproken afstand te doen van de inkomsten uit onderverhuur op voorwaarde dat de ontvangen middelen worden ingezet voor projecten waarbij jeugd en sport samenkomen.

Referentie 2

De toevoeging aan de voorziening betreft de verwachte inkomsten uit onderverhuur in 2021.

9. Onderhoud gymlokalen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	345	1
Toevoegingen	141	2
Onttrekkingen	-80	3
Stand per 31 december	406	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de gymnastieklokalen bij onderwijsgebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:

De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 141.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2021 is voor de uitvoering van onderhoud aan deze panden een onttrekking geraamd van € 80.000.

10. Onderhoud voorzieningen jeugd

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	248	1
Toevoegingen	154	2
Onttrekkingen	-65	3
Stand per 31 december	337	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen, die gebruikt worden voor buurt- en clubhuizen en kinderopvang. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op.

Referentie 2:

De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 154.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2021 is een onttrekking geraamd van € 65.000.

11. Ziggo deal

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	576	1
Toevoegingen	-	
Onttrekkingen	-	
Stand per 31 december	576	

Referentie 1:

De gemeente heeft met Ziggo op 27 januari 2016 een vierjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarmee een einde kwam aan de geschillen over de tariefharmonisatie. Op basis hiervan is afgesproken gezamenlijk te investeren in de verdere ontwikkeling en zichtbaarheid van Hilversum als mediastad. De looptijd van de samenwerking is formeel beëindigd, maar nog niet alle van Ziggo ontvangen middelen zijn besteed conform de afspraken. Dat maakt het noodzakelijk om deze te verlengen. Voor de besteding van de resterende middelen is een addendum opgesteld waarin de afspraken over de benutting van het resterend budget zijn vastgelegd. De in deze voorziening opgenomen middelen worden hiervoor aangewend.

12. Pensioenen wethouders

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	5.677	1
Toevoegingen	100	2
Onttrekkingen	-180	3
Stand per 31 december	5.597	

Referentie 1:

In 2012 zijn de maximale verplichtingen voor de pensioenlasten van de (oud-)wethouders becijferd en via een voorziening afgedekt. Een deel van de verplichting wordt gedekt door een belegging bij Loyalis. Aan het eind van ieder jaar wordt het totaal van deze verplichting (gespaarde deel bij Loyalis en de gemeentelijke voorziening) geactualiseerd en verwerkt.

Referentie 2/3:

Voor het begrotingsjaar 2020 is een toevoeging geraamd van € 100.000. Op basis van de huidige gegevens zal aan het einde van het jaar dan nog een onttrekking van € 180.000 benodigd zijn.

13. Onderhoud ambtenarenhuisvesting

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	992	1
Toevoegingen	310	2
Onttrekkingen	-353	3
Stand per 31 december	949	

Referentie 1:

Ter dekking van het jaarlijks groot cyclisch onderhoud is een onderhoudsvoorziening ingesteld voor de ambtelijke gebouwen, waarvan het Raadhuis en het stadskantoor de belangrijkste zijn.

Referentie 2:

Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de ambtenarenhuisvesting. Conform de MOP 2020-2029 wordt € 310.000 aan de voorziening toegevoegd.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2020 is een onttrekking geraamd van € 353.000. Met name bij het raadhuis is onderhoud gepland voor schilderwerk, luchtbehandeling en de warmtevoorziening.

14. Onderhoud overige gebouwen

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	171	1
Toevoegingen	126	2
Onttrekkingen	-103	3
Stand per 31 december	194	

Referentie 1:

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de overige gebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen.

Referentie 2:

De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 126.000 en is gebaseerd op de MOP 2020-2029.

Referentie 3:

Voor het begrotingsjaar 2020 is een onttrekking geraamd van € 103.000.

15. Grondexploitatie

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	-	2
Onttrekkingen	-	3
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:

Deze voorziening heeft als doel financiële dekking te bieden voor de verwachte saldi voor grondexploitaties met een nadelig resultaat. De voorziening is een optelsom van de contante waarden van deze saldi. Volgens de planning wordt de grondexploitatie Egelshoek in 2020 afgesloten. Er zijn nu geen verlieslatende grondexploitaties meer.

5.6 Overlopende passiva, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen

Staat van overlopende PASSIVA, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen

nr	omschrijving overlopende passiva	saldo begin	toevoegingen	onttrekkingen	saldo einde
1	Restauratiesubsidie Raadhuis	-	42	-42	-
2	Waterinrichtingplan Huydecopersweg	915	-	-750	165
3	HOV in 't Gooi	200	105	-105	200
	Totaal programma 1	1.115	147	-897	365
4	Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC)	-	704	-704	-
5	Regionale aanpak voortijdig schoolverlaten (VSV)	-	297	-297	-
6	Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	556	2.130	-2.218	468
7	Volwasseneneducatie (WEB)	-	709	-709	-
	Totaal programma 2	556	3.840	-3.928	468
	Totaal alle programma's	1.671	3.987	-4.825	833

Staat van overlopende ACTIVA, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen

nr	omschrijving overlopende activa	saldo begin	toevoegingen	onttrekkingen	saldo einde
8	Sanering railverkeerslawaaï	205	-	-	205
	Totaal programma 1	205	-	-	205
	Totaal alle programma's	205	-	-	205

1. Restauratiesubsidie raadhuis

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	42	2
Onttrekkingen	-42	3
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:

Op grond van een subsidieaanvraag voor het raadhuis (Dudokpark 1) is in het kader van het Besluit rijkssubsidieëring instandhouding monumenten 2013 (Brim 2013) door de rijksdienst voor het Culturele Erfgoed een subsidie verleend. De totale subsidie bedraagt € 281.633. Het Restauratiefonds verstrekt als voorschot 90% van de subsidie over periode 2017 tot en met 2022. Dit komt neer op een jaarlijks bedrag van € 42.249 (in 2017) en € 42.244 voor de jaren 2018 tot en met 2022. Na afloop van de subsidieperiode doch vóór 30 april 2022 dient een financieel verslag, inspectierapport en prestatieverklaring ingediend te worden waarna de subsidie definitief zal worden vastgesteld. De resterende 10% zal dan worden uitbetaald.

Referentie 2:

In 2021 bedraagt de ontvangen subsidie € 42.244.

Referentie 3:

Het subsidiebedrag is volledig ingezet voor de instandhouding van het raadhuis ter dekking van de kosten die onder de subsidieregeling vallen.

2. Waterinrichtingplan Huydecopersweg

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	915	1
Toevoegingen	-	2
Onttrekkingen	-750	3
Stand per 31 december	165	

Referentie 1:

De raad heeft op 8 november 2017 bij het vaststellen van de Programmabegroting 2017 een rendabel krediet (€ 1,5 mln) voor het Waterinrichtingsplan Huydecopersweg beschikbaar gesteld. De geraamde kosten worden gedekt uit bijdragen van de Provincie NH (€ 925.000), het Waterschap Amstel Gooi en Vecht (€ 175.000), en het waterbedrijf Vitens NV (€ 400.000). In 2018 zijn bijdragen van de Provincie NH (€ 740.000), het Waterschap Amstel Gooi en Vecht (€ 175.000), en het waterbedrijf Vitens NV € 400.000 ontvangen (totaal € 1,315 mln). Omdat het waterbedrijf Vitens NV niet als een overheidslichaam geldt, wordt de ontvangen bijdrage van € 400.000 niet in deze staat verantwoord, maar bij de overige vooruit ontvangen bedragen.

Referentie 2:

De Provincie zal na de uitvoering de subsidie definitief vaststellen en de laatste termijn (€ 185.000) betalen. Dit zal niet eerder dan in 2022 zijn.

Referentie 3:

De uitvoering is in 2021 en 2022 gepland.

3.HOV 't Gooi

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	200	1
Toevoegingen	105	2
Onttrekkingen	-105	3
Stand per 31 december	200	

Referentie 1:

In het project HOV in 't Gooi is de gemeente Hilversum verantwoordelijk voor het uitvoeren van het (deel)contract 9, de voorbereiding en uitvoering van de fysieke bereikbaarheidsmaatregelen in Hilversum. De kosten van contract 9 van totaal € 1.365.000 worden volledig vergoed door de provincie Noord-Holland, als opdrachtgever HOV in 't Gooi. De bijdrage van de provincie wordt in termijnen overgemaakt.

Referentie 2:

In 2021 worden de kosten van contract 9 gedeclareerd bij de provincie.

Referentie 3:

Dit betreffen uitvoeringskosten in 2021.

4. Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC)

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	704	2
Onttrekkingen	-704	3
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:

Het doel van deze post is het beschikbaar houden van door het Rijk toegekende middelen in het kader van het Besluit Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC). Het doel van deze regeling is voorkomen dat jongeren van school gaan zonder startkwalificatie (d.w.z. minimaal een havo- of vwo-diploma, of een mbo-diploma op niveau 2). De middelen worden per kalenderjaar door het Rijk toegekend. Hilversum ontvangt als centrumgemeente de rijkssubsidie voor de hele regio.

Referentie 2:

Hilversum ontvangt dit bedrag als Centrumgemeente van het Rijk ter uitvoering van het Besluit Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC).

Referentie 3:

De uitvoering van de RMC is vormgegeven in het uitvoeringsprogramma 'Match op meedoen'. De projectleiding voor 'Match op meedoen' is belegd bij de Regio Gooi en Vechtstreek. Hilversum betaalt de van het Rijk ontvangen middelen derhalve door aan de Regio Gooi en Vechtstreek.

5. Regionale aanpak voortijdig schoolverlaten (VSV)

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	297	2
Onttrekkingen	-297	3
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:

Van het Rijk zijn extra middelen ontvangen met als doel de regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten (VSV) structureel te borgen en te verbreden naar jongeren voor wie het halen van een startkwalificatie (tijdelijk) niet haalbaar is. Het wetsvoorstel beoogt dat alle jongeren van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie optimaal worden ondersteund in het vinden van een passende plek dankzij een sluitend regionaal vangnet van partijen uit onderwijs, gemeenten, zorg en arbeid.

Referentie 2

Hilversum ontvangt dit bedrag als Centrumgemeente van het Rijk ter uitvoering van de regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten (VSV).

Referentie 3

De uitvoering van de VSV is vormgegeven in het uitvoeringsprogramma 'Match op meedoen'. De projectleiding voor 'Match op meedoen' is belegd bij de Regio Gooi en Vechtstreek. Hilversum betaalt de van het Rijk ontvangen middelen derhalve door aan de Regio Gooi en Vechtstreek.

6. Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	556	1
Toevoegingen	2.130	2
Onttrekkingen	-2.218	3
Stand per 31 december	468	

Referentie 1:

Het doel van deze post is het inzichtelijk houden van middelen die de gemeente van het Rijk ontvangt in het kader van het Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijs-achterstandenbeleid. De Rijksoverheid beschouwt het onderwijskansenbeleid het invloedrijkst als dit zich richt op jonge kinderen. Het doel van deze regeling is peuters met een risico op een taal- en onderwijsachterstand (doelgroeppeuter) beter voor te bereiden op het basisonderwijs. Een goede samenwerking en afstemming tussen ouders, kinderopvang en het basisonderwijs moet de doorgaande leerlijn voor deze kinderen ondersteunen. De Hilversumse scholen ontvangen voor het onderwijskansenbeleid in totaal ongeveer een gelijk jaarbudget als de gemeente. De huidige OAB periode loopt tot 31 december 2022. Maximaal 50% van het gemeentelijk jaarbudget van 2022 mag overgeheveld worden naar de volgende OAB-periode.

Referentie 2:

Hilversum ontvangt dit bedrag van het Rijk ter uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

Referentie 3:

De uitgaven ten laste van deze post bedragen in 2021 € 2,2 mln. Dit betreft onder andere € 1,4 mln aan VVE-subsidies en € 0,5 mln aan maatwerkplannen en COBO.

7. Volwasseneneducatie (WEB)

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	-	1
Toevoegingen	709	2
Onttrekkingen	-709	3
Stand per 31 december	-	

Referentie 1:

Het doel van deze post is het beschikbaar houden van middelen die de gemeente van het Rijk ontvangt in het kader van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Het doel van de regeling is het bestrijden van laaggeletterdheid bij volwassenen voor wie Nederlands de moedertaal is en bij allochtone volwassenen zonder inburgeringsplicht.

Referentie 2:

Hilversum ontvangt dit bedrag als Centrumgemeente van het Rijk ter uitvoering van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB).

Referentie 3:

De uitvoering van deze regeling ligt met ingang van 2019 bij de Regio Gooi en Vechtstreek. Hilversum betaalt de van het Rijk ontvangen middelen derhalve door aan de Regio Gooi en Vechtstreek. Het budget voor de WEB wordt besteed aan trajecten op het gebied van taal, rekenen en digitale

vaardigheden. Het budget is niet bedoeld voor overhead, voor materiële kosten of voor regie of coördinatie.

8. Sanering railverkeerslawaaï

omschrijving	Bedrag	Referentie
Stand per 1 januari	205	1
Toevoegingen	-	2
Onttrekkingen	-	3
Stand per 31 december	205	

Referentie 1:

Het doel van deze balanspost is het beschikbaar houden van middelen voor de uitvoering van de Wet geluidhinder (Wgh) voor zover deze betrekking heeft op lawaai veroorzaakt door treinverkeer. De Wet geluidhinder verplicht de gemeente om haar inwoners te beschermen tegen spoorweglawaaï. Omdat geluidssanering vaak zeer kostbaar is, draagt het Rijk (het ministerie van VROM) bij in de kosten. Het Rijk betaalt wat nodig is voor een sobere en doelmatige sanering. Eventuele meerkosten vanwege lokale ambities zijn voor rekening van de gemeente. De rijkssubsidies worden ten laste gebracht aan het overlopend activum 'Sanering railverkeerslawaaï'. De beginstand is veroorzaakt door het vooruitbetalen van kosten door de gemeente in 2018.

Referentie 2:

In 2021 verwachten we geen kosten te maken.

Referentie 3:

Conform de subsidiebeschikking zal na goedkeuring van de eindrapportage de laatste termijn van 5% van de te ontvangen subsidie worden betaald. Naar verwachting zal dit niet eerder dan in 2022 zijn.

5.7 Financiering

Langlopende leningen	Stand leningen per 1-1-2021	Aflossingen 2021	Nieuwe leningen 2021	Stand leningen per 31-12-2021
Bank Nederlandse gemeenten	98.843	8.557		90.287
Nederlandse Waterschapsbank	19.280	1.160		18.120
Aegon	20.960	1.040		19.920
Nationale Nederlanden	7.600	400		7.200
Provincie Noord Holland	16.081	0		16.081
Provincie Noord-Brabant	11.040	480		10.560
Nieuwe leningen 2021			23.000	23.000
Totaal	173.804	11.637	23.000	185.167

Toelichting bij: Financiering

De staat van langlopende leningen geeft een beeld van de langlopende schulden (leningen met een looptijd > 1 jaar) per 1 januari 2021, de aflossingen op de bestaande leningen per in 2021, de naar verwachting af te sluiten langlopende lening(en) in 2021 en de geraamde eindstand van de langlopende schulden per 31 december 2021.

De prognose van het te lenen bedrag is gebaseerd op het berekende financieringstekort voor 2021 op basis van de begroting 2021, het investeringsprogramma 2021, de geactualiseerde grondexploitaties 2021 en de uitgaven ten behoeve openstaande kredieten (kredieten die in het verleden zijn verleend maar nog niet volledig zijn besteed).

6. Bijlagen

6.1 Overzicht van taakvelden per programma

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2021			2022	2023	2024
	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.10 Mutaties reserves	800	-2.560	-1.760	-379	796	1.300
0.63 Parkeerbelasting	56	-4.435	-4.380	-4.380	-4.381	-4.381
2.1 Verkeer en vervoer	13.994	-546	13.448	13.125	13.237	13.139
2.2 Parkeren	4.007	-1.325	2.682	2.586	2.581	2.607
2.4 Economische havens en waterwegen	395	-66	329	356	426	424
5.1 Sportbeleid en activering	977	-5	971	973	969	973
5.2 Sportaccommodaties	2.931	-1.073	1.858	1.838	1.804	1.712
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.887	-496	3.391	3.364	3.358	3.346
5.4 Musea	1.371	-338	1.033	1.028	1.026	1.026
5.5 Cultureel erfgoed	534	-98	437	534	545	569
5.6 Media	1.680	-1	1.679	1.678	1.678	1.678
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.642	-355	6.287	5.956	6.044	5.955
7.2 Riolering	5.199	-7.917	-2.718	-2.164	-2.220	-2.206
7.3 Afval	8.623	-10.994	-2.371	-3.007	-3.316	-3.294
7.4 Milieubeheer	2.921	-476	2.445	2.425	2.319	2.331
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	635	-535	100	105	109	106
8.1 Ruimtelijke ordening	2.661	-316	2.345	2.212	1.731	1.731
8.3 Wonen en bouwen	3.848	-2.714	1.134	1.274	1.332	1.451
Programma 1. Wonen en leven	61.160	-34.250	26.909	27.523	28.037	28.467

0.10 Mutaties reserves	0	-179	-179			
4.2 Onderwijshuisvesting	8.373	-221	8.151	8.790	8.404	7.510
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	5.625	-3.844	1.781	2.127	2.126	2.126
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.519	-348	9.170	9.153	9.104	9.104
6.2 Toegang	1.942	-2	1.940	1.947	1.999	1.996
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.135	-32	3.103	3.018	3.015	3.015
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	20.211	-569	19.642	18.737	18.532	18.532
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.419	-8	17.411	16.991	16.888	16.888
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	20.334	-1.001	19.333	19.371	19.371	19.372
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.247	-3	3.244	3.239	3.238	3.238
7.1 Volksgezondheid	3.113	-81	3.031	3.023	3.023	3.023
Programma 2. Zorg	92.917	-6.290	86.628	86.396	85.701	84.805
0.10 Mutaties reserves	0	-235	-235	-235		
3.1 Economische ontwikkeling	2.364	-5	2.359	2.302	2.301	2.301
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	0	47	47	46	46
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	233	-573	-340	-358	-365	-365
3.4 Economische promotie	857	0	856	706	705	705
6.3 Inkomensregelingen	40.035	-28.718	11.317	10.227	9.933	9.918
6.4 Begeleide participatie	6.554	0	6.553	6.296	6.136	5.888
6.5 Arbeidsparticipatie	4.375	-16	4.360	4.545	4.379	4.421
Programma 3. Werken	54.466	-29.548	24.918	23.529	23.136	22.915
0.1 Bestuur	4.053	-1	4.051	4.098	4.027	4.027
0.10 Mutaties reserves	38	-50	-12	38	38	38

0.2 Burgerzaken	2.045	-1.284	761	793	824	565
0.4 Overhead	33.236	-462	32.774	31.585	31.384	31.025
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.718	-14	8.704	8.697	8.689	8.689
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.603	-142	3.461	3.481	3.474	3.474
Programma 4. Bestuur	51.693	-1.953	49.740	48.691	48.435	47.817
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.315	-1.526	790	981	809	878
0.5 Treasury	-136	-390	-526	-635	-752	-512
0.61 OZB woningen	557	-12.310	-11.753	-11.968	-12.332	-12.640
0.62 OZB niet-woningen	638	-10.228	-9.590	-10.023	-10.274	-10.476
0.64 Belastingen overig	1.018	-1.201	-183	-189	-190	-190
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-162.850	-162.850	-167.236	-172.014	-174.581
0.8 Overige baten en lasten	-189	0	-189	3.811	8.234	11.949
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	62	0	62			
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	980	-711	270	564	986	986
Programma 5. Financiën en grondexploitaties	5.246	-189.215	-183.969	-184.694	-185.534	-184.585
Totaal	265.482	-261.256	4.226	1.445	-224	-581

6.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeschrijvingen - Top 10

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
1	R100	23,6%	BUG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand	€ 0	€ 2.000.000	40%	In 2015 tot en met 2019 was het budget voor de BUG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) ontoereikend en is voor de jaren tot 2019 gebruik gemaakt van de landelijke vangnetregeling (2015-2018). Voor 2019 is geen vangnetregeling aangevraagd. De landelijke vangnetregeling betreft een getrapte vergoeding, waarbij tekorten deels worden gecompenseerd door het Rijk. Door de landelijke vangnetregeling wordt het tekort afhankelijk van de hoogte van het landelijke BUG-budget (macrobudget) gemaximaliseerd. Voor Hilversum geldt dat het tekort BUG door de vangnetregeling niet hoger zal zijn dan rond de € 3 miljoen. In de meerjarenraming gaan we uit van een tekort in 2020 van € 1 miljoen dat vanaf 2023 terugloopt naar € 0,7 miljoen. Hieruit blijkt dat de gemeente Hilversum op begrotingsbasis voor de jaren 2020 en verder niet in aanmerking zal komen voor de vangnetregeling. In de begroting 2021 is het maximale risico ten aanzien van de BUG € 2.000.000 (verschil tussen het begrote tekort en het gemaximaliseerde tekort). Om dit risico te beheersen wordt ingezet op het stimuleren van de uitstroom en het zoveel als mogelijk beperken van de instroom. We doen dit o.a. op basis van het nieuwe beleidsplan Focus op Werk en de regionale arbeidsmarktanalyses van het UWV. Op basis van de resultaten 2019 en begin 2020 waren we hierin succesvol, echter de instroom is als gevolg van de Coronacrisis aanzienlijk gestegen. Daarnaast bestaat het risico dat het macrobudget in ons nadeel wordt aangepast. Vooralsnog is het onduidelijk hoe macrobudget zich voor de gemeente Hilversum zal ontwikkelen. Door de stijgende lasten en onzekere inkomsten bestaat het risico dat de begroting onvoldoende middelen biedt voor de uitvoering van de BUG. Wij schatten in dat dit risico structureel is en de kans van voordoen op 40%.
2	R99	14,7%	Meer gebruik van voorzieningen WMO	€ 250.000	€ 750.000	50%	De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. De belangrijkste onzekerheden hebben betrekking op de te verwachten normale instroom en/of uitstroom. Bij verder gelijke omstandigheden wordt op termijn een groeiend

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							beroep op de individuele voorzieningen verwacht, omdat op basis van demografische ontwikkeling steeds meer ouderen te verwachten zijn en omdat ouderen steeds langer zelfstandig thuis zullen blijven wonen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. Met de invoering van een gemaximaliseerde eigen bijdrage – onafhankelijk van het zorggebruik, inkomen en vermogen – via het zogeheten "abonnementstarief" heeft het Rijk het doel gehad stapeling van eigen bijdragen bij een huishouden te voorkomen. Als gevolg van deze (voor veel mensen) verlaging van de eigen bijdrage hebben zich in 2019 meer mensen bij het Sociaal Plein gemeld, waardoor de afhandelings- en zorgkosten zijn gestegen. Vooral nog is het onduidelijk of de (zorg)kosten als gevolg van het abonnementstarief ook in de komende jaren verder zullen stijgen. Het uitvoeringsplan 'ontmoeten en ondersteuning in de wijken' en ook de "Agenda WMO-welzijn in de wijk 2019-2021" veronderstellen o.a. dat de vraag naar individuele (duurdere) zorg via het Sociaal Plein zal dalen doordat meer burgers gebruik zullen gaan maken van de uit te breiden algemene voorzieningen (basisvoorziening begeleiding). De kans bestaat dat deze verschuiving zich later of anders voordoet dan nu verondersteld. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken.
3	R98	10,9%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg	€ 0	€ 750.000	50%	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Jeugdwet. Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. Rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begrotingsramingen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van onafhankelijke landelijke indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. De toegang tot de jeugdzorg loopt niet alleen via het Sociaal Plein, maar ook via gemachtigde verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen, waardoor er minder grip is op de kosten van deze zorg. Afgelopen periode zijn de kosten binnen de jeugdwet jaarlijks gestegen. Wij hebben geen aanwijzingen dat deze trend zich niet voortzet. Het Rijk heeft de gemeenten tot en met 2021 weliswaar extra middelen ter beschikking gesteld, maar nog niet voor de jaren erna. Daarvoor

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
4	R103	10,2%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)	€ 0	€ 1.400.000	25%	onderzoekt het Rijk eerst of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. In de nota “Visie & Agenda Jeugdhulp 2019-2020” hebben wij aangegeven het belangrijk te vinden te investeren in jeugdhulp en dan vooral in de preventieve sfeer. Juist door preventieve zorg beperken we hopelijk een verdere stijging van de uitgaven. De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is afhankelijk van de Rijksuitgaven. Dit gaat op basis van het principe “samen de trap op en af”, het 'accres' genaamd. Meer Rijksuitgaven betekent meer geld voor het gemeentefonds, minder Rijksuitgaven betekent minder geld voor het gemeentefonds. Daarnaast zijn er nog algemene mutaties op basis van de wijzigingen van de Hilversumse aantallen van de verdeelmaatstaven, die de basis vormen van de verdeling van het gemeentefonds (aantallen inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers, leerlingaantallen etc.). Ook deze kunnen ertoe leiden dat Hilversum meer of minder geld uit het gemeentefonds ontvangt. Bijvoorbeeld: het inwonertal van Hilversum groeit wat een gunstige uitwerking heeft op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De Algemene uitkering bestaat voor een bedrag van € 22,2 miljoen uit Integratie- en Decentralisatie uitkeringen. Het overige bedrag van € 142,6 miljoen is te beschouwen als het klassieke deel van de algemene uitkering. Een afwijking van 1% is € 1,4 miljoen. • Bevriezing accres 2020 en 2021 Tijdens de Coronacrisis hebben Rijk en VNG afgesproken om de ontwikkeling van het gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021 te bevriezen per de stand van de meicirculaire 2020. Op deze manier kunnen de schommelingen in deze onzekere tijden enigszins worden gedempt. Een risico met betrekking tot schommelingen in de algemene uitkering voor wat betreft het accres gedeelte is zodoende voor 2021 niet aan de orde, maar een schommeling op basis van de verdeelmaatstaven blijft wel mogelijk. • Herijking verdeling gemeentefonds De minister van Binnenlandse zaken heeft op 26 februari 2020 een brief naar de Tweede Kamer verzonden waarin wordt medegedeeld dat de ingangsdatum van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met een jaar zal worden uitgesteld tot 1 januari 2022. Dit omdat de geplande herverdeling voor twee op de drie gemeenten nadelig zou uitpakken. De Minister van Binnenlandse Zaken laat aanvullend onderzoek doen waarvan de uitkomsten in het najaar van 2020 bekend moeten zijn. De financiële gevolgen voor de jaren 2022 en verder zijn afhankelijk van de uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds en kunnen voordelige en nadelige effecten met zich meebrengen. Op dit moment is daar geen inschatting van te maken.
5	R206	9,7%	Tegenvallende ontwikkelingen Grex (geconsolideerd risico)	€ 10.500	€ 875.000	55%	Losse risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
6	R205	8,8%	Verbonden partijen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 7.000	€ 540.000	80%	De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente erg moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake de (on)toereikendheid van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij. Alhoewel de kans van optreden van de meeste van deze risico's in het huidige risicoprofiel klein wordt ingeschat (10-30%), is er met in totaal zeven gekwantificeerde risico's wel degelijk een grote kans dat in deze categorie een risico zal optreden. Zodoende komt de kans van het geconsolideerde risico van Verbonden Partijen relatief hoog uit (80%).
7	R204	7,3%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 10.000	€ 445.000	80%	In een begroting kunnen taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten geformuleerd worden. Met betrekking tot programmabegroting 2021 zijn er twee risico's geïdentificeerd als gevolg van in de begroting opgenomen taakstellingen.
8	R106	4,6%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)	€ 0	€ 312.500	50%	Vanaf 1 januari 2016 moeten publiekrechtelijke ondernemingen (waaronder gemeenten) vennootschapsbelasting (VPB) betalen voor de fiscale winst die zij met hun ondernemingsactiviteiten maken. Met de belastingdienst heeft een overleg plaatsgevonden over de methode waarop de fiscale openingsbalans per 1 januari 2016 is vastgesteld. Het doel van dit overleg is geweest om (open en transparant) de fiscale uitgangspunten van de waardering van de fiscale openingsbalans per 01-01-2016 met de belastingdienst af te stemmen. De afspraken zijn opgenomen in een zogenaamde vaststellingsovereenkomst waardoor geen verschil van fiscaal inzicht kan ontstaan. Daardoor wordt een wijziging van de belastingpositie (en de te betalen VPB) uitgesloten. • Reclame-inkomsten Er blijft echter een risico dat de gemeente door een andere interpretatie van de wetgeving (m.u.v. wat in de vaststellingsovereenkomst is geregeld) door de belastingdienst geconfronteerd kan worden met extra VPB-heffingen. Dit geldt met name voor de (privaatrechtelijke) reclame-inkomsten omdat de belastingdienst over dit onderwerp een procedure is gestart. Deze procedure draait om de basisvraag of de openbare ruimte (van waaruit deze betreffende reclame-inkomsten worden gegenereerd) op zichzelf als ondernemingsactiviteit kan worden geclassificeerd. Omdat deze vraag eerder niet aan de orde is geweest - pas sinds 01-01-2016 is er sprake van het moeten afdragen van VPB door gemeenten - zal er een precedentwerking uitgaan van de uitspraak in deze procedure, met gevolgen voor alle Nederlandse gemeenten. De verwachting is zodoende dat het pas op het hoogste juridische niveau, de Hoge Raad, uiteindelijk beslecht zal worden. We schatten in dat de definitieve uitspraak in deze zaak er medio 2022 zal zijn.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
9	R202	3,2%	Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 5.500.000	3%	Mocht het zo zijn dat de belastingdienst in het gelijk wordt gesteld, dan kan er maximaal 5 jaar VPB over de reclame-inkomsten worden teruggevorderd. - Vanaf 2016 zijn de reclame-inkomsten stabiel geweest. Jaarlijks is de fiscale winst geraamd op € 250.000. - Maal 25% VPB = € 62.500 het bedrag dat per jaar aan VPB betaald zou moeten worden. - Als het inderdaad tot een terugvordering over 5 jaar zou komen, zou er in totaal € 312.500 aan VPB moeten worden betaald. In dit stadium zijn er nog geen aanwijzingen dat de uitspraak uiteindelijk in het voor- of nadeel van de gemeente zal uitpakken. Zodoende wordt de kans op het moeten betalen van 5 jaar achterstallige VPB - afhankelijk en in afwachting van de definitieve juridische uitspraak - op 50% ingeschat. In dit geconsolideerde risico zijn de risico's samengevoegd die in het teken staan van borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen. De borgstelling ten behoeve van GEM Crailo is hier echter niet in opgenomen omdat er een apart geconsolideerd risico voor GEM Crailo zaken is aangemaakt (R203). De kans inschattingen van de hier opgenomen risico's zijn allemaal erg laag, maar hebben elk grote financiële gevolgen op het moment dat ze zouden optreden (variërend tussen € 1.500.000 à € 5.500.000). De kans dat één van deze onderliggende risico's zou optreden is bijzonder klein. De kans dat er méér dan één van deze onderliggende risico's gelijktijdig zouden optreden, is nog veel kleiner. De kans van optreden voor dit geconsolideerde risico's is zodoende ingeschat op 3% met een maximale bandbreedte gelijk aan het hoogste individuele risicogevoel van de opgenomen risico's (€ 5.500.000).
10	R197	2,4%	Omgevingswet - extra inspanning met minder effectiviteit	€ 80.000	€ 250.000	25%	Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zo is het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. De invoering van de Omgevingswet is een majeure operatie voor de gemeente Hilversum. De nieuwe Omgevingswet betekent dat vanaf 01-01-2022 vergunningsaanvragen op basis van nieuwe processen en cultuur binnen 8 weken afgehandeld worden (i.p.v. sommige vergunningen nu die een behandelingstermijn van bijv. 26 weken hebben). Voor de cultuur betekent dit vooraf oplossingsgericht adviseren i.p.v. achteraf toetsend. Dus een proactieve houding aansluitend bij de 2-benige organisatie. Voorbereidingen zoals het trainen van persoonlijke vaardigheden i.v.m. cultuurverandering, kennisoverdracht (cognitief) en bewustwording van de impact van de nieuwe Omgevingswet worden getroffen. De nieuwe Omgevingswet brengt de volgende risico's met zich mee: - De invoering van de Omgevingswet wordt nog een keer uitgesteld, dus tot na 01-01-2022. Dit risico is zeer klein aangezien de invoering al een keer is uitgesteld. - Tijdige aansluiting op digitale stelsel. Dit risico is ook zeer klein aangezien er al afspraken met de leverancier zijn gemaakt inzake de stamkoppeling en voor de andere koppelingen zijn afspraken gepland.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							- Onduidelijkheid verplichte overdracht taken omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek zoals bijv. milieu toezicht. Dit zou ertoe kunnen leiden dat medewerkers naar een andere organisatie gaan of andere werkzaamheden krijgen. Risico wordt klein ingeschat. - Extra inhuur medewerkers dan wel medewerkers met andere vaardigheden. Dit is een reëel risico. In de kwantificering is bij het maximumbedrag uitgegaan van 2 medewerkers à € 200.000 totaal. - Proces omgevingsvisie duurt langer en wordt duurder door bijv. extra participatierondes of extra onderzoeken. Voor dit risico zijn out of pocket kosten van max € 50.000 opgenomen.

Risicobeschrijvingen - Overige

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
11	R101	1,5%	Afschatting bij verscherpte herkeuring WIA gemeentelijke (ex)medewerkers	€ 0	€ 1.000.000	5%	In het kader van de verscherpte herkeuringen WIA (voorheen WAO) loopt de gemeente een risico. Onbekend is of er nog (ex-)medewerkers van de gemeente Hilversum daadwerkelijk afgeschat gaan worden en zo ja, tegen welk percentage. Een lager percentage leidt tot extra lasten omdat de gemeente zelf de WW-uitkering of het wachtgeld betaalt. Vanwege de vele onzekerheden (aantal, leeftijd, inschaling, afschattingspercentage, huidige rechten op wachtgeld of WW, enz.) kunnen de werkelijke kosten aanzienlijk variëren. Tot dusver hebben bij voormalige personeelsleden, die een WAO-uitkering hadden, geen daadwerkelijk afschattingen plaatsgevonden. Gezien de ervaringen bij andere gemeenten is er evenwel geen garantie dat er geen claims binnen zullen komen. Het risico blijft bestaan, omdat het UWV herkeuringen uitvoert. We schatten het maximale risicobedrag op € 1.000.000. We schatten de kans op 5%.
12	R97	1,5%	Extra uitgaven t.b.v. het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	€ 0	€ 500.000	10%	Voor de sturing op de financiën en risico's van onderwijshuisvesting wordt gewerkt met een investeringsplafond en een egalisatiekrediet (voorheen de gesloten box). Deze systematiek biedt de mogelijkheid om voorzieningen in de onderwijshuisvesting boven dit investeringsplafond af te wijzen en risico's op te vangen met eerdere overschotten uit het egalisatiekrediet. Daarmee zijn maatregelen genomen om binnen het investeringskrediet te blijven. In mei 2020 heeft de gemeenteraad het door gemeente en schoolbesturen opgesteld integraal huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs vastgesteld. Het IHP is opgesteld voor een periode van 16 jaar. In die periode kan van alles gebeuren, wat nu nog niet wordt voorzien. Onzekerheden zijn groei en krimp van scholen in het algemeen en specifiek de wetwijziging rond uren bewegingsonderwijs. Daarnaast zijn er risico's zoals bijvoorbeeld asbestsanering, complexe inpassing van nieuwe schoolgebouwen door gebrek aan ruimte (bijvoorbeeld door combineren school en woningen/kantoren), gewijzigd onderwijsbeleid, grondaankoop en extra tijdelijke huisvesting als gevolg van vertraging.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
13	R94	<1%	Compensatie voor BTW Sportvrijstelling	€ 0	€ 53.000	50%	Het grootste risico betreft de marktomstandigheden in de bouw. De afgelopen jaren is er sprake van een ongunstige markt voor opdrachtgevers. De effecten hiervan zijn meegenomen in de raming van de projecten in het IHP. De effecten van Covid-19 en de daarbij behorende economische teruggang zijn op dit moment nog niet in te schatten. In het IHP staan per opgave verschillende oplossingsrichtingen beschreven. Financieel is gekozen voor de minimale variant, wat het totaal is van alle goedkoopste oplossingen per school. Dit zijn oplossingen op hoofdlijnen. Wanneer de uitvoering start, wordt onderzocht wat op dat moment de beste oplossing is. Het kan voorkomen dat toch de duurste oplossing de best uitvoerbare oplossing is. Tegenover deze negatieve risico's bestaat een aantal zaken die kunnen leiden tot lagere rente en afschrijving. De lastigste te ramen is 'vertraging'. Immers, er zal dan later rente en afschrijving in de exploitatie worden opgenomen. Bovenstaande is vertaald naar een risicobedrag ter grootte van € 500.000 aan kapitaallasten, welke is berekend op basis van de helft van het investeringsrisico tussen de duurste en de goedkoopste oplossingen. We schatten de kans in op 10%. Gemeenten kunnen vanaf 1 januari 2019 door een uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie de BTW op kosten die zij maken voor de sportaccommodaties niet meer bij de fiscus vorderen. Daarom geeft het Rijk de gemeente voor dit verlies een compensatie volgens de specifieke uitkering stimulering sport (SPUK). De gemeente kan in het kader van deze SPUK-regeling een aanvraag indienen bij het Rijk voor de ontstane BTW nadelen. De regeling is geldig voor de periode van 5 jaar (2019 t/m 2023). Er is een macro economisch plafond van € 152 miljoen voor de dekking van deze subsidie. Op het moment dat dit plafond wordt bereikt, worden alle ingediende aanvragen met eenzelfde percentage gekort. Indiening 2020 heeft geresulteerd in een beschikking waarbij 20,3% van de subsidie aanvraag niet wordt gehonoreerd. Wij gaan ervan uit dat ook in 2021 de aanvragen boven het uitkeringsplafond zullen uitkomen waardoor wederom een deel van de aanvraag niet gehonoreerd zal worden met een percentage. In de begroting 2021 is een bedrag opgenomen van €281.000, waarbij is uitgegaan van een lagere uitkering t.o.v. de aanvraag met de korting van het jaar 2020 (20%). De kans bestaat echter dat het plafond verder wordt overschreden dan in 2020 het geval was. Het percentage waarmee de uitkering mogelijk extra verminderd wordt, schatten we op 15% en de kans dat dit risico optreedt op 50%. Dat zou kunnen resulteren in minder opbrengsten van maximaal € 53.000 dan begroot.
14	R96	<1%	Niet subsidiabele kosten project Sanering Railverkeer Lawaai	€ 0	€ 110.000	20%	Voor het project Sanering Railverkeer Lawaai is in 2003 de eerste aanvraag gedaan voor een subsidie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Aangezien het project voor 100% gesubsidieerd wordt, zijn de beschikkingen in de afgelopen jaren steeds aangepast aan de uitgaven en zijn voorschotten ontvangen voor de voorbereidings- en uitvoeringskosten.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De uitvoeringswerkzaamheden waren begin 2019 afgerond, zodat in februari 2019 aan het ministerie verzocht is de subsidie te wijzigen tot de hoogte van de gemaakte kosten. Eind november 2019 zijn de wijzigingsbesluiten van de subsidie van het ministerie ontvangen. De beschikking voor de voorbereidingskosten is conform, maar bij de beschikking van de uitvoeringskosten is de actuele stand van zaken dat een tweetal facturen door het ministerie wordt betwist. Er zijn nog geen nieuwe feiten bekend ten tijde van opstellen programmabegroting 2021.
15	R201	<0,5%	Herfinanciering deel bestaande leningenportefeuille tegen hogere rente dan begroot	€ 0	€ 116.000	5%	De leningenportefeuille van de gemeente Hilversum is zo samengesteld dat het risico van renteschommelingen zoveel mogelijk wordt beperkt en ruim binnen de wettelijke norm blijft (zie ook de paragraaf Financiering). Om dit te bereiken zijn de leningsvoorwaarden zo gekozen dat: - de rente van vrijwel alle leningen gedurende de gehele looptijd vastligt, en - de aflossing van alle leningen gelijkmatig over de looptijd is gespreid (onder ander door lineaire aflossing) en daardoor de te herfinancieren bedragen een gelijkmatig patroon hebben. Een rentestijging zou desondanks, ook bij een gelijkmatige herfinancieringsbehoefte, gevolgen kunnen hebben voor de begroting. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van onze lening schuld per 1 januari 2021 is 2,14%. De huidige rentetarieven voor nieuwe langlopende leningen zijn op dit moment lager dan dit gewogen gemiddelde rentepercentage. Dit betekent dat de rentelasten van her te financieren leningen in 2021 lager uit zullen vallen dan de huidige lasten. Op basis van de renteontwikkeling schatten we in de begroting 2021 in dat langlopende financiering in 2021 kan worden aangetrokken tegen een rentetarief van 0,75% (uitgaande van een looptijd van 25 jaar). Per procent dat de rente echter hoger uit zou vallen dan het geraamde rentetarief (voor 2021 is het geraamde tarief 0,75%), zou op jaarbasis de volgende meerkosten tot gevolg hebben op basis van de bestaande leningenportefeuille (eventuele nieuwe leningen vallen hier dus buiten): - 2021 € 116.000 - 2022 € 238.000 - 2023 € 331.000 - 2024 € 416.000 De BNG Bank, onze huisbankier, en andere financiële instellingen voorzien dat: “De ECB zal de komende twaalf maanden een ruim monetair beleid voeren. De lange rentetarieven blijven daardoor op zeer lage niveaus.” Om die reden schatten we de kans op een onvoorziene rentestijging met maximaal 1% ten opzichte van de begroting 2021 zeer laag in.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
16	R203	0,0%	GEM Crailo (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 450	10%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo op zich genomen. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatie maatschappij (GEM) opgericht. Naar mate de activiteiten van de GEM Crailo vorderen, kunnen verschillende risico's worden geïdentificeerd. Alle GEM Crailo gerelateerde risico's zullen in dit geconsolideerde risico worden opgenomen, om het overzicht op de risico's in deze te bevorderen. Op dit moment zijn de gronden en opstallen in het plangebied nog in eigendom van de gemeenten. Om die reden zijn de risico's inzake GEM Crailo momenteel nog minimaal.

Risicobeschrijvingen - Geconsolideerde risico's

1- R206 Tegenvallende ontwikkelingen Grex

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
5	R206	9,7%	Tegenvallende ontwikkelingen Grex (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 10.500	€ 875.000	55%	Losse risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen.

In R206 zijn de volgende risico's opgenomen:

R206	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R78		Later of niet opstarten van bouwprojecten.	€ 0	€ 0	0%	Het betreft het risico op later of niet opstarten van bouwprojecten. Als gevolg van Covid-19 kan het zijn dat projectontwikkelaars en/of aannemers/uitvoerders niet of vertraagd uitvoeren. Dit geeft met name een risico tot meer rentelasten (langere looptijd) over reeds gedane investeringen. Als gevolg van deze vertraging kan het zijn dat verkoop ook op een later moment plaatsvindt; met andere woorden uitgestelde verkoopopbrengsten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat projectontwikkelaars, uitvoerders of (potentiële) kopers a.g.v. Covid-19 failliet gaan c.q. (tijdelijk) niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. De kans hierop wordt op de korte termijn als nihil ingeschat. In het geval van de GREX Crailo is afgesproken dat in het najaar 2020 de GREX wordt geactualiseerd.

R206	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
b	R104		In één keer moeten afschrijven van investering sloop voormalig UWV pand	€ 0	€ 843.000	10%	De vernieuwing van het Stationsplein is in gang gezet met de sloop (2018) van het voormalig UWV pand aan het Stationsplein 25. De sloopkosten zijn uitgekomen op € 843.000 en zijn in het investeringsprogramma opgenomen. Op deze wijze kan de gemeente Hilversum, als te zijner tijd een grondexploitatie (GreX) wordt geopend voor de ontwikkeling van de grond, het krediet bij de GreX betrekken. Hiervoor geldt dat binnen 5 jaar (uiterlijk 2023) nadat de investering is geactiveerd, een GreX moet zijn geopend. Komt het niet binnen 5 jaar tot een GreX, dan dient de investering volgens de regels van het BBV in één keer te worden afgeschreven. Op dit moment vindt er een onderzoek plaats naar de mogelijke financiële strategieën rondom het Stationsgebied, het starten van de vernieuwing van het Stationsgebied en het al dan niet openen van een GreX.
c	R190		Tegenvallende ontwikkelingen GreX - Anna's Hoeve Bouwplan	€ 0	€ 230.000	30%	Het betreft de verzameling van een veelheid aan risico's die de gemeente Hilversum loopt qua verkoop van de kavels tot aan het bouw- & woonrijp maken van de kavels. De risico's worden regulier geïnventariseerd en geactualiseerd. Belangrijke risico's zijn niet verkrijgen omgevingsvergunning vanwege stikstof, eventuele beroepsprocedure en daarmee gepaard gaande vertraging tegen een omgevingsvergunning en het al dan niet verhard van de Anton Philipsweg.
d	R191		Tegenvallende ontwikkelingen GreX - Egelshoek	€ 0	€ 774.000	30%	Het risico op Egelshoek is breder dan alleen de risico's binnen de GreX Egelshoek dat slechts een deel van Egelshoek betreft. Voor de GreX Egelshoek geldt dat 1 kavel nog niet is verkocht. Daarnaast worden er gesprekken gevoerd met een derde partij over verkoop van grond in bezit van de gemeente Hilversum binnen geheel Egelshoek (en niet alleen de GreX). Vanwege de Covid-19 crisis zijn deze gesprekken tijdelijk geparkeerd. Het is de verwachting dat de gesprekken in het najaar weer worden opgepakt. Dan wordt helder welke opbrengsten op de verkoop van de grond binnen geheel Egelshoek (en dus ook de GreX) worden gerealiseerd.

2- R205 Verbonden partijen

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
6	R205	8,8%	Verbonden partijen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 7.000	€ 540.000	80%	De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente erg moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake de (on)toereikendheid van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij. Alhoewel de kans van optreden van de meeste van deze risico's in het huidige risicoprofiel klein wordt ingeschat (10-30%), is er met in totaal zeven gekwantificeerde risico's wel degelijk een grote kans dat in deze categorie een risico zal optreden. Zodoende komt de kans van het geconsolideerde risico van Verbonden Partijen relatief hoog uit (80%).

In R205 zijn de volgende risico's opgenomen:

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R172		Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek	€ 0	€ 50.000	10%	In de begroting 2020 noemt de OFGV o.a. de volgende risico's: werkelijke kostenontwikkeling kan hoger zijn dan de geraamde ontwikkeling, de kosten van verschuivingen in takenpakket kunnen niet geheel ten laste van veroorzakende deelnemer gebracht worden, efficiency-doelstellingen kunnen mogelijk niet gehaald worden doordat deelnemers zich niet aan de afspraken houden, het risico of de in de begroting 2020 opgenomen taakstelling a.g.v. het terugtrekken van taken door Lelystad gerealiseerd wordt, hogere kosten inhuur a.g.v. hoger werkelijk ziekteverzuim dan het geraamde ziekteverzuim. De vrije beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 673.185 (begroting 2020). De benodigde weerstandscapaciteit komt uit op € 691.250 (begroting 2020). Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit nagenoeg toereikend is voor de gesignaleerde risico's.
b	R173		Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek - ontoereikende weerstandscapaciteit & het uittreden van gemeente Weesp per 1-1-2022	€ 0	€ 25.000	30%	Binnen de programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek is de ratio weerstandscapaciteit berekend. Het risicoprofiel komt uit op € 1.606.000. De totale meerjarige weerstandscapaciteit is net niet voldoende. Het verschil tussen het bedrag van het weerstandsvermogen en het risicoprofiel bedraagt € 50.000. Als toegelicht in de Zienswijzebrief 2020 (raadsvergadering 3 juni 2020) is de gemeente van mening dat de Veiligheidsregio haar risico's te hoog inschat. Om die reden zal de gemeente geen bijstorting doen enkel ten behoeve van het op peil houden van het weerstandsvermogen van de Veiligheidsregio. Mocht er echter daadwerkelijk een financieel tekort ontstaan door het optreden van risico's, dan zou een

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							bijstorting door de gemeente mogelijk aan de orde kunnen zijn. Deze kans wordt echter klein ingeschat voor een maximumbedrag van €25.000. Daarnaast is het een feit dat de gemeente Weesp uit de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek treedt per 1-1-2022. De Gemeente Weesp gaat naar de Veiligheidsregio Amsterdam. De onderhandelingen hierover zijn nog volop gaande. Uitgangspunt hierbij is dat de Veiligheidsregio Amsterdam de frictiekosten van de uittreding van de gemeente Weesp draagt en dat de bijdrage van de resterende gemeenten van Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek gelijk blijft.
c	R174		BNG Bank N.V.	€ 0	€ 150.000	50%	De Coronacrisis heeft vergaande gevolgen voor de financiële positie van de klanten van de BNG Bank en de BNG Bank zelf. Het is te verwachten dat de BNG Bank, net als andere banken zoals de ING, de Rabobank en de ABN AMRO, een hoger dan geraamde toevoeging zal doen aan de kredietvoorziening. Deze kredietvoorziening is ter dekking van verliezen op leningen die wellicht niet meer worden terugbetaald door de klanten van de BNG. Door deze extra toevoeging kan de winstgevendheid van de BNG Bank over 2020 onder druk komen te staan. In de programmabegroting 2021 van de gemeente Hilversum is een dividenduitkering van € 300.000 geraamd. Op basis hiervan wordt dit risico ten opzichte van de begroting voor 2021 als volgt gekwalificeerd: 50% kans op een lagere winst van de BNG Bank dan voorzien met een maximaal nadelig gevolg van € 150.000.
d	R175		Coöperatie Parkeerservice U.A.	€ 0	€ 50.000	10%	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt.
e	R176		Vitens N.V.	€ 0	€ 0	0%	Vitens gaat dit jaar geen dividend uitkeren, dit betekent een nadeel van € 78.000. Dit nadeel is reeds verwerkt in de kadernota 2020 en wordt zodoende hier niet als risico opgenomen.
f	R177		Stichting Gooisch Natuurreservaat	€ 0	€ 0	0%	In de begroting 2021 van GNR zijn risico's benoemd waarop door de Stichting beheersmaatregelen zijn genomen. De vermelde risico's schatten we in als nihil als consequentie voor de gemeente. De benoemde risico's en beheersmaatregelen zijn: - De stichting is eigenrisicodragers voor WW-uitkeringslasten en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden, of moeten worden uitbesteed. - De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten: 1. Stel dat de Nationale Postcode Loterij in de toekomst besluit om het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken, dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld.

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
g	R178		Regio Gooi en Vechtstreek	€ 0	€ 450.000	20%	2. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan. - Tijdens de subsidieperiode 2017-2022 ontvangt de stichting GNR jaarlijks een bedrag van circa € 485.000 en legt hierover verantwoording af. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen SNL, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen. - De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting. Voor de uittreding van Amsterdam en de provincie Noord-Holland worden geen meerkosten verwacht. De gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek (Regio GenV) heeft als doel vorm te geven aan de samenwerking met de regiogemeenten en de opgedragen taken doelmatig en doeltreffend uit te voeren. Op basis van inwoneraantal is de gemeente Hilversum ongeveer 35% aansprakelijk voor de schulden bij opheffing en tekorten van de Regio GenV. In de begroting van de regio G&V worden de volgende risico's benoemd: - Ontwikkeling verwerkingstarieven recycling componenten, - Arbeid gerelateerde kosten, waaronder ontwikkelingen van loon- en pensioenkosten - Ontwikkeling materiële kosten - Opgelegde boete voor een datalek - Vervangingsinvesteringen ICT - Leegstand Burgemeester de Bordes - Uitval van systemen (DLP) - Mogelijke aanvullende maatregelen controleplan of ISAE3402 - Mogelijke fusie VR's met gevolgen voor GGD - Verlies van arrestantenzorg - Vergoeding Afvalfonds Het totaal het risicoprofiel van de Regio GenV ingeschat op € 1,3 miljoen (Hilversum € 450.000 (35%)). Hiertegenover staat een weerstandscapaciteit van € 1,5 miljoen. De ratio van deze grootheden van 1,2 wordt als voldoende gekwantificeerd. De kans dat als gevolg van deze risico's de gemeente Hilversum een aanvullende bijdrage dient te doen in de gemeenschappelijke regeling wordt als gevolg van dit ratio laag (20%) ingeschat.

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
h	R179		Werkvoorzieningsschap Tomingroep - reorganisatie nodig om toekomstbestendige organisatie te worden	€ 0	€ 400.000	25%	Het Werkvoorzieningsschap Tomingroep (Tomin) voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking. In de begroting van Tomin worden de volgende risico's benoemd: - Onvoldoende resultaat door bijv. plotselinge omzet terugval (bedrijfsmatig) of overige bedrijfsrisico's t.a.v. o.a. prijzen, voorraden, debiteuren, claims, etc., en daarbij tevens een onvoldoende eigen vermogen om de garantietoekenning te kunnen betalen. - Herstructurering van afdelingen en eventuele afwaardering van activa. - Sociaaleconomische ontwikkelingen of politieke besluiten die leiden tot verdere bezuinigingen op de rijkssubsidie dan nu voorzien in de begroting. - Andere landelijke ontwikkelingen en aanpassingen in de regelgeving met betrekking tot de sociale werkvoorziening. - Uitkomsten van Cao-onderhandelingen voor SW-medewerkers (al dan niet gecompenseerd in de SW-subsidie). - Politieke ontwikkelingen, wetwijzigingen, Europese richtlijnen en renteontwikkelingen - Verdere achteruitgang van de subsidieratio - Tijdigheid subsidiebetalingen door de deelnemende gemeenten - Eventuele (onverzekerde) aansprakelijkheidsrisico's en juridische claims Het eigen vermogen van Tomin wordt in relatie tot de genoemde risico's als voldoende beoordeeld. Voor zover het eigen vermogen niet toereikend zouden zijn, komt een eventueel tekort uiteindelijk voor rekening van de deelnemende gemeenten. De kans dat als gevolg van deze risico's de gemeente Hilversum een aanvullende bijdrage dient te doen in de gemeenschappelijke regeling wordt laag (25%) ingeschat.
i	R182		Het failliet gaan van de Uitvaartstichting Hilversum	€ 0	€ 500.000	10%	Vanaf 1 juli 2016 is de Uitvaartstichting Hilversum (USH) verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. Het eigen vermogen van USH bedraagt eind 2019 -/- €510.665. Met de huidige vastgestelde meerjarenbegroting is de verwachting dat het eigen vermogen in 2023 weer positief zal zijn. Op basis van de ultimo 2019 aanwezige liquide middelen is het resultaat binnen het eigen vermogen van de stichting op te vangen en er is geen sprake van een liquiditeitstekort, waardoor de gemeente niet financieel hoeft bij te springen. Echter, onvoorziene tegenvallende exploitatieresultaten kunnen een risico voor de gemeente Hilversum vormen aangezien de gemeente het eigen vermogen en/of liquiditeitspositie van USH moet versterken.

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							Doordat USH opereert in een tak van dienstverlening met een natuurlijke 'afdekking' van de Covid-19 crisis en voldoende liquide middelen op de balans heeft, wordt het risico laag ingeschat.

3- R204 Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
7	R204	7,3%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 10.000	€ 445.000	80%	In een begroting kunnen taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten geformuleerd worden. Met betrekking tot programmabegroting 2021 zijn er twee risico's geïdentificeerd als gevolg van in de begroting opgenomen taakstellingen.

In R204 zijn de volgende risico's opgenomen:

R204	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R184		Taakstellende bezuinigingen binnen het Sociaal Domein worden niet gehaald	€ 0	€ 1.800.000	20%	In de kadernota is een meerjarige bezuinigingstaakstelling geformuleerd, welke ten behoeve van de programmabegroting 2021 verder is uitgewerkt. In de programmabegroting 2021 en bijbehorende meerjarenraming is voor het sociaal domein een structurele bezuiniging van € 1,8 miljoen opgenomen. Als gevolg van recente informatie en daaruit blijken nieuwe nadelen is hier een extra taakstelling aan toegevoegd vanaf 2022 lopend tot € 1,2 miljoen structureel. Voor 2021 resulteert dit in een bezuiniging van € 1,8 miljoen, welke als volgt is verdeeld onder de beleidsvelden binnen het sociaal domein: - Jeugd: € 0,4 miljoen) De bezuiniging betreft maatregelen die de uitgaven van een opneinde-regeling dienen te beperken. Deze lasten zijn in het algemeen minder beheersbaar waardoor het risico op het niet behalen van de taakstelling hoger ligt, echter ten aanzien van jeugd is het risico al deels gewogen bij de risico's Jeugd - WMO: € 0,7 miljoen) De bezuiniging betreft maatregelen die de uitgaven van een opneinde-regeling dienen te beperken. Deze lasten zijn in het algemeen minder beheersbaar waardoor het risico op het niet behalen van de taakstelling hoger ligt, echter ten aanzien van WMO is het risico al deels gewogen bij de risico's WMO - Minima: € 0,4 miljoen) De bezuiniging betreft maatregelen die de uitgaven van een opneinde-regeling dienen te beperken. Deze lasten zijn in het algemeen minder beheersbaar waardoor het risico op het niet behalen van de taakstelling hoger ligt. Ten aanzien van minima geldt daarnaast dat het uitvoering betreft van nieuw beleid en daardoor minder voorspelbaar.

R204	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							- Onderwijs: € 0,3 miljoen) De aard van de bezuiniging ten aanzien van het onderwijs betreft het in mindere mate een opneinde-regeling, waardoor de lasten beter zijn te beheersen en het risico ten aanzien van het niet behalen van de taakstelling lager is. Het risico van het niet behalen van de taakstelling ligt tussen nul en € 1,8 miljoen. Het additionele risico voor 2021 (zie ook WMO R99 en Jeugd R98) wordt echter laag ingeschat (20%). Meerjarig wordt de taakstelling zoals genoemd verder uitgebreid met € 1,2 miljoen, welke in de kadernota 2021 verder zal worden ingevuld. Door de hogere taakstelling in de jaren na 2021 zullen de risico's ten aanzien van het niet behalen van de taakstelling verder toenemen.
b	R185		Taakstellende opbrengsten (verkoop & huur) worden niet gehaald	€ 0	€ 250.000	90%	De begroting kent taakstellende opbrengsten zowel voor verkopen van vastgoed als ook voor huuroopbrengsten. Wat de verkoop van vastgoed betreft, wordt het risico op de korte termijn als nihil ingeschat. Wat 2021 e.v. betreft, is dat afhankelijk van de ontwikkelingen rondom en de afwikkeling van de Covid-19 crisis. Vooral nog wordt het risico op het gehele bedrag (€ 250.000) voor 2021 ingeschat maar in de richting van het opstellen van de Jaarrekening 2020 zal meer inzicht zijn verkregen. Voor de huuroopbrengsten anders dan aan maatschappelijke organisaties (zie R48 van de Covid-19 2020 risico's, onderdeel van Financiële impactanalyses I en II Covid-19 risico's) wordt het risico als nihil ingeschat. Wel zullen de huurinkomsten dalen bij de verkoop van vastgoed; op dit moment vindt er een inventarisatie op strategisch vastgoed plaats met een bijbehorend tijdspad qua verkoop.

4- R202 Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
9	R202	3,2%	Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 5.500.000	3%	In dit geconsolideerde risico zijn de risico's samengevoegd die in het teken staan van borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen. De borgstelling ten behoeve van GEM Crailo is hier echter niet in opgenomen omdat er een apart geconsolideerd risico voor GEM Crailo zaken is aangemaakt (R203). De kans inschattingen van de hier opgenomen risico's zijn allemaal erg laag, maar hebben elk grote financiële gevolgen op het moment dat ze zouden optreden (variërend tussen € 1.500.000 à € 5.500.000). De kans dat één van deze onderliggende risico's zou optreden is bijzonder klein. De kans dat er méér dan één van deze onderliggende risico's gelijktijdig zouden optreden, is nog veel kleiner. De kans van optreden voor dit geconsolideerde risico's is zodoende ingeschat op 3% met een maximale bandbreedte gelijk aan het hoogste individuele risicogevoel van de opgenomen risico's (€ 5.500.000).

In R202 zijn de volgende risico's opgenomen:

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R91		Uitkering t.b.v. gewaarborgde geldleningen sociale woningbouw	€ 0	€ 4.500.000	1%	Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) borgt voor rente- en aflossingsverplichtingen van leningen die corporaties afsluiten op de kapitaalmarkt om de sociale woningbouw in de gemeente te bevorderen. De gemeente Hilversum vormt samen met andere Nederlandse gemeenten en het Rijk de tertiaire achtervang voor de leningen. Per ultimo 2019 was de stand van het door Hilversum geborgde deel € 449,3 miljoen. Als de gemeente wordt aangesproken moet zij renteloze leningen verstrekken aan het WSW. De met de renteloze leningen gemoeide rentederving komt ten laste van de gemeente. De kans dat aanspraak wordt gemaakt op de gemeentelijke achtervang is zeer gering, maar kan invloed hebben op de gemeentelijke schuldpositie en de rentelasten van de gemeente. De gemeente zal moeten financieren met een langlopende lening waar rente over moet worden betaald. Het financiële risico wordt op 'laag' geschat. Het risicobedrag van de via het WSW geborgde leningen schatten we op afgerond € 4,5 miljoen. De kans dat we aangesproken worden schatten we op 1%.
b	R92		Aanspraak op gemeentelijke borging geldleningen	€ 0	€ 2.200.000	5%	Per ultimo 2019 is het schuldrestant van de rechtstreeks door Hilversum geborgde leningen € 2,2 miljoen (exclusief de borging voor stichting Tergooi). Het gaat hierbij om een borgstelling voor een woningbouwlening (circa € 0,6 miljoen) maar ook om borging voor andere leningen zoals; de bibliotheek, een kinderdagverblijf, sportverenigingen, poppodium de Vorstin en het Sportinvesteringsfonds Hilversum. Het risicobedrag is daarmee tevens € 2,2 miljoen. De kans van optreden schatten wij in op 5%.
c	R93		Aanspraak op garanties woninghypotheken	€ 0	€ 1.500.000	1%	Op 1 januari 1995 is de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) ingevoerd. Gemeenten konden vóór die datum ook al garant staan voor hypotheek. Ook in Hilversum was dit het geval. Op basis van de jaaropgaven van financiële instellingen, komt het resterende bedrag op 31 december 2019 uit op € 1,5 miljoen. Als het gaat om spaarhypotheken, is het saldo van de lening verminderd met het opgebouwde spaartegoed. Omdat het om zeer oude leningen gaat (minimaal 20 jaar oud), gaan we ervan uit dat aan deze hypotheek geen 'onderwater' risico's kleven en dat het risico hierop daarom zeer beperkt is. De kans dat dit risico optreedt, schatten we daarom in op 1%.
d	R95		Aanspraak op borgstelling BNG lening Tergooi Ziekenhuizen	€ 0	€ 5.500.000	1,01%	Op 26 november 2019 heeft het College het definitieve besluit genomen om borg te staan voor een bedrag van € 10 miljoen en eind 2019 is deze borgstelling voor een periode van 30 jaar ook geëffectueerd. Het consortium van banken en Waarborgfonds voor de Zorgsector als financiers hebben hun bestaande zekerheden (hypotheek op onroerend goed) gedeeld met de Gemeente Hilversum als onderpand voor de borgstelling. Onderpand in de vorm van hypotheek als 'normale' zekerheidstelling, die in dit geval gelijk is aan de zekerheid van de private investeerders, is daarmee marktconform. Of en in welke mate de hypothecaire zekerheden de borgstelling afdekt, is moeilijk in te schatten. Het onroerend goed heeft waarde als ziekenhuis, maar welke waarde het heeft bij faillissement weten we niet. Door de

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
e	R107		Partijen voldoen niet aan betalingsverplichtingen van rechtstreekse geldleningen (bijv. particulier stimulerings duurzaamheid, Nationaal restauratiefonds)	€ 0	€ 3.900.000	10%	marktconformiteit in zekerheden achten wij het niet nodig om een voorziening in te stellen, maar volstaat het om het risico op te nemen in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening. Om de door de gemeente gemaakte kosten te dekken is een rentevergoeding (met een risico-opslag) in rekening gebracht. Met het ziekenhuis Tergooi is hiervoor een borgstellingsovereenkomst afgesloten. De gemeente heeft in geval van faillissement een gedeelde hypotheek op het onroerend goed als zekerheid. Als de waarde van de zekerheid lager is dan de verleende garantie dan is een verlies voor de gemeente Hilversum aan de orde. Voor nu schatten wij als volgt in: waarde gedeelde zekerheid van € 6 miljoen +/- bedrag verleende garantie € 11.500.000 (bedrag lening inclusief inschatting boete en bijkomende kosten) = € 5,5 miljoen. De kans dat dit zich voordoet schatten we echter heel klein in (1,01%). De gemeente Hilversum heeft ook een aantal uitstaande leningen. Het gaat om een totaalbedrag van ongeveer € 3,4 miljoen per 31 december 2019. In 2020 is een bedrag van € 0,5 miljoen uitgezet bij het restauratiefonds op basis van extra aanvragen bij het restauratiefonds. Het totaalbedrag bestaat grotendeels uit leningen die via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting zijn verstrekt in het kader van stimuleringsregelingen voor particuliere woningverbetering en duurzaamheid. Daarnaast zijn leningen verstrekt via het Nationaal Restauratiefonds en aan het Pinetum Blijdenstein. Het risicobedrag van de rechtstreekse leningen schatten we op afgerond € 3,9 miljoen. De kans schatten we op 10%.

5- R203 GEM Crailo

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
16	R203	0,0%	GEM Crailo (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 450	10%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo op zich genomen. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatie maatschappij (GEM) opgericht. Naar mate de activiteiten van de GEM Crailo vorderen, kunnen verschillende risico's worden geïdentificeerd. Alle GEM Crailo gerelateerde risico's zullen in dit geconsolideerde risico worden opgenomen, om het overzicht op de risico's in deze te bevorderen. Op dit moment zijn de gronden en opstallen in het plangebied nog in eigendom van de gemeenten. Om die reden zijn de risico's inzake GEM Crailo momenteel nog minimaal.

In R203 zijn de volgende risico's opgenomen:

R203	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R105		Aanspraak borgstellingen GEM Crailo BV	€ 0	€ 9.000.000	0%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo met een waarde van grofweg € 82 miljoen op zich genomen met een winstgevend resultaat. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatie maatschappij (GEM) opgericht. De gemeente Hilversum is voor 45% aandeelhouder in deze uitvoerende GEM Crailo BV. De gronden en opstallen in het plangebied zijn nog in eigendom van de gemeenten, waarbij in de Akte van toetreding volmacht is verleend aan GEM Crailo BV voor wat betreft beheer en onderhoud. De gronden zijn nog niet overgedragen vanwege de huidige fasering van het project (planfase) en een discussie over de wijze (fiscaal traject) waarop de grondrotering wordt vormgegeven. De gemeente Hilversum staat voor 45% (€ 9 miljoen) borg voor de door GEM Crailo BV bij de BNG aangetrokken kredietfaciliteit. Omdat GEM Crailo BV op dit moment de gronden nog niet van de gemeentes heeft afgenomen, is de kredietfaciliteit nog niet door de GEM Crailo BV aangesproken en is het risico met betrekking tot een aanspraak op de borgstellingen zodoende nog niet aanwezig.
b	R181		Het failliet gaan van GEM Crailo BV	€ 0	€ 450	10%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo met een waarde van grofweg € 82 miljoen op zich genomen met een winstgevend resultaat. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatie maatschappij (GEM) opgericht. De gemeente Hilversum is voor 45% aandeelhouder in deze uitvoerende GEM Crailo BV. De gronden en opstallen in het plangebied zijn nog in eigendom van de gemeenten, waarbij in de Akte van toetreding volmacht is verleend aan GEM Crailo BV voor wat betreft beheer en onderhoud. Strikt genomen beperkt het direct financiële risico van Hilversum zich tot de deelneming in de BV (45%; € 450). Het risico van deze deelneming hangt nauw samen met (het resultaat van) de intergemeentelijke grondexploitatie, de daarin opgenomen risico- en gevoeligheidsanalyse en de door GEM Crailo BV ter zake genomen en te nemen beheersmaatregelen incl. de (nadere) inrichting van de governance structuur. De hoogte van eventuele verliezen en de noodzaak van kapitaalstortingen zullen actueel worden bij het vaststellen van de jaarrekeningen over 2020. Dit gaat derhalve spelen in de eerste helft van 2021. Om deze reden vermelden wij het totale risico van de deelneming in GEM Crailo BV als minimaal.